

Străjer în calea furtunilor

Cadran militar buzoian

Anul V, nr. 11, iulie 2012

Mărăști - o promisiune onorată !

Străjer în calea furtunilor

Adresa:

Buzău, str. Unirii nr. 140
Tel. 0735233264
www.fundatia-averescu.ro

Director: gl. bg. dr. Nicolae Ciucă

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Redactor-șef:

lt. col. Romeo Feraru

Redactor-șef adjunct:

Emil Niculescu

Secretar de redacție:

col. (r) Constantin Dinu

Redactori:

- lt. col. Liviu Corciu

- Viorel Frîncu

Departament economie:

lt. col. (r) Gherghina Oprîșan

Difuzare:

Plt. maj. Daniel Galavan

Corectură:

plt. adj. Sandu Popa

Tipar: EditGraph, Buzău

ISSN: 1843-4045

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor publicate aparține exclusiv autorilor, conform art. 205-206 Cod penal. Reproducerea textelor și fotografiilor este permisă numai în condițiile prevăzute de lege. Manuscrisele nu se înapoiază.

Revista pune la dispoziția celor interesați spații de publicitate.

Numărul curent al revistei se găsește pe site-ul fundației, în format pdf.

Coperta 1

Mausoleul Eroilor de la Mărăști.

Coperta 4

Desen al unui reporter de front, de la ziarul „România” (17 iulie 1917)

S U M A R

- EDITORIAL -

- General de brigadă dr. Nicolae Ciucă, *Mărăști - o victorie ofensivă* (1)

- AGENDA FUNDAȚIEI -

- *La a treia ediție a concursului de istorie „1 Decembrie – Ziua Națională a României” - Fundația Mareșal Averescu a premiat pe cei mai buni elevi* (2)

- *Bucuriile Crăciunului* (6)

- *Onor veteranilor de război !* (7)

- EVENIMENT -

- *Aniversare 95. Victoria de la Mărăști* (11)

- Doctorand Valeria Bălescu: *Mărăști, o promisiune onorată* (13)

- Comandor dr. Marius-Adrian Nicoară: *O sută de ani de învățământ militar aeronautic* (19)

- TEATRELE DE OPERAȚII -

- *Armata României, zece ani de misiuni în Afganistan* (23)

- Preot maior Alexandru Tudose: *Biserica, lăcaș al comuniunii și comunicării prin rugăciune* (26)

- Căpitan psiholog Adriana Alecu: *Un altfel de misiune ... Încursiuni într-o spiritualitate insolită* (28)

- ISTORIE, CULTURĂ -

- Locotenent colonel Liviu Corciu, *Regimentul 48 Infanterie Buzău, momente de glorie în Războiul pentru Întregirea României* - (29)

- Alexandru Cristian: *Alexandru Averescu - Ion I. C. Brătianu, o rivalitate fertilă* (33)

- Viorel Frîncu: *Ion Voiculescu, un Icar cu obârșii buzoiene* (35)

- Interviu: *Soldatul Nicolae Ispas la ceasul rememorării* (41)

- Emil Niculescu: *Anul Caragiale - 160. Caragiale și armata* (47)

- Emil Niculescu: *Alexandru Averescu, omul politic, în memoria unor oameni de carte* (57)

- *Raftul cu cărți* (61)

- TEORIE MILITARĂ -

- General de brigadă dr. Nicolae Ciucă: *Rolul alianțelor și coalițiilor în războiul împotriva terorismului* (65)

- Locotenent colonel Mihai Popa: *Operațiile bazate pe efecte - trecut, prezent și viitor* (71)

- Colonel dr. Vasile Cerbu: *Turcia - putere regională pe axa ponto-caspică* (77)

- Colonel dr. Vasile Cerbu: *Federația Rusă, un actor internațional în cursa pentru recâștigarea statutului de putere globală* (81)

- AREALUL BUZOIAN -

- Locotenent colonel Romeo Feraru - *Vulcani și mânăstiri* (89)

- MOZAIK BUZOIAN -

- Colonel Cristian Serescu: *Batalionul 47 Comunicații și Informatică „General Nicolae Petrescu”. 80 de ani de istorie și tradiție* (93)

- *Cercul Militar Buzău. Pe scena unor festivaluri*. (94)

- *Cei de la „Traian Vuia”, din nou, la înălțime* (95)

- *Miting aviatic la Boboc* (96)

- *Asociația Soțiilor de Cadre Militare, filiala Buzău* (98)

- *Ministrul apărării naționale, în vizită la Buzău* (99)

- *Omagiu camarazilor de la Boboc* (100)

Mărăști - o victorie ofensivă

Sunt 95 de ani de la memorabilele sacrificii și pilde de eroism de care au dat dovadă soldații români în acțiunile Armatei a 2-a, la Mărăști.

Izbucnirea Marelui Război, în 1914, ne găsea nepregătiți și urma să ne surprindă total. Regele Carol I îi spunea generalului Averescu, în 1913, înainte de a fi predat funcția de șef al Marelui Cartier General „...de altfel este și bine să profiți de acest răstimp să reiei contactul cu trupa, căci să știi că pentru vre-o cinci ani, VOM AVEA LINIȘTE ÎN EUROPA.” În acel an, în mai, generalul von Plessen, adjutant și prieten al Kaiserului, îl însoțea pe Prințul Frideric Eitel, pentru a-i aduce lui Carol I bastonul de mareșal; la o întâlnire cu Averescu, pe care îl cunoscuse ca atașat militar la Berlin, i-a vorbit foarte lămurit: „Să faceți ce veți ști, dar să localizați lucrurile, să evitați cu orice preț complicațiunile. Sunt însărcinat din partea împăratului să vă spun aceste lucruri, căci El nu vrea cu nici un preț războiu”.

Declanșarea conflagrației, în iulie 1914, a produs, la cel mai înalt nivel politico-militar, stupeoare totală; cu cât proporțiile dramei ce avea să urmeze începeau să se întrevadă, cu atât deveneau mai îngrijorătoare dimensiunile incapacității țării și armatei de a face față unei provocări devastatoare. Dar aceasta trebuia, urmând aspirațiile de unitate națională, înfruntată.

În luna august 1916, România intra în război, împotriva Puterilor Centrale, pentru dobândirea Transilvaniei; în Ordinul de Zi nr.1 al Armatei a 2-a, Averescu însemna: „... cauza pentru care țara își duce fiii ei în luptă, este dreaptă, este sfântă; în ea vom găsi tăria ca să ieșim biruitori ..., cu mintea deci la imaginea sfântă a ROMÂNIEI MARI, ce va răsări mâine de pe urma vitejiei noastre ..., îmboldiți de pilde mărețe ale strămoșilor noștri ..., să nu existe decât un gând, dacă un strigăt: **Înainte cu Dumnezeu pentru dreptul Neamului!**”.

Dacă începutul a fost promițător, armata română reușind să cucerească cu ușurință teritoriile de la nord și vest de Carpați, și entuziasmul se putea observa la tot pasul, urmează dezastrul de la Turtucaia, ce intră în simbolistica eșecului, o probă a lipsei viziunii strategice și incoerenței lanțului de comandă. Averescu observa, în „Notițe zilnice din război. 1916-1918”: „... cauzele organice: unitați improvizate, încadrare slabă, ofițeri de rezervă improvizati, (...) puțină rezistență la foc intens și condițiuni extrem de favorabile pentru propagarea panicei, produsă de elementele slabe ..., ce aveam de apărut la Turtucaia?! Un faimos cap de pod, fără pod?! Mi se frânge inima de durere ...”

În consecință, s-a schimbat planul de campanie, s-a oprit ofensiva din Transilvania, a avut loc „bătălia trecătorilor”, începând cu luna septembrie, iar, în

noiembrie și decembrie, se dau ultimele mari bătălii, de pe Neajlov-Argeș („bătălia Bucureștilor”) și cea de la Râmnicu Sărat („bătălia Crăciunului”). Într-o situație strategică disperată, s-a decis retragerea generală spre est. Armata Română s-a repliat, stabilizând frontul, la sfârșitul anului, pe aliniamentul general: Carpații Orientali-Siretul inferior-Dunărea maritimă.

După dificultățile cauzate de o iarnă grea, oboseala și demoralizarea acumulate în urma luptelor și eșecurilor, militarii au fost nevoiți să lupte și cu tifosul exantematic, un inamic mai greu de invins decât glonțul dușmanului.

Numirea generalului Constantin Prezan în funcția de șef al Marelui Cartier General al Armatei a pus capăt provizoratului în exercitarea Înaltului Comandament. Prin ordine succesive, acesta, împreună cu Misiunea Militară Franceză, a condus și coordonat reorganizarea Armatei Române.

În condițiile unui război de poziții, începe, la 9/21 iulie 1917, ofensiva Armatei a 2-a, bătălia de la Mărăști, moment despre care Averescu însemna: „... ziua mult așteptată începe. Zi mare, căci este în joc reputațiunea armatei, sau cel puțin a valorii soldatului nostru”. Deși ofensiva a fost stopată, din ordinele Marelui Cartier General, înainte de a-și fi epuizat avântul și perspectivele (inclusiv aceea de a atinge, în Transilvania, Târgu Secuiesc), generalul Gheorghe Dabija, istoric al Războiului Întregirii, nota asupra importanței victoriei de la Mărăști: „Moralul ofițerilor și trupei Arm. A II-a rom. s-a ridicat foarte mult. Căci pentru întâia oară, după 11 luni de la intrarea României în război, ei au văzut că inamicul atacat fuge în fața lor, că el le cedează terenul, că-i iau prizonieri, că-i capturează material (arme, mitraliere, tunuri)”. Dincolo de rezultatele strategice și tactice, la punctul „c” al judicioasei analize, a acestei izbâanzi decisive, se stipulează: „**Din punctul de vedere național: S-au eliberat 30 sate; S-au câștigat 500 km. p.**”

La Mărăști, moralul Armatei Române, a renăscut, ca pasărea Phoenix, din propria-i cenușă; bătăliile ulterioare, de la Mărășești și Oituz, au fost beneficiarele acestei stări de spirit, ce „contaminase” întreaga oștire: speranța în victorie. Mărăștii s-au impus memoriei naționale drept prima dintre treptele de marmoră, ce s-au așternut suișului către realizarea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

Faptele de arme și sacrificiul eroilor pe care s-a sprijinit înfăptuirea României Mari, noi, legatarii lor de peste timp, le omagiem cu pioasă recunoștință.

General de brigadă dr. Nicolae Ciucă,
președintele Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”

La a treia ediție a concursului de istorie Fundatia Mareșal Averescu a

Cu ocazia Zilei Naționale, zece instituții de învățământ preuniversitar din județul Buzău au participat la concursul de istorie, organizat de Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”, cu sprijinul Consiliului Județean Buzău. Câte trei elevi și un profesor îndrumător au format echipele care au reprezentat colegii naționale, licee și grupuri școlare din Beceni, Buzău, Pătârlagele și Râmnicu Sărat.

„1 Decembrie – Ziua Națională a României” premiat pe cei mai buni elevi

Compeția, desfășurată în sala de conferințe „General Ștefan Gușă” a Diviziei 2 Infanterie „Getica”, a avut două probe: chestionar și eseu. Subiectele au fost stabilite din istoria românilor, având ca bibliografie, lucrarea profesorului Florin Constantiniu „O istorie

sinceră a poporului român”. Juriul, compus din: locotenent colonel doctor Florin Șperlea - redactor șef la Observatorul Militar, comandor doctor Marius Nicoară - comandantul Centrului de Instruire pentru Forțele Aeriene - Boboc și profesor Sorin Turturică -

AGENDA FUNDAȚIEI

muzeograf la Muzeul Aviației Militare, a stabilit în urma evaluării lucrărilor, următorul clasament:

Locul I: Colegiul Național „B.P. HASDEU” - Buzău.

Locul II: Liceul Teoretic „RADU VLĂDESCU” - Pătârlagele

Locul III: Colegiul Național „ALEXANDRU VLAHUȚĂ” - Râmnicu Sărat

Locul IV: Colegiul Național „MIHAI EMINESCU” - Buzău

Locul V: Grupul Școlar „DIMITRIE FILIPESCU” - Buzău

Locul VI: Seminarul Teologic Ortodox „CHESARIE EPISCOPUL” - Buzău

Locul VII: Grupul Școlar „COSTIN NENIȚESCU” - Buzău

Locul VIII: Liceul Teoretic - Beceni

Locul IX: Liceul Pedagogic „SPIRU HARET” - Buzău

Locul X: Liceul cu Program Sportiv „IOLANDA BALAȘ SÖTER” - Buzău.

Toți participanții au primit diplome, numărul 10 al revistei fundației - „Străjer în calea furtunilor” - și cărți de specialitate oferite de Fundația „General Ștefan Gușă”.

Câștigătorii au fost premiați cu bani, în cadru festiv, la ceremonia care s-a desfășurat, cu ocazia sărbătoririi Zilei Naționale a României, la 1 Decembrie, pe platoul din fața Prefecturii Buzău.

Concursul a prilejuit organizatorilor, prin locotenent-colonelul Liviu Corciu, să prezinte liceenilor un scurt istoric al participării Regimentului 48 Infanterie Buzău în Primul Război Mondial, în contextul organizării de către Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”, în septembrie, anul trecut, a *Taberei de îngrijire a mormintelor din cimitirul militar Roșia - județul Sibiu,*

la 95 de ani de la „Atacul de noapte”, din Bătălia Sibiului.

Locotenent-colonelul Romeo Feraru a prezentat activitățile desfășurate cu ocazia împlinirii, la 18 august 2011, a 95 de ani de la înființarea Armatei a 2-a. Participanții la concurs, au vizionat filmul documentar „Calea Învingătorilor”, dedicat zilei Diviziei 2 Infanterie „Getica”, continuatoarea tradițiilor de luptă a eroilor ofensivei de la Mărăști din vara anului 1917, și au vizitat muzeul unității.

Prin organizarea acestui concurs, fundația și-a propus să mențină treaz interesul adolescenților pentru cunoașterea istoriei naționale, a semnificației mărețului act de la 1 Decembrie 1918 și să dezvoltare spiritul de echipă și de competiție între instituțiile de învățământ.

PREMIUL I

Colegiul Național „B.P. HASDEU” Buzău

- Ciurea Cristina
- Dumitru Ondina
- Ion Daniela-Elena

*Profesori: Chiriac Cristina
Năstăsioiu Elena-Viorica
Preda-Tudor Ana*

DIPLOMĂ DE EXCELENȚĂ

PREMIUL II

Liceul Teoretic „RADU VLĂDESCU”

Pătârlagele

- Drăghici Alexandru Daniel
- Drăghiciu Monica
- Ilie Andy Gabriel

Profesor: Miricioiu Viorica

PREMIUL III

Colegiul Național „ALEXANDRU VLAHUȚĂ”

Rîmnicu Sărat

- Carp Diana
- Banu Marilena
- Antonescu Raluca

Profesor: Tatu Emilena

Bucuriile Crăciunului

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” a organizat, la sediul Divizia a 2-a Infanterie „Getica”, la sfârșitul anului trecut, un spectacol dedicat copiilor militarilor din garnizoana Buzău.

Au contribuit la atmosfera de voie bună, specifică sărbătorilor de iarnă, muzica militară a Diviziei 2 Infanterie „Getica”, grupul „Nemuricii”, Corala bizantină a Catedralei „Sfântul Sava” și un grup de copii de la Complexul de Servicii Comunitare nr. 2 „Sfântul Stelian” din Buzău.

În final, Moș Crăciun a împărțit daruri tuturor copiilor prezenți la eveniment, spre bucuria și mulțumirea acestora. Și de această dată, societățile comerciale BETA S.A. și BETA HEURTEY S.A. au contribuit la buna organizare a spectacolului.

Onor veteranilor de război!

Ziua veteranilor de război a fost sărbătorită la Buzău, vineri, 27 aprilie, prin organizarea unei ceremonii militare și a unui simpozion.

În Cimitirul Eroilor Neamului s-a desfășurat un ceremonial militar și religios, cu depuneri de coroane și jerbe de flori, la care au participat, veterani de război din județul Buzău, oficialități locale, reprezentanți ai instituțiilor publice, militari activi, în rezervă și retragere, mass-media locală, elevi și cetățeni buzoieni.

Au luat cuvântul generalul de brigadă în retragere ing. Dumitru Radu, președintele Asociației

Naționale a Veteranilor de Război, filiala Buzău și, în numele tinerei generații de ofițeri, sublocotenentul Cătălin Nedeu din Batalionul 47 Comunicații și Informatică „General Nicolae Petrescu”. După depunerea coroanelor și jerbelor de flori, ca un pios omagiu adus înaintașilor care s-au jertfit pentru țară, veteranii de război și audiența au primit onorul gărzii și muzicii militare ale garnizoanei Buzău.

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” a continuat seria de manifestări, începută la inițiativa generalului de brigadă dr. Nicolae Ciucă, în anul 2011, dedicate „eroilor în viață” ai României, vete-

rării celui de-Al Doilea Război Mondial.

Aceștia au fost invitați la sediul comandamentului Diviziei 2 Infanterie „Getica”, unde au fost întâmpinați cu flori de un grup de elevi de la Școala nr. 15 „George Emil Palade” și de militari din garnizoană. După vizitarea muzeului unității, ce cuprinde aspecte din istoria mării unități, începând cu Armata a 2-a, continuând cu Comandamentul 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu”, până azi, a avut loc simpozionul „Onor la veterani!”, desfășurat în sala de conferințe „General Ștefan Gușă”,

În deschidere, generalul de brigadă Nicolae Ciucă a subliniat importanța morală și afectivă a acestei sărbători, evidențiind faptul că, pentru militarii de astăzi, faptele de arme ale celor omagiați reprezintă un imbold în pregătirea de zi cu zi în poligoane, terenuri de instrucție sau în misiunile internaționale încredințate Armatei

Sublocotenentul Dan Georgescu a prezentat veteranilor de război onorul generației sale.

În continuare s-a prezentat filmul documentar „Calea Învingătorilor”, realizat de Trustul de Presă al M.Ap.N., cu ocazia împlinirii, la 18 august 2011, a 95 de ani de la înființarea Armatei a 2-a.

Întreaga asistență a fost impresionată de dramatismul bătăliilor din Primul Război Mondial, care pentru noi, a reprezentat Războiul Întregirii Naționale, faptele de arme ale combatanților din Armata a 2-a stând, și ele, la temelia de jertfe a Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

Elevi meritorii, olimpici la diferite materii, sub îndrumarea profesorilor Doina Balaban și Alina Panait, și-au exprimat gândurile despre eroi, patriotism, istorie și, între făuritorii acestora, veteranii de război. Astfel, Cristian Ciocan, Alina Secuiu, Elena Moise, Dan Șaramet și Andrei Iordache au surprins audiența cu sensibilitatea,

prospețimea, empatia și respectul simțămintelor dedicate foștilor luptători, dând o semnificație deosebită momentului festiv.

Din partea celor omagiați au răspuns colonelul Petre Costea și colonelul Nicolae Enache, care au evocat faptele de arme la care au participat în cel de-Al Doilea Război Mondial, reliefând faptul ca avem nevoie și astăzi de patriotism, de iubirea de țară ștafete ce au trecut de la o generație la alta întru dănuirea liberă și demnă a României.

Chipul drag al unui veteran

Dragă veteranule! Ești bunicul sau chiar străbunicul meu, așa ești de apropiat inimii mele.

Te privesc, acum, și te văd gârbovit, cu trupul împuținat în uniforma de paradă plină de decorații, primite pentru faptele de arme.

Oare cum vei fi arătat, atunci, în bătălii? Un om voinic, puternic, curajos, cu sentimentul camaraderiei, priceput în mânăuirea armelor. Ca orice om ai avut și bucurii și neazuri; victoriile te-au făcut fericit dar te-au măcinat dorul și grijile pentru cei rămași acasă, pentru prieteni, durerea că ai pierdut în luptă pe unii dintre ei. Mi te imaginez cu câtă hotărâre și dorință de a învinge porneai asaltul împotriva dușmanilor, iar iubirea ta de țară s-a măsurat prin absența, la apelul de după atac, a multora din cei plecați la luptă.

Astăzi, sunt mulțumit a fi printre cei care te-au cunoscut, eu însumi dorind să fi avut unul dintre bunici în această sală.

Îmi plec fruntea, în semn de respect și îți doresc să te bucuri de flori, de primăvară, de prieteni și nepoți.

Cristian Ciocan, clasa a V-a C, Școala Generală „George Emil Palade”, Buzău

Domnilor veterani de război,

Astăzi, după cum știm, este o zi importantă pentru români.

Ea are o însemnătate aparte, datorită faptului că avem printre noi pe combatanții care au scris o pagină de istorie în cartea patriei: veteranii de război.

Dumnealor își aduc aminte locuri și timpuri îndepărtate, vechi camarazi de arme, întâmplări și momente care le-au marcat viața.

Mesajul meu este adresat atât veteranilor de război cât și elevilor care ne sunt alături.

Este o onoare pentru mine să vă pot vorbi în numele generației tinere de militari, care acum își încep timid cariera, lasând în urmă sălile de studiu, pentru a păși pe câmpurile de instrucție.

Eseistul Michel de Montaigne spunea că „valoarea este regăsită în stabilitate, obținută nu prin brațe și arme, ci prin curaj și suflet”, tocmai de aceea, astăzi aducem un omagiu pentru cei care au pus mai presus de propriile interese, sentimentul de patriotism și responsabilitate.

Suntem aici pentru a ne cinsti eroii, pentru a ne aminti de faptele lor, de curajul și devotamentul acestora și pentru a le mulțumi pentru sacrificiul făcut. Cei pe care astăzi îi omagiem sunt din rândul tuturor claselor sociale. Au avut în comun o serie de calități fundamentale. Au dat dovadă de curaj, mândrie,

devotament și integritate - toate acestea fiind calități necesare pentru a servi o cauză dreaptă, ridicată deasupra propriilor nevoi.

Dumneavoastră, dragi veterani de război, ați fost chemați pentru a servi țara, ați răspuns demn în vremuri grele. Sute de mii de militari au luptat și s-au jertfit pe câmpurile de luptă pentru idealurile naționale.

Și noi, tinerii militari, suntem pregătiți pentru a face acest pas. Stă dovadă faptul că o parte dintre colegii mei, care, la nici un an după terminarea academei, sunt deja în teatrele de operații, apărând interesele României.

De aceea, fac un apel către tineri, să nu uite de trecutul glorios al țării, de jertfa străbunilor și să păstreze viu în suflet sentimentul de patriotism și mândrie națională.

Majoritatea veteranilor de război asimilează portul ținutei militare cu viața lor. Viața militară a scos la iveală tot ce era mai bun în ei, inducându-le un înalt simț al disciplinei, loialității și responsabilității. Aceasta este legătura care îi unește pe toți. Au depus un jurământ militar fiind pregătiți să-și dea viața pentru patrie.

Sunteți străbunicii tinerilor aflați aici, reprezentați adevărate modele de urmat în viață și în carieră. Cred că nu greșesc când spun că, mulți visăm la momentul în care locul treselor subțiri de pe umerii noștri va fi luat de o stea mare și aurie.

În încheiere aș vrea să aduc mulțumirile noastre, aceluia care au așteptat acasă întoarcerea taților, soților sau fraților de pe câmpurile de bătaie îndepărtate, care i-au susținut și încurajat, au suferit și îndurat pierderi irecuperabile. De aceea, tuturor membrilor familiilor veteranilor de război, aduc un omagiu pentru tot efortul pe care l-au depus de-a lungul timpului.

Sublocotenentul **Dan Georgescu** vă prezintă onorul!

La mulți ani, dragi veterani de război!

Aniversare 95

Victoria de la Mărăști

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”, organizație independentă și neguvernamentală, înființată în 2005, din inițiativa cadrelor militare din Comandamentul 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu”, își propune, prin revista ce o editează, valorificarea și perpetuarea spiritului și tradițiilor de luptă ale unităților militare din Buzău, preluate, într-o ștafetă ce se apropie de centenar, de structurile antecesoare ale căror idealuri și misiuni le continuă.

Începutul îl constituie Armata a 2-a, înființată la 18 august 1916, când România se avântase în

Războiul Întregirii, și al cărei prim comandant a fost generalul Alexandru Averescu, strategul bătăliei de la Mărăști, continuând cu istoria marilor unități subordonate acestuia, angrenate în cel de-Al Doilea Război Mondial, atât pe Frontul din Est cât și cel din Vest, revenirea în garnizoana Buzău, în 1980, a Armatei a 2-a, ca structură de continuitate, peste timp, care a ființat timp de trei decenii, până în anul 2000. Comandamentul 2 Operațional Întrunit, descins din trunchiul militar al acestor succesive organizări, a gestionat, până în 2010, misiunile militarilor români în afara

Desen al unui reporter de front, de la ziarul „România” (12 iulie 1917), Dealul Carpen.

teritoriului național, când procesul de restructurare al forțelor armate a impus crearea unei noi mari unități, Divizia 2 Infanterie „Getica”, având o arie de responsabilitate similară, ca spațiu, aceleia de acum treizeci și doi de ani. Aceste remodelări nu au afectat, în esența lui, spiritul de corp al militarilor ce au slujit sub drapelul de luptă, moștenitor al devizei înscrise de colonelul Alexandru Ioan Cuza, domnitorul Principatelor Unite, și reformator al armatei, creator de noi genuri de armă, pe flamurile oștirii: „Onoare și Patrie”.

În această vară fierbinte, aniversăm 95 de ani de la bătălia de la Mărăști, prima din cele desfășurate în triunghiul de foc de la porțile Moldovei, celelalte fiind Mărășești și Oituz. În contextul unor lupte de tranșee, statice, cum se statuseră în multe din confruntările de pe liniile fortificate din Occident, cu atât mai deosebită, a fost aceasta: ofensivă, cu răsturnare de demarcații pe hărțile armatelor beligerante, cu eliberare, pe un larg și adânc front, de teritorii cotropite, capturi de prizonieri și tehnică de luptă.

Reporter la ziarul destinat luptătorilor, „România”, scriitorul George Ranetti, în volumul apărut mai târziu, „D’atunci și d’acolo” (Editura „Casa Școalelor”, 1921), consemna, ca martor ocular, marele impact psihologic, moral, pe care această operațiune armată,

al cărei arhitect a fost generalul Alexandru Averescu, l-a avut asupra soldaților noștri: „Voi n-ați văzut – vă plâng, sărmanii -/ P’ai noștri’n lupta din Mărăști:/ Ne-au răzbunat de București,/ de tot ce ne-au furat Germanii.” Mărăștii au fost proba că inamicul poate, în pofida tehnicii sale superioare, numărului și vastei experiențe de război, cu vitejie și sacrificii, categoric și fără dubii, înfrânt.

Era o revanșă a oștirii și demnității naționale, care ar fi devenit și mai strălucitoare, dacă, din rațiuni, și atunci, controversate, nu s-ar fi contramandat continuarea ofensivei.

În memoria acestui moment astral al faptelor de arme ale românilor, Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” organizează simpozionul „Mărăști – o promisiune onorată”, la care vor prelege col. (r.) dr. Petre Otu, lt. col. dr. Florin Șperlea, muzeograf drd. Valeria Bălescu și Emil Niculescu.

La Mausoleul de la Mărăști, se va organiza o excursie, la care va participa și un grup de elevi din municipiul Buzău, ce vor face un pelerinaj la vetrele de jertfă, incluzând Mărășeștii și Soveja, pietre de temelie pentru Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, care a marcat realizarea României Mari.

Mărăști, o promisiune onorată!

..... Drd. Valeria Bălescu, Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”

Bătălia de la Mărăști

La 9/22 iulie 1917, pe un „timp urât, posomorât, cu ploaie fină...”, la „Porțile Moldovei”, în zona de front a Armatei a 2-a române, începea ofensiva din vara anului 1917, printr-un puternic atac de artilerie care pregătea ruperea frontului în „sectorul ofensiv” – cuprins între punctele Încărcătoarea și Răcoasa, sector în al cărui centru tactic se afla satul Mărăști, cel care a și dat numele bătăliei.

Înscrisă ansamblului mării conflagrații mondiale de la începutul secolului al XX-lea, Bătălia de la Mărăști avea să constituie pentru România un moment decisiv în lungul șir al luptelor pentru înfăptuirea unității statale, deziderat pentru care generații de-a rândul au luptat și au nădăjduit.

Din asemenea considerente, după doi ani de neutralitate, țara noastră se aliase – la 14/27 august 1916 – coaliției de forțe ce luptau împotriva Puterilor

Centrale, în urma Hotărârii Consiliului de Coroană și în baza Tratatului de alianță politico-militară cu Antanta.

După victoria remarcabilă a Armatei române în prima fază a războiului, fără însă o susținere serioasă din partea aliaților, aceasta a suferit înfrângeri repetate, astfel că, la sfârșitul anului 1916 frontul se stabilizase la „Porțile Moldovei”, pe aliniamentul Carpaților Orientali, Siretului Inferior și Dunării Maritime, teritoriul țării fiind ocupat mai mult de 2/3 de către trupele Puterilor Centrale.

Încrezătoare în menirea lor istorică, îndurând privațiuni de tot felul, forțele militare române au intrat apoi în refacere, rămânând pe front doar Armata a 2-a română, a cărei reorganizare s-a făcut din mers, concomitent cu îndeplinirea misiunii de menținere a frontului în zona sa de responsabilitate. Acest fapt a avut – în afară de importanta semnificație militară – și o dimensiune politică aparte, „echivalând cu prezența fizică și morală a unei armate a statului independent român”.

EVENIMENT

Iarna și primăvara anului 1917 au adus mari prefaceri în sistemul militar românesc care, beneficiind și de sprijinul misiunii militare franceze conduse de generalul H.M. Berthelot, se poate spune cu adevărat că a renăscut din propria-i cenușă.

Alături de restructurarea și modernizarea armatei, la ridicarea moralului soldaților români determinantă a fost și promisiunea regelui Ferdinand I, din 23 martie/5 aprilie 1917. Aflându-și apărarea pe frontul Armatei a 2-a române, într-un moment când monarhia era amenințată de intențiile anarhice ale politicii bolșevice, la Răcăciuni, regele adresându-se soldaților, fiilor de țărani care luptau pentru apărarea brazdei strămoșești, pe lângă nădăjduita răsplătă a izbândii care „va asigura fiecăruia recunoștința neamului întreg”, regele le insuflă și credința în asigurarea dreptului „de a stăpâni într-o măsură mai mare pământul pentru care s-au luptat”. A fost un fapt de mare înțelepciune politică, pentru că dorința de împrumut de după război avea să constituie – în mare parte – pavăza împotriva aisbergului revoluționar bolșevic, care a cutremurat tranșeele începând cu februarie 1917 și, care, a îngreunat considerabil soarta României în timpul războiului mondial.

Planul de operațiuni pentru campania din 1917 fusese întocmit în cadrul unor repetate conferințe interaliate de la: Chantilly (noiembrie 1916), Roma

(ianuarie 1917) și Petrograd (februarie 1917). Potrivit acestora, se stabilea ca în prima parte a anului 1917 să se declanșeze o acțiune „sincronă și coordonată a unor mari ofensive pe frontul de vest, est și italian, prefigurându-se în acest context și revigorarea frontului de la Salonic”. Dar, situația politico-militară de pe continent, precum și unele divergențe între comandanțele: francez, englez și italian a făcut ca planul inițial să fie amânat prin mai multe ordine, din lunile februarie-mai.

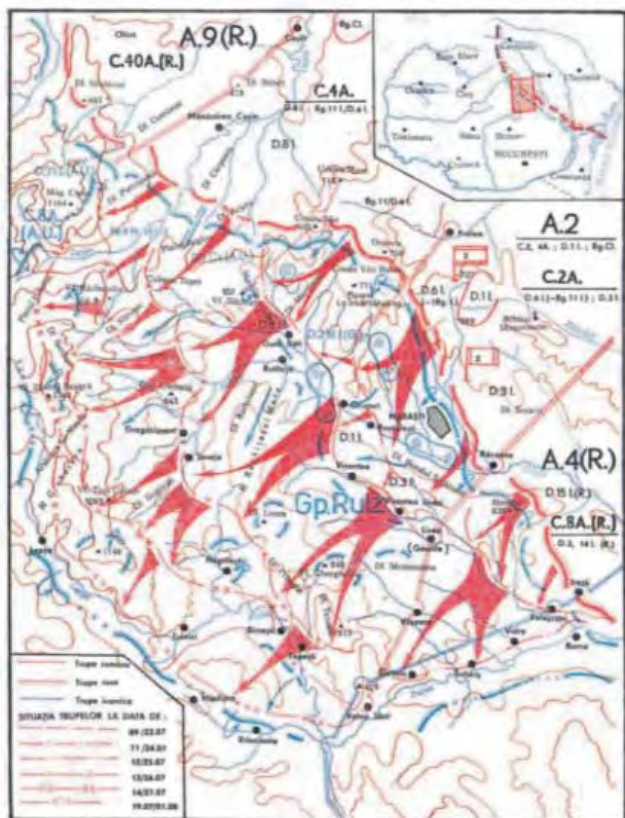
După alte prefigurări operaționale, la începutul lunii iulie 1917, Înaltul Comandament anunța ca definitivă data de 22 iulie pentru începerea ofensivei pe frontul românesc.

În ajunul declanșării marilor bătălii din est, de-o parte și de alta a frontului de pe teritoriul României, care avea o întindere aproximativă de 465 km, între limitele: Muntele Botoran (nord) și Marea Neagră (sud), se afla o mare concentrare de forțe. În dispozitiv se aflau nouă armate, dintre care cinci ale Antantei (două române și trei ruse) și trei ale Puterilor Centrale (una germană, una austro-ungară și una bulgară), cărora li se adăuga o parte din Armata 7 austro-ungară și un grup de forțe de valoarea unei armate. În total era un efectiv de aproximativ „800 000 de combatanți în primele poziții și un milion de rezerve în zonele de etape, la unitățile de pază sau aflate în curs de reorganizare”.

Tabloul distribuirii pe front a acestor forțe, de la nord a sud, se prezenta astfel:

I. Spre sud-est, pe o distanță de 150 km, începând cu muntele Botoran până la dealul Arșița Mocanului, era dispusă Armata 9 rusă (comandant P.A. Letcișki), având în continuare, pe o distanță de 35 km, până la Răcoasa, Armata 2 română (comandant generalul Alexandru Averescu). Urma Armata 4 rusă (comandant generalul A. I. Ragoza), care ocupa un front de 50 km, de la Răcoasa la Movilenii de Jos, iar de aici până la Crângeni, pe o distanță de asemenea de 50 km, era dispusă Armata 1-a română (comandant generalul Constantin Cristescu - înlocuit ulterior cu generalul Eremia Grigorescu). Continuarea flancului stâng era asigurată de Armata 6 rusă (comandant generalul Țurikov), desfășurată pe un front de 180 km, până la mare. Toate aceste forțe româno-ruse erau subordonate Comandamentului de căpetenie condus de regele României, Ferdinand I și avea drept loțiitor pe generalul rus D.G. Scerbacev.

II. De cealaltă parte a baricadei erau dispuse: Armata 7 austro-ungară (comandant generalul Kövess) de la Vatra Dornei la Glodu, pe o întindere de 20 km, având în continuare până la Șandru Mare, pe o distanță de 130 km, Armata 1 austro-ungară (comandant generalul von Rohr). Acesteia îi urma în flancul drept, cu un front de 50 km - până la Irești, Grupul de armate Gerok (comandant Friedrich von Gerok). Continuarea o asigura, apoi, Armata 9

Operația ofensivă de la Mărăști
09 (22) iulie - 19 iulie (1 august) 1917

germană (comandant Joakim von Eben), pe o lungime de 120 km, până la confluența Siretului cu Dunărea; urma Armata 3 bulgară (comandant generalul Nerezov) care ocupa un front de 130 km.

Primele trei formațiuni ale Puterilor Centrale alcătuiau Grupul de armate arhiducele Iosif, iar ultimele două – Grupul de armate feldmareșal Mackensen. Toate acestea erau subordonate, la rândul lor, Marelui Cartier General german, asupra căruia își exercita autoritatea Kaiserul Wilhelm al II-lea.

În conformitate cu directivele transmise pentru campania din vara anului 1917, forțelor aliate româno-ruse le revenea misiunea îndeplinirii unor misiuni bine stabilite. Armata 9 rusă trebuia să desfășoare acțiuni ofensive locale, pentru împiedicarea deplasării rezervelor austro-ungare spre sud, unde era prevăzută acțiunea principală care revenea Armatei 1 române. Aceasta urma să străpungă frontul inamic de pe Siret în zona Nămolosa și să continue înaintarea spre Râmnicu-Sărat, în spatele forțelor germane din Focșani.

Pentru reușita operațiunilor, era necesară coordonarea cu alte două importante ofensive, care presupuneau: la sud, acoperirea stângii Armatei 1 române prin înaintarea flancului drept al Armatei 6 rusă; iar spre nord, dreapta Armatei 4 ruse și stânga Armatei 2 române trebuiau să-și coordoneze eforturile de atac spre râul Putna-Odobești-Focșani. Linia de demarcație dintre Armata 2 română și Armata 4 rusă era jalonată de localitățile: Valea Sării - Găurile - Răcoasa.

Astfel, potrivit instrucțiunilor, Armata 2 română urma să atace inamicul din fața sa, „operând în strânsă legătură cu flancul drept al Armatei 4 ruse, mai exact, prin Corpul 8 Armată rus, până ajungea la aliniamentul Putna”.

Ziua mult așteptată se apropia. Așa că, pentru declanșarea ofensivei la data planificată, la 8. VII. 1917, Comandamentul Armatei a II-a dădea Ordinul Operativ nr. 1867, cu următorul conținut:

„Mâine, 9 iulie, va începe acțiunea ofensivă hotărâtă cu ordinul de operații nr. 1638 din 20.VI.1917, după cum urmează:

Artileria destinată a bombarda întăririle dușmanului în sectorul de atac va deschide focul la ora 12 și-l va continua în așa mod, ca până poimâine 10 iulie, ora 20, completa dezorganizare a întăririlor primei linii dușmane să fie terminată.

Contra-bateriile vor deschide focul intensiv pe timpul bombardării poziției dușmanului, numai contra acelor baterii dușmane a căror poziție va fi exact cunoscută și al căror foc ar fi dăunător trupelor noastre.

În afară de aceste cazuri, contra-bateriile se vor abține de la orice intervenire fără necesitate vădită în luptă, spre a nu descoperi pozițiunile și, mai cu seamă, spre a-și păstra munițiile pentru faza intrării infanteriei în acțiune”.

În sectorul defensiv, bombardamentul pozițiilor inamice va începe la ora 10. Scopul bombardamentului în acest sector va fi nu de a dezorganiza poziția dușmană, mijloacele nefiind suficiente pentru aceasta, ci de a fixa pe dușman și a-l ține continuu sub amenințare. La început, i se va da o oareșcare intensitate.

Pe timpul acțiunii artileriei vor avea loc 3 întreruperi a focului de către o jumătate de oră fiecare: Prima întrerupere va începe Duminică 9 iulie ora 19; a doua Luni 10 iulie ora 10; și a treia în aceeași zi ora 17.

Încetarea și redeschiderea focului la aceste întreruperi se va face de către comandanții de baterii, fără alte ordine anume.

După fiecare întrerupere focul va fi reluat cu o violență mai accentuată, pentru câtva timp.

Duminică 9 iulie ora 10, se vor regla ceasornicele prin telefon și ierarhic până la comandanții de batalion și baterie.

6. Alocuțiunea de muniții [...].

7. În cursul nopților de 9-10 și de 10-11 iulie, serviciul artileriei va trebui reglat așa, ca oamenii să se poată repauza, fără ca focul să fie cu desăvârșire întrerupt, pentru ca inamicul să nu poată readuce întăririle sale în bună stare.

Când în duminica de 9/22 iulie 1917 a început a bate artileria română cu cele 228 guri de foc pozițiile dușmane, aflat în mijlocul trupei generalul Alexandru Averescu nota plin de optimism: „În fine, ziua mult așteptată începe... Sunt convins că acțiunea care începe

azi va fi pentru soldatul nostru un titlu de glorie și pentru țară, de mândrie. Ne măsurăm, în condiții egale, cu cei mai buni soldați din lume. Sunt convins că vom învinge”.

Deși a început dis-de-dimineață, datorită timpului nefavorabil, bombardamentul a trebuit să fie întrerupt între orele 15⁰⁰-17⁰⁰. De asemenea, Armata a 4-a rusă l-a întrerupt.

După ora 17⁰⁰ cerul s-a înseninat, iar bombardamentul a fost reluat, prelungindu-se până la căderea nopții. Și cu toate că tragerile de artilerie au fost îngreunate de ceața groasă ce acoperea văile, rezultatele la sfârșitul zilei erau „cât se poate de bune”.

În special în sectorul ofensiv, pe frontul Diviziei 6 și Diviziei 3, tragerile de artilerie au început la ora 12, apoi, din cauza ploii și a ceței de la ora 14-16 până la ora 24, cu o jumătate de oră întreruperi, între 19-19³⁰. În acest timp, infanteria sectorului a tras focuri de armă și mitraliere, aruncând și grenade spre a face pe inamic să creadă în iminența unui atac și a-l sili astfel să iasă din adăposturi.

Concomitent, bateriile ruse de 152,4 mm au bătut punctele satelor Roșculești și Câmpuri.

Ca răspuns al acestor atacuri, artileria Diviziei 218 inf. germană a răspuns cu focuri rare, doar spre seară intensificând tragerile, de pe D. Teiușului.

Datorită condițiilor atmosferice nefavorabile, rezultatul tragerilor artileriei românești au fost mulțumitoare: începuseră a se deschide breșe în rețelele de sârmă inamice; erau distruse mult lucrările acestuia, îndeosebi în zona de atac; se aruncase în aer un depozit de muniție de la sudul satului Mărăști; fusese bombardată fabrica de cherestea „Union” din Valea Cașinului și satul Roșculești.

În seara aceleiași zile, în urma unei întruniri de Comandament, datorită moralului „șovăitor” al trupelor ruse se discuta posibila amânare cu 24 de ore a atacului. În final, prin decizia luată cele două Armate (a 2-a română și 4 rusă) puteau să continue lupta, iar numai Armata I-a amâna operațiunile cu încă o zi, în scopul unei mai bune pregătiri de artilerie.

Pentru acea seară, Averescu rămânea la Bâlca, iar pentru a doua zi, 10 iulie, își planificase să meargă sus la observator. Liniștea și încrederea se citeau în ochii lui și a celor ce-l înconjurau.

Bombardamentul a continuat și în noaptea de 9/10 iulie, crescând în intensitate în zorii zilei de 10/23 iulie, astfel că, în sectorul de atac, la ora 10⁰⁰, satul Mărăști era incendiat datorită focului de artilerie.

Spre seară, trupele de recunoaștere constataseră efectul propriei artilerii. În fața Diviziei a 3-a, comandant generalul Alexandru Mărgineanu, se făcuseră mai multe breșe în rețelele inamice (în adâncime și lățime), se distruseseră adăposturi, cuiburi de mitraliere, observatoare, iar satul Mărăști era în flăcări.

În aceeași zi, pentru 11/24 iulie, generalul

Al. Averescu a dat Ordinul Operativ nr. 18 908, ce cuprindea:

„1. Măine 11 iulie, trupele sectorului de atac vor ataca pozițiile inamicului și vor înainta pe linia: Încărcătoarea – D. Fântâna Puturoasă – D. Mare-Răcoasa ...

Trupele vor fi apropiate în cursul nopții de prima linie a inamicului și vor porni la atac la ora 4⁰⁰.

Divizia 8-a și Brigada din dreapta Diviziei a 6-a vor continua acțiunea lor de fixare, proporționând intensitatea focului artileriei cu caracterul acțiunii în acest sector.

Regimentul Mehedinți nr. 17 [...] se pune la dispoziția Comandantului trupelor atacului principal [...]”.

În sectorul Corpului 8 Armată rusă, care și-a sincronizat focul de artilerie cu cel al Armatei a 2-a, spre dimineața zilei de 11 iulie a reluat tragerea de artilerie „cu mare vioiciune”, iar la ora 3⁵⁵ a dat atacul. Astfel, Regimentul 58 Infanterie a cucerit cota 632, de pe Vf. Momâia. În seara aceleiași zile, Corpul 8 Armată rus reușise a ocupa aliniamentul unor cote, de la 487 până la liziera sud a satului Voloșcani.

În dimineața zilei de 11/24 iulie 1917, la ora 4⁰⁰, potrivit Ordinului Operativ nr. 1908 din 10/23 iulie 1917, trupele române din sectorul ofensiv profitând de camuflajul nopții, de cu seară, se îndreptaseră spre

pozițiile dușmane, așa încât, la ora stabilită ostașii români se aflau deja în fața inamicului (Divizia 218 germană) și așteptau semnalul de atac.

O descriere impresionantă a acestor momente ne-a lăsat istoricul Constantin Kirițescu. El nota: „Pe la ceasul unu după miezul nopții, șiruri de umbre ieșeau din tranșeele românești din fața dealului Mărăștiului. Niciun zgomot, nicio șoaptă; numai, din când în când, strălucirea unei baionete ... Rând pe rând, șirurile de soldați au coborât dealurile din față, au trecut prin apa cristalină a Limpejorei și au început să urce povârnișurile repezi ale dealului Mărăștilor, agățându-se de tufe, de rădăcini, ascunzându-se pe după toate năruirile de pământ, târându-se prin toate văgăunile și viroagele.

Curând, sunt la o sută de metri dedesubtul liniei dușmane. Aici, rămân pe loc pitulați, una cu pământul, printre tufe, pădurici, pe după cute de teren.

Trece un ceas, trec două ... Pe deasupra capetelor lor, vâjâie fără încetare obuzele și șrapnelele, încrucșându-și traiectoriile în toate direcțiile, pironind în fundul tranșeelelor pe păzitorii și observatorii frontului dușman, neștiutori de ce se întâmplă afară; feeria rachetelor urmează, luminând valea și pentru cei ce nu puteau vedea și pentru cei ce n-aveau interes să vadă. Iar la câteva aruncături de piatră înaintea liniei dușmane, stau lipiți de pământ, cu ochiul sfredelind întunericul din jur și cu brațul încordat pe armă, soldații batalioanelor de atac române, în așteptarea momentului suprem.

Ceasornicele, bine potrivite din ajun, arată ceasul patru dimineața. Deasupra pădurii din spate, de la postul comandantului român, o rachetă se înalță, sfredelind cerul. Atunci, deodată, ca împinse de un resort care a scăpat din strânsoare, șirurile se ridică de la pământ și se reped înainte, într-un iureș sălbatec, în sărituri și chiote“.

„Nu-i mai putea opri nimeni. De mult așteptaseră

ei ora aceasta – relați și un reporter al timpului. Gătiți ca de paradă, bărbierii și lustruiți, făcuseră legământ cu inimile lor și se duceau veseli și demni la jertfă!“

Când se dăduse semnalul de atac, coloanele de luptători înaintau hotărât. Zadarnice fură cele din urmă silințe ale inamicului. Ai noștri „săreau ca tigrii“ asupra șanțurilor inamice, iar acolo unde panta abruptă le era zălog, făceau scări din lopețile lor și se cățarau dând piept cu dușmanii care, atunci când nu puteau opune rezistență, cu răcnete „nebune, unii fugeau... spre drumurile de scăpare cu capetele goale, aruncând armele ... alții înălțau brațele și se constituiau prizonieri în masă, palizi și tremurând de groază“.

Tranșee germane cu banchetă la cota 506

Satul Mărăști, puternic fortificat, era transformat într-o adevărată „reduță inexpugnabilă“, formând un „**uvragiu complet închis**“, înconjurat fiind cu câte două rânduri de rețele de sârmă ghimpată și cu două rânduri de tranșee adânci. Erau consolidate cu grinzi de lemn, de fier ori de beton armat. Casele din marginea satului erau și ele „puse în stare de apărare“, iar numeroase șanțuri de comunicare străbăteau satul, în toate direcțiile, „legând lucrările de apărare, cu profuziune, răspândite prin toate colțurile“. Apărat astfel și așezat deasupra unui mal răpos al unei creste dominante, satul Mărăști era greu de a fi cucerit printr-un atac de front, de aceea, în timp ce Regimentul 22 Dâmbovița simula un atac de front, s-a produs atacul decisiv, pe la nordul satului.

Marele asalt al vânătorilor, elanul combativ și neînfricarea ce îi însuflețea aveau să fie evocate în relatarea unui participant la această bătălie, aflat în primele linii de atac. Potrivit acestuia: „pe la 4 ceasuri spre ziuă, gorniștii sunară înaintarea! Luptătorii se reped ca vântul într-un elan de nedescris, ajung la rețelele de sârmă, în mare parte distruse de artileria noastră și

trec prin spărturi, ocupând tranșeea germană complet desfundată de bombardament [...] De la flancul stâng, mitralierele nemțești începură a țcăni, rănind câțiva oameni. Vânătorii dau iureș înainte, baioneta devine regina bătăliei și, într-un sfert de ceas, soldații erau în șanțurile betonate ale vrăjmașului [...]. Atacul continuă cu furie. Nemții fug, lăsând în mâna vânătorilor mormane de cartușe, benzi de mitralieră, grenade etc., ba și-au lăsat în adăposturi și mantăile“.

După două ore de luptă înverșunată, în jurul orei 6³⁰ „**centrul**“ era cucerit, iar „**curățitorii de tranșee**“ sar în șanțurile inamice și „dau moarte dușmanilor“, D. Mărăștilor fiind cucerit.

Arhiducele Iosif, la sfârșitul zilei, trans-

cria această stare de fapt în raportul său: „Artileria noastră e decimată – consemna el – iar infanteria a suferit pierderi“.

Pentru a evita un eșec total al trupelor sale, încă din noaptea de 11/24-12/25 iulie 1917, ordonă o nouă repliere, astfel că elemente ale celor două Corpuri de Armată română – 4 și 2, aflate în urmărire, abia spre sfârșitul zilei de 12/25 iulie intrară în contact cu forțele vrăjmașe. În seara zilei amintite, forțele române își stabiliseră un aliniament – de la dreapta la stânga: Gura Văii – Găurile – Călimanul, la 4-6 km de inamic.

În seara aceeași zile, de la Scerbacev, ajutorul În-altului Comandament al frontului românesc, sosea o telegramă, prin care se exprima: „Mulțumesc călduros vitezelor voastre trupe și dumneavoastră înșivă pentru strălucitul succes. Sunt convins că sub comanda dumneavoastră înțeleaptă și experimentată, glorioasa Armată 2 va dezvolta mai departe succesul cu același eroism“.

În ceea ce-l privea pe generalul Averescu, în aceeași noapte de 11/12 iulie dădea Ordinul de Zi nr. 1923, cu următorul cuprins:

„Ofițeri, subofițeri, caporali și soldați!

Astăzi v-ați purtat cu toții ca niște adevărați bravi. Ați izgonit pe dușman din pozițiile lui atât de puternic întărite, ați făcut numeroși prizonieri și le-ați luat tunuri, arme, și muniții.

Vă mulțumesc și fiți încredințați că Țara este mândră de voi“.

Dar, în plină ofensivă victorioasă, în aceeași zi, la ora 18⁴⁰, de la M.C.G. era primit ordinul de „oprire a operațiilor din cauza situației de pe frontul oriental“. Înfrângerea rușilor la Tornopol se răsfrângea, astfel, și asupra trupelor de pe frontul moldav.

Uimit, Averescu exclama:

„Ce concepție!

Nu ar fi trebuit oare ca aceasta să fie un motiv mai mult pentru a împinge viguros înainte și, deoarece se făcuse spărtura pe la mine, să fiu întărit pentru a exploata până la ultima posibilitate succesul deja obținut?“

În continuare Averescu a dat ordin „ca mișcarea să se continue neîntrerupt până la Putna“. Contactând telefonic pe generalul Mărgineanu, i-a comunicat că „este de toată importanța ca trupele noastre să ajungă pe Putna chiar în noaptea aceasta (adică 12/13)“.

Neîmpăcându-se cu ideea opririi ofensivei, generalul Alexandru Averescu hotărâ continuarea luptei, așa că, în ziua de 13/26 iulie 1917 obținea noi și importante succese.

Totodată, comandantul Armatei a 2-a române obținea și acordul M.C.G. pentru continuarea ofensivei până la atingerea unui aliniament strategic care să-i permită „organizarea unei puternice apărări“.

Continuând luptele, pozițiile vrăjmașe erau rupte pe un sector larg de 30 km, silindu-l pe dușman să părăsească în mare grabă Depresiunea Vrancei și să se refugieze în munți. În acest fel, ostașii Armatei a 2-a române, în cooperare cu forțele ruse, au reușit până la 19 iulie/1 august 1917 să atingă obiectivul planificat, mai puțin Măgura Cașin. De la această dată, Armata română și-a regrupat forțele pentru a trece la apărare și la extinderea fâșiei de acțiune până la Valea Doftanei.

În final, bilanțul celei care avea să rămână în istorie drept Bătălia de la Mărăști era: Armata a 2-a română eliberase un teritoriu aproximativ de 500 kmp cu 30 de localități, iar alături de multe pierderi umane provocate inamicului a capturat aproximativ 2793 de prizonieri și mult material de război.

Pentru o asemenea victorie și pierderile Armatei 2 române au fost însemnate, potrivit unor surse, numărul celor morți și răniți ajungând la 4.521 de ostași (1.469 morți și 3.052 răniți), iar alături de alte pierderi și distrugerii materiale se distinge satul Mărăști, care devenise „o adevărată ruină“, așa după cum afirma generalul Alexandru Mărgineanu, comandantul Diviziei a 3-a Infanterie, cel care ordonase distrugerea Mărăștiului cu propria-i artilerie, pentru alungarea cotropitorilor.

Bătălia de la Mărăști, 1917

0 sută de ani de învățământ militar aeronautic

----- Comandor dr. Marius-Adrian Nicoară¹

Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu”

În fiecare an în ziua de 1 aprilie, personalul din aviația Ministerului Apărării Naționale, Ministerul Administrației și Internelor și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, sărbătorește înființarea învățământului militar de aviație, ramură de învățământ creată prin Înaltul Decret Regal 1953 din 27 martie 1912. De atunci și până în zilele noastre, renumiți absolvenți: piloți, navigatori/controlori de trafic aerian, tehnicieni, alături de artileriști, rachetiști sol-aer, radiolocatoriști, geniști și transmisioniști aero, s-au pregătit pe băncile instituției buzoiene, trudind ulterior pentru prestigiul și renumele Aeronauticii Române.

Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu” este moștenitoarea și continuatoarea învățământului aeronautic inițiat atunci, încă de la început punându-se problema unui aerodrom și a unei locații special destinate specificului aerian, împlinirea venind odată cu apariția aerodromului Zilișteea-Boboc. Aici au prins aripi eroii văzduhului din cel de-al Doilea Război Balcanic, din Războiul de Întregire a Neamului, așii recordurilor de înălțime, viteză, distanță și durată și ai marilor ra-

iduri aeriene interbelice, temerarii acrobațiilor la joasă înălțime, neînfricații care au combătut cum mult profesionalism și patriotism în a Doua Conflagrație Mondială principalele aviații din lume, precum și aviatorii civili și militari ce fac astăzi onoare statului român în misiunile internaționale alături de partenerii din Alianța Nord-Atlantică

Buzoienii au luat cunostinta cu aviația încă din dimineața zilei de 21 septembrie 1911, când soldatul aviator voluntar Polihroniade

Vacas zburând spre Roman, a făcut o aterizare pe terenul de la „Drăgaică” aflat în apropierea gării Buzău, pentru alimentarea avionului, (operațiune desfășurată rapid cu sprijinul soldaților din această garnizoană). Și-a continuat apoi zborul spre Râmnicu Sărat, dar o pală de vânt a determinat o cădere bruscă a avionului și pilotul a reușit să aterizeze forțat în apropiere de gara Zoița.²

Doar la 9 mai 1914, când din ordinul Marelui Stat Major, aviația

militară a executat recunoașteri aeriene în zona București – Ploiești - Buzău și București - Glodanu Siliștea – Urziceni – Făurei,³ două avioane la bordul cărora se aflau echipajele formate din căpitanul pilot Constantin Beroniade - locotenentul observator Ștefan Alexandrescu și locotenentul pilot Sever Pleniceanu - locotenentul observator Paul Mumuianu, au aterizat la Buzău pe

ducătoare de aviatori”, constante reședințe a acestora, atât în timp de pace, cât și în timp de război.

O altă perspectivă căpăta învățământul militar de aviație în anul 1927, când se deschid cursurile Școlii de Perfecționare pentru Piloți de Război de la Buzău.⁷

Aici își desăvârșea pregătirea fiecare aviator, la categoria de aviație la care era recomandat. Abia după aceste cursuri se putea

La începutul anilor 1930 se punea problema construirii unui aerodrom modern pentru instruirea tinerilor aviatori, iar în jurul anilor 1935-1937 se conturează ideea ca aceasta să fie tot în apropierea orașului Buzău, în zona Ziliștea-Boboc. În anul 1938 când războiul se apropia, a început construcția cazarmii 329 Ziliștea-Boboc, iar la 15 mai 1939 cu utilitățile de zbor minime necesare,

câmpul din apropierea stației Căilor Ferate Române „*Drăgaica*,” aviatorii au luat în evidență acest excelent teren de zbor.⁴ Oficial, în anul 1915 s-au realizat primele amenajări necesare decolării și aterizării avioanelor militare.⁵ Marele Stat Major a luat ulterior în evidență un al doilea teren de zbor, aflat în vecinătatea Fabricii de petrol „*Saturn*”. Așadar, după anul 1915, începe la Buzău amenajarea primelor două aerodromuri care vor fi folosite de Corpul de Aviație Român în Războiul de Întregire Națională. Buzăul și Ziliștea-Boboc, au fost din anul 1915 preferatele lecțiilor de zbor pentru tinerii piloți militari,⁶ permanente, perseverente și consecvente „*pro-*

dobândi brevetul de pilot de război.⁸ Nu există aviatori români care să nu fi trecut, într-o formă sau alta, prin școlile de aviație de la Ziliștea-Boboc. În cererea sa de înființare a unui aerodrom militar de școală și antrenament în apropierea orașului Buzău, comandorul Constantin Beroniade arăta că: „*locul este ideal pentru zbor, datorită condițiilor meteo rezultate din protecția Dealurilor Buzăului asupra terenului întins și drept numai bun pentru învățacei*”, dar și perfect din punct de vedere militar, fiind în apropierea Bucureștiului, a Văii Prahovei, la Curbura Carpaților și în apropierea veșnicului aliniament Focșani – Nămolosa – Galați.

s-a dat în folosință terenul de zbor⁹ pe pământurile ce aparținuseră lui Alexandru Marghiloman și cu care au fost împrăștiți aviatorii decorați cu ordinul „*Virtutea Aeronautică*” în primul război mondial, cedate acum în folosul aeronauticii, pentru a se așeza aici definitiv „*cuibul aviatorilor*”.¹⁰

Intrarea României în Războiul de Reîntregire Națională la 22 iunie 1941, aduce aviatorilor de pe aerodromul Ziliștea-Boboc, onoarea de a intra primii în luptă, prin pregătirea de la ora 03.00 a misiunii la „*sală*”, decolare la 03.30 într-o misiune de bombardament asupra nordului și sudului Chișinăului, cu prezență la obiectiv la ora 04.00.¹¹

După cel de-al Doilea Război Mondial, se construiesc pe aerodromul Boboc și se dau în folosință pavilioane cu diferite destinații: construcții pentru modernizarea aerodromului; instalații necesare efectivelor; bretele și platforme betonate; căi de acces către pistă; alte două rețele electrice; o rețea de alimentare cu apă; rețeaua de canalizare, drumuri și alei, iar institutia ia denumirea de Școala Militară de Aviație „Aurel Vlaicu”¹² cu sediul oficial la Zilișteea-Boboc-Buzău.

Din 10 iunie 1956, a sosit în România primul elicopter Mi-4.¹³ La 15 iunie 1956 au început cursurile cu piloții și tehnicienii în vederea începerii zborului, cursuri finalizate la 20 august. Ziua de 25 august 1956 a marcat începutul zborului cu elicoptere în România, pe aerodromurile Pipera și Clințeni. Din septembrie 1965, piloții de elicoptere au început să fie formați numai la Școala de Ofițeri de la Boboc-Buzău, alături de personalul aeronavigant al aviației clasice sau supersonice.

În 1971 a luat ființă la Zilișteea-Boboc, Buzău, Școala Superioară de Aeronautică Civilă¹⁴ care a funcționat doi ani și a fuzionat cu Școala Militară de Ofițeri Aviație din care se desprinsese.

Din anul școlar 1979-1980, încep pregătirea în școală și elevi străini: 5 elevi din Zimbabwe la specialitatea naviganți rezervă și 2 elevi la specialitatea nenaviganți. Din septembrie 1980 până în august 1984, școala a pregătit 40 piloți și 57 nenaviganți (în două serii consecutive pentru fiecare specialitate în parte) pentru statele africane Zimbabwe, Somalia, Madagascar.

O misiune deosebită pentru școală a început la 30 ianuarie 1980, când s-a constituit Grupul de Aviație Român „Sirius”, având ca obiectiv înființarea Școlii Naționale de Aviație Militară din Angola

(ENAM), la comanda căreia a fost numit generalul maior Aurel Niculescu. Grupul a fost organizat astfel încât să acopere toate funcțiile din organizarea școlii militare române. La încheierea perioadei de doi ani, ENAM și-a continuat activitatea în mod independent după plecarea personalului român, având tot personalul necesar pregătit (cadre didactice, piloți instructori, ofițeri de stat major, navigatori, tehnici, ofițeri meteo, etc.).¹⁵ A fost prima misiune militară externă a României de după cel de-al Doilea Război Mondial.

După evenimentele din decembrie 1989, școala a devenit în 1991 Institutul Militar de Aviație „Aurel Vlaicu” Boboc-Buzău,¹⁶ conform Hotărârii de Guvern 190 din 1991, având ca principală atribuțiune formarea ofițerilor de aviație bine instruiți, cu specializare tehnico-ingenerească, piloți pentru aviația militară și civilă, ofițeri navigatori, de stat major și meteorologi. În 1995, școala aripilor românești de la Boboc s-a transformat în Școala de Aplicație pentru Aviație „Aurel Vlaicu”,¹⁷ ce desfășura secvențial învățământ postliceal și parțial postuniversitar, de formare, specializare și perfecționare în armă. La 1 noiembrie 2003 o nouă restructurare duce la înființarea Școlii de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu” ce formează, specializează și perfecționează militari din cele trei arme de bază ale Forțelor Aeriene Române: aviație, rachete și artilerie antiaeriană și radiolocație.

La 1 septembrie 2008 în Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu” s-a reînființat Centrul de Instruire pentru Forțele Aeriene. Acesta este moștenitorul și continuatorul Centrului de Instruire al Aeronauticei înființat în anul 1917, fiind astăzi structura specializată, ce pune în practică conceptul de educație permanentă, de învățământ și instrucție

pentru armele Aviație, Artilerie și Rachete Sol-Aer și Radiolocație (desfășoară cursuri de formare pe filieră indirectă, de carieră și de nivel, pentru specializare și perfecționare a pregătirii în armă a ofițerilor, maiștrilor militari, subofițerilor, soldaților și gradaților profesioniști, realizând instruirea în armă și interarme, la nivelul Statului Major al Forțelor Aeriene, cercetarea aplicativă și inițierea proiectelor de reglementări în armă, precum și de pregătire a personalului specializat pentru Forțele Navale și Ministerul Administrației și Internelor). Centrul de Instruire pentru Forțele Aeriene din Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu” aliniază procesul de instruire în integralitatea sa standardelor, procedurilor și tehnologiilor de instruire și evaluare ale armatelor statelor membre NATO. Se pune în aplicare dictonul „*Instruiește-te așa cum vei lupta*”, pentru a forma luptători și specialiști în operațiile militare moderne.

La centenar, Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu,” leagănul aviației românești, putem spune că este o adevărată avere națională. Logistica sa socială a cristalizat cele trei componente importante ale sistemului de instruire aeronautică ce este recunoscut ca fiind cu totul special: un subsistem de gândire (planuri de învățământ, discipline aeronautice permanent racordate la concepții, idei, teorii, doctrine etc.); structuri organizatorice și o componentă logistică didactică așa cum este practica la nivel mondial.

În aceste momente personalul aeronautic al Forțelor Aeriene Române și elementelor aviatice specifice din sistemul național de apărare, își îndreaptă gândurile și sentimentele de mulțumire și recunoștință spre cadrele didactice, instructori și profesori, spre toți aceia

care, fără a-și precupeți sângele și viața, s-au jertfit pentru apărarea ființei naționale, a independenței, suveranității și integrității României, pentru gloria aeronauticii naționale și mondiale.

Profesionalismul personalului militar și civil din Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu”, dăruirea în îndeplinirea tuturor misiunilor încredințate, maturitatea în abordarea transformării învățământului militar, au atras aprecierea unanimă și respectul tuturor, pentru această instituție

militară de instruire. Este meritul Școlii Aripilor Românești din Ziliștea-Boboc, Buzău deoarece se prezintă astăzi ca o structură de instruire aeronautică modernă, capabilă să desfășoare o întreagă gamă de forme de pregătire pentru toți cei care fac parte din minunata familie a Forțelor Aeriene Române, pe care îi pregătește cu profesionalism ireproșabil, tenacitate, energie, pricepere și putere de muncă pentru formare sau perfecționarea pregătirii profesionale, pentru a fi gata oricând să îndepli-

nească misiunea sacră de apărare a Patriei.

Dincolo de tradiția extraordinară de mândria și profesionalismul aviatorilor din această instituție reprezentativă de învățământ militar a Armatei României, cel mai prețuit bun al școlii, este resursa umană, oamenii sinceri, prietenoși și deschiși, care de 100 de ani sunt permanent gata să facă imposibilul pentru a îndeplini visul de aur al tinerilor învățăcei - ZBORUL.

Note

¹ Comandantul Centrului de Instruire pentru Forțe Aeriene din Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu”

² Avram, prof univ dr, Valeriu și Nicoara, cdor lector univ. dr, Marius-Adrian, *Buzăul și Aeronautica Română*, Editura Editgraph, Buzău, 2012, p. 22.

³ Misiunea a fost îndeplinită de patru escadrile, câte două pentru fiecare școală de zbor Cotroceni și Băneasa, ibidem, p. 23

⁴ Serviciul Istoric al Armatei (în continuare S.I.A), Direcția 4 Geniu, dosar .474, f. 850

⁵ Ibidem, Fond Direcția Aeronautică, dosar 68, f. 711.

⁶ Arhivele Naționale Buzău (în continuare Arh. Naț. Buzău), Fond Primăria Oraș Buzău, dosar 13/1925, f. 12.

⁷ Nicoară, locotenent comandor, Marius-Adrian, „Escadrila Dracii Roșii,” în Revista „Aripi Tinere,” numărul 2/2002, pag. 7. Rezultatele alegerii Buzăului s-au văzut imediat, și numai dacă am aminti aici celebra escadrila „Dracii roșii”, care a înflăcărat inimile spectatorilor la mitingurile aeriene între anii 1931-1940, prin evoluții aeriene executate individual sau în formație de trei avioane. Se remarcă calitățile piloților, titani ai zborului, ce se identificau complet cu aparatele de zbor, dar și valoarea materialului aviatic românesc, deoarece avioanele pe care le foloseau erau ICAR-uri vopsite complet în roșu, de unde și denumirea de „Dracii Roșii”. Escadrila atât de sugestiv denumită de contemporanii săi, era alcătuită din trei instructori de zbor din Școala de Perfecționare în Zbor de la Buzău, pe numele lor: Petre Ivanovici (ulterior, din anul 1936 după decesul acestuia în formație a intrat Gheorghe Gherasim), Mihail Pantazi și Max Manolescu. Am consemnat aici, o altă prioritate românească în istoria aeronauticii mondiale: o escadrilă militară de acrobație aeriană (constituită cu mult înainte față de celebrii „Top Gun” americani, „Blue Angels” englezi sau „Frece Tricolori” italieni) care să încante prin evoluțiile lor la show-rile aeriene.

⁸ XXX „Istoria Aviației Române”, București, 1984, pag.161. Despre evoluția aeronauticii militare românești în perioada interbelică, vezi și General-maior de aviație doctor inginer Gheorghe Negrescu, „Din amintirile unui vechi aviator”, București, 1977. Iar pentru evoluția generală a aeronauticii românești în această perioadă vezi și Valeriu Avram, „Contribuția aviației la progresul societății românești, la afirmarea sa pe plan internațional, între anii 1920-1940”, Teză de doctorat, Facultatea de Istorie, Universitatea București, 1999, pag.166.

⁹ Pruia, comandor (r), Aurel, Morariu, comandor (r), Ioan, Pruia, inginer, Bogdan, „Un secol de aeronautică,” Editura Sylvi, București, 1999, pag. 83.

¹⁰ Arh. Naț. Buzău, Fond Primăria Comunei Boboc, Dosar 1/1937, pag. 7 și Dosar 78/1944, pag. 312.

¹¹ Scurtu, Ioan, Hlihor, Constantin, „Complot împotriva României. 1939-1947. Basarabia, Nordul Bucovinei și Ținutul Herța în vâltoarea celui de-al doilea război mondial”, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1994.

¹² S IA, Fond microfilmre, Ordinul Marelui Stat Major nr. C.L., 00892 din 10 02 1956

¹³ Nota noastră, la acea dată, aveau elicoptere în înzestrare doar Forțele Aeriene ale SUA, URSS, Franței și Angliei

¹⁴ Decretul pentru înființarea Școlii Superioare de Aeronautică Civilă, publicat în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România, nr. 148 din 6 decembrie 1971

¹⁵ Pruia, comandor (r), Aurel, Morariu, comandor (r), Ioan, Pruia, inginer, Bogdan, „Op. Cit,” Editura Sylvi, București, 1999, pag. 174.

¹⁶ S IA, Fond microfilmre rola F.II, cd 837 - 838, Ordinul Marelui Stat Major nr. S/B 3/949 din 09 04 1991

¹⁷ Ibidem, Fond documentar A 356/2000, Ordinul ministrului apărării naționale nr. M 12 din 21 02 1997.

Armata României, 10 ani de misiuni în Afganistan

Ca urmare a tragicelor evenimente din 11 septembrie 2001, România a decis să participe la Coaliția internațională de combatere a terorismului, condusă de Statele Unite ale Americii.

La 24 ianuarie 2002, conducerea Operației Enduring Freedom (OEF), expresia armată a Coaliției în teatrul de operații din Afganistan, a solicitat oficial autorităților române să contribuie la această misiune.

La numai câteva zile de la această solicitare, militarii români au debarcat pe Aeroportul Internațional din Kabul. Efectivele au constat, inițial, într-un pluton de poliție militară, o aeronavă C-130 Hercules și personal de stat major, ulterior un detașament de informații militare, o echipă de control trafic aerian și militari în două echipe de reconstrucție a provinciilor.

După numai câteva luni, Parlamentul României a hotărât, la 30 aprilie 2002, creșterea nivelului participării cu trupe la OEF,

aprobând dislocarea unui batalion de infanterie cu un efectiv de 405 militari.

Astfel, la 22 iulie se încheia, printr-un efort logistic deosebit, dislocarea Batalionului 26 Infanterie „Neagoe Basarab” în teatrul de operații Afganistan. După transportul tehnicii militare pe mare, cu nava Mangalia, până în Qatar și după aceea cu aeronave militare americane și a personalului cu aeronave de transport C-130 Hercules aparținând forțelor aeriene române, la aceeași dată, se semna actul de transfer de autoritate asupra Batalionului 26 Infanterie „Neagoe Basarab” către Comandamentul Forțelor Coaliției din Kandahar.

Astfel, România se alătură altor state ale lumii în încercarea de combatere a terorismului și crearea unui mediu de securitate stabil în această țară. O perioadă în care armata noastră a demonstrat, prin misiunile îndeplinite, că este în măsură să se ridice la nivelul aliaților, ceea ce a permis statului român să

câștige și să mențină statutul de actor credibil și furnizor de securitate în sistemul internațional. Din păcate, nu fără sacrificii: 20 de militari români au căzut la datorie în Afganistan, iar alți 61 au fost răniți în misiuni.

Primele misiuni în teatrul de operații din Afganistan ale Batalionului 26 Infanterie supranumiți „Scorpionii Roșii” s-au executat începând cu 14 iulie 2002, împreună cu militarii americani.

Batalionul, comandat de maiorul Nicolae Ciucă, acum general de brigadă, comandant al Diviziei 2 Infanterie „Getica”, se subordona Task Force PANTHER, comandat de colonelul James L. Huggins, acum general maior, comandant al Comandamentului Regional Sud în misiunea ISAF, rămâne în istoria militară ca fiind primul batalion de infanterie românesc dislocat în teatrul de operații din Afganistan.

Misiunile generale ale militarilor români au inclus: consolidarea securității pentru desfășurarea

proiectelor de reconstrucție și dezvoltare în zonele de responsabilitate; securizarea și controlul liniilor de comunicații de-a lungul autostrăzii A1 (Kabul - Kandahar) și în vecinătatea rutelor-cheie; instruirea unităților Armatei Naționale Afgane pentru a putea desfășura acțiuni de luptă în mod independent (în vederea preluării responsabilităților privind asigurarea stabilității și securității, de la forțele Coaliției); participarea la acțiuni militare de stabilizare și securizare împreună cu partenerii din Coaliție și Forțele de Securitate Afgane; menținerea progreselor obținute prin interzicerea contactului forțelor insurgente cu populația; sprijinirea extinderii autorității guvernului afgan și dezvoltarea capacității instituțiilor guvernamentale, în paralel cu coordonarea eforturilor de reconstrucție.

Militarii noștri veneau, în Afganistan, în 2002, după un parcurs de inițiere în mediul operațiilor multi-naționale. Era dorința noastră, a militarilor Batalionului 26 Infanterie „Neagoe Basarab” de a demonstra că suntem în stare să îndeplinim misiunea încredințată și că merităm să fim acolo. Era o adevărată emulație între militari. Apoi erau greutăți legate de temperatură, de praf, de necunoscut, pentru că era un teatru de operații necunoscut, nu numai pentru noi, ci pentru toți, inclusiv pentru camarazii americani. Inițiam misiuni în fiecare zonă în scopul cunoașterii terenului, pentru a determina anumite elemente specifice și, în același timp, ne construim tabăra după ce camarazii canadieni se retrăseseră. (General de brigadă Nicolae CIUCĂ, Comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”)

Începând cu luna septembrie 2006, Batalionul de manevră care executa misiuni în cadrul OEF a trecut în subordinea Comandamentului Regional de Sud al Forței Internaționale de Asistență de Se-

curitate (ISAF), sub drapel NATO, și a fost redislocat de la Kandahar la Qalat, iar datorită cerințelor operaționale, în perioada 2006-2008, efectivele acestuia au fost dublate.

Începând cu luna octombrie 2008, a fost introdus în teatrul de operații și un element de comandă și control, cu misiunea de a conduce operații în sprijinul păcii sub comandă NATO, în cooperare cu celelalte forțe aparținând ISAF și armatei afgane, în aria de responsabilitate. În funcție de evoluția prezenței militarilor români și de misiunile avute în teatru, acest element a fost redimensionat și transformat. În prezent, acest element de comandă și control coordonează acțiunile și conduce operațiile batalioanelor de manevră românești din provincia Zabul, precum și ale echipelor de consiliere și legătură și ale detașamentelor ANA Training.

Efectivele românești au fost suplimentate în anul 2010 cu aproximativ 600 de militari, prin introducerea a încă unui batalion de manevră. Batalioanele de Manevră, cu un efectiv de aproximativ 610 militari fiecare, execută misiuni în cooperare cu Forțele NATO și ANA/ANSF în scopul eliminării influenței insurgenților și

menținerii controlului operațional și a libertății de mișcare din zona de responsabilitate (provincia Zabul), precum și pentru sprijinirea autorităților afgane în consolidarea securității. Lansarea conceptului Echipe pentru Reconstrucția Provinciilor (PRT) a constituit o nouă provocare pentru Armata României, care a contribuit cu ofițeri CIMIC (cooperare civili-militari), ofițeri specialiști în construcții, poliție militară și medici, care au avut ca responsabilități acordarea expertizei de specialitate în vederea stimulării procesului de reconstrucție a Afganistanului, participarea la realizarea coordonării între organizațiile care au luat parte la reconstrucție și la extinderea influenței autorităților afgane centrale și în afara capitalei.

România participă, de asemenea, la efortul de consiliere a Armatei Naționale Afgane, începând din luna octombrie 2008, când a fost introdusă în teatrul de operații prima Echipa Operațională de Consiliere și Legătură (OMLT) de tip garnizoană, care a participat la îndrumarea, instruirea și consilierea militarilor din cadrul unei brigăzi afgane.

Ulterior, au fost dislocate încă trei echipe operaționale de consiliere și

legătură, două tip batalion și una de sprijin (CS), începând cu iunie 2009, aprilie și septembrie 2010.

Eforturile depuse de militarii români pentru instruirea militarilor afgani au fost încununată de succes, iar prima unitate consiliată a fost declarată operațională în august 2010.

În contextul actual al eforturilor de tranziție și al noului concept ISAF, echipele de consiliere se vor transforma în echipe de asistență militară, iar prima echipă de asistență va fi dislocată în Afganistan începând cu luna august a acestui an.

România a sprijinit și sprijină eforturile de operaționalizare a armatei afgane, în cadrul programului de instruire a Armatei Naționale Afgane ANA Training, începând cu luna iunie 2003, în cadrul operației Enduring Freedom, iar din luna mai 2010, în cadrul misiunii ISAF.

Efectivele inițiale de 46 de militari au suferit modificări, funcție de cerințele operaționale ale structurii, în luna ianuarie 2011 acestea fiind de 27 de militari. Începând cu anul 2011, efectivele detașamentului ANA Training au fost suplimentate cu 20 de instructori, prin introducerea în statul de organizare pentru misiune a unor echipe de instructori pentru Școala de Tancuri, Școala de Subofițeri și Batalionul de instruire funcții specializate.

Suplimentarea efectivelor

românești din Afganistan a condus și la creșterea nevoilor de sprijin logistic, cu impact asupra responsabilităților și structurii Elementului Național de Sprijin, care a fost introdus în teatrul de operații Afganistan începând cu ianuarie 2004, având ca misiuni: asigurarea sprijinului logistic prin aprovizionarea contingentelor naționale cu materiale trimise din țară sau prin contractarea acestora pe plan local și stabilirea legăturilor cu celelalte structuri militare sau civile care acționează în teatru, în vederea integrării în sistemul de sprijin multinațional.

Structura de sprijin național din teatrul de operații cuprinde un element național de comandă care are în subordine elementele dispuse pe aeroporturile din Kandahar și Kabul.

În perioada februarie-mai 2006, militarii ai Forțelor Aeriene Române au desfășurat o misiune fără precedent, constând în preluarea conducerii Aeroportului Internațional Kabul (KAIA), în rolul de națiune lider. Cei 39 de militari au încadrat funcții în structurile de comandă și administrative ale aeroportului.

În luna aprilie 2011, un alt contingent al Forțelor Aeriene române, cu un efectiv de 75 militari, a preluat din nou, în calitate de națiune lider, conducerea KAIA, de această dată pentru o perioadă de un an. Militarii

contingentului Forțelor Aeriene române au îndeplinit misiuni de conducere a aeroportului, coordonarea operațiilor aeriene zilnice, controlul decolărilor, aterizărilor și monitorizarea traficului aerian din zonă, analiza și prognoza condițiilor meteorologice.

La această dată, contribuția Armatei României la Operația Enduring Freedom este de un ofițer de legătură. În cadrul ISAF acționează, în prezent, aproximativ 1.800 de militari români, dislocați, în principal, în Provincia Zabol.

Elementul de Comandă și Control Zabol și cele două batalioane de manevră sunt încadrate, în principal, de militarii ai Brigăzii 2 Vânători de Munte Sarmizegetusa, ai Batalionului 280 Infanterie și ai Batalionului 21 Vânători de Munte General Leonard Mociulschi.

Pentru creșterea siguranței militarilor români desfășurați în Afganistan au fost găsite soluții, cu sprijinul partenerului nostru strategic, Statele Unite ale Americii, care ne-au transferat 104 autovehicule de luptă blindate MRAP, care asigură cel mai înalt nivel de protecția minelor și ambuscadelor.

În cei 10 ani în Afganistan, Armata României a dislocat 25 de batalioane de infanterie și alte structuri, de nivel mai mic, pentru instruirea armatei afgane.

Pentru noi, militarii buzoieni este o mândrie că, în perioada 2003-2010, aceste structuri au fost conduse de Comandamentul 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu”, aducându-ne, astfel, contribuția la deosebitul efortul depus de România pentru respectarea angajamentelor asumate față Alianța Nord-Atlantică.

Documentare realizată din vol. Visarion Neagoe, *Armata în misiuni internaționale 1990-2009*, Centrul Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2010 și *Observatorul militar* nr. 26 (1162) 4 - 10 iulie 2012

Biserica, lăcaș al comuniunii și comunicării prin rugăciune

----- Preot maior Alexandru Tudose, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Motto: „Poarta spre Dumnezeu este credința, iar forma prin care se intră la Dumnezeu e rugăciunea. Rugăciunea e singura manifestare a omului prin care acesta poate lua contact cu Dumnezeu.

Gândită creștin, rugăciunea ne arată că umilința înalță, iar nu coboară pe om.” Petre Țuțea

În bisericile din Bazele Operaționale Înaintate (FOB) Bullard și FOB Lagman, în duminici și sărbători, în cadrul cultului public, creăm punți de legătură prin rugăciune, cu toți soldații noștri, răspândiți pe o arie de peste 60 de km. Știu că și ei se roagă pentru că i-am învățat, încă de la intrarea noastră în această țară, să creadă, să lupte, să spere și să fie cu inimile Sus. Îndemnul vine și din Evanghelie, de la centurionul roman, un ofițer cu suflet mare, pomenit în Duminica a 4-a după Rusalii, care a stârnit admirația Mântuitorului. Sutașul roman a devenit de atunci o icoană duhovnicească pentru oamenii în haină militară, prin bunătatea sufletului său, bunătate izvorâtă din cele trei virtuți personale: milostenia, credința și smerenia. De la el am învățat să mijlocim în rugăciuni pentru cei

aflați în misiuni, pentru bolnavi, pentru răniți, pentru vrăjmași și pentru tot sufletul creștinesc și necăjit.

Mărturii creștine lăsate de soldați

În FOB-urile și Bazele Patrulilor (PB) din aria de responsabilitate a Batalionului 280 Infanterie găsești, cel puțin două locuri, cu mărturii despre credința soldaților români, care au trecut de-a lungul timpului prin Afganistan. Acestea constau în altare împodobite cu icoane, în cruci, sau în diferite rugăciuni. De pildă, în FOB Al Massak există o Troiță, adăpostită într-un foisor; a fost ridicată în octombrie 2010, în memoria soldaților români căzuți în Afganistan. Aici sunt două cruci mari, monumentale, 2 m/1.10 m. Pe una din ele s-a

scris numele slt. (p.m.) Marinescu Cătălin Ionel, născut la 13.06.1983; decedat 10.05.2011. „Scorpionii Roșii”, cu mențiunea: „Ridicată de către noi, colegii și prietenii, în memoria lui.” Ctitorii au lăsat în scris și un testament pentru viitor: „Crucea aceasta este sfințită și nu trebuie părăsită. Ultimul român (scris cu roșu) care va pleca, crucea cu el să o ia, să o pună unde vor, să le fie de ajutor, în mijlocul românilor.”

O altă mărtuie am găsit-o în PB 7 și este o rugăciune către Hristos și Crucea Sa: „Crucea lui Iisus să mă apere împotriva răutăților și dușmanilor. Ține-mă, Iisuse Hristoase, și mă apără cu puterea Ta. Ferește-mă de toți dușmanii văzuți și nevăzuți care doresc nimicirea mea. Doamne, în mâinile Tale îmi dau sufletul meu, Cel ce ești binecuvântat în veci. Amin.”

Mereu în acțiune, cu atitudine

Mandatul încredințat Batalionului 280 Infanterie Mecanizată în Afganistan este unul din cele mai grele pe care unitatea le-a primit vreodată, în teatrele de operații. Intrarea în acțiune s-a făcut gradual: mai întâi intemperii iernii, apoi acțiunile insurgente și intensificarea lor din toate părțile. Soldații au realizat la modul foarte serios misiunea lor și au răspuns la cel mai înalt nivel chemării încredințate. Printre ei sunt lideri la nivel de grupă, pluton, companie și comandament, care au

puterea de a da din puterea lor, moral din moralul lor și experiență din experiența lor. Cu prilejul vizitelor mele pastorale prin FOB-uri și PB-uri, îmi face plăcere să remarc că pe cei de la logistică îi găsesc la muncă, iar pe cei de la infanterie în acțiune și cu atitudine. Călătorim împreună, trăim uneori stări intense împreună și, aceste momente, se cimentează sentimentul comuniunii și încrederii că ne slujim unii pe alții, că ne completăm unii pe alții. Realizez că Biserica are mulți fii formați în spiritul învățaturii ei, care trec prin natura profesiei militare și valorile creștine, uneori vitale într-un univers afgan, din care, pentru a avea izbândă, îți trebuie soluția mistică a credinței. Revenim la înțelepciunea lui Petre Țuțea, care a deprins școala suferinței și a ridicării peste aceasta, în temnițele comuniste, atee, și care observa despre moralul combatanților germani din Primul Război Mondial: „Cei mai crânceni și mai străluciți soldați sunt cei ai popoarelor religioase. Când mori sub drapel, te gîndești că te duci la strămoși. Dar o armată care face asta, e ca aceea a lui Wilhelm al II-lea, în care fiecare soldat avea o cruce la gât pe care scria: Gott mit uns (Dumnezeu cu noi).”

TF 280

6 iulie 2012, FOB Bullard, Afganistan

Un altfel de misiune...

Incursiuni într-o spiritualitate insolită

----- Căpitan psiholog Adriana Alecu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

De fiecare dată când mă gândesc la un grup de femei, îmi amintesc după-amiezele de vară când bunica și prietenele ei puneau lumea la cale.... Surprinzător, dar același spirit l-am găsit și la femeile afgane. Le place să fie împreună și să primească oaspeți. Inițial, am avut un sentiment de teamă și de disconfort la gândul că voi intra în acele compounduri care, pentru noi, par ciudate de înapoiate dar, pentru afgani, înseamnă casă. Primul contact avut de către Female Engagement Team (FET) a Batalionului 280 MNV cu femeile afgane a fost o surpriză nesperată. Acestea trăiesc într-o lume de neconceput pentru o femeie occidentală, dar, în același timp, sunt, în spatele ușilor închise și departe de ochii bărbaților familiei, la fel ca noi. Le plac lucrurile frumoase, pe care, de cele mai multe ori, și le confecționează singure, le place să se machieze, să bârfească puțin și să râdă de o glumă bună.

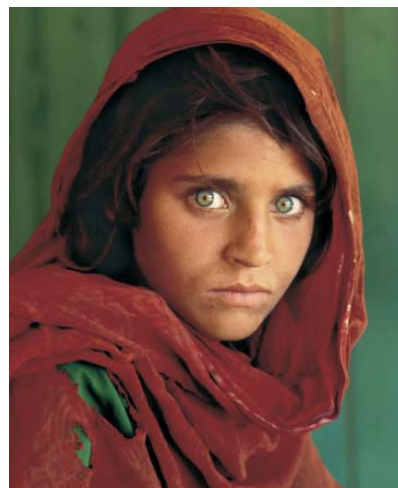
Scopul activității echipei FET este de a merge în mijlocul lor, a le cunoaște și a le prezenta o alternativă de viață. Nu ne-am propus, nici un moment, să le schimbăm modul de a trăi și nici ele nu ar accepta dar trebuie să cunoască și o altă modalitate de existență cotidiană.. În momentul în care am fost acceptate de elderul familiei și/sau al satului și am intrat în casele afgane, una dintre cele mai frecvente întrebări a se referea asupra ceea ce înseamnă să ai o slujbă și dacă, în această situație, avem soț și copii? Pentru acestea este de neconceput viața fără căsătorie. Cel mai mult pentru ele contează familia și modul în care ele sunt văzute în cadrul acesteia. Pentru fiecare femeie afgană există două perioade ale vieții: înainte și după căsătorie. Prima este una de așteptare și pregătire. A doua este cea în care pune în practica ceea ce

a învățat. Căsătoria aici reprezintă cel mai important eveniment din viața unei femei. Deși în acea zi ea renunță la absolut orice drepturi și devine un accesoriu al bărbatului, este fericită pentru că își îndeplinește datoria. Din acel moment lanțurile invizibile ale sclaviei matrimoniale se strâng în jurul ei și, de multe ori, fără a avea vreo vină, este victima lor. Deși nu se poate impune social sau familial, femeile afgane reprezintă 40% din populația țării. Vocea lor nu este auzită iar unele tentative de a ieși din această stare sunt imediat sancționate, în primul rând, de semenele lor.. Este mai ușor să trăiești după reguli vechi de mii de ani decât să schimbi ceva. Aceste cutume nu sunt greșite numai că sunt diferite de tot ceea ce noi acceptăm a fi o viață normală, civilizată.

Exoticele haremuri din 1001 de nopți sunt înlocuite de sărăcia dusă dincolo de orice limită, de pedepse crunte aplicate, de cele mai multe ori, doar pentru că este posibil, de mutilări pentru motive ridicole, de ignorarea oricărei posibilități de a-și expune părerea sau de a se apăra, de mizerie și frustrări.

Și totuși aceste femei fac lumea lor să meargă și asta prin intermediul copiilor pe care îi cresc și îi educă în primii ani de viață, după care băieții sunt educați de tată sau de imam, la moschee, iar fetele, abia trecute de vârsta jocului, sunt măritate. Copii cresc alături de ele care la fel ca alături de orice mame, de oriunde, iar acestea își revarsă toată dragostea de care sunt capabile asupra lor. Mamele sunt respectate și, cu vârsta, se impun în mica lor colectivitate dar niciodată în cea a bărbaților.

Poporul afgan este un popor mândru de tradițiile lui, își respectă oaspeții și, în virtutea acestor calități, am reușit să ne strecurăm în lumea oarecum secretă a femeilor afgane.

Nu este o lume plăcută dar este fascinantă prin caracterul ei diferit. De multe ori, am descoperit o ignoranță fără limite față condiția lor feminină, manifestată în special față de starea de sănătate și, de asemenea, o cruzime diferită de orice altceva întâlnit înainte. Totuși ele își trăiesc viața sub oblăduirea lui Allah și prin grija soțului care, dacă dorește, le înfometează sau le ucide după bunul plac.

Recunosc, inițial am fost revoltată de lipsa lor de libertate, care coboară până la obligativitatea de a purta vălul sau burka, dar, apoi, am început să le înțeleg modul diferit de a privi lucrurile și normalitatea. Tradițiile și religia sunt aici mult mai importante decât niște concepte interpretabile cum ar fi libertatea sau dreptatea. Diferențele culturale sunt foarte mari, dar nu trebuie intervenit pentru schimbare, ci pentru toleranță și, mai ales, pentru accesul la cunoaștere. Este mai simplu să fii într-un anumit fel cunoscând alternativele. Acesta a fost gândul nostru în activitatea de aici, pe lângă unele informații pe care le-am cules cu privire la siguranță sau activitatea insurgentă. De multe ori, femeile afgane ne-au oferit mai mult decât informații, în momentul în care au căpătat încredere în noi, și anume sentimentul de a fi bine primit, acceptat și chiar plăcut. Nicăieri unde am mers nu au fost ignorate legile ospitalității, indiferent de starea materială a familiei. Consider că experiența afgană m-a schimbat ca om și cred că voi valoriza mai mult ceea ce, până acum, ignoram sau consideram normal.

Regimentul 48 Infanterie Buzău, momente de glorie în Războiul pentru Întregirea României

----- Locotenent colonel Liviu Corciu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Motto:

„De cinci ori au reînoit germanii atacurile, sub protecția violentului bombardament pornit din toate calibrele. Toate atacurile au ajuns la lupta corp la corp, la grenada de mână și la baionetă.”

Constantin KIRIȚESCU, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916–1919*

Este absolut remarcabil cum, după campania dezastruoasă din toamna anului 1916, după umiliința și amarul retragerii în Moldova, după o iarnă în care singurele lucruri concrete au fost moartea, gerul, lipsurile de tot felul și molimele pustiitoare, cu un aliat periculos de inconstant, ce, deseori, păresea lupta fără niciun motiv ori vreo remușcare, acești soldați-țărani, cari luptau cu un adevărat dispreț de moarte¹ au suferit o asemenea prefacere sufletească, găsind în interior resurse pentru a fi egali cu cei mai buni soldați din lume. Poate și datorită faptului că, în vara lui 1917, calitățile individuale ale soldatului român nu au mai putut fi anihilate din cauza mijloacelor de luptă individuale. La 95 de ani de la cele petrecute atunci, nouă, celor de acum, ce ne zbatem în marasmul social cotidian, faptele acestor Oameni ne pot părea neverosimile ...

Campania anului 1917 (III). Bătălia de la Varnița – Muncelu

În ciuda pierderilor suferite la Mărășești, Regimentul 48/49 Infanterie¹ Buzău se găsea, la data de 08 august 1917, tot în linia I, *La Răzoare*, unde fusese trimis să schimbe Regimentul 51/52 infanterie, fiind dispus cu batalioanele I și III în prima linie, în timp ce batalionul II, ce dusesse greul contraatacului din data de 06 august, se afla în rezervă, în viile Negroponte.

Acest dispozitiv a fost păstrat până la data de 14 august, când, fiind schimbat de Regimentul 73/78 Infanterie, Regimentul 48/49 Infanterie Buzău a fost transportat la *Călimănești*.

Din arhiva regimentului

16 august 1917, marș de la *Călimănești* până la colțul de Sud Est de pădurea *Șagău*, lângă punctul trigonometric *Soldești*.

17 august, marș de la punctul indicat mai sus pe *valea Glodului*, oprindu-se la Nord de pădurea de la Vest de satul *Holbănești*.

Identificând zona Muncelu ca singura porțiune de front în care mai existau trupe rusești, comandamentul german ia decizia unei ultime încercări ofensive, într-o zonă deluroasă, foarte accidentată și împădurită³, un platou cu o înălțime medie de 400 m, tăiat de la N-V la S-E de *Valea Șușiței*, zonă în care dezvolt-

tase, cu relativ succes, ofensiva împotriva rușilor în primele zile ale lunii august.

Frontul era constituit din Corpul VIII rus, încadrat de Armata a II-a la dreapta și Armata I-a, la stânga, dispozitivului, în rezerva căreia se aflau diviziile 9 și 13, retrase de pe frontul Mărășeștilor, din compunerea acesteia din urmă, făcând parte și Regimentul 48/49 Infanterie Buzău.

Asupra Corpului VIII rus se îndreaptă lovitura generalului von Wenninger, comandantul Corpului XVII german, ce avea în componere un grup de atac format din 3 divizii, întărite cu o puternică artilerie de toate calibrele.

Reușita operației ofensive germane din regiunea Muncelu⁴ ar fi însemnat întoarcerea aripei stângi a Armatei a II-a române și prăbușirea frontului acesteia. Mai însemna și învăluirea aripei drepte a Armatei I-a române de pe platoul Mărășeștilor, fiind concepută ca o operație cu dublu efect, practică în punctul de cea mai mică rezistență a frontului advers și anume în zona de joncțiune a celor două armate române, prin sectorul de unire pe care o formau rușii.

Unitățile Diviziei 13, incluzând Regimentul 48/49 Infanterie Buzău, au intrat în dispozitivul din zona localității Varnița, în noaptea de 29-30 august, când situația frontului devenise critică, alături de unitățile diviziilor 9 și 11, în cadrul unui grup ofensiv a cărui comandă fusese încredințată generalului Ioan Popescu. Acesta primise misiunea de a ataca pe direcția *Fiționești – Irești*, spre a recâștiga terenul pierdut și a restabili vechiul front.⁵

Slt. Ecaterina Teodoroiu

Planul era ca Divizia 9 Infanterie și o brigadă a Diviziei 11 să atace frontal, pentru a fixa forțele germane din sector, în timp ce Divizia 13 și cealaltă brigadă a Diviziei 11, urmau să atace satul *Muncelu* amenințând flancul poziției inamice.

La ora 06.30, a început pregătirea de artilerie, iar la 8, Divizia 13 a început asaltul, însă nu a reușit să înainteze. La fel și în sectorul Diviziei 9. A fost necesară încă o violentă pregătire de artilerie, de o oră și jumătate, și, apoi, de lupte corp la corp, pentru ca Divizia 13 Infanterie să cucerească marginea estică a satului Muncelu, pierderile din acea zi ridicându-se la aproximativ 2700 de oameni.⁶

O descriere plastică și impresionantă, în același timp a luptei, o face Constantin Kirițescu⁷:

„...Atacul se desfășoară cu anevoință. Terenul urcă în pantă și e desfundat de obuze; ploaia din zilele trecute a umplut cu apă și noroiu toate gropile. Înaintarea trupelor se face cu mare greutate. Artileria dușmană de toate calibrele trage un nimitor foc de baraj, iar din casele din marginea satului, transformate în cuburi de mitraliere, se împânzesc gloanțele peste atacatorii ce înaintează în terenul descoperit.

Val după val cad românii, secerate. Rândurile rărite rămân neputincioase în fața rețelelor, de după care dușmanul nevăzut le scuipe mereu moartea în față.”

Despre aceeași bătălie, în documentele din arhiva regimentului

La 19 august regimentul ia partea cea mai activă în lupta de la Muncelu, atacând cu batalionul I în linia I-a, al II-lea în linia a II-a, iar batalionul al III-lea în rezervă de brigadă. Lupta a ținut 3 zile, fiind mai activă în zilele de 19 și 21 august; regimentul a suferit grele pierderi în ofițeri și trupă.

În această bătălie este evidențiat și comandantul batalionului II din Regimentul 48/49 Infanterie, care dăduse celebrul contaatac de *La Răzoare*, maiorul Tomescu Gheorghe, care, prin Înaltul Decret Nr. 939 din 25.IV.1918^{vi}, a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a,

„Pentru vitejia cu care a condus batalionul în aprigele lupte de la satul Muncelu în zilele de 19-21 august 1917.

Trecând prin focul artileriei și mitralierelor inamice a ajuns până la marginea localității unde a căzut grav rănit.”

Concluzia acestei bătălii, comparată ca intensitate cu aceea de la Mărășești, o regăsim tot în lucrarea istoricului C.Kirițescu:

Bătălia de la Varnița și Muncelu fusese pornită de germani cu speranța că găsirea și exploatarea punctului slab pe care-l forma sectorul rus din frontul român, va readuce în lagărul lor victoria scăpată din mână la Mărășești.

Speranța s-a prăbușit însă în asalturile zadarnice de pe Dealul Porcului și bătălia și-a schimbat aspectul. Germanii au trebuit să se țină în defensivă pentru a rezista asalturilor pe cari românii, trecuți la ofensivă, le-au dat pe platoul Muncelului.

Nu putem încheia acest capitol, fără să facem mențiunea că, dincolo de intensitatea și violența cu care a măcinat capacitatea combativă a celor două părți, *Bătălia de la Varnița-Muncelu* a rămas în istoriografia militară și prin sumbra veste a morții unuia dintre simbolurile întregii campanii a Războiului de Întregire, a speranței în victorie și a sacrificiului necondiționat pentru cauză: **sublocotenentul Ecaterina Teodoroiu**.

În seara zilei de 3 septembrie 1917, într-o tranșee de pe *Dealul Secului*, din sectorul Regimentului 43/59 Infanterie, trei gloanțe de mitralieră curmau viața celei ce era considerată *un vulcan de simțire și avânt*, care fusese, pe rând, infirmieră, cercetaș voluntar pe front, în regimentul unde murise unul dintre frații ei și, ulterior, comandant de pluton în compania a 7-a a Regimentului 43/59 Infanterie.

Fusese decorată cu „Virtutea Militară”, chiar de către Regele Ferdinand I, care-i acordase și gradul onorific de sublocotenent^x, în ciuda legilor și regulamentelor specifice vremurilor obișnuite.

Din cealaltă tabără, însuși generalul von Wenninger, comandantul Corpului XVIII german a fost ucis de un obuz, pe când inspecta o poziție înaintată, fiind, astfel, al doilea general german, după von Pecht, căzut în timpul campaniei din România.

Din arhiva regimentului

În seara zilei de **21 august**, se primește ordin ca regimentul să se organizeze în *Valea Zăbrăuciorului*.

La **22 august**, regimentul se afla dispus astfel: batalioanele I și II pe pozițiile de la nord de Muncelul, iar batalionul al III-lea în rezervă, în pădurea vest *Holbănești*.

Astfel, a staționat regimentul până în ziua de **25 august**, când, fiind schimbat de Regimentul 26 Infanterie, a mășăluit până la *Poiana Renghei*, unde a rămas în repaus până la 29 august.

La **29 august** regimentul s-a pus în marș de la *Poiana Renghei* ocupând sectorul dintre cotele 527 și 571, la Nord de *Poienele Popei*, unde a stat până în seara zilei de **5 septembrie** când, fiind schimbat de Regimentul 50 Infanterie, s-a întors iarăși la *Poiana Reughei*.

În zilele de **6 și 7 septembrie**, regimentul, găsindu-se la *Poiana Renghei*, a avut batalioanele I și III de lucru la drumul de la cota 333.

La **11 septembrie** 1917, regimentul face marș de la *Poienele Reughei*, la *Dealul Bodeiu*. La **12 septembrie**, marș până în comuna *Sihastru*.

13 septembrie, marș până în comuna *Nărtești de jos*. Aici, în *Nărtești*, Regimentul 48/49 Infanterie începe reorganizarea unităților, primind oameni de la centrul de instrucție al Armatei I-a, pentru umplerea golurilor.

Se începe instrucția și școlile în corp și se trimit ofițeri și trupă la centrul de instrucție **Huși**, pentru specializări.

Se iau măsuri pentru iarnă, amenajându-se locuințele locuitorilor ce erau destinate a servi trupei și se construiesc barăci, grajduri și silozuri.

Se înființează o școală pentru comandanții de companii pe brigadă, sub conducerea căpitanului francez Mahieux.

În încheierea acestei epopei a Regimentului 48 Infanterie Buzău, consider cel mai nimerit a fi redade gândurile voluntarului bucovinean Ion Grămadă, doctor în litere al universității din Viena, om de știință și scriitor, căzut în atacul Cireșoaiei, la 9 septembrie 1917, în cadrul Regimentului 8 Vânători.

Într-un fragment dintr-o scrisoare particulară^x, publicat în volumul „*Bucovina desrobită*”, acesta scrie:

”... *câtă frumusețe sublimă cuprinde jertfirea de sine, jertfirea făcută de bună voie. Sunt momente când simți parcă însăși suflarea Dumnezeirii cum îți atinge fruntea ca o adiere binefăcătoare. Și atunci uiți tot ce ai iubit în viață, tot ce-i călător ca nisipul pustului și nu regreți de loc lumea ce ai lăsat-o în urmă.*

Și în altă parte:”...*Doamne, ajută-mi să fiu tare, să*

Generalul von Wenninger,
comandantul Corpului XVIII german

fiu vrednic și neînfricat, spre a putea răzbuna lacrimile ce le-au vărsat ai mei vreme de una sută cincizeci de ani de robie..”

Pamfil Șeicaru, comandant al unui pluton de mitraliere, la Cireșoaia, scria: *Bătăliile de Panciu, Muncelu și Cireșoaia s-au încheiat, în cele din urmă. Forțele germano-austriece, oboseite și epuizate, datorită marilor eforturi (...) aveau ca obiectiv principal accelerarea procesului de dezmembrare a armatei rusești (...). Înaltul Comandament german apreciasse greșit puterea combativă a armatei române (...) nemții au sfârșit prin a înțelege că inamicul real era armata română.*¹²

Note:

¹ Constantin Kirilășcu, *Istoria războiului pentru întregirea*

României, 1916–1919, vol.II, Ed. Casei școalelor, București, 1927, p.353.

² Centrul de studii și păstrarea arhivelor militare istorice, Pitești, *fondul R.48 Infanterie, dosar nr.11, fila 24;*

³ Constantin KIRIȚESCU, op. cit. p.646.

⁴ Idem, p.647.

⁵ Idem, p.652.

⁶ Bătălia de la Mărășești, preluare de pe www.worldwar2.ro

⁷ Constantin Kirilășcu, op. cit. p.662.

⁸ Col.Eugen Ichim, *Ordinul militar de război "Mihai Viteazul"*, Ed. Modelism & Jertfa, București, 2000, p.67.

⁹ Constantin Kirilășcu, op. cit., p.666.

¹⁰ Idem.

¹¹ Idem, p.676.

¹² Pamfil Șeicaru, *România în Marele Război*, Ed. Eminescu, 1994, p.319.

Alexandru Averescu - Ion I. C. Brătianu, o rivalitate fertilă

----- Alexandru Cristian, Cercul Militar Național

Scena politică a fost și rămâne un loc în care disputa, confruntarea, colaborarea, cooperarea și, nu de puține ori, compromisul s-au întâlnit. Încă din timpul democrației ateniene, dialectica conflictului în politică a fost prezentă. Dezbaterile de opinii trebuie, ca și în jurământul lui Hipocrate, să ducă la un „tratament” care să nu dăuneze pacientului/poporului, să vizeze progresul, să aibă în vedere binele public.

Clasa politică interbelică a înțeles acest lucru, și, de multe ori, până la apariția mișcărilor extremiste, conflictele nu vizau antagonisme irecuzabile, ci, moduri diferite dar convergente în scopul lor declarat, acela de a da țării un curs mai bun.

Cei doi oameni de stat, Alexandru Averescu și Ion (Ionel) I.C. Brătianu au înțeles că binele național este mai presus decât interesul imediat, dar „meandrele realității”, cum formula un om politic mai recent, i-au pus în situația de a fi protagoniștii unor „turniruri”, cu sorți schimbători de izbândă.

Alexandru Averescu a fost acroșat de viața politică, în 1907, când a fost numit ministru de război, în guvernul Brătianu. Rolul său în pacificarea țăranilor răsculați, în acel an, este, până în zilele noastre, controversat, în ceea ce privește numărul de victime și sangvinitatea reprimării (de la câteva mii, în jur de cinci, până la cifra „girată” de istoricii comuniști, unsprezece).

Generalul Averescu a recunoscut că a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a stabili ordinea în țară, dar că, în funcție de conjuncturi, temperamente, relații care au determinat excese de zel, represalii, uneori, peste gradul de pericol reprezentat de răzvrățiți și că, în ce îl privea, țărani nu au fost dușmanii săi. Caragiale, în pamfletul său, „1907. Din primăvară până-n toamnă”, nu avea nici un dubiu, luând în calcul și conjunctura internațională, atenția și intenția imperiilor vecine de a ne acorda „ajutor”, că focul, ca în orice gospodărie, trebuia stins.

Înlăturarea generalului din guvern, în anul 1909, a dus la o ruptură cu liberalii și Ionel Brătianu. Este drept, acesta din urmă, l-a considerat, întotdeauna, un adversar politic, subminându-i reputația prin calificativul de „*general de pronunțament*”. Refuzul obstinant al lui Brătianu de a-l numi comandantul suprem al armatei, în 1916, i-a atras imputații din partea unor oameni politici ai vremii și a opiniei publice mai avizate.

În ianuarie 1918, Alexandru Averescu este numit prim-ministru, cu sprijinul lui Ionel Brătianu. Decizia era ghidată de interesul național. Situația României era destul de critică: frontul de est se rupsesse prin ieșirea Rusiei din război, răsturnarea țarului Nicolae al II-lea de către bolșevici, non-combatul trupelor franceze din Rusia, paralizate de „generalul iarnă”. Fostul militar, care impusese respect Puterilor Centrale, pe frontul de la Porțile Moldovei, putea negocia mai dur pacea cu acestea; în caz de eșec, guvernul de la Iași ieșea necompromis de o pace rușinoasă în fața Aliaților. Ionel Brătianu îl folosea pe învingătorul de la Mărăști ca pe o „manta de vreme rea”. Cum pretențiile teritoriale ale inamicului erau inacceptabile și sub demnitatea și sacrificiile de sânge ale României, Averescu demisionează, după care, în aprilie 1918, Brătianu află o altă modalitate de a scoate castanele din foc cu mâna altuia: delegă guvernul Marghiloman, al cărui șef era germanofil și rămăsese în București pe vremea ocupației, deci se bucura de o slabă popularitate, să semneze pacea de la Buftea, cu vagi îmbunătățiri față de clauzele inițiale.

Guvernarea cea mai importantă a lui Alexandru Averescu a fost cea dintre 1920-1921. În această perioadă, partidul său, Liga Poporului, își schimbă numele în Partidul Poporului. Într-un an, programul său de guvernare a fost aproape atins, reușind implementarea reformei financiare, unificarea monetară, măsuri ce au dus la realizarea unității administrative, având în vedere teritoriile românești nou intrate între hotarele României, și începutul reformei agrare.

Ultima guvernare Averescu, 1926-1927, a fost una relativ stabilă, marcată de succese pe plan extern, recunoașterea reîntregirii țării de către marile puteri europene. La sfârșitul acesteia, primul ministru a fost acuzat de Ionel Brătianu că, după moartea regelui Ferdinand (era grav bolnav), dorește instaurarea unei dictaturi militare, după modelul mareșalului polonez Pilsudski.

O altă controversă, între Brătianu și Averescu, a fost „chestiunea închisă” - succesiunea la tronul României, în calcul fiind iminentul deces al lui Ferdinand. Averescu

a declarat că orice încercare a prințului Carol de a lua puterea va fi oprită prin instaurarea stării de asediu și instituirea unui guvern militar. La scurt timp, fostul general, rău sfătuit, retractează, într-un articol de presă al cărui tiraj s-a retras după piață, afirmând că are în vedere o posibilă reîntoarcere în țară a prințului exilat. Această inconsecvență a fost amendată drastic de Ionel Brătianu, adversar convins al revenirii lui Carol, cu atât mai mult ca prezumat continuator al dinastiei.

Profesorul Petre Otu, monograf al mareșalului, notează că, în perioada interbelică, s-a născut **mitul Averescu**. Popularitatea imensă a generalului se baza pe reputația câștigată în Războiul Întregirii, se născuse în tranșee și s-a propagat de-a lungul țării după încheierea păcii, lumea satelor numindu-l „taica Averescu”, dar nu a știut să profite de fluxul încrederii ce-i fusese acordat.

Ca om politic, s-a ghidat după principii clare, remarcându-se ca un liberal prudent, cu un profund respect pentru ordine, și dorința de a prezerva sistemului social și politic existent. A fost un liberal cu vederi conservatoare, de aici și prietenia strânsă cu Take Ionescu. Crezul său politic era evoluționismul, progresul survenind firesc, nu prin revoluție. Având experiența „maximaliștilor” ruși de la Socola, care, în 1917, voiau să aresteze guvernul și pe Ferdinand, al „defectării” frontului din cauza comisarilor bolșevici, al confruntării armatei române cu bandele roșii, din Basarabia, în 1918, era un ferm adversar al revoluției și al haosului. Alexandru Averescu era un partizan al elitelor, a se vedea câți intelectuali de marcă i-au fost miniștri – între ei, diplomatul și scriitorul Duiliu Zamfirescu, primul guvernator al Basarabiei -, ignorând clientelismul politic, agenții electorali verificați prin „randament” și lipsă de scrupule.

Averescu, în discursurile sale, precum și în ciclul de intervenții publicistice postbelice înmănușiate sub titlul „Răspunderile”, creionează un portret al omului politic demn, responsabil de misiunea cu care l-au mandatat alegătorii, incapabil de compromisiunile ce fac diferență între omul politic și politician. Omul politic este cel care își pune la dispoziție toate calitățile și abilitățile în serviciul binele public; politicianul - cel care vizează scopuri personale, avantaje materiale, escaladarea scării sociale prin orice mijloace, conform „rețetei” recomandată de Machiavelli.

Între cei doi oameni de stat, unul militar, Averescu, celălalt descendentul unei dinastii politice mai vechi decât regalitatea, Brătianu, relațiile au fost, de cele mai multe ori, încordate. Brătianu îl suspiciona pe Averescu de tendințe dictatoriale, Averescu era conștient de faptul că Brătianu, versat, se înconjoară de o camarilă și îl manipulează pe rege. Disputele dintre cei doi au fost ceea ce istoricii epocii de aur ar fi numit „contradicții neantagoniste”, întrucât, în resorturile lor cele mai adânci, fiecare viza binele patriei. Rivalitatea lor nu a împietat înfăptuirea României Mari, reforme progresiste, modernizarea și întărirea statului. Ionel Brătianu a murit prea devreme pentru a-și desăvârși opera, iar Averescu era prea în vârstă și, după restaurație, Carol al II-lea l-a acordat gradul de mareșal, dar l-a eliminat de pe scena politică.

Ion Voiculescu, un Icar cu obârșii buzoiene

----- Viorel Frîncu, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” Buzău

Despre viața și opera lui Vasile Voiculescu au scris numeroși exegeți – istorici literari, biografi, voiculescologi, publiciști – și, de aceea, în cuprinsul prezentei comunicări, vom sublinia profilul moral al scriitorului și influența pe care a avut-o în educația copiilor săi, în special asupra unuia dintre cei doi fii, Ionică, aviator, în timpul celui de-al doilea război mondial.

Personalitate polyvalentă, Vasile Voiculescu, poet, prozator, dramaturg și jurnalist prolific, s-a născut, la 13 octombrie 1884, în comuna Pârscov, județul Buzău. A urmat cursurile primare, la școala din Pleșcoi și le încheie la Buzău. Studiile liceale le-a început în Buzău, la „Al. Hasdeu”(C.N.„B.P. Hasdeu”, azi), finalizându-le în București, la „Gh. Lazăr”. Se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie din București (1902-1903), după care trece la Medicină (1903), în anul 1910, susținându-și doctoratul în medicină și chirurgie.

La 6 septembrie 1908, o cunoaște, la Pârscov, pe Maria Miteșcu (1887 - m. 22 noiembrie 1946), fostă colegă la Facultatea de Medicină, într-un an inferior, cu care se căsătorește, la 21 februarie 1909. Din această comuniune au

rezultat cinci copii: Marta, căsătorită Levitte (n. 1 aprilie 1911 – m. 5 aprilie 1994, Paris), licențiată în pictură; Olga-Sultana, căsătorită Pontremoli (n. 13 iulie 1912 – m. 19 februarie 1983, Paris), licențiată în arta decorativă (în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, a luptat în Rezistența franceză, fapt pentru care a primit gradul de maior și decorată cu cele mai mari distincții: „Legiunea de Onoare” și „Crucea de Război”); Radu (n. 28 mai 1914 – m. 11 noiembrie 1996), București, medic cercetător, la Institutul Cantacuzino; Ionică (n. 16 mai 1916 – m. 24 oct. 1973), licențiat în drept; Mihaela-Gabriela, căsătorită Defour (n. 8 noiembrie 1920 – m. 14 iulie 2009), București, licențiată în istoria artelor și franceză¹.

Profesia de medic îi poartă pașii prin diferite circumscripții sanitare din țară, devotamentul și altruismul cu care își practică meseria aducându-i supranumele de „doctorul fără de arginți”.

V. VOICULESCU, MEDIC MILITAR ÎN RĂZBOIUL BALCANIC ȘI ÎN CEL AL ÎNTREGIRII NAȚIONALE

În 1913, participă la campania din Bulgaria, fiind decorat, în 1914,

cu Medalia „Avântul țării”, primind, astfel, brevetul de veteran – acordat numai celor care au luat parte la această campanie. În 1915, este mobilizat, cu gradul de locotenent, și primește misiunea de a organiza un spital militar la București, iar în 1916, este numit șeful Spitalului mobil nr. 6, cu ordin de plecare în Moldova. În același an, îi apare primul volum - *Poezii* (Editura „Poporului”, 96 p.), dar cea mai mare parte a tirajului (600 ex.), rămas în locuința de la Buftea, va dispărea în timpul ocupației germane.

„O fotografie în uniformă de medic militar ni-l înfățișează, pe doctor, sub chipul unui tânăr puțin nedumerit și, în orice caz, îngrijorat de necunoscutul ce i se așterne în față. Făcută, probabil, înaintea plecării pe front (mâna lui a scris cu cerneală neagră, într-un colț, «mobilizare»), fotografia exprimă, cum nici nu se putea mai bine, starea de spirit a tânărului, stare care era, de fapt, a tuturor celor 833.601 de mobilizați: de derută, de neliniște și îngrijorare și, nu în ultimul rând, de o mare tristețe².”

Drumurile primului război mondial îl poartă pe tânărul Vasile Voiculescu, ca medic pentru îngrijirea răniților, la Bîrlad, fiind numit

șeful Spitalului militar nr. 371. O altă fotografie, datată 1 august 1917, îl reprezintă pe Vasile Voiculescu, ca medic căpitan, „...îmbrăcat într-o haină soldățească, de culoare kaki, purta pe umeri trese de tablă albă și o cruce roșie pe guler... Cu bărbuța lui roșcată, slab și molatic, Voiculescu venea de pe la spitale, intra în casele oamenilor și făcea, mai ales, opera de higienist, decât de medic curant, fiindcă medicamentele lipseau³.” Deși război, intelectualii, scriitorii și artiștii plastici refugiați la Bârlad, se întrunesc în așa numita „Academie Bârlădeană”, o societate literară, înființată, la 1 mai 1915, de poetul George Tutoveanu, preotul Toma Chiricuță și Tudor Pamfile, care atunci funcționa acasă la Al. Vlahuță.

Din 1917, numele lui îl găsim în cotidianul *România* (Iași), publicație editată de Marele Cartier General al Armatei Române și condusă de Mihail Sadoveanu, prima poezie apărută fiind „Șase cruci”, scrisă sub influența scenelor, cu morți și răniți, sosiți de pe teatrele de război, la Bârlad, și care i se perindau, cotidian, prin fața ochilor.

După încheierea primului război mondial, în 1920, Ministerul de Război îi va acorda un brevet – prin care „Majestatea Sa Regele a binevoit a conferi Ordinul «Coroana României» cu spade în gradul de Ofițer medicului Voiculescu Vasile, pentru rolul și devotamentul excepțional cu care a dat îngrijiri medicale bolnavilor din spitalul său, în anul 1917”.

Radu Voiculescu, relatează un episod, întâmplat în luna iulie 1944, în care tatăl său, i-a oferit o adevărată lecție de patriotism, într-un moment critic pentru România, în cel de-al doilea război mondial: „În iulie 1944, eram la București, într-o permisiune de la o unitate militară din Oltenia, unde mă găseam mobilizat. Comenduirea militară a Bucureștiului a dat din întâmplare peste mine, căutându-mă să plec

pe frontul din Moldova, la Regimentul I Moto, Divizia Blindate. Am vorbit cu tata, care, prin cunoștințele și prietenii săi de la Radio — Dem. Psata, mi se pare -, a obținut o întrevvedere, la restaurantul «Cina», din Piața Palatului, cu o serie de persoane, prin ale căror relații se spera într-o anulare a or-

Vasile Voiculescu în uniformă de medic militar

dinului de trimitere pe front. Printre cei invitați, se afla și Sily Vasiliu — cântăreța de operetă -, soție de general, cu care s-a stabilit să mergem, a doua zi, pe la ora 12, la Ministerul de Război, ca să vorbim cu un oarecare maior Marin, aghiotant al Mareșalului Antonescu. La miezul nopții, fiind camuflaj, localul s-a închis și am plecat împreună cu tata, pe întuneric, prin Cișmigiu, spre casă. Mergeam amândoi tăcuți. La un moment dat, l-am întrebat: «Și atunci, cum facem mâine?». A urmat o lungă tăcere. Tata s-a oprit din mers și mi-a spus: «Nu mai mergem la minister. O lăsăm așa. De ce, de ce să-ți fac eu soarta cu mâna mea? Dacă ți se întâmplă ceva, să te am pe conștiință toată viața!». După câteva zile, când mi-am luat rămas bun ca să plec pe front, a fost pentru prima oară în viața mea când m-a sărutat”.

NONCONFORMISTUL FAMILIEI, IONICĂ – CEL MAI IUBIT DINTRE COPII

Cel de-al patrulea copil al lui Vasile Voiculescu, Ionică, făcea notă discordantă cu fratele și surorile sale, fiind considerat „nonconformistul familie”, dar preferatul tatălui. „Nu semăna deloc cu neamul Voiculeștilor și era, în toate, opusul părintelui său. Înalt, cu constituție athletică, plăcându-i femeile (și el lor), Ionică pusese din copilărie valorile vitale mai presus de valorile abstracte ale intelectului. În copilărie, fusese, odată, foarte bolnav, pe moarte. După ce medicul Voiculescu epuizase toate posibilitățile științei, tatăl căzuse în genunchi și se rugase cu fervoare lui Dumnezeu să-i dăruiască fiului său viața. Dumnezeu îi împlinse rugămintea. Tot Ionică însă, copil fiind, era singurul care reușea să-l scoată din fire pe taică-său. Într-o seară, mama și fiicele se pregăteau să meargă la operă, aceasta fiind una dintre puținele bucurii pe care și le permiteau. Ionică, nemulțumit că nu e luat și el, urla: „Dau foc casei! Dau foc casei!” Voiculescu, om foarte calm și rezervat, avea rare izbucniri de mânie. Dar, când se înfuria, era mai prudent să nu-i stai prin preajmă. De astă dată, a pus mâna pe Ionică și i-a tras o bătaie pe care acesta avea s-o țină minte toată viața⁵.”

Despre fratele mai mare, Ionică, sora sa, Gabriela Defour declara, într-un interviu acordat istoricului literar Alex. Oproescu: „Adoratul tuturor era fratele meu Ionică, cu 4 sau 5 ani mai mare decât mine, pe care tata îl salvase de la moarte, stând nopți în șir la căpătâiul lui. Ionică rămăsese ca puiul acela mai zărâncit, mai infirm, nu învăța la școală – spre deosebire de Radu, eminentul familiei -, însă, trebuie să recunosc, era simpatic, cu un magnetism deosebit, direct, natural și tata nu-l timora ca pe noi cei-

Mitty Voiculescu și copiii (Ionică, al doilea din stânga).

laltji. Până la sfârșitul vieții, a fost preferatul lui, ca să nu mai vorbesc de ultimile clipe, când nu accepta decât pe Ionică - un neprofesionist – să-i facă injecțiile cu novocaină și analgezice”.⁶

Dragostea tatălui pentru fiul cel mic va fi concretizat liric într-un poem, intitulat „Ionică”, apărut, în anul 1927, în volumul „Destin”.

Departate de a fi un elev model, Ionică Voiculescu, deși urmasa cursurilor liceale la București, își va lua bacalaureatul, în anul 1936, la un liceu din Craiova, datorită tatălui, care intervenise pe lângă bunul său prieten, prof. univ. I. N. Herescu. În același an, se înscrie la Facultatea de Drept și Filosofie din București, avându-l drept coleg de promoție pe viitorul avocat Constantin Vișinescu, cel care va fi apărătorul lui Vasile Voiculescu, în procesul intentat de autoritățile comuniste.

După absolvirea facultății, în anul 1939, urmează cursurile Școlii Civile de Pilotaj, obținând brevetul de pilot gradul I și II. În anul 1940, este încorporat, pentru satisfacerea stagiului militar, trimis să dea examen la Școala de Ofițeri de Aviație (r) și repartizat la Flotila 3 Informație Buzău, unde a fost brevetat pilot pe avion IAR 38 de re-

cunoaștere și bombardament ușor.

În luna septembrie 1940, a fost repartizat la Escadrila 113 - Legătură și Comandament -, la dispoziția Regiunii a 3-a Aeriană, din care mai făcea parte Grupul 6 Vânătoare, staționate pe aerodromul militar de la Pipera. La data de 10 mai 1941, a primit gradul de sublocotenent aviator (r), promoția „Regele Mihai”, promoție care, în urma spiritului de sacrificiu și a victoriilor obținute în luptele aeriene, avea să capete renumele de Promoția „Eroica ‘41”.

DE LA BOTEZUL FOCULUI, LA MISIUNI DE SACRIFICIU

La 21 iunie 1941, când armatele române au trecut Prutul, sublocotenentul Ion Voiculescu a primit botezul focului, participând la misiuni aeriene, până în ultima zi a războiului din Răsărit. La începutul lunii septembrie 1941, Esc. 113 Leg., din cadrul Corpului aerian, staționată pe aerodromul Pipera, dispunând de 12 aparate Fleet F-10G, fabricate sub licență de I.C.A.R. București⁷, primește ordinul să se deplaseze pe frontul de la Stalingrad, aviatorii urmând itinerarul: Galați -Nikolaev - Melitopol - Rostov-Tuzov, aici mai găsindu-se

Grupurile de Vânătoare 6, 7 și 8, înzestrate cu avioane I.A.R 80/81 Bopi.

În acest timp, în țară, în fața microfونului Societății Române de Radiodifuziune, Vasile Voiculescu rostea adesea cuvinte de îmbărbătare pentru fii săi, Radu, mobilizat într-un regiment de blindate, și Ionică, aflați departe, prin locuri nesigure, pe front, și pentru ceilalți tineri soldați plecați să poarte un război, dincolo de fruntariile istorice ale țării, pe care nu l-au dorit, și al cărui sfârșit îl așteptau nerăbdători cu toții.

În perioada septembrie-octombrie 1942, îl găsim pe slt. rez. av. Ion Voiculescu, ca pilot în Esc. 113 Leg., la baza aeriană Morozovskaya, situată la 200 km de Stalingrad, unde se aflau și grupurile de bombardament, recunoaștere și aviație sanitară.

De pe acest aerodrom, Ion Voiculescu va participa la câteva misiuni dificile, ce impuneau din partea lui mult curaj, stăpânire de sine, profesionalism și, mai ales, eroism. Unele episoade, bazându-se pe amintirile comandorului av. (r) Florian Buchiu, fost coleg de promoție cu Ionică, la la Școala de Ofițeri de Aviație (r), sunt relevate de George Georgescu, membru al Asociației Scriitorilor Români din Canada, în paginile revistei lunare de cultură „Conexiuni”, editată la New York.

„Deși nu figurează în nicio enciclopedie – subliniază scriitorul George Georgescu -, locotenentul Ion Voiculescu face parte din mulțimea de eroi uitați ai celui de al Doilea Razboi Mondial, eroi ale caror fapte de arme au umplut de glorie Aviația Română. El și-a pus viața în pericol, pentru eliberarea dramatică a unor ostași români, prinși în încercuire la Stalingrad, acolo unde nu mai erau speranțe de salvare, iar moartea le părea tuturor un prieten care le întindea o mână de ajutor pentru a-i salva din infern⁸.”

La 19 noiembrie 1942, pe frontul de la Cotul Donului-Stalingrad, Armata Roșie, sub comanda generalului Vatutin, declanșează operațiunea „Uranus”, ce va conduce, inevitabil, la decimarea Armatei a 3-a, anihilarea Armatei a 4-a române și, în final, a Armatei a 6-a germane, comandată de generalul Friedrich Paulus, precum și a altor unități militare aliate, care au fost încercuite și lichidate, în condițiile în care „podul aerian”, pentru aprovizionarea trupelor cu muniție și hrană, s-a dovedit ineficient. Aproximativ 250.000 de militari germani, români și italieni, ca și câteva unități croate și o serie de unități auxiliare de voluntari au fost prinși în această încercuire. Alături de ei s-au aflat și civili sovietici și câteva mii de soldați sovietici căzuți prizonieri în luptele cu germanii.

„Într-una din misiunile de informare în liniile inamice, slt. aviator Gh. Balș a zărit prin ceața rarefiată convoaie de trupe motorizate sovietice care înaintau spre linia frontului. Raportând acest lucru Statului Major al Corpului Aerian Român, Divizia Blindată a primit ordin să pornească în ajutorul Armatei a 4-a română și a 6-a germană care fuseseră încercuite. (...) În această situație deosebit de dramatică pentru ostașii români – își continuă narațiunea scriitorul George Georgescu -, avioanele grele de transport au primit misiunea să salveze cât mai mulți dintre militarii prinși în încercuire. Aparatele de zbor care reușiseră să spargă cercul de foc și să aterizeze în mijlocul lor erau luate cu asalt de toți cei care doreau să scape din cercul care se micșora din zi în zi.”

O parte din unitățile române, decimate, au încercat să scape din încercuire, îndreptându-se spre spatele frontului, pentru refacere și completare, prin liniile în care erau poziționate trupele germane, dar aliații i-au arestat și obligat să lupte alături de ei.

În această situație, comandamentul român a decis ca, un aviator, să transmită un plic, ce conținea ordinul expres de eliberare a militarilor reținuți, comandamentului german, din sectorul Morowskaia-Tacinskaia, care refuzase să execute ordinul primit, prin telefon, din partea Statului Major German, și ceruse ca acest lucru să-i fie adus la cunoștință în scris. Misiunea implica riscuri deosebite, iar cel ce urma să o îndeplinească trebuia să fie un voluntar.

„Singurul dintre toți, care și-a asumat fără șovăire toate riscurile, a fost slt. Ionică Voiculescu, însoțit de sergentul Cazan, care vorbea perfect atât limba germană, cât și rusa.

În acel moment deosebit de tensionat, când toate privirile exprimau îngrijorare, lt. Florian Buchiu s-a simțit obligat să atragă atenția camaradului și prietenului său asupra dificultății misiunii pe care se oferise să o îndeplinească. El i-a adus la cunoștință faptul că nu se cunoștea nicio coordonată și nu exista niciun reper care să fie luat în calcul, iar teritoriul dintre Tacinskaia și Morozovskaya era destul de vast, nu se știa locul unde acționau trupele germane, în mijlocul cărora trebuia să aterizeze și nici la ce distanță se aflau trupele sovietice și linia frontului. În plus, avionul lui nu avea instrumente moderne de zbor, nu avea mitralior la bord și nici radio-telegrafist, vizibilitatea era aproape inexistentă, iar peste două ore urma să se lase întunericul.

Slt. Ionică Voiculescu l-a asigurat că știe toate aceste lucruri dar că trebuie să-i ajute pe ostașii români, pe care îi văzuseră toți aviatorii din zborul avioanelor cum mășăluiau sau se târau izolați sau în grupuri mici, prin viscolul care spulbera zăpada, fără îmbrăcăminte de iarnă vătuită, fără hrană, fără armament, printre cadavrele de cai și soldați degerați, printre căruțe și care de asalt distruse sau

răsturnate, numărul lor împrăștiatându-se din zi în zi. «Trebuie să-i ajut», a zis el îmbracându-și costumul de zbor. În acel moment, toți camarazii lui i-au îmbrățișat, atât pe el cât și pe sergentul Cazan, iar slt. Ionică Voiculescu le-a zămbit tuturor și, fluturând mâna, în semn de prietenie, s-a pierdut în ceața care se lăsase.

Misiunea s-a dovedit a fi dificilă, chiar de la început, întrucât ceața era deosebit de densă, fiind obligat să zboare la joasă altitudine, în așteptarea risipirii ei. Începuse de acum să se întunece și nu se zărea nici urma de Tacinskaia sau Morozovskaya. După puțin timp, au zărit niște lumini și s-au îndreptat spre ele, dar acolo erau lupte în toi și, în curând, au auzit explozia obuzelor. Au fost întâmpinați cu o ploaie de trasoare, iar avionul lor a fost atins de câteva gloanțe, care au perforat rezervorul de benzină, din fericire, însă avionul nu a luat foc. «Trebuie să aterizez cu orice preț», și-a spus el, îndreptând avionul spre o pistă, acoperită de zăpadă, care se zărea, crezând că au căzut în mâna rușilor. Din fericire, însă, era un depozit de alimente german care se evacua, unde li s-a promis că, a doua zi, vor fi transportați cu o motocicletă la comandantul Armatei germane pentru a preda documentul primit din partea Statului Major German.

În zorii zilei următoare, au mers până la Comandament, cu motocicletă, (...) unde au predat plicul și au primit răspunsul comandantului.

După ce au astupat găurile rezervorului de benzină al avionului lor, cu coceni de porumb și bandă adezivă, precum și găurile din aripi, fuselaj și ampenaj, au căutat benzina, dar nu au găsit, în depozitul german, nici măcar un singur litru. Au găsit, în schimb, petrol, cu care au încărcat rezervorul, deoarece motorul avionului funcționa și cu petrol. După un timp, au decolat, sburând la joasă altitudine, zărind o coloană de circa 500-600

de ostași români, care mășăluiau spre sud, trupe care fuseseră eliberate din prizonieratul german și se îndreptau acum spre centrele de regroupare și refacere a unităților combatante. Au micșorat înălțimea și le-au făcut semne prietenești cu mâna, iar ei, recunoscând avionul românesc, le-au trimis urale de bucurie, neștiind că ei erau cei care contribuiseră decisiv la eliberarea lor din infernul de la Tacinskaia.

După trecerea câtorva zile de la plecarea lor, camarazii care își pierduseră speranța că îi vor mai revedea vreodată, au auzit, în seara celei de a treia zile, zumzețul unui motor de avion cunoscut și, în mijlocul întregului personal al escadrilei, care au ieșit curioși afară, avionul lui Ionică Voiculescu a aterizat, din el coborând teferi și nevătămați amândoi, nedormiți și nebărbieriți, de trei zile. Au fost luați pe sus și duși în baracă, unde slt. Ionică Voiculescu i-a întins comandantului un plic sigilat, raportând sec: «Să trăiți, d-le căpitan, misiunea a fost îndeplinită»¹⁰.

Aceasta a fost una dintre misiunile dificile pe care slt. av. Ionică Voiculescu le-a îndeplinit cu abnegație și eroism, dar au urmat și altele,¹¹ la fel de grele, motiv pentru care a fost distins cu medalia „Virtutea Aeronautică” cu spade.

**DUPĂ RĂZBOI,
MARGINALIZAT,
ALĂTURI DE TATĂL SĂU,
POETUL
V. VOICULESCU**

Întoarcerea armelor împotriva fostului aliat german, prin actul de la 23 august 1944, îl găsește pe lt. av. Ion Voiculescu la baza aeriană de la Pipera, moment în care înaintea un raport prin care cere să fie demobilizat. Alături de alți camarazi, este decis să nu mai participe și în campania de Vest, ceea ce îi va aduce, mai târziu, de la autoritățile comuniste, destule necazuri și mai ales marginalizarea.

După divorțul de prima soție, rămas singur, cu un copil, Andrei¹², Ionică Voiculescu va schimba mai multe slujbe: între anii 1947-1949, a deschis o sală de licitație pentru opere de artă, a fost contabil la Ministerul Agriculturii, șef de echipă la defrișări și, după arestarea tatălui său, achizitor la Consignația.

Deși niciunul dintre copiii marelui poet Vasile Voiculescu nu i-au moștenit talentul scriitoricesc, Ionică a avut unele încercări, se pare, cu destul succes, după cum își amintește fratele său, Radu, într-o scrisoare, datată 2 octombrie 1990, expedită istoricului literar Alex. Oproescu: „Pe atunci se ținea Congresul Mondial al Păcii la Moscova și revista «Glasul Patriei» a intervenit, prin Ionică, la tata, ca să scrie o poezie dedicată «Păcii». Tata a refuzat, i-a spus lui Ionică să o scrie și el o semnează. Într-adevăr, Ionică și-a pus capul la contri-

După moartea mamei sale, în 1946, Ionică a fost singurul copil care a asigurat legătura materială a tatălui său cu lumea. „Tatăl avea o încredere deplină în capacitatea acestuia de a gestiona relațiile publice și, cu trecerea timpului, mai ales după ce Ionică, a doua oară căsătorit, se mutase în aceeași casă, devenise foarte dependent de fiu. Până și injecțiile necesare (de care avea oroare) nu admitea să-i fie făcute decât de Ionică, pe care îl învățase și cum să procedeze. După moartea scriitorului, Ion Voiculescu s-a ocupat cu feroare și devotament de publicarea operei acestuia. După eliberarea tatălui său din închisoare, a reușit să recupereze de la Securitate manuscrisul ultim al acestuia, fără însă a reuși să-l publice¹⁴. În anul 1969, Ion Voiculescu va veni, pentru prima dată, la casa tatălui său din Pârscov și, de atunci, va fi oas-

Ionică și Radu Voiculescu la casa părintească din Pârscov.

buție și a compus o poezie destul de bună: «Odă Păcii». Eram de față când i-a citit-o tatii, la care el a fost încântat și i-a spus: «Vezi, mă loane, că ai talent și ai făcut o pozie mai bună ca mine!». Poezia a fost publicată în «Glasul Patriei» sub numele lui V. Voiculescu¹³.

petele frecvent al Buzăului, la toate manifestările dedicate lui V. Voiculescu. Ultima vizită a acestuia la Pârscov a avut loc în aprilie 1973, cu câteva luni înainte de trecerea sa în neființă, cu prilejul unui simpozion, la care au luat parte personalități importante ale literaturii

române, printre care criticul literar Zoe Dumitrescu Bușulenga.

În seara zilei de 23 octombrie 1973, Ion Voiculescu a trecut la cele veșnice. „A murit subit, de congestie cerebrală, vorbind la telefon. Cu câteva ore înainte, fusese într-o audiență la o autoritate publică (unde băuse o cafea), pentru recuperarea camerei în care locuise Voiculescu, ocupată de un chiriaș introdus abuziv în casă de autorități. Manuscrisul obținut de la Securitate a dispărut din casă, în dimineața zilei următoare, și nu a mai fost recuperat, în original, nici astăzi.

Fiul din prima căsătorie al lui Ion, Andrei Voiculescu, fost redactor muzical la Radio Europa Liberă, continuă opera tatălui său, de gestionare a moștenirii literare a bunicului. A locuit, o parte din copilărie, în aceeași casă, cu V. Voiculescu, care îi educa inteligența, scriindu-i șarade și îi forma gustul arătându-i ediția din «Divina Comedie», ilustrată de Gustave Doré. A rămas singurul martor al nopții în care a fost arestat bunicul său, pe care a relatat-o în mai multe interviuri¹⁵.

Temperamentul de luptător al lui Ionică Voiculescu a favorizat reșezarea în scara valorilor spirituale naționale a operei voiculesciene, într-o vreme în care recuperarea marilor scriitori interbelici se realiza cu mari crispări și avizul unei acerbe cenzuri.

(Material susținut în cadrul Programului sesiunii de comunicări științifice: „O sută de ani de învățământ militar aeronautic. Tradiție și continuitate. Doctrină, instruire, înzestrare, personalități”, organizat de Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu”, Ziliștea-Boboc, 14-15.06.2012)

Alături de criticul literar Zoe Dumitrescu-Bușulenga.

Note

¹ Alex Oproescu, *V. Voiculescu. Mărturii și documente*. La semicentenaarul morții marelui scriitor – 2013, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” & Editura Editgraph, Buzău, 2012, pp. 19-20.

² Florentin Popescu, *Pe urmele lui Vasile Voiculescu*, ediția a II-a, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu”, Buzău, 1994, p. 119.

³ Marius Pop, *V. Voiculescu și Academia Bârlădeană*, în: *Bârladul odinioară și azi. File de istorie, Academia Bârlădeană*, Miscelaneu, sub redacția lui Romulus Boteanu, Vol. 3, f.e., p. 557.

⁴ Nicolae Florescu, *V. Voiculescu în amintiri de intimitate. De vorbă cu Radu Voiculescu*, în: *V. Voiculescu. Articole, comunicări, documente*, vol. IV, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu”, Buzău, 1994, p. 10.

⁵ V. Voiculescu, *În grădina Ghetsemani*, Antologie de poezie mistică, ediție îngrijită de Roxana Sorescu, Editura ART, București, 2009, pp. 43-44.

⁶ *Vasile Voiculescu, contribuții buzoiene...*, op. cit., p. 129.

⁷ *Aviația românească în bătălia de la Stalingrad (iulie 1942-ianuarie 1943)*, în: „Aériennes batailles”, nr. 21/2002.

⁸ George Georgescu, *Misiune de sacrificiu*, în: „Conexiuni”, nr. 82, ianuarie 2012.

⁹ *Idem*.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ George Georgescu, *In memoriam Comandor Av.(r) Florian Buchiu*, în: „Conexiuni”, nr. 36, martie 2008.

¹² Andrei Christian Voiculescu s-a născut, în București, la 10 iulie 1945. A fost jurnalist și realizator de emisiuni muzicale la postul de radio „Europa liberă”. Este moștenitorul legatar al operei literare a bunicului său, scriitorul Vasile Voiculescu; vezi Viorel Frîncu, *Univers spiritual buzoian*. Calendar cultural, vol. 1, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu & Editura ALDIN, Buzău, 2011, p. 134.

¹³ Alex. Oproescu, *Despre V. Voiculescu în scrisori*, Editura Omega, Buzău, 2008, p. 58.

¹⁴ V. Voiculescu, *În grădina Ghetsemani...*, p. 44.

¹⁵ *Idem*, pp. 45-46.

MEMORIA VETERANILOR

Povestesc veteranii

Soldatul Nicolae Ispas la ceasul rememorării

----- Interviu

Domnul Nicolae Ispas, un nume cunoscut buzoienilor, un reper chiar în topografia oraşului - „ne întâlnim pe colţ, la Ispas” – adică în centru, lângă cea mai vestită ceasornicărie buzoiană, un brand cunoscut multor locuitori ai judeţului, care, veniţi cu diferite angarale, că aveau treabă la autorităţi, la magazine sau piaţă, înainte de a porni-o spre gară, se „regrupau” după acest azimut. De trei ani, maestrul nu mai lucrează, a ieşit din „câmpul muncii”, cu o vechime, întreruptă de război şi prizonierat, de aproape şaptezeci de ani.

- *Livretul dumneavoastră militar, domnule Ispas, datează din 1959, dar sunteţi născut la 19 decembrie 1921. Ce aţi „executat”, pentru a ne menţine în sfera limbajului cazon, în perioada premilitară?*

- În ordinea cronologică, prima dată am fost copil, crescut în familia lui Gheorghe, meşter cismar, şi a Elenei, casnică, care au avut patru copii, doi băieţi şi două fete. Eram cam la a treia generaţie de târgoveţi, bunicul meu venise de la Cilibia. Locuiam pe strada „Verneşteanu”, fostă „Principele Nicolae”, în zona cartierului „Mihai Viteazul” şi am absolvit şapte clase primare la Şcoala nr. 4 (astăzi, 8), unde învăţător mi-a fost Ion Bran. A urmat, împotriva voinţei tatălui, care s-a dus la cei drepti, la vârsta de 90 de ani, fără să fi putat vreodată ceas la mână,

ucenicia, începută în 1935, la un cumnat al lui, Ion Gheorghe, care avea magazin şi atelier de ceasornicărie, la Mizil.

- *Prin Mizil s-a plimbat, în buzunarul tunicii căpitanului Matei Eminovici, pe la 1890, când Regimentul 32 „Mircea” a avut, provizoriu, garnizoana acolo, ceasornicul de aur al poetului. Fratele cel mic, îndată ce a aflat de îmbolnăvirea poetului, în 1883, s-a dus la Maiorescu şi a „recuperat” cadoul căminarului Gheorghe Eminovici către fiul său Mihai, după care nu l-au mai interesat decât drepturile de autor ale ediţiilor eminesciene.¹ Revenind, de unde această rezistenţă a tatălui la opţiunea d-voastră pentru această meserie care, pe atunci, mai mult decât altele, îndreptăţea denumirea de „brăţară de aur”?*

- Ştiu eu, ritmul mai domol al vieţii patriarhale a oraşului şi locuitorilor, care de vreun secol ştiau că „nu mai dau turcii”, pe de altă parte o anume prejudecată faţă de şurubării, de tehnică, deşi, aveam vecini ceferişti, faptul că expresia americană „timpul înseamnă bani”, nu circula cu viteza de azi şi, poate, şi din cauză că, la vremea aia, aici şi nu numai, breasla ceasornicarilor era ocupată, în genere, de evrei şi armeni.

- *Au urmat anii de ucenicie...*

- Meseriile aveau schepsisul lor, cu mai multe site; trei ani era ucenicia propriu zisă, după care, calfă, trebuia să te polizezi, de cele mai multe ori, la un alt patron, încă un an şi jumătate pentru a obţine calitatea de lucrător; această perioadă de „aspiratură” am făcut-o la Ploieşti, la atelierul lui Jean

Ucenicul ceasornicar
(carnet de asigurare, 20 mai 1938)

Susănescu. Brevetul venea după alți trei ani, când puteai să dai, dacă te țineau curelele și examenul de maistru. Din 1938, am venit în Buzău, lucrător angajat la ceasornicarul Nicu Mușătescu, pe strada Ostrovului nr. 3, lângă biserica „Sfinții Îngeri”. Țin minte că proba de lucru am dat-o, pe 24 ianuarie, zi nelucrătoare, fiindcă se sărbătorea Unirea Principatelor, dar domnul Jean, om cu oarecare aplecare spre șpriț, care o lăsa mai mult pe patroană să supervizeze atelierul, el trecând, când și când, să ne mai zeflemisească subțire, nu s-a formalizat, a făcut o derogare; tocmeala n-a fost nici ea lungă: trei mii de lei pe lună, echivalentul a patru costume. După program, mai aveam niște înțelegeri cu vreo patru ceasornicari evrei, i-am vizitat, decenii mai târziu, în Israel, care îmi aduceau, pe săptămână, cam cât salariul negociat cu jupânul. În 1939, și la îndemnul lor, am deschis atelier și magazin propriu, pe undeva pe lângă fosta „Casă a cărții”, pe centru, lângă drogheria Livovschi. Asta până în '42...

- Pentru dumneavoastră și „leatul” din care făceați parte, atunci a început să funcționeze expresia expresia din „Moromeții” lui Marin Preda: „timpul nu mai avea răbdare”. Adică istoria.

- Războiul nostru începuse de o jumătate de an când, la 2 februarie 1942, am fost încorporat în Regimentul 8 Dorobanți Buzău, al cărui comandant era colonelul Gheorghiu; țineam de Divizia 5 Infanterie, comandată de generalul Mazarini.

- *Un regiment glorios, participant la campania Independenței și războiul întregirii naționale, al cărui drapel de luptă a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, de către Ferdinand I, la 1 noiembrie 1918, în garnizoana Iași, pentru faptele de arme din Dobrogea (1916), Vrancea (1917) și Tansilvania (1918)².*

- Am fost repartizat la o grupă de brandt-uri, ochitor; piesele noastre erau de 82 mm și, țeava, împreună cu placa de fixare, cântăreau, împreună, vreo 60 kg. A urmat o perioadă susținută de instrucție, de „muștru”, cu ieșiri în teren, marșuri de până la 40 km și trageri pe la Costești, Mierea și, undeva dincolo de Zărnești, la Clociți. De pază la corturi, în tabără, rămâneau flăcăii considerați mai pămpălăi, mai slabi cu duhul, ceea ce nu era totdeauna adevărat; cât noi eram pe acolo, prin poligoane, vânau, uneori, câte o oaie, cum s-ar zice acum „victimă colaterală” a procesului de instruire, pe care ne-o prepara câteun cârciumar, unde mergeam cu superiorii, ce nu știau sau nu se cramponau cu anchete minore, să bem o cană de vin.

La 16 august am părăsit garnizoana, cu trenul, și la 15 septembrie am ajuns pe Doneț, în localitatea Verginez Fominski. Acolo s-a prăpădit, pe vreo 10-12 octombrie, căpitanul Ion Jipescu, comandantul buzoian al batalionului, în urma unui bombardament de aviație. Am fost trecut într-un fel de rezervă, repartizat la cenzura corespondenței.

- S-ar zice că ați ratat o calificare ce a oferit onora, după 1947, „front

de lucru”, până în 1989, și, se vântură ideea, prin înalta tehnică de supravegere a comunicațiilor, și după.

- La noi era floare la ureche, ce secrete militare să divulge camarazii? Mulți fiind oameni de la țară: ca în „Scrisoare de la Muselim Selo”, de Coșbuc, din războiul de la '77, întrebau și ei de copii, de părinți, de rude și prieteni plecați pe front, de vite, de gospodărie... Cât despre ascultat, eu, întreaga viață, am ascultat de bunul simț ce-l învățasem în casa părinților, tic-tacul ceasurilor și propria mea experiență.

În noiembrie a început o iarnă strașnică, cu adevărat rusească și marea ofensivă a armatei roșii; ce a urmat se cunoaște, spărtura, mai ales pe sectorul vecinilor noștri italieni, crearea unor pungi de încercuire, capitularea. Cine a putut, dar nu prea mulți, s-au salvat cu caii, cu vehiculele, a fost vorba și de voință și de noroc. Din Regimentul 8 Dorobanți, cred că au căzut prizonieri în jur de 1200 de suflete. Am fost duși în lagărul 58 din regiunea Mardovska. Rușii nu erau pregătiți din punct de vedere logistic, pentru „pleașca” de la Cotul Donului, de la Stalingrad. În lunile decembrie '42 – februarie '43, din 1800 de prizonieri care eram, au mai rămas cam 600.

- *Vasili Grossman, viitor disident rus, el însuși participant la bătălia Stalingradului ca reporter de front, face, în romanul „Viață și destin”, tipărit după căderea U.R.S.S., tradus la noi, o cartare dramatică a prizonierilor de război. Deosebeau, de departe, convoaiele de captivi români, față de cei germani, italieni sau unguri, după căciulile de oaie, țuguiate.³ A fost echipamentul românesc un atu în plus pentru supraviețuirea în captivitate?*

- La început, poate. Dar, la intrarea în lagăr, predai echipamentul și obiectele personale, după care

Îți dădeau cu un soi de praf dezinfectant, dezinsectizant, mergeai la baie și primeai „uniforma de prizonier”, deși fiecare dintre națiuni avea comanda ei, aleasă dintre proprii ofițeri, care erau banda de transmisie dintre conducerea sovietică și internați. Translatorii erau, majoritatea, basarabeni. Hrana era, în start, la limita de jos a supraviețuirii. Spre a-și amăgi foamea, am văzut oameni care își frigeau cureaua. La preluarea de către conducerea lagărului erai supus unui interogatoriu, ce crea un fel de autobiografie, pe care, lunar, trebuia să o reconfirmi, repovestindu-te, astfel ca, în cazul în care existau inadvertențe, să ți se suspende cota de încredere, și de aici mai departe altele, până la suspiciunea de a fi executat partizan, jaf al populației civile aflată sub ocupație, violențe de altă natură, mă rog. S-a întâmplat, ca pe măsură ce frontul înainta spre Berlin, când rușii s-au făcut că eliberează și România, să fiu tratat ca mincinos, de o tovarășă comisar de la, să-i zicem, serviciul de cadre, pentru motivul că n-am declarat că am făcut politică în orașul natal; exista un omonim, Nicu Ispas, un avocat din Clondiru care, în toamna și în timpul rebeliunii legionare din 1941, făcuse ceva valuri în Buzău. Că veni vorba, am observat mai târziu, comandanților lagărelor, ca și personalului mai important al pazei și administrației, nu ni se pemitea să ne adresăm, după moda sovietică uzuală, cu „tovarășe”, era prea mult pentru niște agresori capitaliști, cum eram noi pentru ei, ci cu „grajdanin”, adică „cetățene”. La un moment dat așa a trebuit să mă adresez comandantului de lagăr, Blinder, un evreu din Odessa, care a trimis după mine, pe un subordonat mărunțel Ușakov moscovit, ce m-a condus, cu pistolul în spate, la locuința șefului, care era în afara perimetrului lagărului. După fișa de

cadre a lor, figuram cu meseria din Buzău și s-au gândit că, poate, cine știe, mă voi pricepe să repar un aparat de fotografiat. Am întârziat cât am putut rezolvarea „cazului”, în casa gazdei era cald, amorțisem, și voiam să prelungesc puțin nesperata ocazie. La plecare, proprietarul mi-a dat drept recompensă câteva mâini de mahorcă, într-un cornet, o pungă improvizată din ziarul „Izvestia”; cum nu eram fumător, am oprit un pumn de tutun să-l dau cuiva dintre prizonieri, restul l-am dat celui ce mă escortase.

- *Se pare că meseria, care se spunea că e „brățară de aur”, a început să vă facă, în captivitate, cătușe de argint, sau, oricum, dintr-un metal mai ușor decât plumbul.*

- Da, am primit, chiar în prima mea seară de depanator, am primit permisiunea să nu mai dorm „la comun”, în baracă, ci am fost cazat acolo unde locuia comandantul prizonierilor români. Am început să meșteresc la repararea unor ceasuri ale gărzilor, de la magazia unde erau depuse obiectele personale ale lagărului. Atunci a început să bântuie prin lagărele unde erau români, Ana Pauker, cu câțiva ofițeri convertiți, care formau „statul ei major”, și să propovăduiască înscrierea în divizia de voluntari „Tudor Vladimirescu”, ce va lupta, sub comanda sovietică, pentru eliberarea României „de sub jugul fascist”. Discursurile tovarășei Ana, ce va deveni, fidelă lui Stalin, figură de primă mărime în Republica Populară Română, începeau de obicei cu un sentiment de compasiune față de „amărâțul, necăjitul popor român”, oprimat de capitaliști, moșieri și hitleriști. Unii, în speranța de a scăpa de o captivitate al cărui capăt nu se vedea încă, s-au înscris. Atunci am asistat la o scenă uimitoare: Ana Pauker l-a recunoscut pe un ucenic de convingeri

comuniste din lagăr, elevul. T.r. Nicolae Haralambie din Țintești. El a plecat, entuziast, cu voluntarii. La întoarcerea de pe frontul de vest, a fost unul dintre delegații care s-au ocupat, în 1948, cu naționalizarea și mai târziu, se pare că a confundat bunurile întregului popor cu ale sale, însușindu-și câte ceva, motiv pentru care a fost tras pe linie moartă, dacă nu cumva a făcut și pușcărie. Cei din divizie, care au scăpat teferi de război, au devenit, în majoritate, ofițeri în aparatul politic al armatei.

- *Nu chiar toți. Fostul comisar de poliție buzoian, Teodor Duțu, condamnat pentru uneltire împotriva regimului democrat-popular, în lotul „Pajura neagră”, (1948) din care făcea parte și generalul Nicolici, l-a întâlnit pe unul din „corifeii” Anei Pauker, la Zarca din Aiud, colonelul Captaru Dumitru, deținut politic și încă din tagma cea mai joasă, a „turnătorilor”².*

- Tărășenia acestor unități de voluntari (mai apoi a fost înființată și „Horia, Cloșca și Crișan”) a fost mai lungă. Au fost duși în ținutul Riazanului, pentru instrucție, campați în bordeie, motiv pentru care, o parte din ei s-au răzgândit sau au dezertat și au fost prinși și aduși din nou în lagăr, dar li s-a repartizat un alt „țarc”, un perimetru separat, delimitat cu sârmă ghimpată, pentru a nu ne contamina cu impresii nefavorabile propagandei comuniste.

În noiembrie 1943 am fost mutat mai către nord, spre Siberia, la Sverdlovsk, un lagăr cu o capacitate de cam 10.000 de prizonieri, folosiți ca mână de lucru în economia sovietică, în condiții de temperatură deprimantă, dacă nu purtai căciulă rusească, cu clape, la temperaturi de minus 22 de grade, urechile deveneau casante, se putea rupe dacă le atingeai din imprudență. Mi-au degerat și mie, o dată, urechile și le-am tămăduit cu ajutorul băștinașilor, ce mi-au

procurat niște alifie pentru reni. Mulți din prizonieri erau nemți, și îmi amintesc, între ei erau și o sută de femei germane gravide, care au născut acolo; ce s-o fi ales de cei născuți în astfel de ostile împrejurări, Dumnezeu știe.

Contabilul lagărului era un deportat din Basarabia, iar comisarul un N.K.V.D.-ist coțcar, amator de vodcă și, la nevoie, consumator și de spirt alb, care mi se dădea, pentru lucru, la atelierul unde reparam ceasuri și bijuterii. O sticlă de vodcă făcea, atunci și acolo, 40 de ruble. Cu oarecarele „artificii” pe care, cu știința și la ordinul directorului lagărului, le făceam, puteam trăi bine, aveam „pașaport” cu care, zilnic, puteam părăsi lagărul spre a merge, cu tramvaiul, 3-4 km. până în oraș unde aveam, în cadrul unui complex, un colț unde lucram până seara, când, musai, urma să mă întorc după sârma ghimpată. Mituind santinelele, cele mai multe sensibile la ger și, ca urmare, la vodcă, reușeam să rămân, eu și un camarad, în oraș peste noapte. Numai că, dintr-un capriciu al comandantului, am fost căutat într-o noapte; fiind de negăsit, l-au căutat și pe prietenul meu și lipsea și acesta. Preveniți, totuși, am încercat o diversiune: am dus soldatului care păzea atelierul o sticlă de țarie, cu rugămintea de a livra o poveste din care reieșea că am fost, din greșeală, din neatenție, încuiați, la evacuarea muncitorilor și prizonierilor, în atelier. Pe jumătate convenția a funcționat: santinela a băut vodca dar a raportat aranjamentul pe care îl propusesem, devenise, din punct de vedere al moralei proletare, „om nou”, dar nu pe de-a-ntregul, mai avea de lichidat unele lipsuri.

Deși credeam că, în urma faptului că eram unul dintre cei ce aduceau ruble frumoase în buzunarul comandantului, lucrurile se

vor mușamaliza. de această dată, nu a mai putut fi vorba de nici un fel de îngăduință; datorită regimului de suspiciune care domnea în U.R.S.S., acolo unde delatiunea putea curma repede o carieră; gazdele noastre din oraș l-ar fi putut „avea la mână” fie prin divulgarea lipsei lui de vigilență, fie, poate și mai grav, pentru sabotarea economiei naționale prin matriplăcuri, și exploatarea în folos privat a prizonierilor. Trebuia să-și cunoască potențialii turnători dintre orășeni pentru a ști care e modalitatea să-i facă să nu vorbească niciodată: prin mutare, intimidare, cumpărare sau alte mijloace din trusa de scule a N.K.V.D.-ului. Mi-a zis că poate trece cu buretele peste grava călcare de disciplină, cu o singură condiție: să-i dau numele și adresele civililor la care am adăstat. Pericolul la care îi expuneam era prea mare, în fond fuseseră niște oameni cumsecade care, e drept, nu degeaba, în criza de după război, când toate ori lipseau, ori erau scumpe, oferiseră mici rații de libertate unui ostatec de război, aflat la mii de kilometri de casă. Nu era nici omenește, nici creștinește, nu se putea.

Grajdantin comandir m-a trimis, pentru meditație, zece zile (maximum cât se putea acorda într-o tranșă) la arest; care nu era atât de strict în privința regimului alimentar, dacă aveai ceva prieteni pe afară. La o nouă întâlnire, rămasă la aceeași soluție, a mai adăugat cinci zile de izolare. Pierzându-și cumpătul, m-a lovit, m-a amenințat, a plecat. În lipsa lui din birou, un adjunct a crezut că este cazul să dea dovadă de umanism, propunându-mi ca, în schimbul informațiilor ce mi s-au cerut, să accelereze formalitățile, ba chiar să facă ei demersuri pentru repatriere. Le-am spus că, în cazul unei cercetări, dacă se va produce, mă voi apăra negând și voi aminti de prestațiile personale pentru binele dumnealor. Până la urmă, învățasem să mă descurc în limba rusă, eram un martor incomod, nu știau cine dintre cetățenii sovietici s-ar putea interesa ce am pățit, în eventualitatea că nu mai mai apăream la vedere. Cea mai bună soluție rămânea repatrierea urgentă, dar fără compromisul de a-mi trăda „tovarășii”, chiar dacă nu aveam să-i mai revăd vreodată.

Și așa s-a întâmplat, am fost în-

Carte de meșter, 1947

clus într-un lot de repatriați, îmbarcați sub pază militară rusească, care a ajuns, după alegerile falsificate din 1946, la Iași. De acolo ne-au preluat „ai noștri” și am mai avut un popas de etapă la Focșani, unde fusese un lagăr de prizonieri germani; acolo am mai făcut un popas de trei zile, unde am fost prelucrați să fim cât mai discreți asupra condițiilor în care ne-am făcut prizonieratul, să nu aruncăm cu noroi în imaginea poporului eliberator și prieten și altele de aceeași natură. Nici aici nu mai era ca înainte, în Vrancea, țara viei, un kilogram de vin costa 100.000 de lei. Inflația era în creștere.

- *Cum arăta Buzăul, după patru ani de absență? Mai aveați clientelă, după ce Krasnaia Armia făcuse prăpăd peste tot prin pasiunea ei pentru tehnică și mai ales pentru ceasuri; chiar în 1946 făcea furori cupletul lui Constantin Tănase, patronul teatrului de revistă „Cărăbuș”, care observa că vremurile se schimbaseră, și nu în bine: „Ieri era cu der, die, das,/ Astăzi e cu davai ceas;/ De la Elba pân' la Don,/ Davai ceas, davai palton,/ Davai orice-o fi să fie/ Ha-rașo tovărășie”.*

- Era după secetă, circulasera „trenurile foamei”, vremurile erau tulburi, oamenii încercau să se descurce care cum puteau. Mi-am redeschis atelierul. Eram, pe atunci, vreo trei ceasornicari români și vreo șase evrei, emigrarea a început după '52-'53. Aveam un prieten, Herman Almer, în al cărui atelier lucra un român și un conațional, Iacob. Când acesta din urmă își cam făcea bagajele, și nu prea îi mai stătea gândul la muncă, dădea, cum se spune, rasol, patronul îi zice: „Iacobe, mai gândește-te! Eu nu plec. Aici vine omul de la țară, îți aduce o găină, o sticlă de vin, ba, îți scoate căciula și, ca să nu ocupe un loc pe canapea, o pune pe podea; acolo, când o să ceri plata pentru că ai

reparat un ceas, o să te întrebe: da' di ci așa scump? Or' a avut vr'un tramvai în el și te-ai canonit sî-l dai afarî?” Dar, tot ei, aveau pentru cazuri ca al lui Iacob, și justificarea: „-Ițic, Șloim ăsta al vostru e prost tare. – Lasă, că așa e bine! Ce, ați vrea să vă cumpărăm proștii voștri?” Mai târziu au plecat și Almer și doctorul Elias, m-au chemat pe acolo prin '68, '72.

Cum lucram singur, nu eram încadrat ca „exploatare”, dar, prin 1952, au început să ne piseze să ne înscriem în cooperativă; n-a fost chip altfel și, cam opt ani, am fost prin mai multe astfel de „colhozuri” meșteșugărești, între care „30 Decembrie”, „Drum Nou”, „Muncitorul”, „Sporul”; eram plătiți cu un procentaj, în acord, dar, în ce mă privește, nici așa nu era bine: un șef mi-a reproșat că aș câștiga cam prea mult. Până la urmă, mi-a făcut un referat de „exmatriculare”, lucru pentru care, dacă ar fi știut, eram în stare să-i fac cinste.

- *Ceasurile au fost, mult timp, foarte la modă, am văzut fotografii din anii '50-'60, în care prietenii se țineau pe după umeri, să se vadă ceasurile, sau se pozau cu brațele încrucișate, cu încheietura stângă, pe care se purta de obicei ceasul, ușor dezvelită; dacă aveai, în buzunarul de sus al hainei, și un capac de stilou, era perfect; în Drăgaică se găseau ceasuri de jucărie, din tinichea. Era epoca lodenului „pe puncte” și a balozaidelor de „făș-făș”.*

- A fost, într-adevăr o epocă în care ceasul era una dintre „legitimațiile” celor veniți la oraș, ca urmare a industrializării, a naveștiștilor, care trebuiau să prindă rata, în fine, ca să vă faceți o idee, înainte de 1989, erau, în Buzău, 28 de ceasornicării, azi, numai 3. Urmare a consumismului, au apărut ceasurile electronice, de folosință limitată, telefoanele mobile etc.

- *În timpul celui de al Doilea Război Mondial, în Buzău era un profesor, Nicolae I. Simache, iubitor de istorie, a editat la tipografiile din oraș câțiva din cronicari. El a înființat, mai târziu, la Ploiești, în afară de alte muzee, Muzeul Ceasului. L-ați cunoscut?*

- Personal, nu. Dar am vizitat muzeul pe care l-a înființat în fosta regiune Ploiești, pe vremea când Buzăul era raion. Ultima dată, mai încoace, după '89. O doamnă care făcea oficiul de ghid, văzând că mă opream la piese care le consideram mai deosebite, m-a întrebat dacă sunt colecționar. Nu, i-am spus, dar i-aș putea procura, câte ceva, de o anume valoare și raritate. Nu mai sunt bani, m-a încredințat, ce a mai intrat în patrimoniul instituției provine aproape exclusiv din donații.

- *De semnalat că, la Centrul de Instrucție de la Ziliștea-Boboc, se află o piesă istorică: pendula la care germanii, prin intermediul unei rețele electrice, părăsind aerodromul, în noaptea de 23-24 august 1944, urmau să detoneze bombe de avion care urmau să distrugă hangarele, halele, uzina electrică, pavilioanele, rezervoarele de benzină, aparatele de zbor avariate. Maistrul de aviație Petre Cătineanu și sergentul major tehnic de aerodrom Gheorghe Scutiaru, au întrerupt sursa de curent. Reîntorcându-ne la învingători, ați făcut vreo călătorie în U.R.S.S., în C.S.I., v-ați mai exercitat vreodată cunoștințele de rusă dobândite în prizonierat?*

- N-a prea fost nevoie, că venise Rusia pe-aici. Până în 1958, când Gheorghiu-Dej i-a convins să-și retragă trupele de ocupație, pe aerodromul de lângă câmpul Drăgăiciei erau aviatori ruși. Cu unul din ei, un căpitan, mă împrietinisem, investea în bijuterii, care uneori proveneau de la colegii lui, dar, de teama politrucilor, nu și le vindeau între ei, aveau nevoie de

un evaluator și un intermediar. La noi, rușii au dus-o bine, încompabil cu cei care erau între granițele sovietice. Începuseră să mai rupă și ei românește. Căpitanul de care ziceam, Grigorovici, și căruia îi plăcea mult lichiorul de trandafiri, pentru păstrarea conspirativității, mă rugase, când sunt necunoscuți de față, să-l apelez „domnul Negrescu”, semn că Armata Roșie

nu era compusă numai din tovarăși.

- *La capătul a peste nouă decenii de viață și „în marș” către centenar, ca urmare a experiențelor dumneavoastră de viață, domnule Nicolae Ispas, ce ați semnalat tinerilor militari că ar fi important să știe?*

- Cariera militară, astăzi, cred că cere cunoștințe din multe domenii și, pe multe paliere, o precizie, zic,

ca să o trag la temă și la breaslă, precizie de ceasornicar; tot din zona profesiei mele, în care am lucrat și pe mult și pe puțin, aș mai adăuga o vorbă veche: „de puțin, nu moare nimeni”. Ar fi un îndemn la cumpătare, sobrietate și demnă înfruntare a vicisitudinilor pe care la traversează societatea.

Note:

1. Când Gh. Eminovici a plecat (de la Brăila, unde fusese prezent la prima căsătorie a lui Matei n.m.) la București (începutul lui iulie 1881) a cumpărat din București și a dăruit lui Mihai un ceas de aur cu lanț de 40 de galbeni, ceas pe care l-a păstrat, deși a dus de multe ori lipsă. (Aug. Z.N. Pop, „Întregiri documentare la biografia lui Eminescu”, Editura „Eminescu”, 1983, p. 178).

2. Înalt Decret Nr. 910 din 10.IV 1918. Regimentului Buzău Nr. 8. Pentru vitejia și avântul cu care au luptat ofițerii, subofițerii și soldații regimentului în aprigele lupte, din 1916-1917.

S-au distins în mod strălucit la atacul pozițiilor de pe dealul Beldiei și al satului Bodza-Vam (Transilvania), în care au capturat 4 ofițeri, 550 trupă și un bogat material de război, precum și în luptele din Dobrogea, din Octombrie 1916. În 1917, în noaptea de 24-25 august, batalioanele acestui eroic regiment, au atacat cu furie pădurea de pe malul drept al Siretului, satele Doaga și Străjescu, cucerindu-le și producând pierderi extraordinar de mari. Pe 26 Iulie – 1 August – regimentul a rezistat cu tărie pe poziția Sud de pădurea Prisaca respingând toate atacurile date de numeroase forțe inamice și rămânând neclintit în grozăvia bombardamentului artileriei vrăjmașe. (Colonel Eugen Ichim, „Ordinul militar de război <Mihai Viteazul>”, Editura „Modelism & Jertfa”, 2000, p. 106).

3. Prin zăpadă, pe câmp, de-a lungul șoselelor se zăreau tancuri nemțești incendiate și zdrobite, piese de artilerie, camioane boante, italienești, zăceau pe trupurile nemților și ale românilor uciși.

Moartea a păstrat la vedere tabloul înfrângerilor dușmane. Haosul, zăpăceala, suferința, totul era imprimat în zăpadă conservându-și în imobilitatea ghețoasă ultima disperare, convulsiile oamenilor și ale mașinilor, care o luaseră care încorto pe drumurile de stepă. (...)

Românii erau echipați în mantale verzi, cu căciuli înalte de oaie. Ei, pe cât se vedea, sufereau de frig mai puțin decât nemții. Uitându-se la ei, Darevski nu-i vedea ca pe soldații unei armate înfrânte – vedea mergând șiruri de mii de țărani oboșiți, flămânzi, gătiți cu căciuli ca de operă. De români se râdea din când în când, dar nu erau priviți cu mânie, ci cu un dispreț compătimitor. A văzut apoi că italienii erau tratați cu mai multă îngăduință.

Cu totul alt sentiment stârneau însă ungerii, finlandezii, mai cu seamă nemții.

Dar prizonierii nemți arătau groaznic.

Erau înfoliți peste capete și umeri cu bucăți de pătură. În picioare, pe deasupra cizmelor, aveau înfășurate bucăți de pânză de sac și zdrențe prinse cu sârmă și sfori.

Petele negre pricinuite de ger acopereau urechile, nasurile, obrajii multora dintre ei. Zgomotul stins al gamelelor atâr-nate de centură amintea de procesiunile ocașilor în lanțuri (Vasili Grossman, „Viață și destin”, Editura „Poliorom”, 2010, p. 738).

4. ... colonelul Captaru Dumitru – fost prefect al unui județ din Moldova, apoi comandantul unei unități din Rusia, unde s-a predat la prima defecțiune în Cotelul Donului. A revenit în țară cu divizia Tudor Vlaimirescu, și, după arestare, a fost una din cele mai mari canalii. (Teodor Duțu, „După 50 de ani. Amintiri despre cei care nu mai sunt”, Vol.1, Buzău, Editura „Alpha MDN”, 1999, p. 257).

5. Pentru inițiativa și curajul de care au dat dovadă cei doi subofițeri care au salvat aerodromul (valoarea 650 milioane la cursul anilor 1944-1945) au fost recompensați fiecare cu câte 50.000 lei, fiind citați prin ordin de zi pe întreaga armată și li s-a decernat „Medalia aeronautică cu spade clasa a II-a”

Pendula care trebuia să declanșeze urgia și de la care a fost stopat dezastrul, este și astăzi în stare de funcțiune și se găsește în biroul comandantului... (Valeriu Avram și Marius-Adrian Nicoară, „Buzăul și aeronautica română”, Buzău, Editura „Editgraph”, 2012, p.197).

Consemnare și note, E.N.

Anul Caragiale - 160

Caragiale și armata

- fragmente -

Motto: „În război necurmat trăim:
cu dușmanii în luptă,
cu prietenii în armistițiu”
I.L. Caragiale

----- Emil Niculescu, Cercul Militar Buzău

Arbitraj la generalul Manu

Impetuosul, ironicul, mordantul, incomodul, de multe ori și pentru prieteni sau sprijinitori, I.L. Caragiale, cu vocea sa de luptător pe baricadele publicisticii, ale politicii, de partea „opiniei publice” și împotriva ei, ca un veritabil francțior, va debuta ca autor de aforisme, așa cum semnalează primul sau biograf, Șerban Cioculescu, în paginile „Convorbirilor literare (1880-1881), între produsele prezentate fiind și cel care l-am sus citat. În 1912, într-un articol, „Pentru Caragiale”, Tudor Arghezi îl înfățișă tocmai în postura aceasta de guerrier: *acum vreo cincisprezece ani, Caragiale, impetuos și iureș, trecea printre aspirații la gloria condeului, ca un îtblânzitor de fiare, cu arma întinsă. Era un revolver vecinic încărcat*¹

Descendent din „idrioți”/ greci (la Berlin se fotografiază, în bibliotecă, într-un mândru costum arnăuțesc) scriitorul, fără herb nobiliar, nu putea afla între înaintașii săi luptători consemnați de izvoare istorice, ci, dimpotrivă reprezentanți ai unor ocupații mult mai prozaice; bunicul sau ar fi venit din Fanar, în suita lui Caragea Vodă, fiind un vajnic bucătar. În casa generalului George Manu, cu care scriitorul avea legături încă de pe vremea colaborării la oficialul partidului conservator, „Timpul”, dar și prin surorile sale, prin 1905, Arghezi depune mărturie că s-ar fi întâmplat o scenă relevantă. La un prânz oferit de militar, la care se afla Caragiale și fiul său natural, Mateiu, se întâmplă ca acesta din urmă, *luat de un subit elan istoric, s-a simțit obligat, din senin, să-și povestească genealogia, dezvăluindu-i generalului originea imperială adevărată a familiei Caragiale, bizantină. Stupefiat, Caragiale cel mare îl aduse pe fiul său, profund jignit, la realitate: „Bine, mă, i-a răspuns, tocmai aici te-ai găsit să te lauzi? Domnul general știe că moștu a fost bucătar”*.²

Dintre Caragialești, numai unchiul său, Iorgu, a încercat un timid început de carieră militară, cum pomenește nepotul, în „Însemnările unui vechi sufleur” („Convorbiri literare”, 1881), care ieșise din școala de muzică a cadetilor – *adică jumătate ieșise și trei sferturi fusese dat afară, pentru că nu-nvăța nimica și se ținea de farse toată vremea. Ceva sentiment trebuie să fi fost, câtă vreme, G. Călinescu consemna că, la 1855, Iorgu, în șansoneta unionistă „Surdul”, făcea elogiul serviciului militar: *Nu-i român adevărat/ Cine nu intră soldat*.³*

Mai aproape de militari s-a aflat una dintre surorile scriitorului care, după moartea tatălui, 1870, vin împreună cu mama lor, la București, în curtea caimacamului Iancu Manu, tatăl generalului George Manu, viitor primar al capitalei și președinte al unui guvern conservator⁴. Anastasia, ar fi stat 60 de ani ca femeie de încredere a familiei Ion Manu, ținând cheltuielile și crescând nepoții fostului caimacam⁵, motiv pentru care, și datorită protecției generalului, în ianuarie 1879, chelăreasa/doica va primi „Crucea Elisabeta”, distincție acordată doamnelor care, în timpul campaniei Independenței, prin spitale, lazareturi, ambulante, ostoiseră suferințele soldaților răniți și bolnavi sau contribuiseră prin ofrande la dotarea așezămintelor spitalicești.

Relațiile cu generalul Manu, fost, în câteva rânduri, ministru de război, nu fuseseră permanent cele mai cordiale câtă vreme, acessta fusese inițiatorul unui proiect cel puțin bizar: Pentru a se evita în viitor orice conflict dintre guvern și majoritate, generalul Manu vine în „Ingeniozitate parlamentară („Moftul român”, 1893) cu următoarea propunere de o logică foarte „cațavenciană”: *Guvernul de aici încolo nu va mai veni cu nici un proiect de lege în fața deputaților până ce întâi aceștia nu vor fi votat acele proiecte*⁶.

În 1899, la intervenția lui T. Maiorescu, generalul Manu îi va acorda scriitorului postul de registrator clasa I în

administrația centrală a regiei monopolurilor statului. Caragiale va trata cu o totală lejeritate „hatârul făcut de militar, iar acesta, sesizându-se, va chema chiulangiul „la ordine”, fază povestită de însuși scriitorul, la 1908, ziaristului Emil Nicolau: *-Ce slujbă ai d-ta d-le Caragiale? Întreabă generalul ministru pe subalternul său. – La drept vorbind niciuna replică maestrul. – Cum niciuna, se răsti marele om de stat, care pe cât era de aspru, tot pe atât era de bun. – Spun adevărul. Eu sunt scriitor și mi s-a dat acest post ca să îmi pot duce traiul. Și tot ciocnindu-se ministrul cu regizorul, Caragiale îi trânti ferm fraza: - Dacă credeți că, prin procedura mea, Statul suferă mari pagube, , vă rog domnule ministru, să-mi primiți demisiunea... Generalul zâmbi și îi replică: - Pune hârtia asta în buzunar. Și în loc să scrii cifre în registre, scrie mai bine încă o piesă frumoasă⁷. „Cadoul” generalului, sinecura de la Regia Monopolului Tutunurilor, va fi retras, la 1 aprilie 1901, de către ministrul finanțelor, George D. Palade, eliberându-i-se concedia-tului, în martie, 199,55 lei, întrucât împrumutase în avans 225.*

Caragiale, o fire nu foarte ordonată, avea mai degrabă porniri anarhice după modul în care se implică în Republica de la Ploiești, care, deși a durat numai vreo cinci-sprezece ore, a marcat desigur o pagină celebră în istoria contemporană. Detaliile sunt acestea, după cum mărturisește în „Boborul”: *Am asistat la mărirea și decadența ei, și nu în calitate de gură-cască, ci în calitate oficială. Când poporul a călcat poliția, eu m-am repezit și am dezarmat pe un subcomisar de serviciu, luându-i sabia din cui. M-am încins cu ea, și am avut norocul să trecă atunci pe lângă mine Prezidentul Republicii. Eram de șaptesprezece ani; înfățișarea mea hotărâtă atrase privirile prezidentului - mă numi subcomisar în locul zbirului pe care-l dezarmasem.*

După ce se sleiește chefel republican din grădina Lipănescului, cumva cu remușcarea de a-i fi expirat „bile-tul de voie”, se întoarce acasă încins cu sabia peste jiletcă. Mama sa îi va face o „scenă grozavă”: *că de ce m-am amestecat cu derbedeii, că doresc s-o fac de răs în mahala, că vreau să grăbesc, poate, sfârșitul lui tata, care era bolnav; pe urmă mi-a poruncit aspru să rămân acasă. În zadar am protestat; în zadar i-am spus, arătându-i arma, că am o funcție publică de îndeplinit: mi-a luat sabia, pe care a aruncat-o, unde? nu știu, și mi-a înmuiat ghetele și pălăria în scrin. O săptămână m-a ținut astfel captiv, până s-a potolit primejdia*

Lipsit de echipament și de armament, avea să afle, după ce și-a plâns condiția, că nici Republica n-o ducea prea bine.

Mateiu I. Caragiale, primul fiu, nelegitim, al scriitorului (n. 1885), urmează cursurile colegiului „Sf. Gheorghe” (1892 - 1902), unde face o adevărată pasiune pentru istorie și heraldică; în plus, contractează slăbiciune (documentată cu „Almanahul Gotha” și lucrări de genealogie) față de nobilime, careia se iluzionează a crede că, printr-o destul de complicată descendență, i-ar aparține. Impenitent, Mateiu va cultiva până la moarte morga

aristocratică. În 1904, când Caragiale pleacă la Berlin, îl ia și pe Mateiu, în ideea de a-l capacita să studieze dreptul - avocatura fiind, de multe ori, prima treaptă în ascensiunea politică, ori scriitorul notase că numai două lucruri serioase se pot face în țară: agricultură sau politică. Mateiu nu consimte și părintele îl „expulzează”, la începutul anului următor, la București; pasionat de cursele de cai, de uniformele fastuoase brandenburguri, ledunci aurite, pantaloni albi cu paspoal și găitane, fiul intenționează să se înscrie la școala de ofițeri de cavalerie.

Existau antecedente, cum rezultă din corespondența cu „restauratorul” din gara Ploiești, oblăduitorul anarhiștilor și narodnicilor ruși, criticul literar și socialistul Dobrogeanu-Gherea, care tocmai devenise bunic ; într-o epistolă, datată 3 aprilie 1905, expediată din „Lipsca”, oraș de veche și mare înflorire comercială, care-și trimetea , încă din evul mediu, produsele și negustorii pe piața țărilor române, după o vizită la Zarifopol, îl firitisește pentru verdictul/ pronosticul pus de doctor, care tocmai consultase micuțul: *savantul om a declarat solemn că numitul tânăr este, din toate punctele de vedere, apt să presteze patriei brațul său și anume în Găvălărie, mă rog ! Atunci, mai sus menționatul june a început să chiui de bucurie, reclamându-și foarte imperios , ca orice bravă cătană, rațiunea lui de băuturistică. Satisfăcut la moment de cătră devotata-i vivandieră, s-a culcat sub umbră drapelului și acuma doqarme mândru de laurii lui. Trăiască apărătorul Patriei Sale ! Vivaț, crescat, floreat daco romanul !⁸*

Decizia lui Mateiu nu era, inițial, în măsură să-l încante pe Caragiale senior; sora sa Lenci îi scria (9 mai 1905) să nu fie, din rațiuni practice, nemulțumit de proiectul aspirantului la carieră militară: *În fine eu așa sunt de idee că tu să-l lași cu toată voia să intre în școala militară, de se va putea, și să fii chiar bucuros să scapi mai curând de grija lui, căci odată ieșit ofițer nu mai are nevoie de ajutorul bănesc al nimănui, și scapi de a cheltui cu el, și ești afară de orice răspundere⁹.*

Argumentul final al epistolei pare să fi găsit ecou în cugetul risipitorului părinte; la 15 mai 1905 îi scria, oarecum împăcat cu situația, cu ironie acrie, lui Paul Zarifopol: *Era să merg la Hamburg, dar trebuie să expediez întâi pe Mateiu, ca să nu-și piardă vechimea la gradul de general de brigadă. Glumești cu cariera armelor!¹⁰*

Ghinion, tânărul heraldist nu va ajunge niciodată cavalierist: este respins medical la examenul de admitere și se înscrie la Facultatea Drept.

Dacă, în realul gregar, Mateiu nu urcă în șaua militară, va răscumpăra acest „accident” în planul ficțiunii, procurându-și, pe linia bunicii paterne, o Karaboa, prin diferite operațiuni de ordin onomastic, descendența dintr-un Karabetz de Nagy-Buny (Boiul Mare), conte de Szathmar, înnobilat, pentru fapte de arme, de Mihail Apaffy, la 13 februarie 1633; figura din herb înfățișă un călăreț *ținând în dreapta pușca tirseniană de argint cu patul negru și în stânga dârlogii¹¹*. Adaugă, plin de scrupul, că străbunul se afla printre pușcașii călări - terse-

nieni, mușchetari, dragoni - care au fost de partea lui Michael I Apaffy la izbânda acestuia asupra lui Kemeny, la Nagy Svelesz (Soloșul Mare) – 23 ianuarie 1662. Drept care se simțea îndividuit să semneze o scrisoare (26 ianuarie 1907) către prietenul său, genealogistul N.A. Boicescu, cu un nume mai de Doamne ajută: „Matheiu - Jean Caragiale, conte de Karabey”.

La senectute, este evocat de Barbu Cioculescu, răscolindu-și notele și schițele heraldice ,amăgindu-se încă : *Evenimentul capital al înobilării se petrecuse la 13 februarie, probabil într-o vuneră. Strănepot de dragoni, de mușchetari. Mișchetar el însuși, duduind podinele ulițelor bucureștene ori sorbind licorile dulci olandeze în crășma berlineză cu oaspeți pecetluiți, un sfert de veac în urmă, pe când mai alerga după tinere contese pe sub arborii seculari*¹². Ce ar fi fost, față de aceasta, un biet locotenent de roșiori ?

Ofițerii- castă militară sau „blajini impegați în uniforme”?

O energică intervenție a lui Caragiale viza felul îndeobște de a fi al ofițerilor români, imagine ce contrazicea flagrant tipul prezentat de Anton Bacalbașa sub genericul „Moș Teacă”: *Ofițerii noștri aspri?! Ofițerii noștri castă militară?! Pentru Dumnezeu! Dar tocmai ce le lipsește unora din ofițerii noștri este, cum să zic? Asprimea, rigiditatea aceea neîncovoiată , într-un cuvânt soldatescul, ce cade atât de bine unui bărbat, căruia societatea, patria i-a dat un jurământ și-o armă-n mâna sa ca să le apere, mai înainte de orice, onoarea.*

Dar unii din ofițerii noștri sunt mai dulci decât niște fete mari, niște blajini impegați în uniforme. În genere, aproape fără excepție, sunt afabili cu civilii, cu care se-amestecă bucuroși; sunt politicoși în localurile publice, unde intră sans facon și îngăduitori cu inferiorii slabi sau îndărătnici („Notițe critice”, în: „Universul”, 25 ianuarie 1900).

Ion Suchianu, profesor, coleg (la Liceul „Matei Basarab”) și prieten al lui Caragiale, i-a povestit fiului său, D.I. Suchianu, eseist și istoriograf al filmului (lanțul slăbiciunilor!), următoarea scenă, petrecută , în jur de 1900, de un 10 Mai, ziua regelui și a paradei militare, la cafe-neaua „Cazes”, în Pasajul Român; un ofițer, în uniformă de ceremonie, „chiulea” de la „paradie” și chibița, stânenitor de autoritar și sâcâitor, o partidă de table. Unul din jucători, cu replică și spirit, iritat, *întoarce capul și declară: „Galeria să nu mănânce rahat!” sau așa ceva. Bravul ostaș a sărit ca ars: „Domnule, ai insultat armata română! Chestia asta se va lichida pe terenul de onoare. Mâine te voi...”, dar văzând că, poate, mersese cam prea departe, adaugă: „...dacă imediat, dar imediat, nu retrageți cele ce ați spus, veți primi martorii mei!!! Atunci tata, pacifist, se hotără să se retragă. Întorcându-se din nou către cel ofensat, zise: „-Bine, dom'le. Retrag. Să mănânce!” (căci prima propunere fusese: „galeria să nu mănânce etc.”). Firește toată cafeneaua, până atunci alarmată, a izbucnit într-un răs sonor. Însuși Miles Glooriosus a zâmbit*¹³.

Ștefan Iulian în rolul lui Nae Ipingscu.

Dacă ar fi fost vorba de ceva „serios”, cum era politica, direcție în care partidul Moftului Român declara că n-are nici un principiu, atunci lucrurile puteau lua turnuri mai puțin destinate: *Să ne apucăm să exasperăm pe un brav ofițer sau mai mulți, ca să ne încărcăm de Doamne ajută și să ajungem martori?* („Moftul și politica”, 1893).

Ceremonialul pe care îl „evitase” ofițerul, de dragul chibițării unei partide de table, care, din exces pasional și de onoare era să se lase cu duel, era înfățișat și în schița „Poetul Vlahuță” („Epoca literară”, 1896) destul de pitoresc dar, ca întreg textul, în cheie parodică : *zgomotul uriaș al Capitalei, peștritătura înfinită de culori, mișcarea de veselie a unui întreg popor liber, jocul fantastic al pădurii de steaguri tricolore fluturate în vânt, figura reginii, trandafirul alb pe care încântătoarea suverană-poetă l-a prins în treacăt cu mâinile ei auguste în părul Veturiei, înfățișarea severă și măreață a regelui, și defilarea armatei, „artilăria aceea”, și marșurile triumfale și retragerea cu torțe (...). Popularitatea acestui eveniment anual este probată și de aceea că primele documentare cinematografice de la noi îl țineau la loc de cinste, bucureștenii putând vedea, astfel, cu un explicabil orgoliu național, începând din 8 iunie 1897, tot în sala de la „Independence Roumaine”, o serie de reportaje ca: Defilarea de 10 mai, Cursele de cai de la hipodromul Băneasa, Târgul Moșilor, O plimbare la Șosea*¹⁴.

Revenind la notițele critice ale scriitorului, acesta adăuga, cu toată buna credință: *Din toată inima aș dori să prinză această observație, asupra căreia poate voi reveni, fiindcă, spirit învechit și puțin accesibil la ideile umanitariste moderne, declar că pe cât mi-este mulțimea de urâtă când se prezintă haotic ca turma de vite sau ca*

haita de fiare – rușinea ori necinstea neamului omenesc! – pe atât mi-este de simpatică mulțimea când se prezintă ca șir poruncit, cu pieptul înainte, cu fruntea sus, cu urechea la trâmbiță și cu ochii la drapel – virtutea, demnitatea și onoarea patriei!

Această „poziție” fusese anunțată de câteva articole, între care și recenzia volumului „Amintiri militare” („Epoca”, 7 decembrie 1896) al căpitanului veteran Mihail Dumitrescu; fostului combatant al războiului neatârării i se recunosc câteva rare calități: *În vinele oricărui povestitor de isprăvi eroice circulă mai multe sau mai puține picături din sângele faimosului baron de Münchhausen. Ei bine, sângele autorului acestor „Amintiri militare” a rămas curat moldovenesc. (...) De câte ori vorbește de patria și oastea românească, de marele lor căpitan, de mândrul drapel, atunci acest veteran care-și târâște picioarele, schilodit în război, capătă aripile inspirației.*

Aversivunile îndreptate către Caragiale de Hasdeu, Dimitrie A, Sturdza, Caion, Macedonski, Pompiliu Eliade, E. Lovinescu, Constantin Banu, N. Davidescu, detaliate de Șerban Cioculescu, conduceau la concluzia că acestea izvorăsc din motive politice: *atacurile lui Caragiale la adresa liberalilor ar fi avut un asemenea ecou încât până și urmașii liberalilor și-au strâns rândurile pentru se opune denigratorului*¹⁵. Nu rămâne, totuși, lipsită de stupefacție târzia și nedreapta ieșire a bătrânului liberal, nu demult răposat, Dan A. Lăzărescu:

Ion Luca Caragiale, toată viața lui adversar de moarte, concomitent – lucru cât se poate de semnificativ - Și al Partidului Național Liberal și al poporului român, „Mă, îi urăsc, mă!” obișnuia Caragiale să spună despre români, cam în genul catrenului bunului meu prieten., regețatul Nicu Carandino: „Aici zace un zvezec/ Răstignit și sub pecete/, A voit să fie grec/ Printre Traci și printre Geți”¹⁶.

Nu par nici foarte „europene”, nici măcar luminate de principiile masonice, al căror mare grad a fost istoricul, delațiunea amintindu-ne de rapoartele de colaborator al fostei poliții politice, cum, cu chiu cu vai, a recunoscut că a fost. Memoriile lui Nicolae Carandino, eseist, cronicar dramatic, gazetar (director al ziarului țărănist „Dreptatea”), inculpat în lotul Maniu, deținut politic, el însuși de viță grecească, aveau cu totul altă conotație decât cea „divulгатă”. Ins cu un fin simț al umorului, în trena caragialescă, va nota, în amintiri, o epigramă, tot din reclusiunea politică, ce poartă „pecetea” marelui înaintaș, implicit admirația manifestă.

A cunoscut în închisoarea de la Sighet, între alții, și pe un anume colonel Stoica, pe care, cu „prietocirile”/balbotările practicate de administrația închisorilor, la îndemnul politrucilor caralii, îl pierd din vedere, regăsindu-l, tot după gratii, la Galați, unde începuse să dea ușoare semne de scleroză. *Așa bunăoară, într-o zi a ieșit la vizetă și a ținut un speech de „îmbărbătare”, foarte militar ca ton, dar total deplasat în climatul nostru. Colonelul constata că am rămas ultimul careu, că nu ne mai rămâne decât să murim: „Ca Leonida la Termopile.”*

*Niculescu-Buzești a amintit de conu Leonida – mai potrivit cu entuziasmul oratorului, iar eu am exprimat într-o epigramă aluzia: S-a păstrat la gheață/ Tare ca betonul/ A fost Leonida-n viață/ Leonida... Conul*¹⁷.

„Situațiunea”

Intrarea redacția gazetei „Timpul”, unde era coleg cu Eminescu, va „ameliora” conduita scriitorului față de problemele grave ale situației de după campania de la sudul Dunării; pare de după, considera a fi „negociată”, chiar dacă liberalii nu ceruseră garanții înaintea intrării României în luptă, conform unor realități fără putință de tăgadă, care cereau „Oarecare moderație...” (25 februarie 1878): *Fără armata noastră, Turcia în descompozițiune ar fi izbutit oare să înfrângă nenumăratele batalioane ale țarului? Se poate cineva îndoi. Însă nu mai puțin este exact, că fără armata noastră Rusia ar fi suferit poate vîndoite pierderi și cheltuieli și pascea glorioasă din 1878 risca foarte mult a se numi pacea din 1879, tot așa de glorioasă, dar mai scump plătită*¹⁸.

În revista „Bobîrnacul” (13 martie 1878), Florin Manolescu identifica textul „Situatie”, un articol ce purta amprenta lui Caragiale, un timorat de revigorarea ideilor republicane și de diminuarea armatei permanente, în favoarea gărzii civice, renumita „baionetă inteligentă”: *Situația se clarifică din zi în zi. Sorții de izbândă ai Republicei se-nmulțesc pe fiecare minută și ziua în care nu va mai fi nici o primejdie petru libertățile publice se apropie. (...) Armata permanentă se va desființa și în locul ei se va institui în fiecare mahala câte-o nouă companie de gardă națională, care va primi de la Stat și de la comună diurna de 10 franci pe zi pentru fiecare gardist național, bez demâncarea, tutunul și băutura câtă i-o cere lui inima*¹⁹. După douăzeci de ani, în „Reportaj” (1899), între informațiile fabricate de Caracudi, la punctul 3, se stipula: *Intenția guvernului de a spori efectivul armatei și anii de serviciu. Era o teamă justificată, cum stăteam, pe atunci, din punct de vedere militar? Raportul din 19 februarie 1899, prezentat de Al. Marghiloman în fața Camerei arăta că România cheltuie pentru oștire 22,5% din buget, câtă vreme Bulgaria aloca aceluiași capitol 27%, Austro-Ungaria 27% iar Germania 42%; efectivul armatei permanente era de 59.067 oameni și, dacă se însumau militarii cu schimbul, se ajungea la 118.222. Prețul de întreținere a unui soldat – se calcula în monedă convertibilă – era de 850 lei (pentru armata permanentă) și 420 de lei pentru ceilalți, adică sensibil mai puțin decât în Germania (1570 lei) Franța (1540 lei), do-tarea fiind mai slabă*²⁰.

Articolul „Cum stăm” („Universul”, 8 septembrie 1900), din aceeași serie cu „Ultima oră” și „Boris Sarafoff”, înregistra știri panicarde vânturate de gazete privind iminentul conflict româno-bulgar; astfel: *bande bulgărești au trecut granița și s-ar fi încăierat cu anteposturile românilor sau se intercalau/ contracarau cu dezmințiri: câteva cete de bulgari cu pașapoarte în regulă s-au prezentat la pichetul Ostrov pentru a trece granița. Tema,*

odată stabilită, variațiunile continuau: *La Silistra e fierbere militară neînchipuită. Acolo colonelul Dzicdaneski și cu Safaroff țin discursuri nebunești trupelor regulate și bandelor de revoluționari, cari numără peste 50.000 de oameni*, pentru ca, din alte surse, să de citeze: *Noi nu vrem război, a zis ministrul Ivancioff*. Schimbările bruște ale temperaturii informațiilor îl conduc pe Caragiale la o concluzie de o îndoielnică claritate: *Așa că până acum nu stăm nici bine, nici rău, și nici altminteri*; dar, când nu știi cum stai, insecuritatea naște fandaxii. Amicul Nae, din „Situațiunea” („Universul”, 23 iunie 1900), la berărie, stresat de sarcina soției, care tocmai trebuia, în aceste momente de insecuritate, să-i aducă un moștenitor, izbucnește: *o să se-nfunde-o dată cu cheltuielile nebunești, care pot pentru ca să zic că nici o țară nu s-a mai întâmplat, pentru ca să vie și să zică la moment: nu mai am drept ca să mă împrumut fără voia dumitale! care atunci înseamnă că nu mai ești independentă nici la tine acasă, după ce ți-ai vărsat sângele ca să ajungem pentru ca să aibă fortificații și să poți zice la un moment dat: până aici! nu permit!*

Mircea Tomuș remarca în unda de înfiorată neliniște a discursului lui Nae expresia unei obstinații în zona sumbră, chestiune care îl domina cu o forță extraordinară²¹. „Profet al dezastrului implacabil”, vede în armată, așa cum e ea, o garanție, chiar dacă nu de fier: - *Dacă e vorba de economii, - zic eu - pentru ce să nu se sacrifice armata, oare?...*

- *Ce vorbești domnule? Se poate să spui astfel de absurdități... Tocmai acum să desființăm armata?*

- *De ce nu?...*

- *Dumneata nu vezi cum se încurcă lucrurile în politică, care nu poți pentru ca să știi de azi pe mâine cum poate pentru ca să devie o complicațiune... Dumneata nu vezi ce se petrece în China cu boxerii și toată Europa nu poate pentru ca să înțeleagă; asta e o chestie mare, nu vorbi așa. Îmi pare rău. Sunt lucruri, sugerează Nae, pe contul cărora nu se poate glumi, fără a cădea într-o gravă frivolitate, sau ce denotă o dezertare de la elementarele îndatoriri civice; luarea în deșert a acestora nu poate constitui, nici măcar cu gândul, o ieșire din „situațiune”.*

„E atât de șubredă pacea și atât de inevitabil războiul”

În 1883, după cum își amintea D. Teleor, *Caragiale a fost vreo lună de zile directorul teatrului regal de la castelul Peleş, în care timp avea locuința chiar în castel și mânca cu regele la masă*²². Era, poate, mai curând, un consilier al reginei, Carmen Sylva, pe pseudonimul literar, ce se îndatorase a organiza, câteva tablouri viețuitoare/ vivante, după Shakespeare, pentru a le prezenta oaspetelui prințul de Wales, „viitorul pacificator al Buriilor”, și viitorul rege Eduard al VII-lea, cum preciza bibliotecarul suveranei²³. Burlesca înfățișare a prințului, la spectacolul de gală – *Moștenitorul coroanei Angliei îmbrăcase un superb costum de amiral (ca să onoreze flota*

română?). *Picioarele-i mici susțineau cu greu o burtă imensă – nu va fi șters respectul lui Caragiale față de Marea Britanie, numai astfel fiind explicabil șocul major prilejuit scriitorului de războiul anglo-bur. Uneori Caragiale – nota Virgil Ierunca – apără valorile tradiționale cu patimă neașteptată și chiar greu de bănuț. Militarist, într-o epocă în care tendințele antimilitariste și iluziile pacifiste erau la modă, Caragiale se descoperea ca imperialist înrăit, speriat de prăbușirea eventuală a Marii Britanii hăituită de populația revoltată a burilor. Scăparea e pentru el în armată căreia îi aduce cinstiri pe portative ca acestea: „Armata! Iată vorba care nu se va șterge din graiul omenesc, câtă vreme va fi omenire cu interese materiale și morale”. Iar mai deperte aceste adeviziuni pro-războinice: „Omul cuminte dă din umeri ori de câte ori i se cântă ode la pacea universală, și se uită întotdeauna cu grijă la mâine; e atât de șubredă pacea și atât de inevitabil războiul”²⁴. În altă parte, notează, în aceeași manieră, trimițând la un fel de „Dicționar de idei primite” asemănător aceluia al lui Flaubert²⁵. FATALITATE – *Un război, oricât de improbabil ar părea, poate fi întotdeauna posibil.**

„Notițele critice” din „Universul” (29 ianuarie 1900), avertizează profetic: *Secolul ce vine va vedea multe, temeul aflându-se în acea suspiciune prudentă bătrânească ce i-a fost proprie, neamăgită de mirajele unei perioade istorice numite – cu destulă superficialitate – la belle epoque*²⁶. Noul secol, privit fie și de pe Dâmbovița, debura sub auspicii destul de sumbre: *Războiul sud – african! Chestia nenorocitului Dreyfus! Remanierea guvernului din iunie! uciderea lui Mihăileanu! uciderea lui Umberto! Și mai presus de toate, conflictul româno-bulgar: Sarafoff, Dimitroff, Trifanoff! Ciciu-Penciu ș.c.l.* („Orbila stagnațiune”, în „Moftul român”, 1 iulie 1901).

Tarsița Popeasca („Articolul 214”, 1901) aflase și ea de conflictul din Transvaal și, asemeni lui Caragiale, miza pe britanici: *...acolo unde tot spune la „Universul” că se bate zice cu englezii, boierii ăia (râzând) ce fel de boieri, ai dracului or fi ăia! Încinși cu tei ca la Fefelei*. Intens mediatizat, războiul anglo-bur intrase și în paginile revistelor de specialitate; în 1900, „România militară” a acordat premii în valoare de 1000 lei unor materiale publicate în propriile pagini, între care și „Descrierea războiului între Anglia și Transvaal” de locotenent Chirițescu.²⁷ Războiul anglo-bur trebuie să le fi fost destul de familiar bucureștenilor, dacă, din simpatie pentru condiția de David înfruntând pe Goliath, primul reprezentându-i pe coloniștii din Africa de Sud, antreprenorii dâmbovițeni își botezaseră localurile cu nume rezonante, așa cum își amintea gazetarul C. Cosco: *pe vremea aceea, St. O. Iosif, de pildă, care era corector la „Epoca”, mânca la „Transvaal” pe Brezoianu cu 15 bani porția și 5 bani pâine, primind uneori în plus un gândac din aceia cenușii, evadați din umezeală spre căldura tocaniei naționale*²⁸.

Catastrofa năruirii celui mai mare imperiu colonial l-a lăsat scriitorului, decorat, în 1883, când cu vizita prințului de Wales, cu Ordinul „Steaua României” în gradul de ca-

valer, impresii negative de neșters; în 1911, dejunând cu Delavrancea la restaurantul „lordache”, va veni vorba de politica internațională, autorul „Viforului” opinând că *într-un viitor război, Anglia va sta alături de Franța, dar Caragiale* –notează memorialistul Constantin Bacalbașa – *care avea o admirație superstițioasă față de germani, izbucni: -Englezii?!...Armata engleză?! Să debarce englezii în Germania?! Cu poliția îi dau prusacii afară. N-au nevoie să trimită armata; numai cu poliția îi iau la goană!...*²⁹ Mai târziu, cum remarcă Dan C. Mihăilescu, tot la fel se vor exprima Emil Cioran și Petre Țuțea referindu-se la nemți și la armata franceză.³⁰ Caragiale, „bașbileargiu”, cum se recomanda, și care refuza, când era la Peleş, invitația lui Carol I la o partidă, spre a nu-l umili, nu a mai apucat să vadă cum se încrucișau tacurile în primul război mondial, scutit fiind de o nouă dezamăgire.

În 1905, când cu revoluția rusă și cu „mustrea” adesea lui Gherea, fost prigonit de Ohrana țaristă și fost deportat politic în Siberia, pentru recente imprudențe, îi va scrie, de la Berlin (27 iulie 1905) și amicului Alceu Urechia, amintind, într-o notă parodică și fără implicații emoționale despre războiul ruso-japonez, transplantat în metropola de adopție: *Vinerea și Sâmbăta dimineața până la ora 1 d.a. se bat și se scutură covoarele tuturor locuitorilor. Este în curte la noi, ca în toate curțile de Herșafți (domni „mari”, n.m.), o fuziliadă și o canonadă ceasuri întregi ca la Port-Artur: paca- paca!*³¹

Elogiul armatei își află confirmarea sincerității în operă, observă Valeriu Cristea, și prin aceea că *Satira caragialiană n-a avut niciodată în vedere armata – mărginindu-se exclusiv la formele care încercau, pe atunci, încă stângaci, să o mimeze – sau pe reprezentanții ei. Între instituțiile vremii, armata putea constitui, în ochii lui Caragiale, o excepție. Ea avea un conținut, o tradiție, răspundea unei necesități. În contrast cu formele goale (sau, mai exact, care doar păreau astfel, cum am arătat în altă parte) ale societății de atunci, armata era singura instituție a cărei formă îmbrăca armonios un fond autentic, robust*³². Chiar când, fie din spirit polemic, fie din o mai atentă privire a istoriei, este combătută ideea *spiritului militar, cultul uniforme și a mentalului de acest tip, a statului polițienesc, cum pledează Mircea Iorgulescu în „Marea trâncăneală”, Alexandru George are o altă perspectivă a interferențelor, se recunoaște o afecțiune a scriitorului față de organismul militar: cultul uniforme este un permanent motif în opera lui Caragiale, un element de décor, prezent mai ales prin ofițeri de „itidentă”, adică niște oameni fără virtuți marțiale, dar care completează cu fireturile și chipiile lor tabloul funcționării vremii. Ei sunt doar evocați, nici un ofițer nu apare în primul plan al lumii lui Caragiale. Și pentru bune motive, deoarece nici omul nici scriitorul nu au avut de a face cu armata, necum să se răfuiească cu ea. Să nu se uite că nenea Iancu a trăit într-o vreme când serviciul militar nu se generalizase, nu devenise obligatoriu, inspirând satira anticazonă. Omul care trăise marea euforie a războiului Independenței (care s-a făcut însă în bună măsură cu*

*voluntari) și a văzut cu emoție renașterea armatei române și a spiritului vitejesc. El însuși a fost un admirator al acestei instituții, pe care n-a ridiculizat-o decât în efectele-i palide, îndepărtate*³³. Printre aceste efecte ar putea figura și foiletonul „Scrisorile anonime” („Universul”, 1900), într-una din exemplificările acestui fenomen care era denunțat drept unul din semnele caracteristice societății românești : *Când află generalul de brigadă, de la un „admirator al bravei armate române”, că d. căpitan cutare a omorât un sergent major, fiindcă acesta a refuzat să împuște pe un soldat bacalaureat, pe care-l bănuia că-i curtează șcl., șcl. ; un lanț al slăbiciunilor și delațiunilor într-o chestiune de amor. După mai vechile ordine și cutume, o „partidă” convenabilă unei căsătorii nu se găsea cu lesniciune, între restricțiile impuse vieții private a militarilor, cum amintește Adrian Silvan Ionescu, înscriindu-se și aceea privind căsătoriile, ce nu se puteau contracta decât în anumite condițiuni și cu acordul superiorilor. În luna noiembrie 1862 a fost dat un ordin de zi prin care erau stipulate aceste condiții. Mi-reasa trebuia să aibă o dotă substanțială pentru că „poziția oficerului îl obligă la cheltuieli considerabile la care solda lui nu prea ajunge, trebuie dar ca însurătoarea să nu-i impuie o nouă sarcină și ca viitoarea consoartă să-i aducă o zestre sigură, constituită după lege și în proporție cu poziția ce o are”. Numai ofițerii care ajunseseră la gradul de căpitan și aveau 30 de ani împliniți puteau să se gândească la însurătoare*³⁴. Cuantumul averii convenabile „sfintei taine a căsătoriei” era foarte la vedere: 3000 de galbeni în proprietăți funciare sau un venit de 300 de galbeni pe an dacă acesta era numerar, foaia de zestre urmând să fie legalizată la tribunal; pe cale ierarhică, permisiunea de a întreprinde acest „pas” urca până la Ministerul de Război iar „dezertorul” de la aceste obligații procedurale risca a fi *considerat demisionat și șters din controalele nominale ale armatei*. Ca o altă consecință derivă disponibilitatea destul de volubilă a ofițerilor inferiori de a „trata amor” pasager, escapade și cavalcade galante.

Cu o astfel de rece evaluare se va confrunta și Caragiale, prin anul 1883, la Iași, când „asalta” cu amorul său pe Fridolina (Leopoldina Reinecke), vară primară cu Eduard Caudella, autorul aranjamentului muzical pentru „Hatmanul Baltag”, piesă scrisă de Caragiale în colaborare cu Iacob Negruzzi; cea curtată era rece la avansurile noului curtenitor, fiindcă *inima ei era dată unui maior, Costică B..., foarte bine, în toate privințele adevăratul cavalier de salon; acesta îi ceruse mâna și o obținuse (dar) se purtase necavalerește, părăsind tere-nul și Iașii când aflase că zestrea era necorespunzătoare așteptărilor lui*³⁵. Poate că gestul nu fusese „necavalereșc”, ci numai regulamentar.

„O sută de ani”

În „Gazeta săteanului” (an XVI, no. 1(312), 5 feb. 1899, p. 5), în articolul „Spiru Haret”, semnat de redacție, în legătură cu legea Casei Școalelor, se făcea anunțul că,

drept o consecință a acesteia, se va marșa la *alcătuirea de cărți populare scrise de eselenții scriitori ai noștri: Vlahuț, Caragiale, Coșbuc, Însărcinați de Ministru cu scrierea geografiei pitoresci a țerei, a istoriei populare a României și a Istoriei războiului din 1877 sub formă de poemă în versuri*. Un proiect dus la capăt numai de Vlahuț și Coșbuc, Caragiale mulțumindu-se numai cu o „arvună”/avans ce nu va fi onorată sau returnat.

În același număr al gazetei liberale, se publicau primele cinci tablouri din „100 de ani. Revistă istorică națională a secolului XIX, în 10 ilustrațiuni. Mare spectacol. – Tablouri vii, evoluțiuni dansuri și cântece. – Proză și versuri din literatura diverselor epoce. Alcătuită de D. I.L. Caragiale”. Premiera avusese loc, la 1 februarie 1899, la Teatrul Național din București, piesa fiind „comandată și premiată”, Șerban Cioculescu divulgându-i rețeta : „autorul nu aduce nici o contribuție personală, înseilând texte literare străine” (între alții, Ienache Văcărescu., V. Alecsandri, Iancu Văcărescu, D.G. Teodorescu, I. Eliade-Rădulescu, C. Facca, întreaga piesă „Franțuzitele” ș.a.m.d.). Cele zece „ilustrațiuni” /tablouri conțin, mai ales ultimele cinci, o importantă figurație militară.

Nu se poate remarca faptul că tabloul cinci, în două „perdele”, nu-l include, nici măcar între revoluționarii de la 1848, pe Cuza, deși acțiunea se termină pe Milcov, cel golit „dintr-o sorbire”, la 1859 ; urmează un salt spectaculos (de cangur), la 10 mai 1866, ziua când sosește în România principele Carol (tabloul 6). Următorul tablou, al șaptelea are ca „legendă următoarele” : *În vremea războiului Independenței - „La Turnu-Măgurele”, scenă patriotică în versuri de V. Alecsandri ; următorul se triumfalizează: Intrarea vitejilor, - Steagul și mai frumos. - Dorobanțul. - Către mama răniților. - Tuci și fanfare. - O serbare sfântă. - În inima munților. -Ca în vremea basmelor.- Făurăria Regală. - Făurarii veseli la tucru. - Din gura unui tun. -Lucrul e gata !. - Coroana de oțel. Cinci „detalii” ale acestei „ilustrațiuni” redau momentul proclamării regatului, cu migăloase și, de presupus, multe talgere și cinele sugerând travaliul forgeriei. Penultima „panoramă”, părănd un târg al moșilor micu-rinizat/ altoit, cu inaugurarea podului de la Cernavodă, montaignes russes, emoții și adrenalină anunțând noul veac : *Lume din toată lumea. - Sborul pe d’asupra Dunării. - „Expres-Orient”. - Mare chindie accelerată, pregătește tabloul final, „APOTEOZA”*.*

Scenariul este clamoros, cu indicații de regie în spiritul unui romantism cavernos (*Scena e întunecată. În mijlocul scenei un demon înalt și mândru, cu aripile enorme negre vrăjește întinzând ghearele și aripile în stânga și în dreapta. Lumină vînătă.*) construit, ai zice, pe o replică a unui personaj din „O scrisoare pierdută”: „ieri obscurantismul, azi lumina”(eventual, cu derivatul liberal: „luminează-te și vei fi !” Alte indicații ale aranșorului par a veni tot din teatrul păpușeresc al farselor și „pățaniilor” naïve, ce lucrau cu materialul afectiv, capacitatea de empatie a „clientului”: *Un plug e tras din greu numai de doi inși. Arnăuții fac semn slujitorului care mână plugul, să oprească. Înjugă pe noii prinși și le dă bice. Aceștia fac o*

sforțare și cad în genunchi. Jocul se repetă ad-libitum.

Enciclopedică și ilustrată, revista lui C.C. Datculescu, apărută la Râmnicu Sărat, până la 1898, apoi la București, se bucura de stimă, avea un public cititor care, apreciindu-i utilitatea, o propunea între recompensele școlare; la Buzău, după examenele de final ale anului școlar 1892-1893, la serbare, cetățeanul Ion M. Georgescu din Râmnicu Sărat oferă premianților „Gazeta sîteanului”, o revistă ilustrată „de agricultură și cunoștințe trebuincioase pentru toți”³⁶.

„Înseilarea”, cum era denumită această întreprindere de Șerban Cioculescu, era făcută astfel încât, cum ar spune meșterul cismar, să nu facă „mai mult ața decât fața”. Într-o scrisoare către Paul Zarifopol, cu un sentiment, observă Șerban Cioculescu, *de prefăcută autodeprecieri: „devotat cârpaci literar practicant dacoromân”*³⁷.

Târziu, în martie 1909, Caragiale va primi, la Berlin, scrisoarea unei doamne institutoare, Mancaș, din Târgoviște, care se interesa, de procurarea revistei „100 de ani” ; autorul indica apariția în „Gazeta sateanului”, oferind și o variantă de rezervă, domnul Gustty, *subdirectorul Teatrului Național din București, în arhiva căruia trebuie să se afle textul după însemnarea originală*³⁸. Semn că, prin „colecțiunea” de clasici, cu teme patriotice utilizabile la serbări școlare, intrase în „portofoliul” celor lucrători pe ogorul educației școlare.

Gîndindu-ne ce ar fi rezultat din o istorie palpitant romanțată a românilor, pe care promisese că o va comite, aproape că îi suntem îndatorați a fi lăsat-o în stadiul de proiect ; față de responsabilitatea angajată de scriitor în anumite situații, Valeriu Cristea nota : *De lucrările pe care se întâmplă să le execute la o presantă comandă socială sau dintr-un conformism de moment, Caragiale se achită printr-o seriozitate caricaturală. Revista „secolului XIX în 10 ilustrațiuni”, „100 de ani”, plină de alegorii prăfuite și locuri comune tocite (...) este un exemplu în acest sens*³⁹.

Patriotul Caragiale este de căutat în altă parte ; Șerban Cioculescu indică faptul că, la 28 septembrie 1897, în cadrul unei manifestații studentești, scriitorul a rostit o formulare memorabilă: *Românii subjuogați ne sunt indispensabili ca aerul !* ; într-o „reparație” morală, la zece ani după revuistica „100 de ani”, într-o recuperare a amintirilor școlare, „După 50 de ani ” („Universul”, 18 mai 1909), evocă vizita domitorului Cuza la Scoala primară din Ploiești, unde a asistat la o lecție a învățătorului ardelean Basile Drăgoșescu, urmată de o manifestație de mare patos, în marginea căreia scriitorul glosa, în spiritul formulei „brevetate” de Take Ionescu, politica instinctului național : *Așa entuziasm n-am văzut altul de-atunci și cred că numai o dată s-ar mai putea vedea : dar aceea o dată sunt prea bătrân ca s-o mai sper apuca... Îmi pare destul de rău de asta, dar nu atât de rău cât dacă n-aș crede că alții, mai târziu ori mai curând, tot vor apuca ; fiincă, desigur, cine gândește că are să scape de asta, se amăgește : căci de asta n-are să scape, decât poate atunci când Oltul și Mureșul or să pornească a curge*

de-a-ndăratele de la vale la deal către munții Ciucului, de unde izvorăsc din același sân adânc, și nici atunci. Este forța unei credințe neștrămutate, la fel de adevărată ca legile firii și care sugerează faptul că, în perioada auto-exilului berlinez, și-a dedicat o parte din activitate și energie tocmai pentru înfăptuirea acestui ideal ce nu i se părea a fi realizabil într-o strictă proximitate.

Formula va reveni în scrisorile către Vlahuță, „Morală și educație, III” (1910) : ...Să se prăpădească neamul românesc ?

Dar întoarce-se Oltul și Mureșul d-a-ndăratelea către obârșia lor în creierii Munților Ciucului, neamul românesc tot el, neam românesc va fi, lucrând cu minte, așteptând cu răbdare vremea când să dea și el culturii și civilizației europene concursului specific, pe cât va fi fost de înzestrat pentru asta de Pronia cerească – fiindcă, oricum ne-om învărti și ne-om răsuci noi, oamenii, legile care stăpânesc mersul omenirii tot în mâna Proniei cerești sunt și trebuie să rămână ; căci a puterii acesteia nepătrunse de noi este și omenirea o arătare.

Fie dată în omenire parte cât mai frumoasă neamului românesc. Dumnezeu să ne țină în sfânta lui pază !⁴⁰

Frontul din umbră

Există ipoteza înrolării lui Caragiale, în perioada berlineză, pe „frontul din umbră” prounionist ; foarte numeroasele sale călătorii includeau și întâlniri cu tineretul universitar din Budapesta, Viena, München, Leipzig, Cluj și Blaj unde , în afară de literatură, se abordau *probleme politice și, mai ales, tema dezrobirii românilor de peste munți și întoarcerea lor la patria-mamă revenea obsedant în discuțiile cu lobby-ul universitar care se compunea, cel mai adesea, chiar din tinerii proveniți din ținuturile subjugate : Banat, Ardeal, Bucovina și Basarabia. De aceea, întâlnirile dintre studenți și marele scriitor român se încheiau, invariabil, cu intonarea imnului „Deșteaptă-te, Române: Unire !⁴¹ Această atitudine transpare și din corespondența adresată lui Mateiu, fiul său cel dintâi, care nu prea punea preț pe „învățămintele” genitorului, considerându-le drept „plachie nesărată” : Împrejurările prin cari a trecut și trece țara noastră și care-mi întristează așa de adânc bătrânețile mie să-ți fie îndemn de dragoste pentru patrie. Dumnezeu să-ți facă ție parte de vremuri mai bune la bătrânețe. Noi am început cu veselie și sfârșim cu mâhnire. Să vă dea vouă, tinerilor Domnul, să nu mai vedeți nici un rău abătându-se pe biata noastră țară. (...) Fii sănătos și cuminte : nu intra în sfatul păcătoșilor, ca să fii la vremea ta un fericit bărbat⁴². Scrisoarea este databilă la sfârșitul primăverii lui 1907, după ce răscoalele fuseseră brutal înăbușite.*

Despre intenția părintelui său de a-l îndruma spre o carieră militară, ba, poate, chiar mai mult, față cu filoarimia, de atâtea ori probată, a scriitorului, Mateiu va realiza o cumplită imagine șarjată, în „Craii de Curtea Veche”, unde Gore Pirgu, și mulți dintre exegeții au remarcat-o, pare a fi împrumutat ceva trăsături ale insului

Caragiale ; după un recital deochiat, Gore amuți, holbă sperioși ochii și, ridicând mâna dreaptă cu arătătorul sus la ureche, rămase împietrit. Pantazi îi ceru să spună ce era.

- Cum, nu auziți ? zice...trâmbița răsună, tricolorul s-a-nălțat” . Și, cu deznădejde, urlând : „Dați-mi, dați-mi arma mie, vreau să mor în bătălie, nu ca sclavul în sclavie, dați-mi, dați-mi calul meu !”, își încăleacă scaunul și dete să se avânte, dar se împiedică de covor și căzu peste o răcitoare, fără a-și face însă vreun rău...

La comemorarea unui veac de posteritate, poetul eseistul și traducătorul Șerban Foartă (autor a două volume, „Caragialiete”), scrie o „Baladă ” , purtând drept motto sceptica observație „Începem o altă istorie mai puțin veselă decât cea de până ieri...” : Ca mâine, vai, sacaua cade-n șanțul / grădinii ofițerului – nici gând/ să bage, el, de seamă, prins în lanțul/ atâtor slăbiciuni (le iau pe rând:/ ceaprazuri, pinteni, , cozoroc, egretă -/ pe fiecare-n grija lui apese-l)/ eu scot o trufanda din vinegretă/ și-atâta-ți spun : fii sănătos și vesel !// Se-ntoarce foaia,-ncepem o istorie/ mai puțin veselă ca cea de ieri ;/ râsul și gluma trec în preistorie,/ nemaislujindu-ne drept mângâieri./ Copiii noștri (domnilor de lângă/ această masă, celorlalte mese/ le spuneți) vor avea de ce să plângă/ în noul ev, de-a binelea nevese!⁴³ . Milităria de paradă își făcuse, într-adevăr, veacul, Caragiale profetiza, și, de această dată, nu s-a înșelat cu o iotă, carniile celor două conflagrații mondiale.

La 18 aprilie 1907, scriitorul îi trimitea lui Zarifopol știri despre declanșarea „terorii în Muntenia” și efectul extern pe care l-a generat : În România evenimentele se precipită cu destulă aiureală.

S-a descoperit că armata a comis atrocități nespuse (oameni nevinovați uciși sumar, sate nevinovate prefăcute în cenușă) precis cu dovezi netăgăduite. Se pretinde că făptuitorii vor fi urmăriți și dați judecății : altă serie de procese criminale. (...) M.S. a dat un ordin de zi pe armată, în care se felicită că, la extremă primejdie, a putut dispune de , nici mai mul, nici mai puțin, 140.000 de oameni. –Din zările austriece și ungurești, „Adevărul” aduce chestiunea revendicărilor bulgare în privința Dobrogei cu pronosticuri foarte nefavorabile nouă și cu afirmațiuni că armata bulgară ar fi superioară celei române și ca număr și ca armament și ca avânt etc, ; iar „Universul” publică niște depeși de la Viena în care se spune că, de teama unor nouă progromuri în Basarabia (unde epidemia amenință să treacă din Moldova) s-ar fi concentrat acolo 40.000 de Cazaci. Numai atâta ne-ar mai trebu⁴⁴.

Ene Georgeta întrevește în activitatea „politică” a scriitorului expatriat legături cu Liga culturală și Partidul Național Român din Transilvania, vizite incognito, ambiguități în corespondență care, toate conduc la ideea participării lui Caragiale la „frontul din umbră pro-unionist”. (...) An trebui poate mai întâi invocat interesu său constant și atașamentul său declarat pentru „cauza cea mare”, una dintre puținele – dacă nu singura ! – idee „patriotică” asupra căreia nu operează sarcasmul și ironia

sa *atot-nimicitoare*⁴⁵. Aventura sa takistă, campania pentru șeful Partidului Canservator-Democrat, capătă, în aceste condiții, valențe mai adânci ; celui care urma „politica instinctului național” și îl felicitase la împlinirea a 60 de ani, îi răspunde iscăbind: „*Nestrămutat soldat, Caragiale*”.

Scriitorul, decedat la 9/22 iunie 1912, la Berlin, va fi înhumat provizoriu, acolo, prezenți fiind Mateiu Caragiale, Vlahuță, Delavrancea, Dobrogeanu-Gherea, Panait Cerna, D. Gusti, depunându-se o coroană din ordinul Majestății Sale Regina României și una din partea Teatrului Național din București. A fost repatriat, după rătăcirii europene ale vagonului roșu ce îi conținea racla, ca pe un obiect „fără valoare declarată”, vagon împins pe linia de garaj, până s-a dat de urma hârțiilor...

Era greu de imaginat ca scriitorul cu sucelele sale de confort burghez și exactitate să nu o pățească tocmai din partea Europei, pe care o admira, între altele, cum observă Ion Vartic, după mărturia Cellei Delavrancea: „*Programul cotidian era scrupulos orânduit de el, mesele regulate, pendulul și ceasornicele sunau simultan în casă. Consulta des orarul căilor ferate și aprecia exactitatea trenurilor germane*”. Pe biroul său stăteau, orânduite, colile de hârtie, creioanele, agenda, mersul trenurilor și calendarul (mai ales ultimele două nu pot lipsi, cum singur spune, de pe masa „unui bun burghez”⁴⁶. Ori poate e vorba de un blestem remanent, cel al primarului mizilean Leonida Condeescu, militantul opririi „berlinezului” în urbea sa, reședință a plasei Tohani din (pe atunci) județul Buzău, cel care s-a sinucis aruncându-se înaintea mașinii de fier.

La 19 noiembrie 1912, ora 5 după amiaza, e întâmpinat , la Gara de Nord de Mateiu, Emil Gârleanu, Iancu Brezeanu (interpretul Cetățeanului turmentat), Al. Bogdan-Pitești, colecționar de artă, viitor „mecena” al unor pictori și scriitori, între care și fiul dramaturgului. Gârleanu , fost ofițer, în articolul „Cum au foat aduse în țară rămășițele pământești ale lui Caragiale” („Flacăra”, 1 decembrie 1912), povestește că *noiembrie fiind, începuse să se întunece și se lăsase o perdea de ceață când un soldat își întreabă camaradul: „- Cine-i?” Celălalt răspunde: „- Caragiale, scriitor român”*⁴⁷. Sicriul a fost depus la biserica Sf. Gheorghe.

Georgeta Ene remarcă „oficializarea” omagierii scriitorului, prin câteva măsuri cu totul excepționale, între care : *ziua înmormântării era zi de doliu național, când toate autoritățile publice erau închise*, iar defunctului i se vor da onoruri militare în conformitate cu decorațiile pe care le-a posedat.

Funeraliile au avut loc în 22 noiembrie, la ele participând, în afară de personalități din lumea literară și artistică, politică și deținători de funcții militare : D. Moruzzi, prefectul Capitalei, C. Solomonescu, directorul poliției, între coroanele depuse se consemnează alături de cea a Liceului „Unirea” din Focșani, și aceea a Școlii pregătitoare a ofițerilor în rezervă. În asistență, presa a remarcat prezența căpitanului C. Holban, a coloneilor Parfeni și Lambriu, viitor general.

G. Caliga scrie, în „Seara” (III, nr. 1028, 23 noiembrie 1912) că *la ora 1 sosește o companie din regimentul Mihai Viteazul cu muzica și drapelul sub comanda d-lui căpitan Vucănescu*. Toate acestea concură la o întrebare firească, pe care Georgeta Ene nu ezită să o formuleze : *Suma mare acordată de guvern pentru funeralii dar mai ales aprobarea unei pensii viagere pentru vaduva Caragiale, transmisibilă după moartea acesteia, fiicei, era un lucru de asemenea inedit. Chiar dacă familia marelui scriitor merita cu prisosință această răsplată, lucrul venea în contradicție cu legile țării, conform cărora, după cum arăta un parlamentar ce s-a opus votării pensiei, numai funcționarii de stat puteau beneficia de acest drept. Poate totuși că parlamentul nu a încălcat legile statului de drept ! Poate că undeva exista totuși un document care atesta calitatea de „slujbaș al statului” pentru Caragiale, dar care, din rațiuni superioare, nu putea fi făcut public !*⁴⁸

Pentru aceasta ar pleda și relația specială avută de Caragiale cu Ștefan Periețeanu-Buzău, fruntaș liberal radical și francmason, această ultimă calitate fiind, în viziunea obișnuită a scriitorului, un moft. Buzoianul „dintr-o familie de boiernași de pe valea Slănicului, cu proprietăți în Beceni, era în 1892-1894, vicepreședinte al comitetului P.N.L. Buzău (...). A candidat, în 1894, din partea Colegiului I, la alegerile pentru consilierii județeni, iar în 1895 pentru senat (Colegiul II)⁴⁹ ; de amintit că, între noiembrie 1894-noiembrie 1895, Caragiale însuși era rezident în urbe, având luat în antrepriză, împreună cu un cumnat, Duțescu-Duțu, restaurantul gării din Buzău, afacere ce s-a dovedit falimentară. Omul politic avea state mai vechi în lupta politică, fiind deputat în Colegiul II Buzău încă din 1879, iar, pe partea „farmazoneriei”. *Poseda gradul de maestru, fiind membru al lojei „Armonia” din București, aflată sub obediență italiană*⁵⁰. Garibaldiist, va să zică, dar discipolii lui „Galibaldi” erau regaliști, numai mazzinienii erau republicani rabiști. Marele Orient Italian instalase, în 1875, la București, loja „Armonia”, până când, în 1879 se crează *Marele Orient al României, ca urmare a unificării a șapte loji. (...) La sfârșitul anului 1890 există și la Buzău loja „Lumina” sub obediența Marelui Orient Lusitan Unit*⁵¹ Buzăul era, cum se vede, nu numai nod ce cale ferată, ci, grație circulației ideilor , un depozitar al unor obediențe, cum spunea istoricul antic, „ex toto orbe romano”.

Modul în care se interferează Caragiale cu Periețeanu-Buzău poate fi aflat în prioritățile politice ale celui de pe urmă, a faptului că un obiectiv al liberal-radicalilor *il reprezenta afirmarea caracterului românesc al Transilvaniei, Banatului și Bucovinei. Se încercau chiar aprecieri statistice cu privire la structura lor etnică. S. Periețeanu-Buzău, în articolul „Transilvania și unirea sa silnică cu Ungaria”, arăta că numericeste românii reprezentau aproape un milion și patru sute de mii, în timp ce maghiarii, secuii și sașii nu depășeau șapte sute de mii*⁵². Una dintre chei este sesizată și de monografa perioadei berlineze, Georgeta Ene, ce releva, într-o corespondență Caragiale-Vlahuță, preocuparea pentru *stabilirea*

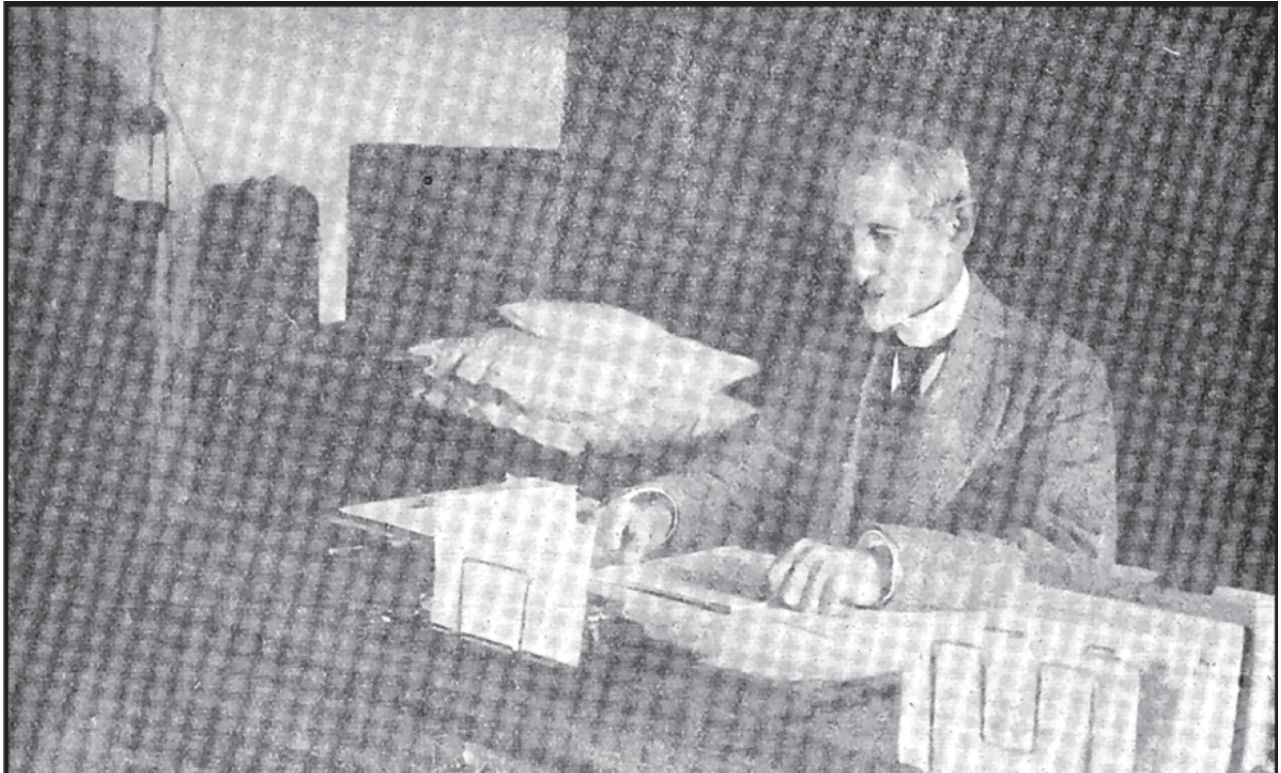
unui cod de corespondență necesar mai ales pentru telegrame, care puteau fi interceptate. O indicație în acest sens, fiind vorba de cenzorii serviciilor de poștă (sau secete) maghiare am întâlnit-o și în corespondența dintre Șt. Periețabu-Buzău, cenzor al Ligii Culturale, și G. Moroianu, președintele filialei din Paris al aceleiași societăți, ambii implicați puternic în lupta pentru afirmarea națională a românilor transilvăneni. (...) În ce privește relația cu Șt. Periețeanu, aceasta se va stabili încă din 1891, când ambii locuiau pe aceeași stradă, Manea Brutarul, primul la numărul 18, iar dramaturgul la numărul 3. Ori tocmai aceasta este perioada când scriitorul „sondează” bunăvoința și sprijinul ardelenilor de a se stabili între ei, dând ulterior dovezi concrete și irefutabile despre implicarea sa împotriva politicii de deznaționalizare, practică de guvernării maghiari⁵³.

Sunt testimonii care îndreptățesc calitatea de „soldat credincios”, pe care Caragiale o utiliza în scrisorile către Take Ionescu, cel care n-a reușit să-și înalțe fidelul combatant la demnitatea de deputat, în zona obscură dar eficientă a izbândirii idealului național.

Note :

1. Tudor Arghezi, „Tablete de cronicar”, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1950, p. 24
2. T. Arghezi, „Scrieri”, Vol.33, Editura „Minerva”, 1962, p.416.
3. G. Călinescu, „Studii și cercetări de istorie literară”, Editura Tineretului, 1966, p. 33.
4. Șerban Cioculescu, „I.L. Caragiale”, Editura Tineretului, 1967, p. 18.
5. Șerban Cioculescu, „Viața lui I.L. Caragiale. Caragialiana”, Editura „Eminescu”, 1977, p. 17.
6. Valeriu Cristea, „Alianțe literare”, Editura „Cartea românească”, 1977, p.48.
7. Marin Bucur, „Opera vieții. O biografie a lui I.L. Caragiale”, Vol.2, Editura „Cartea românească”, 1994, p. 100.
8. ..L. Caragiale, „Opere. Corespondență”, Editura pentru Literatură Română, 2004, p. 356.)
- Marin Bucur, „Opera Vieții. O biografie a lui I.L. Caragiale”, Vol. 2, Editura „Cartea românească”, 1994, p. 240..
10. „Paul Zarifopol în corespondență”, Editura „Minerva”, 1987, p. 24.
11. Al. Oprea. „Mateiu I. Caragiale - un personaj. Dosar al existenței”, Muzeul Literaturii Române, 1979, p. 135.
12. Barbu Cioculescu, „Seara ultimului Bassaraba”, în : „Viața românească”, nr, 7, iunie 1982, p. 44.
13. D.I. Suchianu, „Amintiri despre Caragiale”, în: „Viața românească”, nr.1-2, 1987, p. 81.
14. Constantin Popescu, „Pe urmele cinematografului sau dialog imaginar cu cronicarul Claymoor”, în: Almanahul literar, 1984, p. 245.
15. Constantin Pricop, „Marginea și centrul”, Editura „Cartea românească”, 1990. P. 169.
16. Dan A. Lăzărescu, „Introducere la istoria liberalismului european și în istoria Partidului Liberal Național”, Editura „Viitorul Românesc”, 1996, p. 82.
- 17.. Nicolae Carandino, „Nopti albe și zile negre. Memorii”, Editura „Eminescu”, 1992, p. 329.
- 18.. I.L. Caragiale, „Politică și... delicatose”, Editura Fundației Culturale Române, 2003, p. 13.
- 19.. Florin Manolescu, „Caragiale și Caragiale. Jocuri cu mai multe strategii”, Editura „Cartea românească”, 1983, p. 377.
20. Ion Bulei, „Lumea românească la 1900”, Editura „Eminescu”, 1984, p. 124.

21. Mircea Tomuș, „Opera lui I.L. Caragiale”, Editura „Minerva”, 1877, p. 303.
22. D. Teleor, „Sonete patriarhale. Scene și portrete”, Editura „Minerva”, 1981, p. 351,
23. Robert Scheffer, „Orient regal. Cinci ani la Curtea României”, Editura „Saeculum I.O”. și „Vestala”, 1997, p. 68.
24. Virgil Ierunca, „Românește”, Editura „Humanitas”, 1991, p. 143.
25. Al. Călinescu, „Caragiale sau vârsta modernă a literaturii”, Editura „Albatros”, 1972, p. 170.
26. Valeriu Cristea, Op. cit., p. 64.
27. Constantin Antip, „Publicistica militară în serviciul apărării naționale”, Editura Militară, 1983, p. 62.
- 28 C. Cosco, „Când era bunica fată”, ediția a 2-a, Editura „Universul”, 1941, p. 247.
29. „Caragiale în conștiința contemporanilor”, Editura „Minerva”, 1990, p. 494.
30. I.L. Caragiale. „Publicistică și corespondență”, Editura „Grai și Suflet – Cultura Națională”, 1999, p. XXX.
31. I.L. Caragiale, Idem, p. 469.
32. Valeriu Cristea, Op. cit., p.64.
33. Alexandru George, „Caragiale”, Editura Fundației Culturale Române, 1996, p. 167.
34. Adrian Silvan Ionescu, „Uniforme și favoriți”, în: „Magazin istoric, nr. 4 (397), aprilie 2000. p. 79.
35. Șerban Cioculescu, „Viața lui Caragiale. Caragialiana”, Editura „Eminescu”, 1977, p. 92-93.
36. Ovidiu Ionescu, „Școala unu. Școala cu clasele I-VIII <Capitan aviator Mircea T. Bădulescu>”, Buzău, Editura „Omega”, 2009, p. 52.
37. Șerban Cioculescu, „Caragialiana”, Editura „Eminescu”, 1987, p. 268.
38. I.L. : Caragiale, „Opere. Corespondență”, Editura pentru Literatura Națională, 2004, p. 915.
39. Valeriu Cristea, „Alianțe literare”, Editura „Cartea românească”, 1977, p. 67.
40. I.L. Caragiale, „Publicistică și corespondență”, Editura „Grai și Suflet – Cultura Națională”, 1999, p. 308.
41. Georgeta Ene, „Caragiale la Berlin”, Editura „Edinter”, 1992, p. 74.
42. Ion Luca Caragiale, „Opere. Corespondență”, Editura pentru Literatura Națională, 2004, p. 273.
43. Șerban Foarță, „Baladă”, în : „România literară”, nr.18, 4 mai 2012, p. 3.
44. Ion Luca Caragiale, Opere. Corespondență”, Editura pentru Literatura Națională, 2004, p.87.
45. Georgeta Ene, Op. cit, p. 125-126.
46. Ion Vartic, „Clanul Caragiale”, Editura „Biblioteca Apostrof”, 2002, p. 166.
47. Ion Roman, „„Caragiale”, Editura tineretului, 1964, p. 347.
48. Georgeta Ene, Op. cit., p. 158-163.
49. Valeriu Nicolescu și Gheorghe Petcu, „Buzău-Râmnicu Sărat. Oameni de ieri. Ioameni de azi”, Vol.1, Buzău, Editura „Alpha MDN”, 1999, p. 365.
50. Mihai Sorin Rădulescu, „Elita liberală românească. 1866-1900”, Editura „All”, 1998, p.144.)
51. Paul Ștefănescu, „Franc Masoneria. Mit și realitate”, Editura „All”, 1996, p. 225-226.
52. Apostol Stan, „Grupări și curente politice în România între Unire și Independență”, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979, p. 346.)
53. Georgeta Ene, Op. cit., p.123.

Alexandru Averescu, omul politic, în memoria unor oameni de carte

----- Emil Niculescu

Între cei care au luptat sub comanda generalului Alexandru Averescu, în bătălia de la Mărăști s-a numărat și buzoianul Pamfil Șeicaru (1894-1980), directorul ziarului „Curentul”, în perioada interbelică, istoric, eseist, autorul unei micromonografii a lui N. Iorga, unul dintre cei mai activi reprezentanți ai exilului românesc (condamnat la moarte în contumacie la „procesul gazetarilor”, un simulacru menit a induce frica și culpabilitatea printre cei care comentaseră evoluția armatei române pe Frontul de Est). Ofițer de rezervă, viitorul cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”, își amintește de unul din momentele acestei încleștări pline de dramatism. *Eu am făcut parte din Armata a II-a Averescu, dar Regimentul 17 Mehedinți s-a găsit la un moment dat la extrema dreaptă a Armatei I – notează, într-o epistolă, către un tânăr din țară, expediată în 1974. M-ai făcut să retrăiesc noaptea de 23 spre 24 iulie (1917, n.m.). Am*

fost coborâți într-o vale care despărțea linia frontului nostru de dealul pe care germanii își construiseră puternice cazemate.

Am așteptat câteva ore până ce neîntreruptul bombardament al artileriei noastre făcea prăpăd și, când s-a prelungit lungimea tragerii, ne-am cățarat și am intrat în mijlocul dealului de la Mărăști. Eu comandam o companie de mitraliere. Am suferit mai puține pierderi decât la Câmpuri, unde un cuib de două mitraliere, lăsat de germani să le acopere retragerea ne-a surprins sercerându-ne. Mi-amintesc cum a căzut un tânăr ofițer, Onuț, care intra pentru prima oară în luptă.

Retrăiesc scena când am pus două mitraliere să-și concentreze focul asupra cuibului german. Era pe înserate și am tras continuu până au amuțit mitralierele germane care erau la o distanță de 80-100 m. Căutam să surprindem în tăcerea desăvârșită a nopții dacă mai

mișcă ceva. Nu se auzea nimic. Doi soldați cu grenade s-au apropiat ca șopârlele și au zvârlit două grenade. Nici o mișcare. (...) Încurajați au înaintat și, spre marea noastră surprindere, au găsit cadavrele servanților, dar mitralierele nu mai erau.¹

Intrarea în politică, după demisia din armată, a avut un mare ecou, mai ales în rândul foștilor combatanți, pentru care rămânea „tata Averescu” – un apărător moral căruia i-au dat votul, sprijinindu-l să ajungă prim ministru.

„Armătura” guvernului averescan a fost una de excepție, între cei care au remarcat-o fiind și Petre Pandrea, eseist și memorialist de largă și profundă oglindire a perioadei interbelice și, după aceea, a anilor de prigoană comunistă, când el însuși, deși cu vederi de stânga, a suferit reclusiune politică. Acest militar – observa autorul volumului „Portrete și controverse” – a știut să se înconjoare și să guverneze numai cu intelectuali străluciți și strălucitori. Când privesc lista, rămân înmărmurit. P.P. Negulescu și Ion Petrovici, profesori de filosofie, Anibal Teodorescu (universitar și academician judicios), Mihail Manolescu (economist de rang și faimă europeană), C. Garoflid (expert agrar), Take Ionescu (expert la – j'en passe et des meilleurs).²

Un argument în plus al distincției celor care erau alături de general, îl întâlnim în memoriile lui Ion Petrovici privitoare la Duiliu Zamfirescu, președinte al deputaților averescani, în 1920, funcție din care, scriitorul și diplomatul năzuind să menție ordinea într-o cameră nedisciplinată, nu se mărginea să frâneze vociferările opoziției, ci uneori și gălăgia majoritarilor. Această ținută a d-lui Duiliu, manifestată, când și când și prin unele gesturi nervoase care însoțeau loviturile de ciocan, indispusese pe unii fruntași ai majorității, și de aici conciliabile secrete, cu scopul ca la viitoarea sesiune Duiliu Zamfirescu să nu mai fie reales în demnitatea de președinte. Lucrarea nu a putut fi finalizată, întrucât primul ministru, informat – și asigurat că nu de mine – despre aceste uneltiri, a chemat pe răzvrățiți și le-a cerut să se astâmpere.³

Numai că, deși „străluciți și strălucitori”, unii din cei care alcătuiau „statul major” avea întunecoase priorități față cu răspunderile pe care le reclama guvernarea, și combustia lor morală nu le îngăduia o cursă mai lungă decât le-o dictau propriile interese și orgolii, do rința de a manevra astfel încât să fie, ca surfiștii, călare pe coama valului. Unul dintre primii care „defectează” a fost Constantin Argetoianu, destul de egolatru, cinic și cabotin încât să nu pună în scenă o piesetă care să-i camufleze liber-schimbismul politic. Între gaze-

tarii care devoalează gestul fără acoperire onorabilă la care se dedase „boierul de la Breasta” și medicul (ipohondru) însănătoșirii vieții publice naționale. Tudor Teodorescu-Braniște, și el unul din ziaristii de stânga ai Sărințarului, mai târziu și prozator, în articolul dedicat demisionardului („Aurora”, 22 decembrie 1923), vedea o altă distribuție de roluri, mai vizibilă și pertinentă: *Argetoianu ia poziția romantică și inestetică a răzvrătitului din ipocrizie: „Plec fiindcă generalul a trădat țara...”*

Lată-l pe cel care - în naivitatea multora – reprezintă abilitatea prin excelență, săvârșind un act de sinucidere politică. Într-adevăr, când dl. Argetoianu impută generalului delictul politic, generalul impută d-lui Argetoianu delictul de drept comun. Și dacă asupra trădării generalului trebuie să se producă dovezi, asupra faimoasei escrocherii cunoscute sub numele „bonul de tezaur” nu mai este nevoie de nici o dovadă.⁴ Nu a fost, atunci, vorba de nici un suicid politic, cetățenesc, politicienii țineau la tăvăleală; abia când se va întoarce din Occident, unde putea foarte bine să rămână, câtă vreme umbra Moscovei se instalase deja în țară, sperând într-o ultimă manevră, care să-i încoroneze abilitățile de cartofor în distribuirea ministerelor, îndelung exersate, și va sfârși ca deținut politic la Sighet, își va încheia, în zeghe, dar nu de drept comun, rolul.

Dacă Alexandru Averescu nu se cobora sub demnitatea unui om politic, nu angaja „panamale”, nu își îndemna protejării la manopere scorburoase, aducătoare de profituri nemeritate, nu se poate spune că respectul față de oamenii de carte și o anume nativă încredere în caracterul, de presupus inoxidabil, al unor impozante nume ale culturii/literaturii nu i-a fost, uneori, păgubitor.

Mihail Sadoveanu, căruia istoria îi va mai da prilejul de a-și manifesta conjuncturalismul, era prin anii 1924-1925, „venerabil de gradul 33 în loja masonică de la Iași”, unde Al. O. (Păstorel) Teodoreanu îndeplinea demnitatea de Gardian al Sublimului Secret. Grigore Ghica, descendent din spiță voievodală, a fost fondatorul ligii ieșene a masoneriei de rit scoțian, a Roza-Crucienilor, pe vremea când avea 18 ani, cum notează într-un volum de memorii: *M-am dus la Mihail Sadoveanu, eram prieteni, aveam încredere, îl admiram; I-am propus., m-a întrebat textual: - Ce blestemăție e asta, dragul meu?*

I-am expus principiile, I-am explicat ce proporții ar putea lua într-un oraș cu atâția oameni de valoare, serioși, cinstiți. I-a surâs; deștept, șiret, mi-a spus: - Sunt de acord, însă nu am timp să alerg; ocupă-te, poți vorbi în numele meu.

Locotenentul Mihail Sadoveanu, 1917

Întrevedea posibilitățile, avantajele; nu se compromitea; nici nu risca prea mult.

Am alergat - îmi trebuiau șapte -, discret vorbeam de conu Mihai. Am reușit să înjgheb loja cu: poetul Mihail Codreanu, avocatul Petre Pogonat, actorul Vlad Cuzinski, Păstorel Teodoreanu, profesorul Costică Botez Basile Chefreux și Mihail Sadoveanu. Venerabil. (...) Sadoveanu a dat forma definitivă a ritualului, într-o românească sublimă; a devenit textul oficial pentru toată țara.⁵

Octavian Goga era ministru de interne. Ceahlăul literaturii românești va utiliza bunele raporturi ale lui Păstorel cu ministrul pentru a-i solicita câteva milioane pentru editarea revistei „Comoara”, pe care o recomanda a se dori o revistă de mare prestigiu, în pas cu România Mare etc., cheltuieli pe care le contrapoda cu fondurile secrete destinate plății agenților informatori. Poetul „pătimirii noastre”, care fusese, în timpul războiului întregirii naționale, coleg de redacție cu Sadoveanu, ca locotenent rezervist, mobilizat la ziarul „România – organ al apărării naționale”, apărut, în urma unui raport al său, aprobat de generalul Prezan, în perioada 2 februarie 1917-23 martie 1918. Era destinat în primul rând ostașilor, numărul se vindea acestora cu 4 bani, iar civililor cu 10 bani. Prețul era foarte mic și nici un alt ziar, nici măcar pe timp de pace, nu fusese mai ieftin. Între scriitorii colaboratori din acea vreme, Goga era prim-redactor, iar dintre buzoieni colaborau medicul militar V. Voiculescu și mizileanul G. Ranetti, care era redactorul unui supliment „civil”, și, pe cât se putea, umoristc, „Greierile” (într-un tiraj de 16.000 de exemplare săptămânal). Cum existaseră ceva calomniile asupra cheltuielilor ziarului, la 7 martie 1918, colonelul intendent Marin Ionescu înaintează către Serviciul Intendenței Marelui Cartier General un raport cu numărul 45 (...). Reiese că Mihail Sadoveanu s-a achitat de sarcina încredințată de Marele Cartier General în mod ireproșabil, conducând publicația în spiritul unei perfecte ordini financiare și administrative⁶; în 1919 ziarul își reia apariția, sub altă direcțiune. În paginile „României”, directorul a publicat, în iulie 1917, reportajul „Mărăști”, unde Averescu, deși nenominalizat, primea elogiile cuvenite: *Bătălia de la Mărăști va trece în istoria noastră ca o operă serioasă și solidă de artă militară. Toată dezvoltarea ei a fost prevăzută și s-a executat potrivit planului inițial. Cel din urmă soldat a știut unde merge și și-a făcut datoria.*

Al. O. Teodoreanu și Mihail Sadoveanu
Iași 1930

Artileria a dovedit o precizie înspăimântătoare. Ofițerii germani prinși au mărturisit aceasta, cu mirare și laudă.(...) Pace morților necunoscuți, trecuți în veșnicia împăcării!

O rezervă față de ofertant ar fi putut avea, încă de pe atunci, însuși tribunul liric ardelean, întrucât prozatorul în mare vogă avea oarecari antecedente care, în perspectiva vremii puteau fi luate în considerare; Lucian Boia relevă o anumită incompatibilitate tradusă prin aceea că *locotenent suspect de „germanofilie” n-avea cum să ceară să fie eliberat de la ziar. Ar fi ajuns în fața Curții Marțiale.*⁷ Demobilizat, revine la poziția de a se ralia poziției lui C. Stere, luând atitudine împotriva Rusiei și reclamând revenirea Basarabiei la matcă.

Goga, peste ani, nu va decide singur, ci *zice că trebuie să-și consulte șeful, pe Averescu, pe atunci președintele Consiliului de Miniștri.*

- Nici Goga, nici Averescu nu se pricepeau la chestii bănești, povestea Păstorel, unul poet, celălalt militar.

- Dacă maestrul Sadoveanu răspunde de bani – a conchis generalul – cred că o revistă bună merită mai mult decât atâtea lepre care mănâncă din fonduri.

Buna credință a lui Averescu este mai presus de orice bănuială, renunță, ca strateg militar ce fusese, la „cercetașii” din lupta politică, la, cum s-ar zice astăzi, „servicii”, pentru ceea ce punea mai presus, cultura.

„Comoara” a apărut în excelente condiții grafice („pe hârtie scumpă”), ornată de semnături prestigioase, dar numai de câteva ori. Apoi Sadoveanu solicită o întrevedere lui Goga, la care înfățișare este prezent și cel care a scria „Hronicul măscăriciului Vălătuc”. Memoria-

listul, Gh. Jurgea Negriștei, prieten al lui Păstorel, reproduce scena: *Punctual a sosit Sadoveanu, înclățat, „s-a apropiat de Tavi, care stătea în picioare, i-a strâns mâna și a depus pe birou o cheie, calm, stăpân pe sine, ca la o ședință de lojă,*

„Asta ce reprezintă?”, a întrebat Goga,

*„E cheia redacției. A Comoarei”
Fața lui Goga s-a împietrit.*

„Îmi închipui, sper, domnule Sadoveanu, că această cheie apără milioanele avansate de Ministerul de Interne.”

„Știi, domnule ministru, noi oamenii condeului, nu prea ne pricepem la socoteli. Aceasta fiind situația, a încheiat conu Mihai – vorbea de obicei rar și foarte bine articulat – nu mi rămâne decât să mă retrag.” (...)

„Ce zici?“, l-am întrebat pe Goga.

„Ce să zic? O comoară!“⁶

În deceniul al patrulea al veacului trecut, lui Sadoveanu i-a reușit un mare tur de forță: masoneria l-a „ars între stâlpi“, cea mai gravă sancțiune aplicabilă unui „frate“, echivalentul morții civile a celui vinovat, iar legionarii, dușmanii francmasoneriei, i-au ars cărțile în piețe publice. De fiecare dată, nu calitatea scriiturii sadoveniene atrăgea represaliile, ci laxa moralitate a autorului.

După ce lumina (lux-lucis) a încetat să vină, pentru Sadoveanu, din triumphiul masonic, i s-a părut că „vine de la răsărit“, călăuzită de Vișinski și Ana Pauker. Așa a devenit președintele Marii Adunări Naționale și a ocupat vila de la Ciorogârla, fosta proprietate a lui Pamfil Șeicaru, construită pe lotul de zece hectare de pământ, primite de la stat în calitate de cavaler al Ordinului „Mihai Viteazu“. Maiestuos și senin, proaspăt autor al irecognoscibilului roman „Mitrea Cocor“, Sadoveanu va rămâne necorodat de umbra vreunor bilanțiere remușcări.

Prins de sforăriile politicii dâmbovițene, de câteva ori, Averescu a avut tentația de a „fi pe fază“, de a se sluji de o anume situație, cu o anume perspectivă, incertă, dar care, pe moment, ar fi dat senzația că „s-a maturizat“ și a intrat în jocul politic uzual și, de multe ori, pentru profesioniști, profitabil. Astfel s-a întâmplat în 1926, când ziaristul Emanoil Socor, de la „Adevărul“, a primit un comunicat, de la P.N.Ț., cum că Maniu ar fi revenit asupra unei hotărâri și va cere „revizuirea actului de la 4 ianuarie“. Național-țărăniștii nu erau atunci pentru revenirea lui Carol în țară, dar voiau să-l exaspereze pe Ionel Brătianu. Mareșalul Averescu, în acel moment președinte al consiliului de miniștri, s-a gândit să înlesnească acest joc pentru eventuale avantaje ulterioare și a aprobat apariția comunicatului. În toiu noapții însă el și-a dat seama că această atitudine de independență față de Ionel Brătianu ar putea însemna o sinucidere. Ia decizia să-l anunțe pe Brătianu de comunicat, și, în consecință, un comisar regal sechestră întreaga ediție a „Adevărului“, paguba reprezentând 250.000 de lei, cun a calculat Socor, care-l acționează în justiție pe Averescu, (...)

Mareșalul Averescu, chemat în instanță a recunoscut prin intermediul reprezentantului său, că a dat două dispoziții contrare în aceeași noapte. El nu mai era demult prim-ministru când Socor a câștigat procesul, dar „Adevărul“ a încasat banii cu care s-a cumpărat, pentru instituție, primul automobil.⁹ Această decizie pripită, pe deplin asumată ca răspundere materială, nu a rămas fără urmări. Carol al II-lea, deși i-a acordat rangul de mareșal, pentru a induce ideea unei concordii cu bătrânul comandant, învingătorul de la Mărăști, va păstra împotriva omului politic un dinte, exhibit, uneori printr-o cinică bagatelizare, vizând ramolismul celui mai popular om politic de după război.

Scriitorul Pericle Martinescu, unul dintre cei mai perseverenți cultivatori ai jurnalului, în literatura noastră, însemna, la 3 octombrie 1938: Astăzi a murit mareșalul

Averescu. După Octavian Goga, al doilea bărbat politic pe care l-am simpatizat se stinge anul acesta. Amândoi au decedat în același an. Pentru Averescu am avut o simpatie deosebită încă din fragedă copilărie, când nu știam nimic din frământările lumii acesteia. Odată tata a venit de la Constanța, unde se ținuse o întrunire a Partidului Poporului, cu fotografia generalului – pe atunci nu era mareșal – împreună cu Joffre (general, fost președinte al Franței, n.m.), cel cu brațul amputat. Fotografia avea semnătura lui Averescu și tata o primise în semn de mare cinste. Mai târziu în casă la noi a apărut o carte despre „Generalul Averescu“, publicată când era el la guvern. (...) Acum doi sau trei ani l-am văzut o singură dată în București. Într-o duminică în sala de conferințe de la Fundație, era sărbătorit profesorul P.P. Negulescu, și el averescan credincios. (...) Era înalt, uscat, îmbrăcat într-un palton lung, cu o pălărie neagră peste urechile mari, clăpăuge. Atât de slab, încât mă așteptam să-l văd clătînându-se.¹⁰

La senectute, omul politic Averescu, pe care îl abandonaseră, pe rând mulți dintre coechipierii politici, Goga, printre cei din urmă, în 1932, pare a nu fi reușit să intre în „cadență“ cu tot mai contorsionata lume ce ținea scena politică, peste care se adunau norii celei de a doua conflagrații mondiale.

Note:

1. Pamfil Șeicaru, „Scrisori din emigrație“, Editura „Euro-pres“, 1992, p. 13.
2. Petre Pandrea, „Memoriile mandarinului valah“, Editura „Albatros“, 2001, p. 239.
3. Ion Petrovici, „Prin meandrele trecutului. Evocări inedite. Pagini memorialistice“, Editura „Cartea românească“, 1979, p. 82-92.
4. Tudor Teodorescu-Braniște, „Între presă și literatură“, Vol. 1, Editura „Minerva“, 1989, p. 57.
5. Grigore Ghica, „Grigri“, prefață de Constantin Bălăceanu-Stolnici, Editura Fundației Culturale Române, 1998, p. 230.
6. Virginia Mușat, „Mihail Sadoveanu povestitor și corepondent de război“, Editura Militară, 1976, p. 44-47; 99.
7. Lucian Boia, „<Germanofilii>. Elita intelectuală românească în anii primului război mondial“, Editura „Humanitas“, 2010, p. 301.
8. Gh. Jurgea-Negrilești, „Troica amintirilor. Sub trei regi“, Editura „Cartea românească“, 2002, p.75.
9. A.P. Samson, „Memoriile unui gazetar (1927-1937“, Editura „Cartea românească“, 1979, p. 79.
10. Pericle Martinescu, „Confesiune politică. Pagini de jurnal intim. 1936-1939. Vulcanul iubirii“, Editura „Ex Ponto“, 2004, p. 236.

RAFTUL CU CĂRȚI

„Pățimiri și iluminări“

„Pățimiri și iluminări din captivitatea sovietică“ (Editura „Humanitas“, 2010, 666 p.) este un volum de memorii „comis“ de Radu Mărculescu (n. 1915. București), licențiat în Litere și Filozofie, autor de studii literare și traduceri din lirica franceză, ia parte ca ofițer al Armatei Regale Române, încadrat în o baterie a Regimentul 9 Dorobanți Rîmnicu Sărat, din Divizia a 5-a, la războiul antisovietic. Căzut prizonier la Cotul Donului, în 1942, va fi eliberat abia în 1951, după un dure perindări prin lagărele sovietice. Calvarul va continua, în apașii autohton, câns suferă o a doua întemnițare (1959-1964), în lagărul de muncă de la Periprava, Sighet și Bragadiru După 1964, marginalizat, nu mai poate publica nimic. Memoriile, scrise după 1990, au o primă ediție în anul 2000, distinsă cu premiul „Magazin istoric“ pentru cea mai bună carte de istorie, despre care Monica Lovinescu nota că: „reprezintă primul document de o atare amploare asupra soldaților și ofițerilor români prizonieri de război în Uniunea Sovietică... Pe lângă talent (deoarece are și talent literar, ținută, demnitate, curaj... Radu Mărculescu are și o memorie stăpână pe timp. Grație ei, zeci și zeci de nume pierdute în anonim devin acum ceea ce au fost: personaje istorice“.

Cartea este o mărturie a muceniei militarilor români în lagărele de la Tambov, Oranki (și anexa lui, Schitul), Monastîrka, Uscioara (zisă și Gura Dracului), Morșansk, Mihailovo, Odessa și Nikolaevo, trepte ale unei martirologii din care „toți câți au crezut și au răbdat până la capăt (și n-au fost puțini) s-au putut întoarce la vetrele lor cu fruntea nemânjită de semnul Fiarei. Aceasta e marea mândrie, marea satisfacție și marea compensație pentru viețile strivite acolo ale celor mai mulți și modești care au putut străbate bolgiile infernului fără ca întinarea să se fi lipit de ei“, cum ne confiază, într-un „Capitol pilot“, autorul.

Un adevărat capitol de istorie militară își derulează episoadele în lagărul de la Oranki, unde, între reprezentanții ofițerimii române înghițiți de „giganticul naufragiu al bătăliei Donului“, se aflau și „colonelul Cojan, comandantul lui 8 Buzău“, preotul Beșchia (din Mărăcineni, n.m.), căpitanul Gică Moiescu, sulocotenenți Alexandru Sâmbotin și Haralambie Papadopol etc. Aici, într-un regim de muncă și hrănire compatibil aceluia unor „sclavi în plin secol XX“, are loc activitatea de racolare întreprinsă, la ideea generalisimului Stalin, ca să se înființeze pe teritoriul Uniunii Sovietice „unități din voluntari care să lupte împotriva ocupantului fascist“. Scenariul moscovit realizat în 1943 și destinat prizonierilor români era orchestrat de o trupă Ana Pauker, evreică din Basarabia, con-

damnată în țară pentru activitate subversivă și schimbată la granița sovietică contra unui ostatic român, colonelul Cambrea (șeful Statului Major al Diviziei a 5-a), coloneii Captaru, Maltopol și Teclu, maiorul Haupt, tot din Divizia a 5-a și alți figuranți secundari. După un discurs al „comisăresei“ Ana, care, cu o față „osoasă și dură încadrată de lațe groase de păr cărunt, aidoma șerpilor ce întreguie fața gorgonei din mitologie“, făcea apologia, în limbajul politic sovietic, salvării țării noastre de sub ocupantul fascist, luptând alături de Armata Roșie eliberatoare. Riposta va fi dată de căpitanul Nicolae Popescu-Tudor, ofițer de stat major, care va „demasca în mod public trădarea care se dădea drept patriotism, cum și eliberarea de ocupantul fascist care, în realitate, nu era decât eliberarea României de români și înrobirea țării noastre pe termen nelimitat sub sovietici“.

Divizia „Tudor Vladimirescu“, mai apoi și „Horia, Cloșca și Crișan“, formate din prizonieri români (amăgiți sau oportuniști), de altfel inițialele T. V. căpătau, în contextul amintit, traducerea de „Trădare“ și „Vânzare“, va fi dizlocată la Riazan, provincia de baștină a lui Serghei Esenin, iar, după război va asigura lotul de aproape o mie de „cadre“ ce, ca ofițeri sau

locuitori politici ai comandanților, vor asigura comunizarea armatei române.

Tot la Oranki se va declanșa, de către „rezistenții” la cântecul de sirenă al Anei Pauker, o grevă a foamei pricinuită de obligativitatea ieșirii la muncă a ofițerilor români promovată de către conducerea lagătului, împotriva Convenției de la Haga, pe care Uniunea Sovietică își pusese semnătura. Represaliile administrației împotriva sublocotenentului de rezervă Ciuntea Ion, zece zile de carceră, gol-puşcă, la o temperatură de minus 10 grade, în condiții de refuz al alimentării, nu i-au înmuiat cerbicia; au încercat să-l hrănească artificial și forțat, alți prizonieri s-au solidarizat cu camaradul lor și a învins. Memorialistul observă: „Parametrii posibilităților omului de a rezista - în condiții de normalitate - la presiunile foamei, frigului, epuizării și altor factori nocivi au fost dați peste cap de cazul Ciuntea; am descoperit că ființa umană își dezvăluie doar în situații-limită adevărata ei natură, ca și gama posibilităților ei primordiale, dar latente, infinit superioară celei omologate în situații de viață obișnuită”. Participant la trei mari greve ale foamei, presărate pe „colanul” lagărelor prin care a trecut. Repatriat în 1951, o parte din ofițerii prizonieri din Rusia au fost „repatriati” cu „referințe” atât de favorabile la dosar încât au fost trimiși direct la Canalul Dunăre-Marea Neagră, tot de inspirație stalinistă, de unde au fost eliberați abia după moartea „tătucului popoarelor”, în 1954. Doi dintre ei, sublocotenentii Ștefan Tumurtug și Ștefan Cioponea, autorii unei „Balade de prizonier” (în U.R.S.S.), uciși la Canal, scriseseră: „Strigă-n urmă-ne morminte fără cruci:/ Du-te cântecule înainte!/ Noi rămânem...Tu s-aduci aminte/ Și de noi pe unde-ai să apuci!”

Lucide, fidele adevărului, într-o măsură în care acesta greu poate fi imaginat că a fi fost atât de dramatic, convingătoare prin detalii, patetice (sărbătorirea centenarului Eminescu în lagărul de la Odessa) memoriile lui Radu Mărculescu constituie un relief marcant despre prizonieratul la sovietici, zonă în care există, deja câteva repere importante, între care aminti „Drumul crucii”, (două volume) de Aurel State.

Aeronautica buzoiană la centenar

O istorie a aripilor românești include, fără îndoială, și file consistente din volumul „Buzăul și aeronautica română”(Buzău, Editura „Editgraph”, 2012, 364 p.) semnat de prof. univ. dr. Valeriu Avram și cdor. lect. univ. dr. Marius Adrian Nicoară, formați în parte la „Cuibul aviatorilor români”, cum se poate numi Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu” de la Ziliștea-Boboc-Buzău, instituție ajunsă la centenar, întrucât, prin Înaltul Decret Regal nr. 1953 din 27 martie 1912 se înființa prima Școală Militară de Pilotaj. Apropierea acesteia de zona Buzăului s-a realizat

treptat, la 10 mai 1914 Constant „terenul din jurul stației C.F.R. <Drăgaica> a fost luat în evidența aviației militare pentru amenajarea unui aerodrom în caz de război”, un al doilea teren fiind localizat lângă Fabrica de petrol „Saturn”; aici se va instala, în toamna anului 1916, Grupul 2 Aeronautic condus de căpitanul Gheorghe Negrescu, de unde aviatorii români au îndeplinit numeroase misiuni (recunoașteri și bombardamente) în timpul celor șase zile ale „bătăliei pentru București”. După retragerea frontului, la 10/23 decembrie 1916, un grup de aviatori din Misiunea Militară Franceză, survolând Buzăul, „descoperă, la sud de oraș, un superb teren de zbor inamic, cu 13 corturi (hangare)”. În ce privește unele priorități buzoiene, se înregistrează generalul Constantin C. Găvănescu (născut la 1871 în comuna Găvănești) a fost primul comandant al Corpului de Aviație Român, înființat la 15 septembrie 1915, maiorul aviator Ioan Peneș, participant de la campania din Bulgaria (1913) până la cea din Ungaria (1919), împotriva armatei roșii a lui Bela Kun, sublocotenentul observatpt Iulius Tertrat, erou râmnician al Războiului întregirii, doborât în noiembrie 1916, primul aviator român căzut la datorie, maiorul observator Ghorghe Marinescu, între 1923-1925, comandantul Școlii de meseriași militari ai Aeronauticii, la Mediaș, maiștrii militari Vasile Someșan, Giuseppe I. Gioni și Andrei Sava.

Școala de Perfecționare pentru Piloți de Război de la Buzău se deschide în 1927, printre absolvenții ei de excepție numărându-se locotenenții: Alexandru Papană, Gheorghe Bănciulescu, Alexandru Șerbănescu, Constantin (Băzu) Cantacuzino, Mihail Pantazi, Horia Agarici, Carol Anastasescu, Alexandru Popișteanu, Mihail Romanescu (ași ai aviației); în anul 1938 începe construcția cazarmii Boboc, pe fostele terenuri ale lui Alexandru Marghiloman, „cu care fuseseră împrăștiți aviatori decorați cu ordinul <Virtutea Aeronautică> în Primul Război Mondial, cedate acum în folosul aeronauticii.” După sosirea Misiunii Militare Aeriene Germane, aerodromul i-a fost pus la dispoziție.

În cuprinsul lucrării sunt relatate aspecte privind propaganda aeronautică la Buzău, o sumă de aviatori și tennicieni isterbelici („de pământ” din județ), „Cruciații Cerului” în cel de Al Doilea Război Mondial (capitol vast investigând de la escadrilele buzoiene de pe cerul Basarabiei, duelurile aeriene locale și ripostele date raidurilor aeriene ale Aliaților, până la Școala de Subofițeri Naviganți de la Boboc, 1941-1945).

În aviatorii buzoieni participanți la cea de a doua conflagrație mondială se numără comandorii Carol Anastasescu, Iuliu Blaga, Mircea Băetanu, Nicolae Ciocan, Dumitru A. Pasăre, Alexandru A. Păun (fiul), căpitanii Mircea T. Bădulescu (aproape o mini-monografie, p.217-236), Ion Tecșa, căpitanii comandanți Liviu Ioan Comșa, Nicolae D. Stan, locotenentul Ion Simionescu, adjutantul Aurel I. Caloianu și lista continuă.

Ultimul capitol e dedicat dezvoltării învățământului militar de aviație în perioada postbelică și personalităților buzoiene afirmate în aviația reactivă, contemporani, în activitate și retragere, membri, în majoritate, ai A.R.P.I.A., filiala Buzău. Trebuie amintit că, în 2010, Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu” a primit onoarea de a prelua tradițiile militare ale primei Școli Militare de Pilotaj, înființată la 1 aprilie 1912 iar drapelul de luptă al acesteia a fost distins cu Ordinul „Virtutea Aeronautică” în grad de ofițer.

Autorii, deși nu au vizat exhaustivitatea (dintre foștii absolvenți la Ziliște-Boboc, de exemplu, am remarcat absența comandorului Tudor Greceanu, unul dintre așii aviației române, condamnat politic sub regimul comunist, care, după ce își făcuse ucenicia de pilot la Pipera și Iași, vine, în februarie 1940, la Buzău, pentru a se perfecționa în pilotajul de vânătoare), au realizat un cadru generos al abordării subiectului, investigând documente de arhivă, multe inedite; lucrarea reevaluează dimensiunea reală a unor aviatori militari „deblocați”, după încetarea războiului. După ce s-au distins prin vitejie, măiestrie și spirit de sacrificiu (dovadă multele decorații, medalii și ordine obținute: românești, germane și chiar sovietice), numai pentru

că au luptat pe Frontul de Est, uneori în cadrul Flotei aeriene germane de vânătoare Udet, cum a fost Grupul 7 vânătoare, sau pentru că se urmărea decapitarea Armatei Regale Române, au fost obligați să-și câștige existența (a lor și a familiilor) „recalificându-se”, îndeplinind diverse munci anoste și prost plătite, ca decont al bravurii probate în nenumărate rânduri. Mulți aviatori din această categorie nu au mai avut parte nici de consolarea unor târzii reparații morale; între longevivi semnalăm cazul regretatului cdr. av. (rtr.) Mihai N. Baetanu (1917-2012), veteran de război, trecut în rezervă cu drept de pensie în 1958, după 21 de ani de serviciu, energic sprijinitor al A.R.P.I.A., vreme de 54 de ani, câți i-au rămas, după ieșirea de sub arme.

Volumul este, certamente, o contribuție meritorie la istoria aeronauticii militare și, prin extindere, la istoria militară națională.

„Cetățian-pompier” și viceversa

Anul Caragiale primește un nesperat omagiu: cu o copertă roșie ca para focului se înfățișează lectorului „contribuția” lui Costică Drîstaru, pompier, în rezervă, din Râmnicu Sărat, asupra unui unui celebru conorășean și cobreslaș : „Pavel Zăgănescu – Promotorul evenimentelor de la 13 septembrie 1848” (Buzău, Editura „Editgraph”, 2012, 135 p.); ar fi cam al treilea titlu ce-l înscrie, după „Monografia Andreiașu” (2005) și „Pompierii râmniceni.

De la sacale la autospeciale“ (2009), semn că, observă, în prefață, prof. dr. Carmen-Gabriela Bostan, „Spiritul de patriot nu îți permite odihnă“ și „ne insuflă indirect faptul că așa cum știm să ne prețuim istoria și locurile natale, așa ne va fi viitorul!“, Autorul marjează pe funcția de simbol al revoluției pașoptiste și actant în „botezul de foc“ al armatei române moderne, prin lupta din Dealul Spirii (13 septembrie 1848) a rămniceanului Pavel Zăgănescu (1815-1897); în particular, mai există, ne confiază autorul, o miză: *ridicarea unui bust din bronz în Parcul Central și, de nu, chiar în fața cazarmii Detașamentului de pompieri Rm. Sărat, idee ce mă frământă de zeci de ani și sper să fie materializată cât mai curând, odată ce am depus documentația către autoritățile locale și a (sic!) Inspectoratului General*. Monografia prezentă se dorește, deci, o piesă în dosarul bustului și se pliază, în general, pe o contribuție mai veche, citată cu fel de fel de aproximații: *Jean Gheliuc, Căpitanul Pavel Zăgănescu, Editura militară, 1968* (dar și, două pagini mai apoi, *Muzeul Militar Pitești, Jean Gheliuc, căpitanul Pavel Zăgănescu, editura militară, 1968*) ; bibliografia și notele sunt probe crase ale lipsei de obișnuință cu activitatea, oricât de modestă, de cercetare, precum: *Revista I.S.U. „Dealul Spirii“ al (sic!) municipiului București... sau Revista pentru Patrie...*

Traiectul carierei militare a ofițerului ridică autorului alte probleme fără soluție: *Între anii 1864 – 1870, Pavel Zăgănescu este Prefectul Poliției Capitalei. Iar în anul 1870 devine inspector al Gărzii Naționale (gradelor Civile –sic!), din toată țara, ceea ce însemna că nu mai făcea parte din cadrele armatei*. Concluzie nefondată, era vorba de Garda națională, numită, în epocă și Garda civică sau, cum consemnează și Caragiale, „baioneta inteligentă“, era încadrată pe funcțiile înalte, comandanți de legiuni, etc, cu ofițeri activi, iar nu cu negustori precum Titircă Inimă Rea. O oarece nedreptate i se face și lui Anton Pann, care a scris „Memorabilul focului mare“, un reportaj liric asupra sinistrului din Bucureștii anului 1847, din care citează, rezumă (*Prin versurile sale, autorul evidențiază grija gospodinelor de-a curăța coșurile, neglijența la bucătărie etc.*), ba chiar reproduce coperta originală, din păcate, scrisă în alfabetul de tranziție (un mișmaș de litere chirilice și latine), pe care nu-l găsește tractabil, astfel că nu figurează nici la note, nici în bibliografie. Fel de fel de copy paste pe care și le administrează singur caută să fixeze importanța comandantului de pompieri; astfel, la p. 37 aflăm că P.Z. *este cel care a primit pentru meritele sale Tricolorul (...)* și, de asemenea, numeroase însărcinări din partea guvernului și statului de atunci, informație reiterată similar la p-48, cu o laconizare a finalului: *de asemenea numeroase alte însărcinări*. Nici alte personalități ale epocii nu se bucură de tratamente mai bune, ca de exemplu: *generalul Dumahel*

(*consulul rus*), care s-a numit, toată viața și în posteritate Duhamel; un pașă turc apare când *Fuand Efendi* (p. 50,) când Fuad, cum e corect, mai apoi un ministru, *M. Thereyde* era, toruși Pherekyde etc. Lupta din Dealul Spirii e prezentată haotic, roata de 150 de pompieri ai lui Zăgănescu mergea, de fapt, la cazarmă, să dea onorul, împreună cu infanteriștii colonelului Golescu, otomanilor conduși de Kerim pașa, ce urmau să fie încartiruiți acolo; numai că, într-o altă versiune, pompierii pornesc *în pas alergător din clădirea Agiei spre cazarma din Dealul Spirii, pentru a-l ajuta pe cei care erau înconjurați de trupele otomane* (p. 93); nereușind să opteze pentru vreuna din versiuni sau, probabil, contând pe armonia contrariilor, autorul le reproduce pe ambele.

Patetismul gongoric, toboșăresc își află un mediu propice în paginile acestei monografii plină de eșantioane ale limbajului de lemn: *Aici la Carpați, la Dunăre și la Marea cea Mare, se spune, Dragostea față de pământul nostru natal cu care s-au contopit într-o perfectă osmoză și pe care l-au stropit cu sânge și cu sudoare a dat fiilor străbune vetre românești acea extraordinară voință de neclintit de a se opune și de a respinge pe cotropitori, cu prețul unor incalculabile jertfe umane și materiale, acea superbă voință și putere de a refuza cu demnitate și cu hotărâre orice dominație străină*.

O profesiune de credință a autorului, pe coperta a patra, ne pune în gardă: *Pentru mine nu a existat cuvântul: „Nu pot“ sau „Nu știu“. Dacă nu am putut, am trudit și am făcut. Dacă nu am știut, am învățat și am reușit*. Ca meserie, da, se prea poate, aici, însă, fiind vorba de lucruri mai subțiri, înflăcărea imaginației, oricât de „patriotică“ s-ar revendica, se stinge în fața, agnostice, formulări caragialiene: „nu pot pentru ca să știu“ sau, poate cu aceeași îndreptățire, viceversa: „nu știu pentru ca să pot“. Într-o vreme a scandalurilor generate de doctorate și plagiate, d-l Costică Drîstaru este mai presus de orice suspiciune: nu poate, datorită formulărilor de o dezarmantă plasticitate involuntară, scâlcierilor onomastice, repetițiilor până la sațietate, interpretărilor eronate, tonului avântat cu efect deloc garantat, pus pe două coloane numai cu sine însuși. Memoria lui Pavel Zăgănescu, a filei pe care a înscris-o în istoria noastră modernă, merita o abordare decentă, calificată; faptul că scopul nu scuză totdeauna mijloacele, l-a rezumat și Anton Pann, în „Povestea vorbei“: „Dacă ne mai putirînța, ce mai chichirez gâlceava?“

Bibliotecar

Rolul alianțelor și coalițiilor în războiul împotriva terorismului

----- General de brigadă dr. Nicolae Ciucă, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Atacurile de la 11 septembrie 2001 au fost interpretate în moduri diferite de către țări și/sau organizații internaționale și regionale. Mai multe state și-au manifestat disponibilitatea de a participa în lupta pentru contracararea terorismului. NATO a invocat pentru prima dată în istoria sa Articolul V, clauza pentru apărarea colectivă și alte organizații internaționale și-au exprimat decizia de a participa la efortul comun în sprijinul campaniei împotriva terorismului. Începând cu anul 2002, de exemplu, primele trupe române dislocate alături de Forțele Coaliției în operațiunea Enduring Freedom în Afganistan au reprezentat un pas crucial în calea țării est europene spre aderarea la NATO. Începând cu acel an, țările mici și mijlocii au adoptat un nou sistem de valori din dorința lor de a se alătura lumii democratice și libere.

Dimensiunea conflictului s-a modificat radical în ultimii ani datorită caracteristicilor asimetrice ale confruntărilor. În funcție de dinamica geopolitică și geostrategică, intenționez să revăd și să stabilesc rolurile alianțelor și coalițiilor în acest mediu. În plus, din perspectiva noilor provocări impuse de cadrul internațional, a numărului crescând de organizații internaționale și acorduri regionale, analizez necesitatea unor valori, norme și reguli comune pentru acest tip de organizații.

În contextul internațional, securitatea unui stat nu mai este considerată a fi amenințată de conflicte militare majore. După cel de-al doilea război mondial, comunitatea internațională a trebuit să

reinstauraze pacea în mai multe zone din lume¹. Din această privință, puterea militară, ca parte a componentelor principale ale puterii naționale, asigură efectivele necesare pe meterezele libertății din lumea întreagă.² Așadar, lumea în care trăim nu este caracterizată de o stabilitate pașnică; vorbim mai degrabă de o stabilitate relativă, imprevizibilă și susceptibilă la noi conflicte: evoluția războiului non-trinitarian.³ În cei 16 ani care au urmat sfârșitului războiului rece⁴, conflictele au proliferat și nu par să fie ținute sub control, au apărut noi tipuri de putere ce reprezintă state sau entități și actori non-statali⁵. Acești actori și-au dezvoltat capacități proprii într-un domeniu relativ restrâns, care totuși le oferă posibilitatea de a iniția și sprijini ”puncte fierbinți” de criză și conflicte, având ca rezultat o influențare a mediului de securitate. Deși toate acestea sunt reflectate în știrile de presă, publicații specifice, cărți și studii guvernamentale, trebuie, totuși, să adăugăm cele mai spectaculoase acțiuni și cele mai periculoase organizații: cele teroriste.

Terorismul ca rețea transnațională în noul mediu global

La finele secolului XIX se părea că nimeni nu este sigur în fața atacurilor teroriste⁶. La începutul secolului XX, pe lângă rețelele anarhiste și socialiste, unele mișcări naționaliste pot fi considerate ca fiind organizate la nivel transnațional. Acest model a continuat de-a lungul secolului XX sub forma mișcărilor anti-imperiale, anti-coloniale și se-

paratist naționaliste organizate la nivel transnațional, care au adoptat în totalitate strategii de teroare și violență⁷. La începutul secolului XXI, actele teroriste și bombardamentele dramatice și neprevăzute din Statele Unite, Spania, Rusia și Regatul Unit au indus ideea general acceptată că nicio organizație mână de interese politice sau ideologice nu poate supraviețui și prospera fără o rețea de sprijin⁸. Scopul acestei lucrări nu este de a analiza istoria și caracteristicile terorismului; totuși, este demn de menționat că terorismul a evoluat pe parcursul istoriei moderne⁹.

Actele de terorism, idiferent de organizația care le-a produs, de moment sau de locație¹⁰ au avut un impact emoțional asupra populației și asupra deciziilor politice. După cum s-a întâmplat în multe situații prezentate de media¹¹, atrocitățile teroriste au avut un impact semnificativ asupra unor actori foarte importanți în ecuațiile puterii globale. Ca rezultat, prin utilizarea procedurilor și mijloacelor neconvenționale și asimetrice, organizațiile teroriste și statele care le-au sprijinit au surprins¹² structurile guvernamentale responsabile cu securitatea statală. În consecință, un nou concept a fost acceptat în rândul jucătorilor internaționali pentru a le permite angajarea în lupta cu acest flagel: *intervenția militară - cu sau fără mandatul Națiunilor Unite - pentru prevenirea și combaterea terorismului*. Totuși, deși gândit neconvențional, acest aspect nu trebuie considerat o problemă exclusiv militară.

Trebuie să luptăm împotriva rețelelor teroriste și a celor care le sprijină eforturile de a răspândi teama în lume, prin utilizarea oricărui instrument al puterii naționale – diplomația, economia, poliția, finanțele, informatica, informațiile și armata. Progresul se va face printr-un lung șir de succese – unele vizibile, altele nevăzute. Și vom rămâne permanent vigilenți împotriva noilor amenințări teroriste¹³.

Noua schemă a terorismului, ținând forțele implicate în modernizare și globalizare, reprezentate în mod special de Statele Unite și de aliații acestora, a fost caracterizată de violențe fără precedent. Membrii săi trebuie eradicați. Totuși, istoria terorismului și contraterorismului a indicat faptul că acele mișcări suspecte nu sunt asociate cu etapa curentă a înverșunării radical-religioase împotriva Americii și a vestului și merită o analiză mai atentă și un răspuns distinctiv.

Astăzi, lumea se confruntă cu terorismul mai mult ca oricând. Deoarece se consideră că terorismul joacă un rol mai important în arena internațională, puterile mondiale trebuie să țină cont de faptul că terorismul rămâne un element extrem de controversat al afacerilor internaționale. Națiunile lumii încă nu s-au pus de acord asupra definiției terorismului¹⁴. În plus, terorismul îmbracă mai multe forme¹⁵. Prin analiza terorismului transnațional în contextul general al unui mediu global, puterile lumii trebuie să reflecteze asupra ceea ce ar putea constitui răspunsul politic potrivit pe termen lung la acest fenomen mai amplu, ceea ce nu este ușor de făcut¹⁶. Complexitatea terorismului transnațional reprezintă o provocare conceptuală pentru strategia militară, care până acum a fost preocupată mai degrabă de înțelegerea conflictelor dintre actorii statali, decât de rolul pe care actorii non-statali îl joacă în mediul de securitate internațional. Totuși, terorismul internațional este în mod clar un fenomen internațional cu un im-

pact asupra tuturor nivelurilor de securitate și stabilitate internațională. În consecință, societățile deschise și pluraliste sunt confruntate în mod fundamental, la fel cum s-au confruntat și cu ideologia comunistă¹⁷. Din acest punct de vedere este destul de ușor de presupus că teroriștii urmăresc subminarea securității și prosperității națiunilor și că ei se simt amenințați de valorile și aspirațiile ce conferă acestor țări caracterul deschis, tolerant și le definesc ca societăți creative, încrezătoare în viitor.

Presupunând că această analiză nu este prea departe de realitate, trebuie să presupunem că eforturile globale sunt necesare pentru a se adapta la o amenințare care nu este doar neobișnuită, ci și neconvențională și imprevizibilă. Mai mult decât atât, prezența sa este în mare măsură nevăzută și necunoscută. Încercarea de a proteja și apăra țările lumii, știind că nu sunt garanții pentru a preveni atacurile reușite în societățile democratice, este într-adevăr o provocare. Aceasta este o amenințare asimetrică cu avantaje disproporționate pentru agresorii mai mici dar hotărâți care acționează dincolo de orice regulă acceptată de comportament.

O lume interdependentă și globalizată facilitează transmiterea terorii la victimele îndepărtate. Granițele și distanța nu oferă prea multă protecție față de o organizație teroristă care este experimentată în a folosi tehnologia pentru a recruta, comunica și acționa transnațional. Având și mai multe interese internaționale decât până acum, este necesar să se sporească eforturile comune între partenerii internaționali, pentru a proteja valorile împărtășite nu numai de către țările vestice, dar și de țările în curs de dezvoltare. Din moment ce economiile sunt în strânsă legătură cu sistemul global care este expus sabotajului terorist¹⁸, trebuie să ne adaptăm pentru a trăi într-o lume mai periculoasă. Acești noi teroriști folosesc aviația ca arme. Folosesc

transportul public pentru a ucide la întâmplare oameni nevinovați. Au făcut bombe din materiale folosite în bucătărie, în ferme, în mine, și multe alte lucruri care par aduse de la Wal-Mart. Mai mult decât atât, au făcut experimente cu arme chimice și biologice, iar acești teroriști sunt limitați numai de imaginație și de ocaziile apărute.

Fără îndoială, comunitatea globală trebuie să facă față unei noi ordini internaționale. După cum consideră Thomas Barnett "conflictul global între forțele conexiunilor și ale disconexiunilor este prezent și nu va dispărea prea curând"¹⁹. Din acest punct de vedere, lumea trebuie să se adapteze acestor realități noi dure într-un mediu strategic în permanentă schimbare. Unii specialiști consideră că toate aceste schimbări au început odată cu sfârșitul Războiului rece și cu noile incertitudini strategice care au urmat. În Europa de exemplu, situația alterată din regiunea Balcanilor a creat mediul propice pentru crima organizată, traficul de ființe umane și alte infracțiuni asociate terorismului, în vechea Europă. În plus, continua degradare a securității și stabilității din Orientul Mijlociu și Asia Centrală, și nivele sporite de sărăcie au contribuit pe cât posibil la un cadru favorabil pentru a conduce acte teroriste letale. Dacă ne uităm la ce s-a întâmplat pe 11 septembrie 2011, este obligatoriu să recunoaștem că oamenii care au planificat, organizat și condus acele acte îngrozitoare, au avut un punct de vedere și o viziune (dacă poate fi numită viziune) total diferită cu privire la viitor. Această problemă nu ar trebui să fie considerată ca fiind o problemă pe care doar SUA ar trebui să o rezolve. Prin urmare, trebuie să luăm în considerare afirmarea Statelor Unite ca putere militară și economică remarcabilă, din moment ce aceasta, împreună cu aliații și partenerii săi, rămâne factorul dominant în echilibrul strategic global din zilele noastre. După cum se menționează în „Strategia

Statelor Unite pentru combaterea terorismului”:

De asemenea, vom fi întreprinzători. Această strategie se bazează pe ingeniozitatea, inovația și puterea poporului american. Vom copta și alte popoare în această cauză comună. Nu numai că vom construi o coaliție diversă și puternică pentru a combate terorismul din zilele noastre, dar vom lucra alături de partenerii noștri internaționali pentru a construi mecanisme rezistente de combatere a terorismului, de coordonare și cooperare.²⁰

Echilibrul creat între Statele Unite și alte puteri mondiale dominante a acordat avantaje și oportunități țărilor mai mici și mai puțin dominante, cum ar fi România, de a profita de beneficiile cooperării internaționale într-o lume în continuă globalizare. Pe de altă parte, conducătorii mondiali trebuie să țină cont de faptul că acești teroriști transnaționali pot dobândi și folosi capacități chimice, biologice, radiologice sau chiar nucleare. Această perspectivă prezintă pericole de proporții serioase și rămâne un factor cheie atât în politica strategică americană, pentru membrii NATO și membri ai coaliției care luptă în Afganistan și/sau Irak, cât și pentru alți parteneri cheie.

Capacitatea teroristă transnațională de a provoca rău fără restricții sau avertismente, înseamnă că răspunsul comunității internaționale trebuie să fie în mare măsură în conformitate cu provocările existente și previzibile. A fost necesară adaptarea la provocările noilor politici de securitate, inclusiv prin modul de abordare a altor probleme transnaționale cum ar fi contrabanda, spălarea de bani și crima organizată. Nu sunt implicați numai în probleme legate de violență, dar și oferă circumscricțiilor electorale care sunt marginalizate în cadrul ordinii politice date și asistență socială pe probleme de ajutor social, supravegherea ordinii, educație, locuri de muncă, apartenență, identitate și semnificații existențiale.

Știința politică contemporană în mare măsură nu încurajează participarea în organizații non-statale întrucât țin de domeniului societății civile; dar aceasta pierde din vedere faptul că mișcările organizate transnaționale pot avea un plan internațional și nu un simplu plan al organizației, și/sau să se considere ei înșiși ca provocând în mod direct interesele și identitățile statelor existente.²¹

Răspunsul anti-terorism al comunității internaționale este menit să provoace schimbări în mediul în care oamenii obișnuiți își petrec viața zi de zi. Protecția împotriva terorismului este esențială în păstrarea dreptului la securitate al fiecărei țări, al fiecărui om. Aceasta permite oamenilor să ia parte în mod liber într-o societate ce se bazează pe valori comune de libertate și respect al demnității umane. Este necesar să recunoaștem aceasta și să ne asigurăm că prețul inevitabil al pregătirii nu afectează valorile culturale, toleranța și modul fundamental de viață.²²

În orice caz, Statele Unite nu trebuie să fie singura putere mondială implicată în distrugerea, respingerea, diminuarea și apărarea împotriva terorismului.²³ Statele organizațiile non-guvernamentale și orice alte structuri și/sau entități ar trebui să-și unească toate eforturile și capacitățile pentru a face față provocării foarte complexe a terorismului. Evident, este clar și susținut de multe strategii, politici, ideologii și așa mai departe că numai un program internațional de antiterorism integrat va permite guvernelor țintă să identifice și să neutralizeze sistematic strategiile organizațiilor teroriste. În continuare, voi prezenta măsurile care au fost luate de Națiunile Unite pentru a dovedi nevoia de a fi coordonate de către această organizație.

Nevoia Națiunilor Unite de a combate terorismul

Terorismul ataca valorile care stau la baza Cartei Națiunilor Unite:

respect pentru drepturile omului; respectarea legii; regulile războiului pentru protecția civililor; toleranța între popoare și națiuni; rezolvarea pașnică a conflictului.²⁴

Pasajul de mai sus face parte dintr-un raport al Națiunilor Unite care sugerează cum pot conlucra națiunile pentru a face față noilor provocări ale secolului XXI. De asemenea raportul estimează amenințările actuale asupra păcii și securității internaționale și evaluează cât de bine fac față acelor amenințări instituțiile și politicile existente. Este evident că raportul dovedește că Națiunile Unite, fiind cea mai mare organizație internațională, nu își mai poate permite să privească izolat probleme cum ar fi terorismul, războaiele civile, sau sărăcia extremă. Raportul ONU sugerează de asemenea că strategiile organizației trebuie să fie cuprinzătoare și că toate instituțiile trebuie să-și depășească preocupările și să învețe să lucreze cu întreaga gamă de probleme într-un mod concertat.

Națiunile Unite și-a concentrat și angajat toate mijloacele disponibile, chiar dacă nu sunt prea numeroase și nici foarte eficiente, pentru a susține și adopta măsurile comunității internaționale de a combate flage-lul terorismului. Între 1963 și 1999, comunitatea internațională a elaborat doisprezece instrumente legale universale de prevenire și reprimare a terorismului. Din 1999, Biroul ONU al drogurilor și infracțiunilor (UNODC) își îndreaptă atenția de mulți ani asupra problemelor privitoare la terorismul internațional și cooperarea internațională. În 2002 Adunarea Generală a aprobat un program extins al activităților pentru Organizația de prevenire a terorismului (TPB) în cadrul Departamentului pe probleme legate de tratat al UNODC.²⁵ TPB se concentrează pe oferirea de asistență, la cerere, țărilor în vederea ratificării și implementării celor doisprezece instrumente legale universale împotriva terorismului.²⁶ Este clar că

TPB pare să ofere un proces prompt și eficient pentru a răspunde cererilor venite din partea țărilor, de a li se oferi asistență în anihilarea terorismului, în conformitate cu mandatul său. Acest program prezintă țărilor sfaturi juridice despre cum să devină utile în combaterea terorismului, asistându-le să își integreze aceste prevederi în codurile lor penale, oferind demnitarilor pe probleme de drept penal instruire cu privire la noile legi, și oferind asistență în vederea consolidării instituțiilor naționale ce tratează probleme legate de terorism.

Examinând și investigând în profunzime programul TPB, influența sa în managementul noilor provocări nu ar putea atinge niciodată competența intenționată. Pe această scenă globală foarte complexă, vulnerabilă, nesigură și ambiguă, ONU trebuie să-și demonstreze maturitatea pentru a exprima clar și evident politica de globalizare. Cu alte cuvinte, ONU trebuie să-și adune toți membrii pentru a lucra împreună în vederea evitării consecințelor izolării și, ca o cerere obligatorie, să reunească eforturile tuturor națiunilor de a susține neproliferarea armelor de distrugere în masă (WMD). Pentru a clarifica acest ultim aspect, ONU trebuie să își ia în serios rolul în cadrul luptei globale împotriva terorismului, oferind și dovedindu-și valoarea ca instrument care este capabil să îndeplinească dorința oamenilor liberi și nevinovați. Prin urmare, ONU trebuie să ofere cel mai bun și cel mai puternic exemplu – atât pentru actorii statali sau non-statali de pe scena internațională – cu privire la modul în care trebuie abordat războiul împotriva organizațiilor teroriste și a actelor lor abominabile.

Se fac multe eforturi în vederea maximizării impactului prin parteneriate operaționale și în vederea evitării duplicării eforturilor. În plus, activitățile de asistență tehnică sunt întreprinse în strâns parteneriat și cooperare cu organizații internațio-

nale, regionale și sub-regionale.²⁷ Este evident că amenințările teroriste au determinat Carta ONU să răspundă activ și eficient noilor provocări prezente și viitoare. Nici acum organizația nu este capabilă să se implice în lupta împotriva terorismului; oricum ONU ar trebui să abordeze aceste amenințări noi direct, prin implicarea întregii comunități internaționale și demonstrând angajamentul tuturor membrilor săi de a lupta împotriva terorismului. Aceste eforturi acționează ca un catalizator important pentru a facilita rolul ONU în aceste acțiuni ca de exemplu un plan sau proiect operațional în desfășurare, cu componente și activități globale, sub-regionale și naționale. Obiectivele, motivațiile și modelele de interacțiune cu ONU și acești actori sunt într-adevăr distinctive. ONU va trebui să ia în considerație în ce condiții este posibil sau dezirabil să înmâneze mandatul de acțiune unuia din parteneri. Până în prezent, cei mai buni parteneri disponibili în cadrul acestei organizații uriașe sunt considerați a fi organizațiile regionale și sub-regionale, dar în conformitate cu globalizarea, trebuie să fie luați în considerație alți actori internaționali cum ar fi organizații, corporații și fundații non-guvernamentale și internaționale.

Dat fiind faptul că există multe organizații și entități implicate în prevenirea și combaterea terorismului, trebuie să existe un răspuns integrat și coordonat împotriva terorismului, evitându-se astfel dublarea efortului, reducându-se costurile și care care va conduce la lărgirea audienței fiecărei entități. Prin urmare, TPB este angajat în construirea de parteneriate cu entitățile relevante la diferite niveluri.²⁸ Dincolo de toate aceste premise, această organizație trebuie să joace un rol important în cadrul abordării globale și să aplice măsurile de combatere a terorismului cu o rază mai largă de acțiune. Trebuie de asemenea să ia în considerare schimbările sociale, politice și eco-

nomice din acele țări considerate a fi leagănul noilor generații de teroriști.

Totuși, în cadrul ONU este foarte important să se realizeze importanța susținerii măsurilor de combatere a terorismului, menite a contribui la dezvoltarea economică și socială, dar și la întărirea sistemelor democratice. De asemenea, este vital ca ONU să se implice mult mai mult în adoptarea măsurilor de stabilizare a dezastrelor și situațiilor de urgență urmare a actelor de terorism, prin coordonarea tuturor eforturilor depuse de comunitatea internațională.

După cum am mai menționat, ONU nu dispune de mijloacele necesare pentru a susține și legitimize măsurile comunității internaționale de combatere a proliferării terorismului sau pentru a implementa și controla măsurile descrise în paragraful anterior. Prin urmare, așa cum o demonstrează și multe studii, puterea unilaterală nu este suficientă pentru a combate nu numai terorismul, ci și toate dezastrele sau orice alte activități ilegale. Prin urmare, *folosirea alianțelor și înființarea de coaliții*²⁹ sunt principalele instrumente pentru controlarea, depășirea și stabilizarea tuturor situațiilor dificile. Ca o concluzie, deși eforturile actorilor statali individuale sau colective și/sau ale organizațiilor internaționale pentru menținerea stabilității globale sau regionale sunt bazate pe puterea de convingere morală,³⁰ care se pare că dă rezultate din ce în ce mai bune, instrumentele militare (sub forma lor extremă de manifestare) rămân adesea ultima soluție. Prin urmare, în următoarea adunare NATO vor fi analizate rolul și eficiența sa în războiul împotriva terorismului.

NOTE

¹ Ne referim aici la: războiul din Coreea, războiul din Vietnam, conflictele permanente dintre Israel și Țările Arabe, apoi la conflictul dintre Argentina și Regatul Unit, războiul dintre Iran și Irak, invazia Rusiei în Afganistan, primul război din Golful Persic (prima intervenție a coaliției după căderea Zidului Berlinului), și nu în ultimul rând dorim să menționăm conflictele interetnice și religioase din Balcani.

² De exemplu: în Balcani, Sinai, Kuwait, Coreea de Sud, Angola, Mozambic, Georgia, Congo, Afganistan, Irak etc.

³ Martin Van Creveld, "The Transformation of War Revisited," în *Non-State Threats and Future Wars*, Robert J. Bunker (ed. London: Frank Cass & Co., 2003), 3-14.

⁴ „Atunci când Războiul Rece s-a sfârșit, am crezut că lumea s-a schimbat. Și așa s-a întâmplat – dar nu așa cum credeam noi. Când s-a încheiat Războiul Rece a început provocarea noastră reală. Statele Unite au depus atât de multă energie în acei ani în încercarea de a preveni ororile războiului global, încât au uitat visul păcii globale.” Thomas P. M. Barnett, *The Pentagon's New Map: War and Peace in the Twenty-First Century* (New York, Berkley Books, 2004), 1.

⁵ De exemplu în Afganistan, Cecenia, Columbia, în Congo, Cașmir, Liberia, Macedonia, Filipine, Sierra Leone, Spania, Sri Lanka și Sudan.

⁶ În 1894 un anarhist italian l-a asasinat pe președintele francez Sadi Carnot. În 1897 anarhiștii au înjunghiat-o mortal pe împărăteasa Elizabeth a Austriei și l-au ucis pe Antonio Cnovas, primul ministru al Spaniei. În 1900 Umberto I, regele italian, a căzut pradă altui atac anarhist; în 1901 un anarhist american l-a ucis pe William McKinley, președinte al Statelor Unite. Terorismul a devenit preocuparea principală a politicienilor, șefilor poliției, jurnaliștilor, și a scriitorilor de la Dostoievski până la Henry James, http://www.boston.com/news/globe/ideas/articles/2003/09/07/the_president_and_the_assassin?mode=PF

⁷ Pentru mai multe detalii vezi Fiona Adamson, *International terrorism, Non-State Actors and the Logic of Transnational Mobilization: A Perspective from International Relations* (Stanford University, Center for International Security and Cooperation – CISAC), http://www.ssrc.org/programs/gsg/gsg_activities/adamson.page

⁸ „Amenințarea teroristă este o rețea flexibilă transnațională susținută de tehnologia modernă și caracterizată de o slabă interconectivitate, atât în interiorul cât și între grupuri. În acest cadru, teroriștii lucrează împreună pentru finanțarea, schimbul de informații, instrucția, logistica, planificarea și executarea atacurilor. George W. Bush, *National Strategy for Combating terrorism* (Washington, D.C.: The White House, February 2003), 8

⁹ Pentru mai multe detalii vezi Audrey Kurth Cronin, *The Historical and Political Conceptualization of the Concept of Terrorism* (November, 2002), disponibil la adresa <http://www.ssrc.org>

¹⁰ Nu mi-am limitat documentarea strict la al-Qaeda, la acțiunile sale oribile din 11 septembrie 2001 și la evenimentele ce au urmat. Din nefericire, terorismul are o lungă istorie foarte bine cunoscută atât de guverne, cât și de populație.

¹¹ Așa cum s-a întâmplat la 11 septembrie 2001 în Washington, și în special în New York, cand priveam acele oribile evenimente în direct pe mai multe canale TV de știri.

¹² Pentru mai multe detalii vezi cum au răspuns autoritățile locale la evenimente ca: Madrid – 11 martie 2004; Londra – 7 iulie 2005; Aman – 9 noiembrie 2005.

¹³ Bush, 1

¹⁴ Nu există o definiție a terorismului acceptată în plan internațional. Nici măcar Națiunile Unite nu au putut ajunge la un consens în privința acestei probleme controversate. Vechea zicală „Lupta pentru libertate a unui individ înseamnă terorism pentru altul” stă la baza dezbaterii actuale. Astfel statele individuale au fost forțate să-și formuleze propriile definiții în scopul promulgării legilor ce le permit să contracareze amenințarea.

¹⁵ „Încercările de a înțelege terorismul în termeni strategici evidențiază unitatea tuturor experiențelor strategice. Terorismul diferă prin acțiunile sale și prin amenințări, de la cucerirea militară convențională sau uzura puterii militare a inamicului, până la războiul de gherilă și respingerea nucleară care diferă. Dar toate aceste tipuri de conduită militară generează un efect strategic. Poate afecta inamicul la nivel mental sau/și fizic, dar în orice caz trebuie să fie o tranziție de la utilizarea forțelor, de la actele violente și implicit de la amenințare, la consecințele politice.” Colin S. Gray, *Modern Strategy* (New York: Oxford University Press, 1999), 296.

¹⁶ „Există un conflict susținut între cei care vor să vadă societăți dispartate ca Irak-ul lui Saddam, alăturându-se comunității globale definite de Centrul Funcțional al globalizării și cei care nu se vor da în lături de la acțiuni violente menite să împiedice aceste societăți să devină – în mintea lor – asimilate de un „imperiu economic global profanator” condus de Statele Unite. Cea mai înspăimântătoare formă pe care o îmbracă violența din zilele noastre este terorismul transnațional de inspirație religioasă, sau ceea ce Daniel Benjamin și Steven Simon numesc „epoca terorii sacre”. Pe termen lung, pericolul real cu care ne confruntăm în această epocă nu este reprezentat numai de încercările teroriștilor să scoată Statele Unite din Orientul Mijlociu; mai degrabă este vorba de încercările lor din ce în ce mai disperate de a scoate Orientul Mijlociu din lume.” Barnett, 43

¹⁷ De la originile sale de la sfârșitul anilor 1960, grupurile teroriste inspirate politic sau ideologic au trecut la ata-

curi în întreaga lume. Nu în mică măsură datorită sprijinului constant din partea blocului sovietic. Când sprijinul a dispărut, la sfârșitul anilor 1980, terorismul global a cunoscut o decădere făcând mulți experți (inclusiv pe mine) să presupună că nu vom mai constitui o amenințare importantă la adresa securității comunității internaționale. Ceea ce s-a întâmplat în anii 1990 a fost că multe dintre acele grupuri teroriste, lăsate fără sprijin sovietic material și ideologic, s-au reinventat în mod fundamental ca mișcări teroriste motivate religios. Ibid., 44

¹⁸ „Integrarea economică globală înseamnă că un atac terorist important oriunde în lumea dezvoltată ar avea consecințe devastatoare pentru bunăstarea milioane de oameni din țările în curs de dezvoltare. Banca Mondială apreciază că numai atacurile de la 11 septembrie 2001 au dus la creșterea numărului oamenilor săraci cu 10 milioane. Costul total pentru economia globală a depășit probabil 80 de miliarde de dolari. Aceste cifre ar fi mult mai mari în cazul unui incident care ar implica terorismul nuclear.” Raportul Înaltului Consiliu despre amenințări, provocări și oportunități, *O lume mai sigură: responsabilitatea noastră comună* (Națiunile Unite 2004), 14.

¹⁹ Barnett, 46.

²⁰ Bush, 29.

²¹ „Grupuri cum ar fi PKK, FLN, IRA, Hamas, al Qaeda și alți actori politici non-statali transnaționali organizați își au locul în lungul șir de mișcări sociale transnaționale, proto-state de-teritorializate și rețele organizate de teroare și crimă.” Fiona Adams.

²² „Considerăm că o lume în care aceste valori sunt adoptate ca valori standard și nu doar ca excepții, va fi cel mai bun antidot de împotriva răspândirii terorismului. O astfel de lume trebuie să construim în prezent.” Bush, 30.

²³ Primul principiu al strategiei 4D (Defeat, Deny, Diminish and Defend – Înfrângere, Contestare, Diminuare și Apărare) cere înfrângerea organizației teroriste globale prin folosirea directă sau indirectă a instrumentelor diplomatice, economice, a datelor, de promulgare a legilor, militare, financiare, a informațiilor și a altor instrumente ale puterii”. Ibid., 15.

²⁴ Raport, 48

²⁵ Organizația de Prevenire a Terorismului, *Oferind asistență în lupta împotriva terorismului* (Departamentul Națiunilor Unite pe probleme de droguri și infracționalitate), disponibil la http://www.unodc.org/pdf/crime/terrorism/Brochure_GPT_April2005.pdf

²⁶ Începând cu 2002, Adunarea Generală, Consiliul Economic și Social și Comisia de prevenire a crimelor și de Drept Penal au reiterat mandatul Departamentului de Prevenire a Terorismului oferind asistență tehnică în lupta împotriva terorismului. La recomandarea Comisiei de prevenire a crimelor și de Drept Penal și a Consiliului Economic și Social, Adunarea Generală a adoptat în decembrie 2004 rezoluția 59/153 cu titlul „Consolidarea cooperării internaționale și a asistenței tehnice în promovarea și implementarea convențiilor și protocoalelor universale cu privire la terorism în cadrul activităților Departamentul Națiunilor Unite pe probleme de droguri și infracționalitate.” În acea hotărâre, Adunarea solicita Departamentului de prevenire a terorismului „să își intensifice eforturile pentru a oferi asistență tehnică în prevenirea și combaterea terorismului, inclusiv instruirea magistraților și procurorilor, acolo unde este cazul, cu privire la implementarea corespunzătoare a instrumentelor universale anti-terorism.” Secretarul General, în discursul său de la Summit-ul Internațional pe probleme de democrație, terorism și securitate din Madrid a declarat că Departamentul Națiunilor Unite pe probleme de droguri și infracționalitate are experiență în a oferi asistență tehnică statelor, pentru a dezvolta și menține un sistem eficient de drept penal capabil să lupte împotriva terorismului.” Ibid., 2.

²⁷ Aici includ următoarele organizații: „Înaltul Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), Organizația Statelor Americane (OAS), Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), Secretariatul Commonwealth-ului, Fondul Monetar Internațional, Uniunea Africană (AU), Organizația Internațională a Francofoniei, Organizația Tratatului Nord Atlantic (NATO), Comunitatea Economică a Statelor Vest Africane (ECOWAS), Comunitatea Economică a Statelor Central Africane (ECCAS), Liga Statelor Arabe, Interpolul, Organizația Internațională a Aviației civile (ICAO), Grupul de Lucru Împotriva Terorismului din cadrul Uniunii Europene (COTER), Gruparea Operativă de Acțiune Financiară (FATF) și Grupul de Acțiune Împotriva Terorismului (CTAG) al G-8.” Rezumatul Națiunilor Unite, *Agențiile Specializate*, disponibil la www.un.org/Overview/brief6.htm.

²⁸ „Se subliniază schimbul de experiență și informații cu alte organizații internaționale și regionale și instituții naționale. În plus, acolo unde este cazul, TPB lucrează cu alte organizații internaționale, dar și cu organizații regionale și subregionale.” *Terorism*, disponibil la <http://www.unodc.org/unodc/en/terrorism.html>

²⁹ „Una din sarcinile cheie ale diplomației este de a rânduiri coalițiile astfel încât puterea și reputația uneia să fie preluate și multiplicare și de celelalte.” Colin L. Powell, *The craft of Diplomacy*, *Wilson Quarterly*, vol. 38, no. 3, (vara 2004), 64.

³⁰ „Folosirea „puterii de intensitate redusă” (convingerea morală) va influența din ce în ce mai mult arenele diplomatice și militare, chiar în momentul în care „puterea de mare intensitate” (arme și tehnologie militară) devine mai importantă în bugetul american federal.” Pe ter Schwartz, *Inevitable Surprise* (New York: Gotham Books, 2003), 3

Operațiile bazate pe efecte - trecut, prezent și viitor

----- Locotenent colonel Mihai Popa, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Planificarea și desfășurarea operațiilor pornind de la efecte a apărut ca o necesitate de adaptare a securității naționale la noile provocări ale mediului operațional actual, în care amenințările și acțiunile asimetrice solicită o altă abordare, nouă, mai complexă și mai profundă, de identificare a soluțiilor de soluționare a conflictelor. Prin implementarea conceptului de Operații Bazate pe Efecte (EBO) s-a urmărit o refocalizare a procesului planificare - execuție - evaluare a operațiilor, cu implicații la toate nivelurile, asigurând îmbunătățirea răspunsului la amenințarea asimetrică. Avansul în precizia armamentelor și dezvoltarea sistemelor informaționale în rețea a dus la ideea că „ceața și fricțiunile” războiului vor fi depășite și vor permite dislocarea unor forțe mici dar extrem de eficiente pentru a obține rezultatul dorit.

EBO este procesul prin care se obține efectul strategic dorit sau efectul asupra inamicului prin intermediul aplicării sinergice și cumulative a întregii game de capacități militare și non-militare, la toate nivelurile conflictului. Un efect este un rezultat, eveniment sau consecință fizică, funcțională sau psihologică, care rezultă din acțiuni specifice militare sau non-militare.

Conceptul diferă de cel anterior (bazat pe obiective) prin aceea că pune un accent deosebit pe cu-noașterea inamicului și determinarea legăturilor dintre cauză și efect, iar în relaționarea obiectivelor definite de acțiunile propuse, ia în considerare influența mediului operațional și consecințele acestuia. reprezentare grafică a relației dintre acțiune și obiectiv în cele două abordări este reprezentată în fig. 1 și 2.

Obiectivul cuprinde acțiunile militare care trebuie executate și definește rezultatul care trebuie atins de forțe, pe baza acestor obiectivele fiind elaborate sarcinile comandantului militar. Efectul reprezintă o finalitate, un produs al acțiunilor la toate nivelurile, rezultate în urma acțiunilor desfășurate pentru îndeplinirea obiectivelor pe baza îndrumărilor comandantului.

Diferența dintre obiectiv și efect apare atât din definire, obiectivul militar fiind un rezultat care trebuie

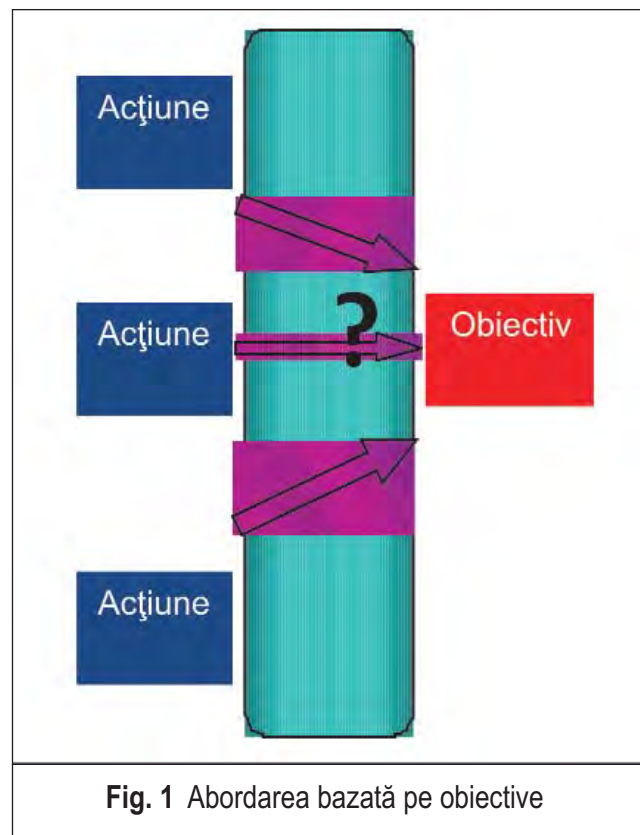

Fig. 1 Abordarea bazată pe obiective

atins iar efectul fiind un produs ca rezultat al unor acțiuni, cât și din scopul rezultatelor, pentru obiectiv fiind incluse doar rezultatele dorite iar pentru efect fiind incluse și rezultatele nedorite sau neașteptate.

Din perspectivă istorică, desfășurarea operațiilor/acțiunilor urmărind efectele nu reprezintă o noutate, istoria oferind multe exemple de teoreticieni și comandanți care au planificat și executat operații focalizate pe finalități, în esență operații bazate pe efecte.

De-a lungul istoriei, prin desfășurarea de acțiuni de uzură, prin utilizarea manevrelor, a loviturilor precise cu tehnica și armamentul din dotare, iar în ultimele

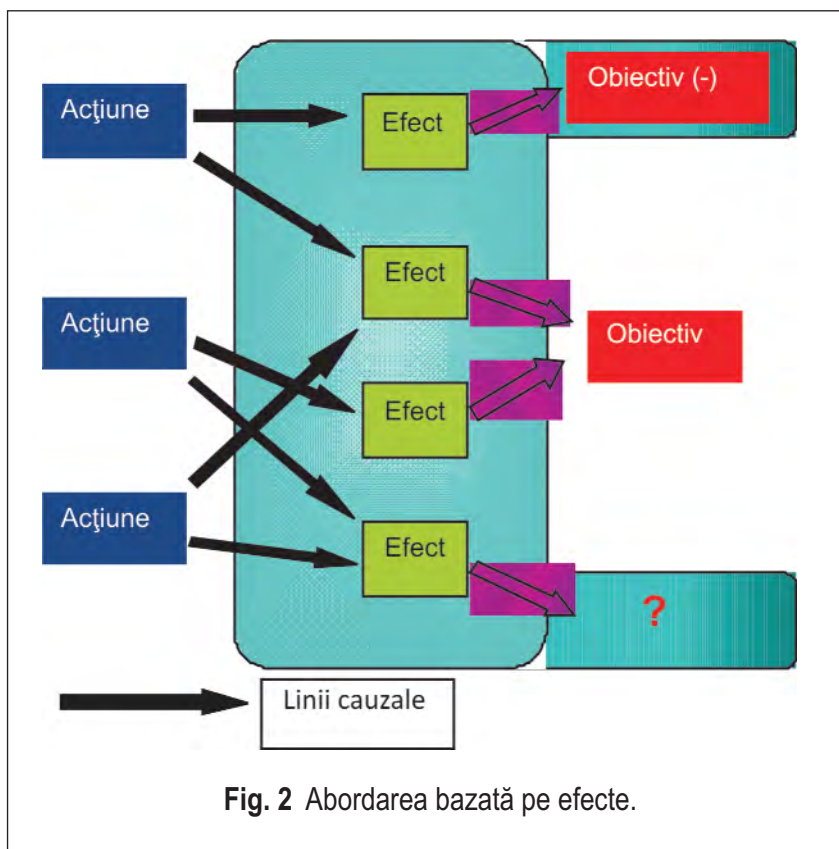

Fig. 2 Abordarea bazată pe efecte.

decenii prin utilizarea intensivă a informațiilor și realizarea superiorității în acest domeniu, comandanții nu au urmărit altceva decât utilizarea întregului spectru al puterii pentru obținerea rezultatelor dorite și obținerea finalității dorite altfel decât prin distrugerea fizică a inamicului.

Din antichitate, Sun Tzu, sublinia utilizarea forței ca o ultimă soluție, cei talentați în arta războiului subjugă armata inamică fără luptă și că cea mai bună politică în război este aceea de a cuceri un stat intact. Sun Tzu manifesta o preferință idealistă pentru a angaja alte mijloace până la război, fie ele politice, diplomatice sau economice, pentru a-l determina pe inamic să se supună.

Mai târziu, Clausewitz, recunoștea importanța utilizării tuturor elementelor puterii, nu doar a forței armate, pentru a realiza rezultatele dorite.

Armata americană a încercat, timp de mai bine de un deceniu, să identifice soluții la cum să planifice și evalueze operațiile militare în secolul XXI. Punctul de plecare al celor mai multe din discuțiile asupra mediului de securitate și planificarea acțiunilor militare îl reprezintă faptul că războiul este, acum, mult mai complex.

Complexitatea poate fi descrisă ca o rețea de sisteme interconectate și adaptabile. În același timp, prin introducerea termenului de ducere a războiului

printre oameni, complexitatea se poate manifesta și prin numărul și varietatea participanților, a relațiilor, a diferențelor culturale, a diversității scopurilor politice și sociale. În consecință, comandanții au trebuit să abordeze aspectele operaționale dintr-o perspectivă sistemică și să se angajeze într-un proces cognitiv interactiv care este numit design, ciclul de adaptare și de abordare a operațiilor pe bază de efecte.

Operațiile bazate pe efecte, ca nou concept, a apărut după Războiul din Golf, observațiile asupra acestuia au generat schimbări fundamentale în modelul american și Aliat de război.

Conflictele din Bosnia și Kosovo au demonstrat maturizarea conceptului, care, în loc să se bazeze pe vechile metode de abordare - a anihilării sau chiar și a uzurii, se concentrează pe generarea efectelor dorite.

Modelul Operațiilor bazate pe efecte a fost dezvoltat deoarece militarii au recunoscut că procesele de

planificare a unei campanii clasice, incluzând ordinele de operație, intenția comandantului și intuiția acestuia nu dădeau rezultate scontate în conflictele actuale. Golul dintre intenția comandantului strategic și obiectivele tactice nu era doar prea mare dar relația funcționa într-o singură direcție și era rigidă.

EBO a avut o perioadă lungă de dezvoltare și chiar din fazele inițiale a fost subiectul a diferite critici. În prima fază, EBO a fost rezultatul eforturilor forțelor aeriene de a aborda acțiunile dincolo de obiectivul imediat, dat de efectul armamentului de pe platformele aeriene asupra țintei și gândirea în termeni de atac asupra țintei. Intenția a fost aceea de a utiliza precizia armamentului pentru a lovi elementele specifice complexului militar inamic și astfel de a obține același efect ca un atac asupra fiecărei element al sistemului. Astfel EBO a devenit asociat cu armele de precizie și cu războiul bazat pe rețea.

În următoarea fază majoră de dezvoltare, conceptual EBO a fost extins pentru a asigura o bază pentru planificarea operațională. GI.It. Paul Van Riper, USMC (Ret.) a denumit această fază cea mai problematică și cea care a afectat gândirea operațională militară¹.

Abordarea bazată pe efecte se bazează pe patru componente principale: **superioritatea informațională**,

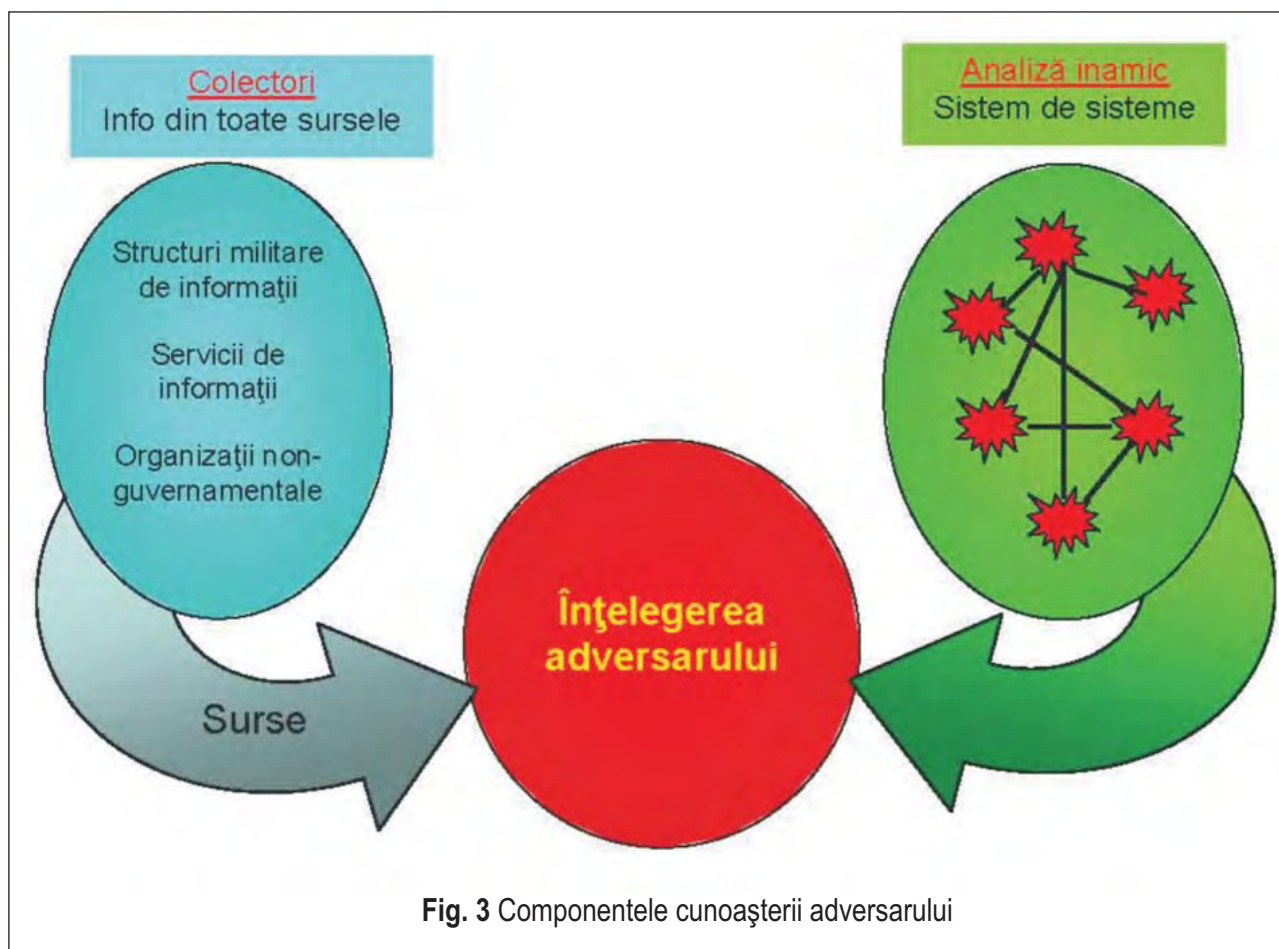

Fig. 3 Componentele cunoașterii adversarului

planificarea bazată pe efecte, execuția dinamică și evaluarea continuă și oportună a efectelor². Este procesul prin care se obține finalitatea strategică dorită, sau efectul asupra inamicului, prin intermediul aplicării sinergice și cumulative a întregii game de capacități militare și non-militare, la toate nivelurile conflictului.

De asemenea, reprezintă identificarea și angajarea vulnerabilităților și capacităților inamicului într-o modalitate unificată și focalizată, prin utilizarea tuturor mijloacelor disponibile pentru a produce efectele conform intenția comandantului.

Superioritatea în cunoaștere este asigurată de evaluarea operațională în rețea (Operational Net Assessment - ONA). Aceasta se bazează pe Analiza sistem de sisteme (SoSA), direcționată către sistemul advers/inamic. Analiza ca sistem de sisteme solicită înțelegerea sistemelor politic, militar, economic, social și informațional ale inamicului și a infrastructurii asociate, având ca scop identificarea punctelor cheie sau personalelor în acele sisteme (noduri) împotriva cărora acțiunile pot fi luate pentru a influența comportamentul în sistem, pentru a obține rezultatele dorite (acestea fiind efectele). Acțiunile nu sunt strict militare

și implică elementele puterii naționale: diplomatic, informații, militar și economic. Evaluarea operațională în rețea formează baza cunoașterii pentru planificare.

În cadrul etapei de planificare a efectelor, intenția comandantului joacă un rol central, critic în determinarea și legătura explicită, cauzală, a acțiunilor tactice cu obiectivele și rezultatul strategic dorit. Focalizându-se pe intenția stabilă, comandantului și statul major trebuie să gândească într-o manieră bazată pe efecte pe întreg procesul.

Aceștia trebuie să aibă în vedere că operațiile sunt alcătuite dintr-un complex de probleme operaționale, fiind imposibil de prevăzut efectele/consecințele fiecărei acțiuni în parte. Realitățile din multiplele domenii ale studiilor, începând de la politică la sociologie la relațiile umane nu oferă siguranța unei anumite finalități, dar se poate anticipa, pe baza unor evedențe, de la ce date de intare - ce rezultat obținem.

Planificătorilor și comandantului li se cere să se gândească mai mult și să angajeze țintele în zona periferică, la margine decât la mijloc, unde efecte mai multe și mai mari pot fi obținute, chiar dacă ele costă mai multe vieți ale militarilor americani.

Determinarea efectului dorit trebuie să fie un proces coerent de la nivelul strategic la nivelul tactic. Planificatorii trebuie să determine care efecte vor conduce la atingerea obiectivelor operative și la finalitatea strategică dorită.

Simpla determinare și anihilare a centrelor de greutate ale inamicului nu conduce către obiectivul final, operațiile SUA din Irak, confirmând din nefericire această realitate. Planul de campanie din 2004 a identificat mai multe centre de greutate, fără să furnizeze vreo legătură despre felul în care aceste centre de greutate vor influența starea de final dorită.

Pentru procesul de planificare operațională, introducerea operațiilor bazate pe efecte nu au adus modificări semnificative. Etape în cadrul procesului au beneficiat de cunoștințele furnizate de ONA. Obiectivele campaniei și scopurile strategice trebuie înțelese ca efecte și cunoașterea nodurilor adversarului legate de acele efecte indică ce acțiuni sunt necesare. Îmbunătățirile aduse procesului de planificare operațională sunt furnizate de o nouă atenție dată stabilirii criteriilor pentru succesul misiunii, a măsurii eficienței și a măsurii performanței. Procesul de planificare

operațională are nevoie constantă de îndrumări pentru elaborarea cursurilor de acțiune legate de finalitatea dorită. Un efect diferă de o finalitate doar prin faptul că finalitatea trebuie să fie rezultatul acțiunilor directe sau indirecte.

În etapa de executare se urmărește realizarea sarcinilor utilizând toate capacitățile aplicabile sau disponibile, inclusiv cele din domeniul diplomatic, cultural, religios, industrial sau economic. Scopul este de a crea o operație coordonată și sinergică care să producă efectele dorite.

Concomitent cu execuția are loc evaluarea, care este continuă și trebuie să măsoare impactul efectelor dorite. Evaluarea include determinarea rezultatelor acțiunilor militare sau non-militare, dacă acestea realizează efectele dorite, produc efecte neintenționate, impactul general al efortului. O reprezentare grafică a procesului de evaluare este prezentată în fig. 4.

Pe timpul acestei etape de evaluare, două întrebări cheie sunt puse, în primul rând "Am făcut cum trebuie?" și în al doilea rând, "Am făcut ceea ce trebuie?". Pe baza răspunsului la prima întrebare se poate concluziona că sarcina este finalizată corect dar,

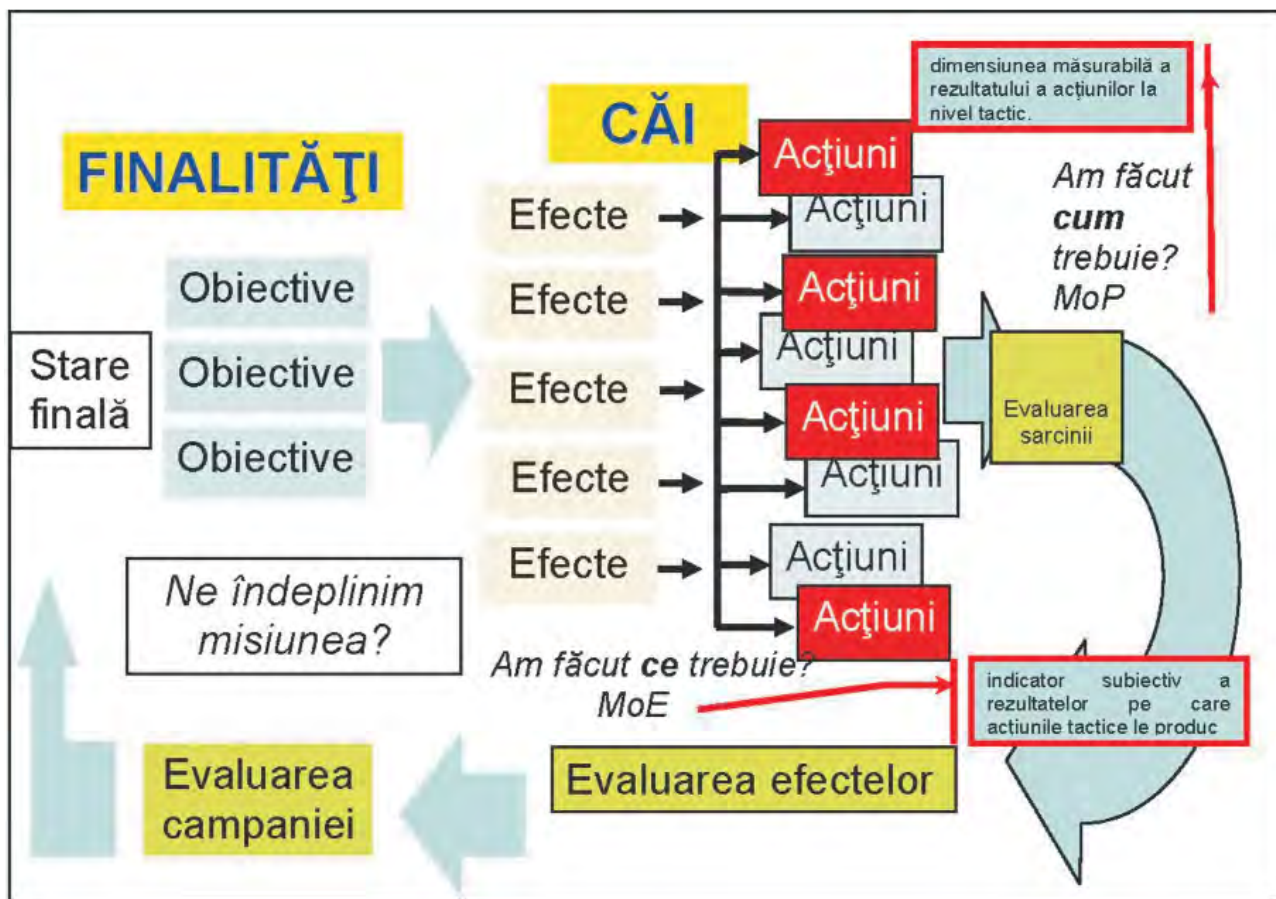

Fig. 4 Evaluarea

În același timp se poate să nu se fi obținut efectul dorit. Astfel pot să apară efectele nedorite sau cele neașteptate.

Evaluarea/estimarea efectelor este potențial cea mai dificilă parte a procesului datorită faptului că puține state majore sunt echipate sau organizate pentru această misiune. Un comandant și statul său major trebuie să știe ce să evalueze și cum să evalueze.

În determinarea a ce să se evalueze și cum să se evalueze, este impertiv ca planificatorii, comandanții și liderii naționali să înțeleagă diferența dintre evaluarea performanței și a efectelor. Performanța nu este aceeași cu efectele. Performanța spune comandanților ce ai făcut nu cât de bine ai făcut acel lucru sau dacă ceea ce ai făcut duce la îndeplinirea obiectivelor specifice.

Urmare a rezultatelor și a efectelor cauzate de implementarea conceptului de EBO în planificarea și executarea operațiilor, în anul 2008, comandantul Comandamentului Forței Întrunite a SUA (USJFCOM), gl. James Mattis a ordonat ca "imediat, USJFCOM nu va mai utiliza, susține sau exporta concepte legate de EBO, ONA (Evaluarea operațională în rețea) și SoSA (Analiza sistemelor de sisteme) în pregătire, doctrină și în sprijinul educația profesională militară întrunită".

Cu toate că în prezent acest concept nu mai este utilizat de către forțele terestre ale SUA, el este aplicat în continuare de forțele aeriene. Opiniile specialiștilor, în special americani, referitoare la oportunitatea renunțării la aplicarea acestui concept sunt împărțite.

Dezbaterea despre EBO este mai mult filozofică referitoare la natura războiului. Până la apariția în publicații a lecțiilor războiului din Vietnam, discuțiile referitoare la strategie și război în mediul militar erau dominate de referințe la Clausewitz. Rezultatul negativ din Vietnam a generat o renaștere a gândirii militare pe timpul căreia militarii au realizat o apreciere profundă de istoriei și o înțelegere cuprinzătoare a naturii războiului. Avocații EBO au susținut că SoSA poate identifica nodurile cheie în sistemele politic, militar, economic, social, informațional și de infrastructură. Nodurile pot să fie atacate fizic sau acționat împotriva acestora pentru a influența obținerea efectului dorit. Contraargumentul a fost că activitatea umană este așa de complexă încât operează în afara domeniului fizic și de aceea răspunsul uman la atac este impredecibil⁴.

Majoritatea opiniilor au ca punct de referință decizia gl. James Mattis, de a interzice utilizarea conceptelor legate de EBO, ONA și SoSA în cadrul USJFCOM, care s-a bazat pe următoarele concluzii⁵ :

- aplicarea conceptului asumă un nivel de predictibilitate de neatins;
- nu se poate anticipa corect recțiile sistemelor com-

plexe (leadership, societatea, sistemele politice etc.);

- solicită un nivel de neatins de cunoaștere a inamicului;

- este prea prescriptiv și tehnicist;

- diminuează dimensiunea umană a războiului (pasiunea, imaginația, voința poporului și impredecibilitatea);

- promovează centralizarea și duce la micromanagement din partea comandamentelor;

- este condusă de statul major și nu de comandant;

- nu a reușit să asigure o direcționare clară și la timp către subordonați;

- utilizează terminologie confuză și greu de înțeles.

În răspunsul său la îndrumările gl. James Mattis, colonelul Ruby a observat că abordarea EBO a fost dezvoltată deoarece mulți din Departamentul apărării au recunoscut că procesul clasic de planificare a campaniei nu a rezultat într-o operație de succes. Aceasta s-a datorat diferenței dintre intenția comandantului și obiectivele tactice, care nu numai că era mare dar era într-un singur sens. Aplicarea evaluării strategice către sarcină a produs planuri de campanie și obiective care erau executate fără o revedere continuă a succesului tactic versus efectele strategice⁶. Pentru a realiza o asemenea revedere este necesară o înțelegere a cauzalității.

Acțiunea sau acțiunile trebuie să preceadă rezultatul sau efectul. Legătura cauzală arată, întâi, prioritatea temporală. Apoi, legătura dintre ceea ce este cauză și ce este desemnat efect trebuie conectată în spațiu și timp; trebuie locat într-o proximitate rezonabilă. De asemenea, datorită absenței legilor universale sociale cât și a complexității lumii, erorile de observare a condiției dintr-o cauză și alta a efectului poate fi o simplă reminiscență a educației anterioare a individului și o expresie a culturii politice a observatorului. Atunci când cauza și efectul sunt învățate prin prisma experienței individuale, este probabil ca observatorul să aibă în vedere prea puține variabile și poate nu va avea încredere în acele interferențe când sunt aplicate în noi condiții. Scopul ONA, a creșterii importanței măsurii performanței și a eficienței în EBO este de a elabora un set mai larg de date din care să poată fi deduse interferențe și realizată o mai mare încredere în acțiunile luate.

Dezvoltarea și menținerea ONA și a măsurilor asociate de eficiență și performanță furnizează o bază a cunoașterii pe baza căreia să fie elaborate potențiale cursuri de acțiune. Totuși, până când acțiunile nu sunt desfășurate/luate și rezultatele observate, efectele rămân incerte.

Ce este diferit în cazul design-ului este că intenția acestuia este de a se adresa problemelor umane și sociale. Design-ul dă formă la un răspuns concret la o

problemă, o construcție (design architectural), un produs (design produsului) sau o mașină sau structură⁷.

Conform lui Ernst Alexander, cele mai utilizate metode de rezolvare a problemei oferă doar abordarea sistemică a căutării sau reguli sau salturi pentru a simplifica problemele complexe⁸. Aici este loc pentru creativitate în procesul de design, dar un element critic este accesul și utilizarea unui mediu bogat în informații.

Sistemul convențional de planificare militară a fost creat pe bază de cunoaștere. Criticii conceptului EBO, care l-au văzut ca o îndepărtare de abordarea clasică a războiului, nu au văzut nevoia de a depăși domeniul cunoștințelor militare pentru a rezolva aplicarea actuală a forței militare.

Criticile, ca cele ale gl. Van Ripier, concluzionează că EBO, ONA și SoSA au fost abordări pseudoștiințifice care au deteriorat profesional gândirea militară despre cauză și efect legate de utilizarea forței militare⁹. În apărarea abordării clasice a războiului, aceste critici pun piedică efortului de a colecta informațiile printr-un proces ca ONA și, mai mult, îngreunând dezvoltarea metodelor necesare de a analiza efectele acțiunilor militare în complexitatea contingentelor.

Relația dintre cauză și efect, acțiune și răspuns în operațiile de stabilitate nu este de neînțeles. Totuși, metodele și datele necesare pentru lucrul cu contingentele complexe diferă mult de cele ale operațiilor militare convenționale. Atenție trebuie acordată contextului politic, social, economic și cultural al operației deoarece, acele condiții au un impact serios asupra modului de desfășurare a acțiunilor militare și cum sunt acele acțiuni percepute.

Deoarece efectul oricărei acțiuni este condiționat de mediu, este important să se dezvolte încrederea în efectul anticipat prin observarea tiparelor într-o cantitate mare de date strânsă într-o perioadă mare de timp. În opoziția acută la EBO, ONA și SoSA, armata americană și în particular forțele terestre au ales să ignore evaluarea strategiilor și nevoia de a realiza o înregistrare a acțiunii și răspunsului într-un mediu complex¹⁰.

În răspunsul său, gl. Mattis, T.Z. Ruby afirma că direcția în acest caz ar trebui să fie crearea unei schimbări în cultura militară și nu acceptarea ineficienței, atât timp cât există o putere copleșitoare¹¹.

Cheia nu este abandonarea conceptului EBO. Cheia este de a asigura că operațiile bazate pe efecte sunt corespunzător planificate și executate și că efectele sunt măsurate în cadrul ciclului de luare a deciziei a operațiilor curente.

Note

1. Paul K. Van Riper, "EBO: Nu era nici un copil în cadă," *Joint Force Quarterly* 52 (Ianuarie 2009), pag. 82–83.
2. JWFC, Implicațiile doctrinare ale evaluării operaționale în rețea (Norfolk, VA: JWFC, Februarie 24, 2004), pag. 9
3. James N. Mattis, "Îndrumările comandantului USJF-COM Commander pentru Operațiile bazate pe efecte" *Parameters* 38, nr. 3 (Toamna 2008), pag. 23
4. Milan N. Vego, "Abordarea sistemică versus clasică asupra războiului" *Joint Force Quarterly* 52 (trimestrul 1, Ianuarie 2009), pag. 42.
5. *Ibid.*, pag. 20
6. Tomislav Z. Ruby, "Operațiile bazate pe efecte: Mai importante ca oricând," *Parameters* 38, no. 3 (toamna 2008), pag. 30
7. Ernest R. Alexander, "Design în procesul de luare a deciziei," *Policy Sciences* 14 (1982), 280
8. *Ibid.*, 283.
9. Paul K. Van Riper, "EBO: Nu era nici un copil în cadă," *Joint Force Quarterly* 52 (Ianuarie 2009).
10. William J. Gregor, Sistemul militar de planificare și operațiile de stabilitate, *Joint Force Quarterly* 52 (Ianuarie 2009)
11. Tomislav Z. Ruby, "Operațiile bazate pe efecte: Mai importante ca oricând," *Parameters* 38, no. 3 (Autumn 2008), pag. 30

Bibliografie:

1. Ernest R. Alexander, "Design în procesul de luare a deciziei," *Policy Sciences* 14 (1982)
2. William J. Gregor, Sistemul militar de planificare și operațiile de stabilitate, *Joint Force Quarterly* 52 (Ianuarie 2009)
3. James N. Mattis, "Îndrumările comandantului USJF-COM Commander pentru Operațiile bazate pe efecte" *Parameters* 38, nr. 3 (Toamna 2008)
4. Paul K. Van Riper, "EBO: Nu era nici un copil în cadă," *Joint Force Quarterly* 52 (Ianuarie 2009)
5. Tomislav Z. Ruby, "Operațiile bazate pe efecte: Mai importante ca oricând," *Parameters* 38, no. 3 (toamna 2008)
6. Wesley C. Salmon, *Cazalitatea și explicare* (New York: Oxford University Press, 1998)
7. Sun Tzu – *Arta războiului*, Antet XX Press, 2000
8. Milan N. Vego, "Abordarea sistemică versus clasică asupra războiului" *Joint Force Quarterly* 52 (trimestrul 1, Ianuarie 2009)
9. JWFC, Implicațiile doctrinare ale evaluării operaționale în rețea (Norfolk, VA: JWFC, Februarie 24, 2004)

Turcia - putere regională pe axa ponto-caspică

----- Colonel dr. Vasile Cerbu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

În ceea ce literatura rusă numește platforma EURASIA, există două state care au o poziție geografică excepțională: Rusia și Turcia. Prima este cea mai mare țară din lume, din punct de vedere teritorial dar și geopolitic, are resurse fabuloase, nebănuite, misterioase chiar, atât pe continentul european cât și pe cel asiatic. Aceasta este generatoare de putere, are resurse și potențial. Cealaltă, Turcia, devine din ce în ce mai mult o țară de sinteză, un pivot geopolitic, un spațiu de o valoare geopolitică și geostrategică de excepție.

Rusia și Turcia, inamici odinioară, azi au devenit parteneri. Ambele țări provin din două mari imperii și reprezintă două civilizații. Rusia reprezintă civilizația slavă care face parte din complexul de civilizații europene iar Turcia face parte din civilizația musulmană care generează una din cele mai interesante filozofii ale existenței și cunoașterii umane din lume¹. Fiecare din aceste state au un rol distinct și cu totul deosebit în configurarea cât și reconfigurarea mediului de securitate european și asiatic și chiar mondial dacă luăm în calcul că platforma euroasiatică și platforma subcontinentului indian dețin supremația mondială teritorială, în resurse și populație.

Chiar dacă la ora actuală marile entități statale sau organizaționale ale lumii, SUA, UE, Rusia, China, Japonia, India, și NATO, joacă rolul esențial în arhitectura mediului de securitate internațional, Turcia rămâne o țară pivot într-o zonă deosebit de sensibilă. Ea este situată între Orientul Mijlociu, Orientul Apropiat, Balcani – butoiul cu pulbere al Europei, Marea Neagră, Caucaz și Marea Caspică, dincolo de care se află fostele teatre de operații ale fostului Imperiu Otoman.

În opinia lui Z. Brzezinski, cunoscut om politic și geopolitician american, accesul SUA la supremația mondială este influențat numai de reacția și măsura implicării jucătorilor strategici (Rusia, China, Japonia, Franța și Germania) și a pivoților geopolitici (Turcia, Iranul, Ucraina, Azerbaidjanul și Coreea de Sud)².

Turcia este un amestec de cultură islamică și civilizație occidentală, dispusă pe două continente. Are o suprafață de 774.820 kmp (distribuită neuniform: 1/3 pe continentul european și 2/3 pe continentul asiatic), o populație de aproximativ 70 milioane de locuitori (în anul 2025 se preconizează că vor fi 85 milioane) majoritar musulmană (peste 99,5%), este al doilea stat cu forțe

active în NATO, are un potențial militar, economic, cultural și ideologic în ascensiune. De asemenea, Turcia reprezintă un punct nodal deosebit de important sub aspect geopolitic.

Rolul său de putere regională a crescut în special după dezintegrarea fostei URSS, la începutul anilor '90, rivalul său istoric. Turcia motivată de noile realități militare, geopolitice și geostrategice și-a propus, și în parte a reușit, să umple acest vid de putere creat de Federația Rusă, ca succesoare a URSS, care se afla în plină degringoladă economică, politică, socială și ideologică, pierzându-și prestigiul de superputere și diminuându-și drastic spațiul de influență.

Totodată și-a proiectat o strategie care să-i permită să acceadă la poziția de lider în procesul de realizare a stabilității în zonă, să facă față amenințărilor și riscurilor asimetrice, să-i fie recunoscut statutul de port-drapel al intereselor lumii islamice, să fie deschisă dialogului cu Occidentul.

Printr-un efort integrat, prin reformarea sistemului economic, mobilizarea resurselor sale interne și prin ajutor financiar extern (american și al instituțiilor financiare internaționale, de aproximativ 21 miliarde de dolari), economia Turciei a înregistrat creșteri economice, transformând țara într-un centru de putere economică, la intersecția dintre Europa și Asia.

Relansarea economică i-a permis să-și diversifice și multiplice relațiile de schimb și cooperare cu statele și organizațiile din Europa (UE și OCEMN), din zona euroasiatică (Organizația de Cooperare de la Shanghai, D-8 Bangladesh, Egipt, Indonezia, Iran, Malaysia, Nigeria, Pakistan, Turcia) sau asiatică (OCE – Afganistan, Arzerbaidjan, Iran, Kazakhstan, Kirgistan, Pakistan, Tadjikistan, Turkmenistan, Turcia și Uzbekistan). Toate țările implicate în aceste relații economice înregistrează avantaje³. Astfel volumul comerțului extern al Turciei cu statele euroasiatice a crescut de la 10 miliarde de dolari, în 1997, la 40 miliarde de dolari, în 2008.

Preocupată de atingerea unui nivel ridicat de dezvoltare economică, și-a manifestat interesul pentru adăptarea la UE. Relațiile de cooperare între UE și Turcia s-au consolidat de timpuriu dar au evoluat cu sincope. Astfel în 1959 Turcia și-a depus cererea de asociere la CEE. Patru ani mai târziu, în septembrie 1963, cele două părți au încheiat acordul de la Ankara, care stabilea acordul

de asociere dintre ele, obiectivul fiind o uniune vamală între Comunitatea Europeană și Turcia. Ulterior au fost semnate și alte documente de cooperare, dar niciunul de aderare la UE a Turciei. Începutul negocierilor a fost programat pentru anul 2000, în perspectiva aderării începând cu 2005⁴. Progresele realizate în Turcia constau în reformarea sistemului juridic, diminuarea rolului armatei în politica statului, consolidarea dreptului la libera asociere și exprimare, conferirea de drepturi minorităților, în domeniul educației, abolirea pedepsei cu moartea și eliminarea torturii și reducerea inflației⁵. Un aspect negativ al relațiilor dintre Turcia și UE este problema cipriotă (Turcia nu a recunoscut independența Ciprului) și problema Kurdă.

Comisia Europeană prevede ca în cazul unor frecvente încălcări a valorilor UE, precum principiile libertății, democrației, statului de drept sau nerespectarea drepturilor omului, aceasta va recomanda imediata suspendare a negocierilor. De asemenea nu este exclus ca rezultat și neaderarea Turciei la UE.

Turcia poate constitui o punte între UE și Orientul Mijlociu, între două culturi și două religii⁶, urmare a poziției sale geografice. Integrarea Turciei în UE poate constitui un model care îmbină democrația și modernismul cu Islamul. Se poate aprecia că astfel Europa transmite islamului că acesta nu este incompatibil cu democrația. Astfel, modelul acceptat de Turcia poate fi proiectat mai des în Orientul Mijlociu iar reformele instituite de către aceasta pot influența situația din Egipt, Siria, Tunisia, Libia și alte țări din Consiliul de Cooperare al Golfului (CCG) și din nordul Africii, care ar putea conduce astfel spre modernitate.

Poziția strategică a Turciei poate asigura UE un rol important în relațiile cu Orientul Mijlociu prin prezența acestora în zonele pivot ale lumii. Se asigură astfel stabilitate în balanța geopolitică a regiunii. Vecinătatea UE cu Orientul Mijlociu va asigura nu doar probleme ci și oportunități. Problemele țin în special de problema Kurdă și cea a repartiției resurselor de apă ale zonei. Prin aderarea la UE a Turciei uniunea va deveni cel mai influent actor în zonă, fiind înlăturate astfel intervențiile SUA. UE și-ar asigura astfel statutul de actor global în relațiile internaționale, în special cu Orientul Mijlociu.

Turcia este o punte de legătură pentru transporturile terestre și aeriene între Europa și Asia și pentru transporturile maritime în special către Ucraina și Federația Rusă. Astfel acest stat are o poziție geopolitică și geostrategică unică – este cea mai importantă rută de transport a resurselor energetice dinspre Asia Centrală către Europa și întreaga lume în general.

Turcia, datorită puterii economice, poziției geografice, relațiilor istorice și influenței sale în lumea occidentală și musulmană aspiră la rolul de lider al mișcării islamice contemporane realizată de nucleele etnice musulmane din vecinătatea faliilor de civilizație, care militează pentru renașterea și instaurarea hegemoniei islamice în lume: nucleul turcofon, nucleul iranian, nucleul arab, nucleul pakistanez, nucleul indonezian la care se adaugă

republicile autonome din Federația Rusă⁷. Aceste aspecte justifică de ce SUA atunci când elaborează strategiile politicii sale externe țin cont de emergența centrelor de putere din aria statelor musulmane și apariția statelor pivot (Turcia, Pakistan, Indonezia, Iran, Egipt, Algeria, Arabia Saudită și Uzbekistan).

Din dorința de a extinde zona de interes strategic pentru a promova democrația, pacea, stabilitatea și geostrategia americană, SUA a lansat conceptul de Marele Orient Mijlociu (Greater Middle East) sau de Balcanii Euroasiatici – regiune de mari turbulențe și multiple posibilități de inițiere și lansare a haosului în întreaga lume (regiunea include statele din Maroc, nordul Africii, Orientul Mijlociu clasic, Caucaz, Afganistan și fostele state sovietice din Asia Centrală). În acest proiect de anvergură mondială, Turciei îi este repartizat un rol de maximă importanță – control al coridorului pe direcția Pakistan, Afganistan, Iran, Turcia⁸.

Pentru a tranșa în favoarea sa disputa pentru supremația în mișcarea panislamică, Turcia este susținută de Occident. Argumentele acestui demers sunt următoarele: are un radicalism moderat; nu este promotorul formării unui stat islamic universal; reprezintă o contrapondere la tendințele creșterii puterii Rusiei și SUA în regiune; respinge fundamentalismul și terorismul ca mijloace de acțiune; au o putere militară recunoscută; au numeroase atuuri recunoscute în negocierile cu marii actori internaționali (poziție geopolitică avantajoasă; statutul de punte ponto-mediteraneană și ponto-caspică; are monopolul strâmtorilor conferit prin Convenția de la Montreaux; au în intenție construirea unui canal între Marea Neagră și Marea Marmara ca alternativă la strâmtoarea Bosfor – Canalul Istanbul); are poziție de coridor energetic, care asigură controlul și securitatea transportului hidrocarburilor în toate direcțiile.

Turcia este o putere militară semnificativă în regiune. De această situație trebuie să țină seama atât aliații cât și competitorii. Astfel are a doua forță din NATO (aproximativ 510.000 militari activi și 380.000 rezerviști), strategia sa militară vizează: descurajarea, securitatea colectivă, apărarea avansată, participarea militară activă la managementul crizelor în zonă. Are un program de

modernizare a forțelor armate multianual, în valoare de 150 miliarde de dolari, până în 2025. De asemenea și-a dezvoltat o industrie de apărare capabilă să producă echipament militar major cu grad de complexitate ridicat.

După destrămarea URSS, importanța geopolitică și geoeconomică a Turciei a crescut avându-se la bază următoarele considerente: conjugarea crizei energetice mondiale cu începutul valorificării potențialului fabulos al resurselor de hidrocarburi din zona Mării Caspice; spațiul islamic deține aproximativ 3/4 din resursele mondiale de hidrocarburi distribuit în zona Mării Caspice și Orientul Mijlociu; teritoriul turcesc poate asigura transportul în condiții de securitate a acestor resurse, dinspre zonele de exploatare (zona Caspică, Siberia, Golful Persic) spre beneficiari (Europa, Asia, Orientul Îndepărtat și SUA).

OLEODUCTUL BTC (Baku-Tbilisi-Cezhan)
(Sursa: <http://www.bp.com>)

În ultimele decenii Marea Neagră și-a sporit semnificativ rolul în stabilitatea și securitatea regiunii. Acest aspect conferă statelor riverane, îndeosebi Rusiei dar și Turciei, statutul de actori importanți de care trebuie să se țină seama. Argumentele care susțin această afirmație sunt de natură geopolitică, geostrategică, geoeconomică și crizogenă⁹ (rezolvare a conflictelor înghețate).

Regiunea Mării Negre a focalizat atenția atât a actorilor statali cât și non-statali implicați direct sau indirect (China, UE, NATO și SUA) datorită importanței sale în transportul hidrocarburilor către Europa și a apropierii de zone instabile din Orientul Mijlociu și Caucaz. Este declarată zonă de interes strategic al SUA și posibil situată pe o nouă axă ale transporturilor strategice (Europa Occidentală, România, Georgia, Asia Centrală, Afganistan) ca alternativă la ruta nordică ce include Federația Rusă sau cea sudică ce include Oceanul Indian, Pakistan și Afganistan.

Din oponenții tradiționali, Federația Rusă și Turcia, atunci când interesele le sunt în joc, fac front comun, devin aliați, formează așa numita axă a exclușilor. Această afirmație este argumentată de interesele militare, economice și de securitate (schimburile comerciale

între cele două state au crescut constant; Rusia a devenit al doilea partener economic al Turciei; Rusia asigură securitatea energetică a Turciei prin furnizarea de hidrocarburi 20% petrol și 60% gaze naturale; mărfurile rusești sunt tranzitate prin strâmtoare; cooperează pentru controlul extremismului islamist din Caucaz și combaterea terorismului, traficului cu arme, droguri și persoane).

Pentru a avea o imagine asupra rolului pe care-l poate avea Turcia la Marea Neagră trebuie să luăm în seamă componenta care dimensionează puterea maritimă a unui stat, flota militară și cea comercială. Dacă ceea ce privește flota comercială situează Turcia pe locul doi în zonă, în ceea ce privește flota militară o situează pe primul loc (dacă nu luăm în seamă statutul Rusiei de putere nucleară) Strategia maritimă a Turciei vizează următoarele obiective: proiectarea puterii pe mare și asupra uscatului, cooperarea în cadrul NATO, capacitatea de a-și spori rolul de lider regional¹⁰.

Conștientă de poziția de care dispune, Turcia caută să prevină tendințele și factorii care ar putea să-i diminueze rolul și prestigiul de putere regională prin următoarele acțiuni:

- refuzul diplomatic de extindere a operației NATO „Active Endeavour”, din Marea Mediterană în Marea Neagră sub pretextul că se compromite spiritul Convenției de la Montreaux și ar dezechilibra raportul de forțe în Marea Neagră;

- satisfacerea nevoilor de securitate reprezentate de amenințările potențiale din REMN, prin forțe proprii sau prin recursul la forțele Blackseafor;

- inițierea acțiunii Black Sea Harmony care vizează operații în sprijinul păcii, securitatea maritimă, conducerea operațiilor de supraveghere în aria sa de jurisdicție navală și aeriană în conformitate cu legislația internațională, conducerea operațiilor de supraveghere și control a navelor suspecte, prezența forțelor militare navale pe

rutele de trafic ale navelor comerciale etc¹¹;

- susținerea proiectelor proprii de dezvoltare a unei rețele instituționale regionale privind cooperarea și stabilitatea în zonă conjugată cu descurajarea unor inițiative ale altor state sau instituții internaționale.

Turcia este o punte între spațiul euro-atlantic și statele turcofone. Astfel începând cu anii „90”, Turcia lansează o strategie geopolitică culturală care are ca obiectiv principal realizarea unui panturcism „soft” (nu cea a unei forțe politice ci a unui spațiu de cooperare economică și culturală intensă sub hegemonia statului turc). Astfel își creează o Agenție Internațională pentru Cooperare cu scopul de a acorda asistență financiară și tehnică, sub tutela turcă, statelor care au ieșit din componența URSS. Se organizează întâlniri comune, inclusiv a unor Summituri turcești Mondiale. Acțiunile deranjează atât Rusia cât și Iranul, dar în paralel se desfășoară alte acțiuni având drept scop înlăturarea rivalităților și dezvoltarea unor proiecte comune.

În ultimii ani, Turcia a dezvoltat o politică externă extrem de dinamică, prin care toate atuurile de care această țară dispune, au fost exploatate într-o manieră ingenioasă și profitabilă, care nu suportă comparație, iar anul 2009 este un „an antologic” în acest sens. Astfel a fost tăiat și „nodul gordian” al relațiilor istorice cu Armenia care datează din perioada Primului Război Mondial. S-a declanșat un proces de normalizare a acestor relații. În relațiile cu Iranul și-a asumat un rol de mediator între Teheran și principalele state occidentale pe tema programului nuclear iranian, cu Siria dezvoltă o relație de cooperare economică și militară extinsă, fiind suprimate și vizele, dar aceste relații au fost întrucâtva umbrite de evenimentele violente interne din această țară. Cu Irakul s-au restabilit relațiile de încredere. Cu Israelul, un aliat strategic al Turciei, relațiile sunt abordate într-o manieră nouă (ca urmare a acuzațiilor care au fost aduse Israelului că a comis abuzuri umane pe teritoriile palestiniene, că dezvoltă un program nuclear militar și a modului în care a fost oprită acțiunea Flotei umane „Libertatea”).

Cu Rusia relațiile sunt proiectate a se dezvolta într-un trend ascendent. Rusia construiește prima centrală nucleară din Turcia, sunt schimburi economice în creștere vertiginoasă și proiecte comune de cooperare inclusiv în domeniul hidrocarburilor.

Se poate afirma că relațiile Turciei devin tot mai complexe ca urmare a dezvoltării relațiilor turco – israeliene, a împotmolirii dosarului cipriot, al nerezolvării problemei Kurde, a reticențelor europene față de aderarea la UE.

În această situație internațională complexă se pune întrebarea dacă Turcia s-a îndepărtat de Occident pentru a se apropia de Est (lumea islamică și Rusia). Această supoziție trebuie infirmată prompt și tranșant deoarece NATO rămâne principalul angajament al Turciei iar principalul partener economic rămâne Occidentul. Ultimele inițiative în plan internațional nu deranjează nici Occidentul și nici Federația Rusă ci se poate afirma că ridică un coeficient de securitate într-o zonă nesigură cu

o securitate destul de fluidă. Astfel, Ankara reușește într-o zonă minată de conflicte, dezamorsează situații critice, întinde punți de legătură și deschide noi perspective atunci când pentru alții acestea nu mai există. Se afirmă ca o mare putere regională, fără a emite pretenții hegemonice și nici principii fundamentaliste. O dată cu prăbușirea URSS, pentru Turcia a apărut o șansă unică în ultimii 400 de ani de a se reafirma ca o putere regională¹².

Turcia va continua să-și urmărească propriile sale interese care constau în: realizarea rolului de arbitru în disputa dintre SUA, Rusia și China pentru Eurasia; confirmarea statutului de putere regională și de interfață între civilizația islamică și occidentală; recunoașterea necesității prezenței și implicării sale active în rezolvarea/gestionarea crizelor din Zona Extinsă a Mării Negre (ZEMN).

Este greu de crezut că va realiza aceste obiective fără a face compromisuri dar putem afirma că eforturile sale se vor înscrie în tendința acestor vremuri – evoluția internațională către o lume multipolară.

Note:

1. Văduva, Gheorghe, „Turcia – pivot geostrategic eurasiatic”, în revista „Geopolitica”, nr. 25, Editura TOP FOR (T), București, 2005, pag. 19;
2. Brzezinski, Zbignien, „Marea tablă de șah, supremația americană și imperativele sale geostrategice”, București, Editura Univers Enciclopedic, București, 2000, pag. 53 - 57;
3. Nazare, Vasile, „Turcia și jocurile de putere în bazinul Mării Negre”, în revista „Geopolitica”, nr. 25, Editura TOP FOR (T), București, 2005, pag. 111 - 112;
4. Lăutoreanu, Cosmin, „UE încotro?”, în revista „Geopolitica”, nr. 13, Editura TOP FOR (T), București, 2003, pag. 21;
5. Georgescu, Laura, „Turcia a îndeplinit condițiile UE”, <http://www.cotidianul.ro/index.php>;
6. Busi, Dorel, „Aderarea Turciei la Uniunea Europeană”, în revista „Geopolitica”, nr. 25, Editura TOP FOR (T), București, 2005, pag. 40 - 42;
7. Săgeată, Mircea, „Lumea islamică: rețea dinamică de sisteme”, Editura TOP FOR (T), București, 2006, pag. 23-39, 93-98;
8. Văduva, Gheorghe, „Marele Orient Mijlociu – entitate sau zonă de falie?”, în revista „Impact Strategic”, nr. 1/2005, pag. 24 – 25 și nr. 2/2005, pag. 70 – 74;
9. „Strategia de securitate a României”, 2006, pag. 19 – 20;
10. Nazare, Vasile, „op. cit”, pag. 115 - 119;
11. Nazare, Vasile, „op. cit”, pag. 120;
12. Vlad, Corneliu, „Turcia – revelația unei puteri regionale”, în revista „Geopolitica”, nr. 33-34, Editura TOP FOR (T), București, 2009, pag. 69 – 70.

Federația Rusă, un actor internațional în cursa pentru recâștigarea statutului de putere globală

----- Colonel dr. Vasile Cerbu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Mediul de securitate internațional în zona euroatlantică și a Extremului Orient se află într-o rapidă schimbare. Unele schimbări decurg din evoluția obiectivă a mediului de securitate, sunt rezultatul unor strategii și programe și au un caracter previzibil și liniar. Alte schimbări au o doză de incertitudine, semnificativă ca natură, amploare și durată și au un caracter surprinzător, seismic sau de discontinuitate strategică¹.

Noile riscuri, amenințări și vulnerabilități la adresa securității României și a comunității de state democratice își găsesc originea în triada terorism, proliferarea armelor de distrugere în masă și regimuri nedemocratice sau instabile. Recrudescența unor forme de acțiune violentă în cadrul unor dispute interetnice și interconfesionale, a terorismului internațional, insuccesul unor încercări de mediere și soluționare pe cale diplomatică a acestora, induc noi valențe în menținerea interesului statelor pentru păstrarea unor capacități de apărare care să asigure prezervarea, inclusiv pentru folosirea forței militare, a intereselor lor naționale vitale.

Considerații generale

În anii 2011 și 2012 dinamica fenomenului militar și politico-militar a fost și mai este influențată de o serie importantă de factori. Cei mai importanți sunt: implementarea noilor direcții de politică externă a SUA în abordarea Administrației Obama; evoluția dosarelor iranian și nord-coreean privind înarmarea nucleară; profunzimea recesiunii economiei globale și modul de soluționare de către G 8 și G 20 a impactului acesteia în toate planurile (politic, social, economic și militar); evoluția situației de securitate din teatrele de operații din Afganistan și Balcani; acțiunile de politică externă, energetică, climaterică, militară și de securitate promovate de actori internaționali statali majori (Federația Rusă, Brazilia, Republica Populară Chineză, India) în relațiile cu SUA, NATO, UE, ASEAN, precum și în cadrul ONU, OSCE, CSI (Comunitatea Statelor Independente), OTSC (Organizația Tratatului de Securitate Colectivă), OCS (Organizația de Cooperare de la Shanghai); deteriorarea relațiilor între Turcia și Israel;

schimbările profunde generate de „Primăvara arabă”; schimbarea de optică privind aderarea Ucrainei la NATO, precum și sporirea riscurilor și amenințărilor, transnaționale, atât convenționale cât și asimetrice (terorism, crimă organizată, proliferarea armelor de distrugere în masă, revigorarea unor mișcări separatiste, extinderea fundamentalismului islamic, schimbările climatice la nivel global, criza economico-financiară etc.).

Și la adresa României acționează o serie de riscuri, amenințări și vulnerabilități. Cele mai importante dintre acestea sunt: fenomenele negative cu caracter transnațional; prelungirea recesiunii economice; dezvoltarea fenomenului migraționist și a presiunii acțiunilor de crimă organizată în Zona Extinsă a Mării Negre (ZEMN); instabilitatea politică și economică internă și în unele state vecine; evoluția imprevizibilă a unor conflicte înghețate; schimbări climatice, acțiunile întreprinse de Federația Rusă pentru consolidarea profilului său eurasiatic și recâștigarea profilului de superputere globală; acțiunile Ucrainei de re poziționare

în politica externă; acțiunile Turciei de consolidare a poziției de actor important în regiune.

Două tendințe au dominat anul 2011 și continuă să domine și anul 2012 în situația politică internațională: continuarea reviriamentului relațiilor dintre Federația Rusă și SUA și agravarea conflictelor din Orientul Apropiat și Mijlociu (în special în Siria și Iran) și Asia Centrală.

Relațiile SUA - Rusia evoluează către un parteneriat global

În ultimii ani, relațiile dintre SUA și Federația Rusă au fost „resetate” pozitiv în sensul evoluției acestora către un parteneriat global. Astfel, SUA au relansat relațiile cu Federația Rusă de la egal la egal, apreciind-o ca o mare putere și un potențial partener global pentru menținerea stabilității pe plan mondial.

Relansarea relațiilor între SUA și Federația Rusă se bazează pe măsuri majore aplicate în mai multe direcții. Acestea includ negocieri privind deja semnatul Tratat START-2 în martie 2010, negocieri privind rezolvarea dosarului iranian, consultări privind situația de securitate din Afganistan și procesul de pace din Orientul Apropiat și Mijlociu, negocieri privind asigurarea unor rute alternative de transport spre teatrul de operații din Afganistan folosind teritoriul Federației Ruse precum și cooperarea în domeniul apărării între cele două state.

Politica de „resetare” a relațiilor dintre Federația Rusă și SUA a fost continuată de președintele american Barack Obama. Inițierea relansării relațiilor dintre cele două state este un demers care s-a dovedit oportun. Agravarea recesiunii globale coroborată cu o criză politică și economică extinsă au adus, atât Federația Rusă cât și SUA, în fața perspectivei periculoase de revenire la situația din timpul Războiului Rece, într-un moment în care ambele state trebuiau să gestioneze grave amenințări la adresa securității. Mai presus de toate, cele două state au fost nevoite să se confrunte

cu o criză la nivelul interacțiunii, datorată limbajului, standardelor și stereotipurilor care datau de pe timpul Războiului Rece. Acestea au constituit o povară pentru oficialii militari și civili ai ambelor țări, povară care a împiedicat identificarea unui limbaj comun și a unor soluții mutual acceptate. Un exemplu în acest sens este noul tratat START care a fost inițial abandonat.

În urma revizuirii listei de inamici, cele două state au constatat că nu se află una pe lista celeilalte, iar principala amenințare comună constă în fenomenul de destabilizare care se propagă în regiuni vitale pentru propriile interese. Noile riscuri și amenințări la adresa securității internaționale (implicit la adresa celor două țări) au determinat cele două părți să revizuiască structura forțelor armate și programele de dezvoltare și înzestrare cu sisteme de armament și echipamente majore.

Aceste circumstanțe sunt stimulente puternice, suficiente pentru ca cele două state să coopereze, să găsească un limbaj și abordări comune la probleme unde acordul este posibil și să facă unele compromisuri în privința aspectelor asupra cărora nu s-au înțeles.

Astfel, Federația Rusă, printr-un decret al președintelui Dimitri Medvedev, a interzis comercializarea sistemului de rachete S-300 către Iran (chiar dacă recent a declarat că este posibilă reluarea tratatelor de comercializare a acestora, nefiind pe lista produselor interzise), precum și a altor tipuri de armamente/contracte în valoare de aproximativ 11-13 miliarde USD. Acesta este prețul pe care Federația Rusă îl consimte pentru a face parte din clubul occidental extrem de exclusivist. A acceptat intervenția militară în Libia dar se opune unei abordări asemănătoare în Siria. Anii următori vor aduce o reorganizare a relațiilor din punct de vedere economic, politic și militar. Federația Rusă a devenit membră a Organizației Mondiale a Comerțului și va colabora mult mai strâns cu NATO. Probabil va accepta crearea scutului antirachetă în ultima configurație propusă de SUA. Deasemenea s-au desfășurat negocieri, încununate de succes, de a pune la dispoziție spațiul F. Ruse pentru transporturile strategice ale SUA și ale NATO din/spre Afganistan. F. Rusă primește în schimb ceva tangibil, retorica SUA în problema Georgiei fiind mai puțin virulentă. Vor fi intensificate investițiile americane în marile proiecte, de importanță majoră pentru economia rusă. Pe de altă parte, Federația Rusă are o anumită libertate de acțiune în a-și promova interesele în Caucaz și în spațiul Europei centrale.

Federația Rusă își redefinește zona de responsabilitate

În timp ce administrația de la Washington promovează puterea diplomatică, Moscova vorbește în continuare despre și pe calea armelor.

Președintele rus, Vladimir PUTIN, a proclamat regiunea Eurasia drept sferă a intereselor exclusive ale Federației Ruse. Autoritățile ruse, prin vocea președintelui Vladimir PUTIN, susțin această aserțiune prin toate mijloacele de care dispun în politica internă și externă: diplomația (care include și recunoașterea republicilor secesioniste), vânzarea de armament, stabilirea de acorduri în domeniul apărării, construcția de baze militare, schimbarea de regimuri, proiecte de reformare a sistemului de securitate în Europa, reforma economiei și a sistemului de securitate internă etc.

În condițiile în care până de curând spațiul fostei Uniuni Sovietice a părut a fi un vast câmp de luptă geopolitic, unde marile puteri ale lumii au luptat pentru a cuceri „trofee”, problemele de natură economică și politică pe care aceasta le înregistrează au determinat o schimbare spectaculoasă a situației. Astfel, acestea au fost mai mult preocupate de rezolvarea propriilor probleme și au acordat o atenție mai mică evoluției evenimentelor din fostul teritoriu sovietic. Această situație a creat oportunitatea de conducere și de impunere a intereselor proprii Federației Ruse.

Faza în care principalii actori ai lumii internaționale (SUA, UE și R.P.China) își elaborau propriile planuri care includeau fostele republici sovietice s-a încheiat. SUA și-a reevaluat prioritățile și se concentrează pe zona Asiei de sud și de est și zona Pacific mai mult decât pe fostele republici sovietice. UE, în actuala configurație, nu este un actor care să acționeze la nivel planetar. R.P.Chineză își concentrează eforturile spre vecinii săi ca mijloc de atingere a intereselor economice. În cadrul acestei ecuații, Turcia a apărut ca un element nou și ambițios dar care mai are nevoie de mult timp pentru dezvoltarea de strategii independente.

În acest context, pentru Federația Rusă s-au deschis noi oportunități. A obținut o recunoaștere a ceea ce numește zona sa de interese privilegiate în regiune. Astfel, Ucraina s-a apropiat de Federația Rusă ca urmare a lipsei de alternative. O lipsă și mai acută de opțiuni a fost constatată și în Kârgâstan pe timpul

ultimelor evenimente violente. Federația Rusă s-a dovedit singura putere mondială capabilă să-și asume responsabilitatea rezolvării disputei.

Chiar în condițiile în care în Asia Centrală există baze militare care aparțin atât SUA cât și Federației Ruse, se constată o lipsă a instituțiilor care să impună securitatea. Cu o vechime de câțiva ani, Organizația Tratatului de Securitate Colectivă (OTSC) a rămas mai mult „un club de prieteni ai Federației Ruse”, care a funcționat ca forță simbolică de contrabalansare a NATO.

Prezentul impune totuși ca OTSC să funcționeze ca o alianță politică și militară capabilă (aspect confirmat în conflictul Kârgâz) iar pentru asta trebuie supusă unui proces de transformare. Astfel, OTSC va trebui să aibă o structură politică similară cu cea a NATO. În plus ar trebui să-și creeze un set de instrumente integrate moderne și o capacitate analitică mult mai bună. Se va asigura în felul acesta transformarea OTSC dintr-o organizație nefuncțională, copie a Tratatului de la Varșovia, într-un mecanism funcțional, adecvat pentru a răspunde noilor provocări. Reformarea OTSC nu va avea nevoie de depășirea spațiului fost sovietic.

Federația Rusă are capacitatea de a acționa multilateral așa cum a procedat Franța în Africa în anii '60 și '80, dar nu are baza legală pentru a acționa în acest sens (acorduri bilaterale cu statele foste sovietice care stipulează formele și condițiile de intervenție).

Lumea postsovietică, se poate aprecia, a intrat într-o fază periculoasă, nouă. Fostele republici au fost lăsate să-și rezolve singure problemele. Această zonă este pentru Federația Rusă mai mult o zonă de responsabilitate decât o zonă de interese privilegiate și astfel Moscova trebuie să-și asume un rol principal pentru a răspunde provocărilor tip „Kârgâstan”, în caz contrar orice pretenții ulterioare pentru un rol special se va dovedi de neacceptat.

Totuși nu se întrevide nici o variantă ca vreo altă putere mondială să-și asume rolul de a duce o dificilă povară a responsabilității pentru această regiune.

Federația Rusă și-a reimpus dominația în Caucaz

S-au împlinit câțiva ani de la războiul ruso-georgian, perioadă în care Federația Rusă și-a reimpus dominația în Caucaz. Astfel s-a consolidat prezența militară în cele două regiuni georgiene secesioniste, Abhazia și Osetia de Sud, unde a dislocat aproximativ 3000 de militari (câte aproximativ 1500 în fiecare dintre acestea). În același timp a fost consolidată prezența militară în Armenia, unde și-a extins perioada de închiriere a bazei sale militare de la Gyumri².

Deasemenea, Federația Rusă și-a reconfigurat dispozitivul militar din Caucazul rus, unde are dislocat 2000 de militari ruși, 40000 forțe cecene pro-ruse, un

sistem suplimentar de rachete S-300 și cea mai modernă și precisă rachetă cu rază scurtă de acțiune tip „Iskander”. Se poate aprecia că Federația Rusă este puterea dominantă în Caucaz, iar ultimele acțiuni nu fac decât să-i consolideze poziția.

Regiunea Caucazului este deficil de controlat, comparabilă cu a Afganistanului, iar dominația în regiune nu va putea fi menținută decât prin forță brută. Dislocarea sistemului de rachete S-300 constituie o reacție la acțiunile SUA de imixtiune în sfera de influență a Federației Ruse, în același timp având legătură cu eforturile proprii de a controla regiunea.

Aspectele legate de balanța puterii în Eurasia sunt deosebit de importante pentru ambele puteri. Revirimentul rus din ultimii ani a avut ca obiectiv, în parte realizat, respingerea influențelor americane în zonă (manifestate după colapsul Uniunii Sovietice pentru a împiedica reimpunerea hegemoniei statului rus). Dislocarea sistemului de rachete S-300 pare să fie

răspunsul rus la dislocarea de rachete „Patriot” în Polonia și a elementelor antirachetă din România, ca etapă a reconfigurării sistemului de apărare antirachetă din Europa.

Un alt aspect, relevant pentru interesul Federației Ruse din Caucaz, este protocolul semnat cu Armenia între președinții celor două state în anul 2010. Acest protocol este o prelungire a tratatului bilateral privind apărarea semnat în anul 1995, care însă include aspecte noi. Federația Rusă garantează în totalitate integralitatea teritorială a Armeniei, nu doar granițele cu Turcia și Iranul. Este astfel avertizat Azerbaidjanul (care are în vedere folosirea tuturor mijloacelor pentru recâștigarea teritoriului Nagorno-Karabakh), că opțiunea militară împotriva Armeniei nu este de dorit. Totodată, acest protocol transmite mesajul că Federația Rusă nu dorește să se retragă curând, tratatul fiind extins până în anul 2044. Acest acord are implicații

extinse și demonstrează că strategii ruși încep să gândească pe termen lung.

Federația Rusă este ocupată de crearea unui sistem de securitate în jurul său profitând de pauza pe care o înregistrează procesul de extindere a NATO spre est și de problemele majore pe care le au de rezolvat marile puteri în Orientul Apropiat și Mijlociu și în Asia Centrală.

Federația Rusă își consolidează influența în Ucraina și Republica Moldova

După „Revoluția portocalie” din 2004, Federația Rusă și-a făcut o prioritate din a securiza flancul său sud-vestic din Europa. Dintre toate statele foste sovietice, Ucraina are cel mai important rol din punct de vedere strategic (sectoarele acesteia - industrial și agricol - sunt integrate în propriul sistem economic iar 80% din gazele naturale ce sunt livrate Europei tranzitează spațiul Ucrainei). Victoria „Revoluției portocalii” a fost un moment de cotitură pentru Federația Rusă, apreciat ca fiind o amenințare la adresa existenței acesteia prin obiectivele pe care și le propunea (accederea la structurile euroatlantice). Moscova a fost determinată să-și concentreze eforturile pentru a îndepărta influența Occidentului de la periferia sa și să-și restabilească autoritatea.

După aproximativ 5 ani, Federația Rusă a schimbat orientarea Ucrainei, cu efecte benefice: a fost prelungită cu 25 de ani perioada de staționare a Flotei Ruse din Marea Neagră în baza navală din Sevastopol (apreciată ca un simbol al protecției regiunii asigurată de Moscova); s-a încheiat un nou acord în domeniul informațiilor; a fost reconfigurat aparatul militar de securitate, similar cu cel din perioada sovietică.

Deoarece influența în Ucraina s-a impus repede, Federația Rusă a putut trece la următorul obiectiv, Republica Moldova, stat aflat pe flancul său sud-vestic. Specialiștii ruși în securitate apreciază Republica Moldova ca fiind ultimul stat care trebuie controlat pentru a-și asigura securitatea dinspre sud-vest.

România, deși nu poate rivaliza cu puterea economică și militară a Federației Ruse, urmare a statutului de membru în structurile euroatlantice, constituie o amenințare la adresa acesteia prin coridorul moldovean.

Moscova a făcut presiuni asupra elementelor occidentale de la Chișinău. Este un semnal că abordarea Federației Ruse funcționează în acest moment și Moscova are suficientă influență pentru a bloca orice orientare pro-occidentală în zona de responsabilitate.

Federația Rusă își concentrează efortul și către est

În condițiile în care Federația Rusă a atins un nivel de securitate suficient înspre vest, își permite să-și îndrepte atenția și către statele vecine de la est.

Atenția nu este captată doar de vecini importanți cum sunt R. Chineză și Japonia, ci și de o serie de actori dinamici ca Vietnam, Indonezia și Coreea.

Pentru Federația Rusă puterea economică dinamică, în creștere, a Asiei este o piață de exploatat care impune acordarea unei atenții sporite. Este o oportunitate în a-și dezvolta sfera exporturilor de gaze naturale și de petrol. Federația Rusă a semnat acorduri semnificative cu R.P. Chineză și Japonia de furnizare a gazelor naturale și a petrolului. În R. Coreea furnizează gaze lichefiate. Sunt însă oportunități cu alte state, ca Vietnam și Indonezia, care au nevoie de tehnologie în domeniile militar, energetic, nuclear și spațial, echipamente pe care Federația Rusă le deține în cantități semnificative și pe care le exportă într-o măsură tot mai mare.

Intensificarea prezenței ruse în regiunea Asia de Est generează provocări politice și de securitate. Federația Rusă devine mult mai implicată în regiune, într-un moment în care condițiile economice și de securitate din regiune se schimbă cu rapiditate și generează o intensificare a competiției.

Federația Rusă pe eșicherul politic european

Federația Rusă se afirmă în continuare ca pol de putere regional și mondial. Deși pe plan intern este măcinată de puternice manifestații antiguvernamentale și antiprezidențiale, Rusia a reușit să se concentreze asupra conflictelor regionale și să elimine influența externă, direct sau indirect. Federația Rusă domină în regiune din punct de vedere al securității datorită alianțelor sale militare și a acordurilor bilaterale în acest domeniu, dar și a prezenței militare apreciabile în această zonă.

În contextul în care SUA sunt mult prea preocupate cu problemele din Orientul Apropiat și Mijlociu și Asia Centrală iar europenii sunt preocupați de criza financiară, Moscova este încrezătoare că are suficient timp de a-și continua planurile de reconsolidare a influenței

asupra Euroasiei. Federația Rusă își urmează o agendă a „cuceririlor” conform planificării.

S-au stabilit relații noi cu Danemarca, care este o țintă mai puțin vizibilă pentru eforturile diplomației ruse, dar importanța pe care această țară o are concurează, din punct de vedere geopolitic cu toate celelalte țări din vecinătatea granițelor ruse. Poziția strategică a Danemarcei îi permite acesteia să controleze traficul naval din Marea Baltică.

De asemenea, poziția acestei țări de outsider în UE (nu face parte din zona euro, opozant al politicii de

extindere, nu a aderat la Politica Europeană de Apărare și Securitate Comună, aliat fidel al SUA, unul din cele mai puternice state proatlantice) o transformă într-o țintă deosebit de importantă a intereselor diplomatice ale Federației Ruse. Pentru Danemarca este o oportunitate de a limita influența Germaniei asupra procesului de luare a deciziilor de a-și consolida independența față de acest stat.

Autoritățile ruse își concentrează eforturile diplomatice asupra României, Poloniei și cel mai important asupra Germaniei și într-o mai mică măsură a Franței.

Deși a fost asigurată că sistemul planificat de apărare antirachetă din Europa „nu este o amenințare la adresa Federației Ruse și nici nu schimbă balanța de putere strategică”, Moscova a declarat că răspunsul ei va fi „eficient și asimetric”, amenințând cu amplasarea de rachete cu rază scurtă de acțiune de tip „Iskander” în Kaliningrad, pe coasta baltică, direct la frontiera UE. Federația Rusă nu crede în sinceritatea asigurărilor declarative de la nivelul NATO, iar refuzul SUA de a oferi garanții juridice pentru amplasarea elementelor scutului antirachetă în Europa ar putea fi interpretată ca o intenție de a folosi în viitor acest sistem împotriva Federației Ruse.

Regional, rușii și-au consolidat prezența militară în apropiere de Estonia cu un efectiv de ordinul zecilor de mii de militari, în special în RM Leningrad, cu comandamentul la Sankt Petersburg; au încheiat un acord cu Belarus, aflată în vecinătatea Poloniei, în baza căruia pot disloca rapid efective militare pe teritoriul belarus în caz de necesitate impusă de un scenariu al unei situații de război (trebuie menționat totodată că Federația Rusă domină R. Belarus și din punct de vedere economic); la acestea se adaugă și faptul că rușii au dislocat sisteme de apărare antiaeriană tip „S-400” în enclava Kaliningrad și intenționează să disloce, în cursul următorului an, în același loc, noul sistem de rachete tip „Iskander”, care execută misiuni cu caracter ofensiv.

Referitor la criza Zonei Euro, Federația Rusă consideră că UE este capabilă să depășească dificultățile crizei economice și își exprimă disponibilitatea de a-i acorda ajutor. F.Rusă a achiziționat și a urmărit să achiziționeze active în cadrul lanțului de furnizare a resurselor energetice din Europa. Aceasta îi oferă un grad sporit de influență asupra politicilor externe ale statelor europene individuale. În condițiile în care UE se confruntă cu o criză, fiind mai puțin capabilă decât în trecut să asigure sprijin economic statelor vecine din Europa de Est, în prezent, F.Rusă negociază prețurile la gaze naturale cu Polonia, Cehia, Bulgaria și alte state. Avantajul F.Ruse în acest caz este pe termen scurt, deoarece un influx de gaz natural lichefiat va obliga Federația Rusă să scadă prețul practicat la energie.

În ceea ce privește statele baltice, Federația Rusă are obiectivul de a crea „zone tampon” consolidate în cel puțin două din cele trei țări. Letonia este fragilă pe plan intern și incapabilă să funcționeze normal, ca urmare a minorității numeroase vorbitoare de limbă rusă. Estonia este mai ușor de izolat, fiind situată între Letonia și Federația Rusă. Lituania este cel mai puternic stat cu care Federația Rusă se confruntă. Lituania are un număr relativ mic de vorbitori de limbă rusă, are cea mai mare parte a frontierei în comun cu Polonia, stat ce se opune Federației Ruse și Belarus, având și diplomați foarte capabili.

În privința Germaniei, Moscova utilizează instrumente economice și energetice pentru a-și consolida relațiile și încearcă să se dovedească un partener de încredere în domeniul securității. Anul trecut a fost finalizat proiectul ruso-german „North Stream” de construire a unui gazoduct care tranzitează Marea Baltică, în ciuda opoziției statelor baltice și ale Poloniei, perceput ca un pericol pentru mediu și un risc pentru securitatea lor economică. Nemulțumirile au fost ignorate și în Germania (fiind considerate dovezi a ostilității istorice a acestor state față de Federația Rusă și Germania).

Pentru Ucraina, Moscova a găsit soluții de stopare

a extinderii NATO. Pentru Republica Moldova și ART are pârgii de acțiune pe care le utilizează. Bulgaria este deja curtată. În schimb, Moscova este vădit mai deranjată de poziția României, care a adoptat un rol mai agresiv decât Bulgaria în promovarea intereselor SUA de a reduce influența rusă în zona central și est europeană

Cu Franța, Federația Rusă are încheiate mai multe acorduri militare și comerciale esențiale. Președinții celor două state, la întâlnirea de la Paris din luna martie a anului trecut, au creat impresia, cel puțin la nivel retoric, că se apropie de alianța ruso-franceză din 1892, mai mult decât în orice alt moment ulterior primului război mondial. Aceste succese ale F. Ruse sunt însoțite de o serie de reforme ale instituțiilor statului.

Federația Rusă – reforme interne profunde având ca efect modernizarea

Situația de securitate din Federația Rusă este în ansamblu stabilă. Acest stat continuă să fie autoritarist, centrist, în cadrul căruia nucleul decizional și administrativ este ocupat de reprezentanți ai structurilor de forțe, inclusiv ai serviciilor secrete. Sistemul electoral parlamentar și prezidențial nu este unul autentic, liber și democratic. Protestele și demonstrațiile opoziției sunt de cele mai multe ori interzise ori se încheie prin intervenția brutală a forțelor de ordine.

Mass-media este sub controlul discret al instituțiilor

statului. Practic nu există mass-medii independente. Canalele de televiziune, posturile de radio, presa scrisă, sunt cenzurate semnificativ, reflectând inclusiv propaganda de stat și într-o oarecare măsură cultul personalității. Se lansează, de regulă la comandă politică dar și din proprie inițiativă, atacuri la adresa opoziției și a occidentului în general.

În acest context Federația Rusă a avut de ales de a menține stări anacronice în domeniile economic, politic sau militar sau de a se reforma, adoptând reforme care să-i permită evoluția spre modernizare. A optat pentru varianta reformelor.

La începutul anului trecut Federația Rusă a adoptat o nouă doctrină militară. Doctrina a fost adoptată în contextul în care pe plan internațional, Moscova pune în aplicare măsuri pentru refacerea sferelor de influență și completarea cadrului legislativ necesar pentru a întrebuiți forțele armate ca principal vector, alături de vectorul energetic, de proiectare și menținere a influenței în spațiul eurasiatic și în lume. Doctrina definește o serie de pericole și amenințări care reprezintă noutăți față de cele anterioare. Astfel, Federația Rusă percepe ca principale amenințări externe la adresa sa, următoarele: tendința NATO de a-și asuma „funcții globale” și de extindere spre frontierele sale vestice; dislocarea/ întărirea contingentelor militare străine pe teritoriile limitrofe Federației Ruse, aliaților săi tradiționali și în proximitatea apelor teritoriale rusești; constituirea și dislocarea de noi sisteme de apărare antirachete strategice care sunt înregistrate ca factor de subminare a stabilității globale și perturbator al raportului de forțe în domeniul nuclear balistic. Documentul subliniază și aspecte privind militarizarea spațiului cosmic, revendicările teritoriale la adresa Federației Ruse și aliaților acesteia, încălcarea Cartei ONU și a altor norme de legislație internațională,

proliferarea terorismului global și a altor probleme specifice domeniului securității militare.

În privința direcțiilor de acțiune, în domeniul politicii militare documentul subliniază, ca principal aspect de noutate, posibilitatea întrebuițării preventive, pentru descurajare, a armamentului nuclear, cu referință în subsidiar, la fostele state sovietice aflate în proximitate dar și la state aflate în ascensiune ca R.P. Chineză sau cu care Federația Rusă are probleme teritoriale, cum este Japonia.

Ca noutăți din punct de vedere al modului de acțiune, din care rezultă și riscurile la adresa securității României, menționăm: dreptul de a utiliza armament nuclear ca metodă de răspuns la un atac împotriva propriului teritoriu sau al aliaților, executat cu armament nuclear sau alt tip de armament de distrugere în masă, precum și ca răspuns la o agresiune majoră de tip convențional; utilizarea sistemelor de armament de înaltă precizie în scop de intimidare și descurajare; dislocarea de trupe în afara teritoriului național pentru a-și proteja propriile interese sau cetățenii ruși din afara granițelor, în conformitate cu legislația federală și

normele de drept internațional; principala misiune a forțelor armate este respingerea oricărei agresiuni împotriva Federației Ruse și a aliaților săi.

Se poate concluziona că noua doctrină nu identifică NATO ca adversar dar menționează ca risc tendința Alianței de a se transforma într-o forță globală care acționează în afara zonei sale de operații.

Ca lider al OTSC, Federația Rusă acționează în direcția creării instrumentelor militare de asigurare a unui rol credibil. Astfel, a fost creată Forța Colectivă de Reacție Rapidă (FCRR). Instituirea autorității asupra Ucrainei a constituit unul din obiectivele Federației Ruse care a produs schimbări la nivel geopolitic, în trei moduri: în spațiul extins al Mării Negre, în spațiul European și în plan militar (forțele armate au fost restructurate trecându-se de la un sistem de comandă-control structurat pe patru eșaloane la unul structurat pe trei eșaloane).

La 07.05, la Moscova, s-a desfășurat ceremonia de investire a lui Vladimir PUTIN în funcția de președinte

al Federației Ruse. La bilanțul activității guvernului său, Vladimir Putin a prezentat următoarele concluzii:

- la începutul anului 2012, economia rusă a depășit consecințele declinului din perioada 2008 – 2010, PIB-ul Federației Ruse a crescut cu 4,3% în perioada ianuarie – februarie a.c. și cu 4,8% în luna martie a.c., comparativ cu perioadele similare ale anului precedent;

- Federația Rusă a depășit criza iar datoria externă este în quantum mai mic de 10% din PIB, ceea ce reprezintă unul dintre cei mai buni indicatori din lume;

- până în anul 2015, nivelul investițiilor în economia rusă va crește la 25% (de la 20% din PIB în prezent);

- înființarea Uniunii Vamale și a Spațiului Economic Unic Federația Rusă - Belarus - Kazahstan reprezintă cel mai important eveniment din spațiul ex-sovietic de după dezmembrarea Uniunii Sovietice, iar următorul pas îl va constitui lansarea, în anul 2015, a proiectului „Uniunea Economică Eurasiatică”;

- în următorii 10 ani vor fi alocate aprox. 590 mld. EUR. pentru modernizarea FA și a complexului militar industrial.

Imediat după investirea în funcția de președinte, Vladimir Putin, a semnat o serie de decrete:

- privind măsurile de realizare a cursului de politică externă, care trasează direcțiile principale de acțiune pentru MAE, în colaborare cu alte organe federale ale autorității executive;

- privind realizarea planurilor (programelor) de construcție și dezvoltare a FA ale Federației Ruse, a altor trupe, organe și formațiuni militare și modernizarea Complexului Militar Industrial care prevede:

- dotarea FA ale Federației Ruse, a altor trupe, organe și formațiuni militare cu tipuri de armamente, tehnică militară și specială moderne, ajungând la ponderea de 70% din total în anul 2020;

- dezvoltarea prioritară a forțelor de descurajare nucleară, mijloacelor de apărare aerospațială, sistemelor de comunicații, de cercetare și dirijare, de luptă radioelectronică, aparatelor de zbor fără pilot, sistemelor de atac robotizate, aviației de transport, armamentului de înaltă precizie și a mijloacelor de luptă împotriva acestora și a sistemelor de protecție a militarilor;

- dezvoltarea Forțelor Navale, în special a celor dislocate în Zona Arctică și Extremul Orient, în scopul apărării intereselor strategice ale Federației Ruse.

- privind perfecționarea a serviciului militar;

- privind măsuri de realizare a politicii demografice, care solicită guvernului să asigure, până în anul 2018, creșterea coeficientului natalității până la 1,753 și a speranței de viață la 74 de ani (față de 70,3 în prezent).

La 21 mai, președintele Federației Ruse a semnat decretul privind structura și componența noului guvern condus de premierul Dmitri MEDVEDEV.

Premierul D. MEDVEDEV a enumerat prioritățile noului guvern în următoarele șase luni, respectiv: finalizarea și adoptarea programelor de stat pentru dezvoltarea socială și economică; îmbunătățirea indicatorilor demografici; înaintarea în parlament, pentru aprobare, a proiectului de buget pe o perioadă de trei ani (2013 - 2015); creșterea veniturilor salariale ale funcționarilor din domeniul social și implementarea măsurilor prevăzute în „foile de parcurs” ale inițiativei antreprenorilor în domeniul administrației vamale; adoptarea unor măsuri în vederea îmbunătățirii climatului de investiții și reorganizarea serviciilor administrative de stat.

La 26.05, președintele rus, Vladimir PUTIN, a aprobat componența Consiliului de Securitate al Federației Ruse. Acesta va fi condus de președinte și va avea ca membri permanenți pe premierul Dmitri MEDVEDEV, directorul Serviciului Federal de Securitate (FSB), șeful Administrației Prezidențiale, ministrul de interne, ministrul de externe, ministrul apărării, președintele Consiliului Federației, președintele Dumei de Stat, directorul Serviciului de Informații Externe (SVR), secretarul Consiliului de Securitate, și adjunctul secretarului Consiliului de Securitate, Rașid NURGALIEV.

Revenirea Federației Ruse la statutul de mare putere, cu capacitatea de proiectare a forței la nivel global, este una din tendințele majore ale situației internaționale. Progresul pe care l-a realizat în acest sens constituie punctul culminant al mai multor ani de eforturi în vederea restabilirii influenței Moscovei în fostul spațiu sovietic.

Apreciem că Federația Rusă și-a recâștigat statutul de mare putere, cu potențial de acțiune la nivel planetar.

Note:

¹ James N Sosiman, Turbulență în politica mondială. O teorie a schimbării și continuității, Editura Academiei Române, 1994, pp. 93-113.

² În această bază militară Federația Rusă a redislocat aproximativ 4000 de militari și două sisteme de rachete S-300.

Vulcani și mănăstiri

----- **Locotenent colonel Romeo Feraru, Divizia 2 Infanterie „Getica”**

Continuăm drumeția noastră prin județul Buzău, poate spre cea mai spectaculoasă minune naturală a locului - Vulcanii Noroioși de la Berca, mai precis din zona Pîclele Mari și Pîclele Mici.

Această arie a fost declarată monument al naturii încă din anul 1924 și este printre puținele locuri din Europa în care pot fi văzuți vulcani noroioși, fenomene similare aflându-se doar în Siberia, Australia și în insula Trinidad din Caraibe.

În România se mai întâlnesc astfel de fenomene, mai frecvent, în Subcarpații de Curbură, dar și lângă Ocna Sibiului, la Homorod, Bazna, pe dealurile Transilvaniei și chiar în anumite zone colinare din Moldova.

Totuși, formele cele mai interesante, cu dimensiunile cele mai mari, pot fi întâlnite în rezervația geologică și botanică din județul Buzău, aceasta având o suprafață de aproximativ 30 de hectare.

Trecând peste această scurtă documentare, care poate fi mai cuprinzătoare navigând pe internet, demarăm călătoria noastră de o zi.

Traseul este cel spre Brașov, pe Drumul Național 10, până la Sătuc (aproximativ 18 km. de Buzău), unde, conform indicatoarelor, ne îndreptăm spre Berca, făcând la dreapta. După trecerea râului Buzău, ajungem la o intersecție, continuându-ne călătoria spre Vulcanii Noroioși, prin ocolire spre stânga. „infrastructura” e bună,

refăcută în urmă cu 4-5 ani, dar, pe alocuri, cu alunecări de teren; după aproximativ 15 km., traversând câteva sate dar și o frumoasă zonă colinară cu fânețe întinse, ajungem la o intersecție marcată cu indicatoare, de unde facem la stânga, cam doi km., până la Pîclele Mari.

La Vulcanii Noroioși

După ce plătim „taxa” de intrare - un bilet costă 4 lei - , trecem bariera montată de întreprinzătorul local și intrăm în zona protejată, surprinși de o senzație neobișnuită; crezi că ești pe o altă planetă - platoul arid, cu crapături și torenți adânci, imagine ruptă parcă dintr-un peisaj selenar, straniu.

AREAL BUZOIAN

Dacă soarele este darnic și dogorește din plin, putem crede că ne aflăm în plin deșert african. Culoarea noroiului, ce curge din cratare, devine, din gri, un galben deschis, pe măsură ce se uscă.

În jur vezi terenuri sterpe, inundate de noroi și acoperite de un strat gros de nămol solidificat. Urcând spre vârf, ocolind izvoarele de noroi, ajungem la cratere. Cel mai palpitant, este când vedem cum bolborosește noroiul, totul datorându-se acțiunii gazelor naturale, ce emană din adâncuri, și antrenează, în drumul lor, apă din pânza freatică, sol argilos și chiar petrol.

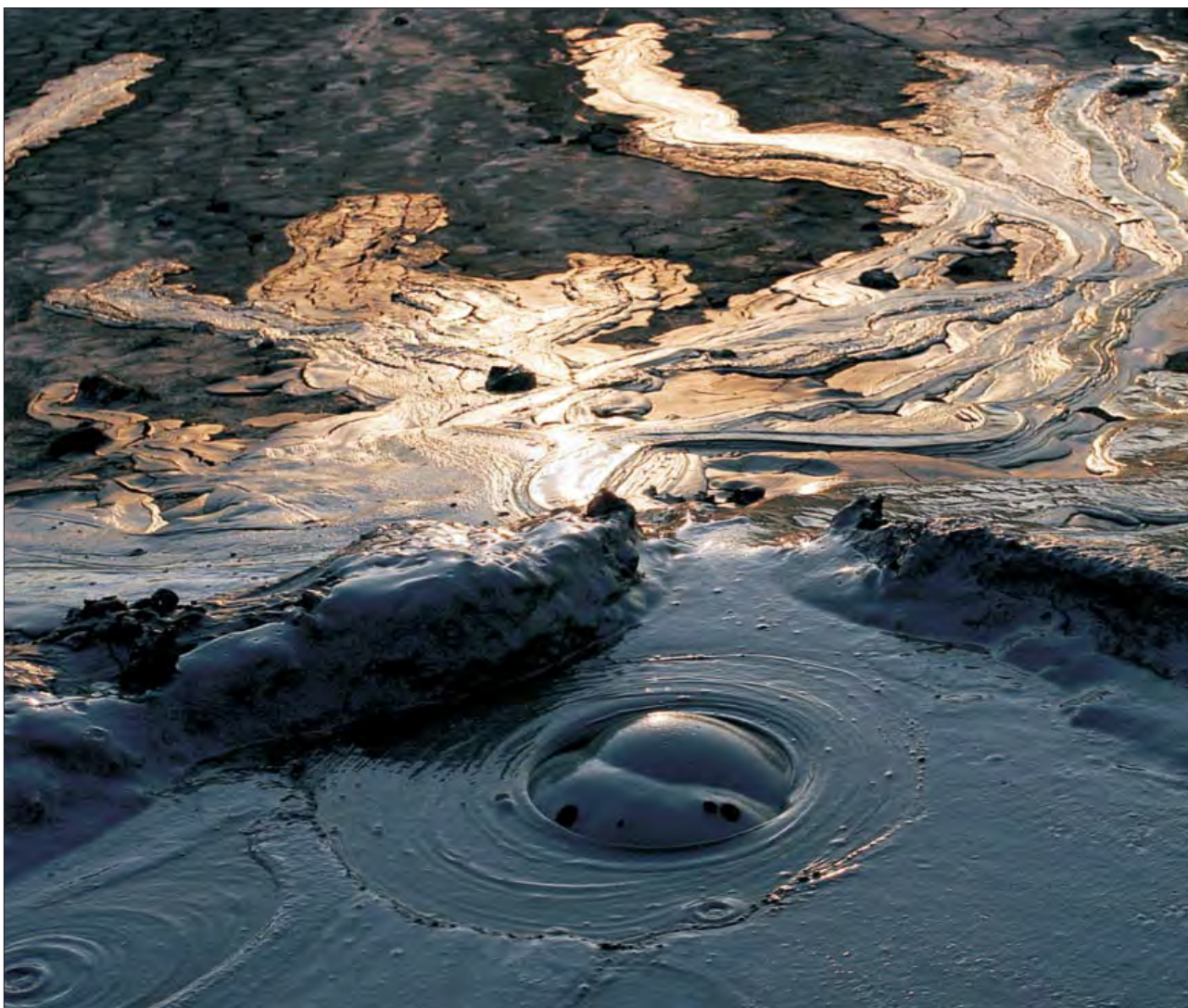
Zona aridă a vulcanilor este înconjurată de o vegetație surprinzătoare: tufe de liliac, arbori și

arbuști, măceși și gherghini, dar și două plante, pe care eu personal nu le-am identificat, foarte rare: *Nitraria schoberi* (sau gădurărița) și *Obione verrucifera*, sunt plante ce cresc doar în mediu sărat, pe care, paradoxal, îl agreează. Se pare că, aici este singurul loc din Europa unde cresc aceste plante, protejate, prin lege, de statul român.

După plimbarea printre munții selenari, locuri care au fost alese de trupe drept decor pentru clipuri muzicale, ne putem retrage la pensiunea întreprinzătorului local, să mâncăm un cârnaț de Pleșcoi și să bem un pahar de apă, sau de ... bere, iar dacă dorim să înnoptăm, beneficiem de camere decente, de două margarete.

Ne întorcem, pe același traseu, dar după 2 km. nu uităm să facem la stânga, pentru a merge la Pîclele Mici. Nu ratați să mergeți și acolo, chiar dacă, probabil, din inițiativa întreprinzătorului, care își protejează astfel exclusivitatea, drumul nu este marcat. Peisajul este mai abrupt, mai mare și mai sălbatic. Dintr-o parcare improvizată, urcăm vreo 800 de metri, pe jos, traversând o frumoasă fâneață. Intrăm, de data aceasta, fără taxă, direct în zonă vulcanilor noroioși.

Vă las să-i vizitați și să constatați dacă am avut, sau nu, dreptate, afirmând că, fără „amenajări” sunt mult mai atractivi, impunându-se prin naturalețe.

Mănăstirea Rătești

Pe drumul de întoarcere, vă propun să vizitați două lăcașe de cult, monumente istorice. La intrare în Berca, urmăm indicatorul spre Rătești, unde se află o mănăstire de maici. Pătrundem într-o curte primitoare, frumos gospodărită de cele 46 de călugărițe, unde rondurile de flori și mușcatele amintesc ambientul de la Văratec.

Mănăstirea este ctitoria (1593) lui Dragomir Căpitanul și a soției sale, jupâneasa Voica; era numai un schit de călugări, având o biserică mică din lemn, închinată Sfintei Treimi. Așezarea monahală va apărea menționată ca "schit" până în anul 1868. Prima menționare a Schitului din Rătești se păstrează din data de 6 mai 1634, când acesta este amintit într-un act de danie al monahului Sofronie de Gomești.

În anul 1752, locașul monahal din Rătești va ajunge, din pricina vicisitudinilor vremii sau a negli-

jenței urmașilor celor care l-au ctitorit, părăsit. În anul 1760, schitul este reînființat, ca urmare a donației făcute de boierii Scarlat și Alexandru Hrisoscoleu, devenind o obște de maici.

În 1784, pentru nevoile schitului, se va construi o nouă biserică, tot din lemn, închinată Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir. Pe temelie acestuia se va ridica, mai târziu, în anul 1844, biserica cea mare din zid, purtând ambele hramuri ale bisericilor vechi de lemn: "Sfânta Treime" și "Sfântul Mare Mucenic Dimitrie". Cimitirul mănăstiresc are, din 1784, o bisericuță, tot din zid, cu o singură turlă, având drept hram "Învierea lui Lazăr".

Cutremurele din anii 1940, 1977 și 1986 au provocat degradări ce au dus la necesitatea renovării zidurilor și picturii bisericii mari, precum și refacerea unora dintre cladirile cele vechi.

Interiorul bisericii principale a fost îmbrăcat în frescă, între anii

1843-1844, de către renumitul pictor Nicolae Teodorescu, conducătorul Școlii de Zugrăvi de la Episcopia Buzăului, ajutat de nepotul său, Gheorghe Tattarescu, elev al școlii. Din pictura lui Nicolae Teodorescu se mai păstrează astăzi doar catapeteasma.

În anul 1861, în Mănăstirea Rătești s-a înființat o Școală pentru maici și pentru fetele sărace din comunele învecinate, fondată și finanțată de episcopul Dionisie Romano. Tradiția școlii de la Rătești a fost reluată aici prin Școala de Adulte, în anul 1912, și prin Școala de Cântări Bisericești, din anul 1922; de asemenea, prin actualul Seminar Teologic din Buzău, înființat în anul 1996, prin grija Preasfințitului Episcop Norocel.

În ansamblul monahal se mai pot vizita, și vă invit să o faceți, o fântână, săpată în 1911 și muzeul, care se mândrește cu o valoroasă colecție de artă veche bisericască.

Cetățuia de la Berca

Părăsind satul Rătești, ne îndreptăm spre Berca, pentru a vizita fosta „Cetățuia”, azi schitul „Sfinții Arhangheli”. Acesta este situat pe dealul de la marginea de nord-vest a localității Berca, unde se ajunge, din dreptul bisericii noi, în doar 5 minute de mers cu mașina, pe drumul neasfaltat.

Biserica așezământului monahal a funcționat ca lăcaș de cult începând din 6 iunie 1694, când a fost terminată și sfințită, prin străduința marelui boier buzoian Mihalcea vel stolnic Cândescu, așa cum scrie în pisania bogat împodobită, în stil brâncovenesc, până la secularizarea din 1864. Cea mai veche atestarea documentară este actul de închinare

către Episcopia Buzăului, în 1741.

Fosta stăreție, fortificată, de unde și vechea denumire, „Cetățuia”, mare parte din ea, acum, ruină, mai păstrează urme din corpul de chilii, pe latura vestică, pivnițele boltite, din care, spune legenda, pornea un tunel ce trecea pe sub apa Buzăului, un turn-clopotniță, precum și o parte din zidul de incintă, din cărămidă din piatră de râu. În Primul Război Mondial a fost bombardată de artileria germană, în retragere pe Valea Buzăului. Edificiul se află pe lista monumentelor istorice din județul Buzău.

Biserica, cu o singură turlă pe naos, pridvorul pe stâlpi din zidărie, cele opt ferestre decorate la exterior cu ancadrame sculptate în piatră, are o arhitectură simplă

amintind de așezămintele de cult ridicate în epoca brâncovenească.

Coloanele portalului sunt sprijinite de doi lei, ușa, realizată din lemn de stejar, este, la rândul său, măiestrit sculptată. La interior, biserica prezintă bolți cu arcuri, sprijinite pe console. Pronaosul este despărțit de naos prin trei arcade, sprijinite pe patru coloane.

Dacă doriți să zăboviți la un pahar de vorbă, puteți poposi la complexul turistic „Măgura”, aflat pe DN 10, la 10 km. de Sătuc, localizat lângă „Fântâna lui Mihai Viteazul”, ansamblu sculptural datorat lui Gheorghe Ciobanu, autor și al obeliscului din Parcul Crâng.

De acolo, ne vom continua, în numărul viitor, drumeția pe Valea Buzăului.

Batalionul 47 Comunicații și Informatică „General Nicolae Petrescu”

80 de ani de istorie și tradiție

80 de ani de existență a acestei unități se contopesc cu viața a patru generații de militari ce și-au desfășurat activitatea în cadrul acesteia.

Cu toții au pus suflet și pasiune, s-au identificat cu meseria, cu normele cazone ale conduitei ostășești, cu datoria și misiunile ce le-au avut de îndeplinit.

Se cuvine ca astăzi, noi ce ducem mai departe tradițiile de luptă ale acesteia, să nu-i uităm pe cei ce ne-au fost mentori și care cu răbdare și migală sau asprime și severitate, atunci când a fost nevoie, ne-au pregătit și ne-au format, ne-au modelat caracterele, ne-au făcut să fim mai buni.

Poate că, pentru istorie, acești 80 de ani de existență reprezintă un moment în care am fost și noi prezenți, însă, pentru această unitate ale cărei tradiții de luptă încep la 1 aprilie 1932 reprezintă curajul și înțelepciunea trăite de oamenii acesteia în anii grei ai perioadei

interbelice, al celui de-al Doilea Război Mondial, al epocii comuniste, iar după 1989 a frământărilor și căutărilor de a deveni noi înșine, mai buni, mai drekți și mai curați.

De-a lungul timpului, această unitate a dovedit prin oamenii ei că cele mai grele misiuni se pot transforma în unele ușoare, atunci când performanța individuală, coeziunea și camaraderia se întâlnesc la vârf, când respectul între oameni este reciproc, iar hotărârea acestora depășește neajunsurile vieții cotidiene ostășești.

Ce-am învățat, ce ne dorim în viitor? În afară de formula clasică de-a continua tradițiile de luptă ale înaintașilor, noi vrem să fim mai buni ca ei, indiferent de situațiile în care va trebui să acționăm.

Justificarea acestei afirmații se împlinește zi cu zi prin misiunile îndeplinite de personalul unității atât în țară, cât și în teatrele de operații din diferite colțuri ale lumii.

Specificul armei noastre face ca noi să fim „cei tăcuți” stau în spatele decidenților și a căror activitate se vede doar atunci când ceva nu funcționează.

Suntem modești dar puternici, lucrăm individual, dar în grup, vorbim românește dar în specificul limbii transmisioniștilor, ca un corp încheat și unitar.

Toate acestea sunt câteva gânduri așternute pe hârtie, care la ceas aniversar se cuvin a fi spuse.

Mulțumesc subordonaților mei pentru modul în care au înțeles să ducă mai departe cu onoare și cinste tradițiile de luptă ale acestei unități, și le spun ca în luptă, ca și în viață, numai caracterele tari izbândesc și că incertitudinile zilelor noastre le depășim împreună în familia ce astăzi se numește Batalionul 47 Comunicații și Informatică „General Nicolae Petrescu”.

Colonel Cristian Serescu

Cercul Militar Buzău

Pe scena unor festivaluri

Sub girul Secției Tradiții și Cultură Militară din Comandamentul Logistic Întrunit, a Cercului Militar Brașov și a Cercului Militar Sibiu s-a desfășurat, în perioada 23-27 aprilie 2012, cea de a XXII-a ediție a Festivalului de umor cazon „Podul Minciunilor”. Juriul a fost prezidat de col. dr. Dorel Bejan.

S-a vernisat expoziția de fotografie umoristică și grafică satirică. În afară de concurs a fost instalată o expoziție retrospectivă de caricatură „CRIV 33”, selectată din vasta panoplie a șefului Cercului Militar Lugoj; s-au rulat videoclipuri umoristice.

Au urmat, succesiv, galele de concurs ale colegiilor militare liceale, academiilor categoriilor de forțe și cercurilor militare. Au fost supuse aprecierii juriului creațiile literare (epigramă, poezie și proză umoristică) precum și prestațiile interpretative/actoricești, de revistă, grup satiric etc, pe texte, note, dans și mișcare scenică pliate pe umorul cazon.

Cercul Militar Buzău a participat, la secțiunea creație, cu poezie umoristică și epigramă. În contul Anului Caragiale (aniversar –160 și comemorativ –100) un text satiric, glosând pe filele dedicate (în operă, publicistică și corespondență) armatei, intitulat „Caragiale. Chestiuni marțiale”, semnat de Emil Niculescu („încolonat” sub motto-ul „În război necurmat trăim: cu dușmanii în luptă, cu prietenii în armistițiu”, aforism aparținând marelui clasic) a obținut **locul III** la genul menționat.

În Cetatea Băniei a avut loc, în perioada 11-15 iunie, cea de a III-a ediție a Festivalului concurs „Pe aripile dansului”.

Juriul, al cărui președinte a fost doamna Liliana Hinoveanu, a fost compus din personalități ale vieții culturale militare și civile.

Paleta genurilor propuse în concurs a cuprins varii abordări: dans modern (hip-hop, street dance, disco etc.), dans tematic (musical, colaj tematic, fantezie colaj etc.) și folclor (internațional și național) stilizat.

Au participat grupuri coregrafice aparținând unor cercuri și instituții militare din Satu Mare, Galați, Curtea de Argeș, Ploiești, Râmnicu Vâlcea, Pitești, Brașov și Craiova.

Cercul Militar Buzău a obținut **locul I** la categoria dans tematic și **locul II** la categoria dans de caracter, prin grupul „Ambra”, instruit de doamna Mihaela Bălăceanu.

La a treia ediție a Festivalului Cântecului și Jocului Popular „La oglindă”, organizat de Cercul Militar Bistrița, garnizoana Buzău a fost reprezentată de către pl. Nicușor Andrei. Manifestarea a găzduit unsprezece formații folclorice și soliști, ce au realizat momente folclorice și au participat la cortegiul unei parade a portului popular, diplomă de noblețe a dăinuirii noastre, fiindcă, spunea Lucian Blaga, „veșnicia s-a născut la sat.”

Cei de la „Traian Vuia”, din nou, la înălțime

În perioada 23 - 27 aprilie 2012, o „delegație” a Școlii de maiștri militari și subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” Boboc, a participat la cea de-a XXII-a ediție a Festivalului Național de Umor Cazon „Podul Minciunilor”, găzduit de Cercul Militar Sibiu.

Grupul satiric al școlii a fost format din următorii: maestrul militar Eduard Antochi, coordonator și instructor cu tradițiile și cultura al instituției, elevii caporal: Bianca Stan, Gabriel Andrici, Dan Vlase, Ciprian Bălan, Marius Bolat, Alin Boștină și elevii fruntaș: Anamaria Silaghi, Emil Nedelcu, Cristina Săftoiu, Georgiana Diac, Ionuț Oprea Ionuț și Viorel Anghel.

Rezultatele obținute au fost peste așteptări, fiind, de departe, cea mai bună participare a instituției în cei douăzeci și doi de ani de existență ai renumitului festival.

Distincțiile obținute au fost: mențiune la secțiunea „artă fotografică”, **locul III** la secțiunea duet satiric, unde au concurat elevii fruntaș Anamaria Silaghi și Emil Nedelcu, **locul II** la secțiunea videoclip satirico-umoristic, și, cel mai important, la cea mai titrată secțiune, **locul I** la grup satirico-umoristic, unde evoluția grupului „FURAZOLIDON” al școlii a smuls apauze și

ovații la scenă deschisă, minute în șir, după terminarea prestației.

Elevii de la „Traian Vuia” au demonstrat un spirit de echipă extraordinar, iar coeziunea și maturitatea grupului au dus la rezultate meritorii, premiile obținute obligând, într-un mod surprinzător de plăcut, la o participare (la fel de consistentă și „competentă” concurențial) la edițiile viitoare ale festivalului, umorul fiind o constantă a unei activități competente, lipsită de stres, de crispăre.

În perioada 7-12 mai 2012, Școala militară de maiștri militari și subofițeri a Forțelor Aeriene „Traian Vuia” s-a prezentat la competiția „Spartachiada de vară”, la Pitești, cu un lot format din 26 de sportivi. Rezultatele au fost bune și foarte bune, atât la echipele feminine cât și masculine, însumând patru locuri II și un loc III.

Suficiente motivații ale unei optimiste, plăcute și meritate, o dată în plus, vacanțe de vară, în care se va putea proba compatibilitatea între umorul cazon și cel civil.

M i t i n g a v i a t i c

La 16 iunie, Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu”-Boboc a sărbătorit centenarul. S-au organizat, cu acest prilej, o serie de manifestări dedicate momentului festiv, și aniversar al Învățământului Militar Aeronautic Românesc.

La sediul prestigioasei instituții buzoiene de învățământ militar a avut loc simpozionul „O sută de ani de învățământ militar aeronautic. Tradiție și continuitate. Doctrină, instruire, înzestrare, personalități”, unde cunoscuți cercetători, istorici și publiciști au prezentat comunicări științifice referitoare la acest capitol de istorie militară. În acest ambient, a fost lansat și volumul „Buzăul și aeronautica română” (Buzău, „Editgraph”, 2012, 364 p) de prof.univ. dr. Valeriu Avram și cdor.lect. univ dr. Marius-Adrian Nicoară.

Pe aerodromul Boboc s-a desfășurat, în prezența unui public numeros, aproximativ 3000 de buzoieni și nu numai, un show aviatic de excepție.

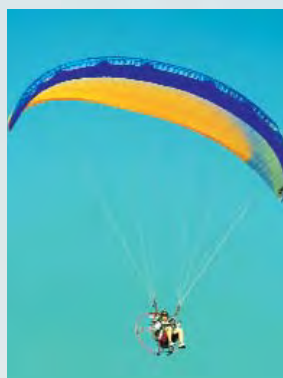
Spectacol aerian și terestru

Pe cerul senin, publicul a putut vedea „life”, cu emoțiile inerente unui spectacol în care frumusețea evoluțiilor era egalată de risc, acrobații aeriene, salturi cu parașuta, zboruri la joasă altitudine; în final, asistența, de toate vârstele, i-a aplaudat la scenă deschisă pe eroii surprinzătoarelor, prin măiestrie și armonizare, evoluții aeriene, piloții care au defilat prin fața lor la manșa avioanelor.

Au fost prezenți unii dintre cei mai buni piloți români, care au survolat aerodromul cu aparate de antrenament IAR 99 ȘOIM, standard și modernizat, elicoptere de tipul IAR 316 B, precum și avioane de acrobație IAK 52 și Extra 300 L.

Un moment apreciat de participanți a aparținut Batalionului 620 Operații Speciale. Militarii acestei unități de elită a armatei au prezentat un exercițiu de căutare-salvare, în cooperare cu elicopterele IAR 316 B.

Tirul mitralierelor de pe HUMVEE-urile folosite în exercițiu au atras atenția celor prezenți, impresionând atât prin „timbrul” specific, cât prin cadență și, pentru cunoscători, precizie.

I a B o b o c

Expoziție de avioane și elicoptere, armament și tehnică de luptă

Vizitatorii au avut prilejul de a vedea o expoziție statică de avioane și elicoptere, aflate în dotarea Forțelor Aeriene Române: avioanele MIG 21 Lancer, IAR 99 ȘOIM, IAK 52, AN 2 și elicopterul IAR 316 B; permisul liber de acces la manșa acestor aparate a asigurat bucuria celor pasionați de aviație, de instantanee fotografice „eroice”, și, mai ales, a copiilor, care, mai mult decât adulții, ce s-au resemnat cu profesii mai prozaice, își pot imagina o strălucită carieră de zburător.

Expoziția a mai inclus standuri cu tehnică de luptă folosită de militarii români aflați în teatrul de operațiuni din Afganistan. Vehiculul blindat Humvee, armamentul individual folosit de militarii forțelor speciale au constituit atracția principală a vizitatorilor.

Instituția de învățământ de la Boboc, Buzău, pregătește tinerii atrași de activitatea aeronautică, ajunsă pe coordonatele supersonicii și a cuceririlor aerospațiale, ca piloți, controlori de trafic aerian, navigatori, stat-majoriști, tehnicieni, radiolocatoriști, rachetiști și artileriști antiaerieni care vor duce mai departe tradițiile eroice ale acestei profesii de elită din Armata României.

Aripile buzoiene, la atestarea unui veac de înfruntare a văzduhului și după două războaie mondiale, încep să-și găsească un loc distinct în conștiința publică, atât prin cele câteva monumente din municipiu: statuia Aviației, din scuarul aflat în fața Colegiului „B.P. Hasdeu”, ansamblul statuar „Căpitan aviator Mircea T. Bădulescu”, situat în fața Școlii generale nr. 1, cele aflate în incinta Școlii de Aplicație pentru Forțele Aeriene sau placa comemorativă „Erou căpitan aviator Alexandru Șerbănescu”, de la Viperești, Buzău, locul de jertfă, în august 1944, a asului aviației de vânătoare române. Lor li se adaugă caldele manifestări, lunare, ale A.R.P.I.A., filiala locală și, anual, spectacularele demonstrații, de Ziua Aviației, omagii în coloana recunoștinței fără de sfârșit ce are un spațiu simbolic și în ținutul Buzăului.

Asociația Soțiilor de Cadre Militare, filiala Buzău

În garnizoana Buzău, la nivelul Brigăzii de Informații Militare „Mareșal Alexandru Averescu”, activează filiala locală a Asociației Soțiilor de Cadre Militare din România (ASCMR), organizație neguvernamentală înființată în anul 2002, cu caracter independent, militant, democratic, apolitic și nonprofit, care are ca scop afirmarea condiției și rolului soțiilor în realizarea climatului necesar susținerii evoluției cadrelor militare, în plan profesional și social.

Din multitudinea acțiunilor organizate de asociație în acest an, menționăm sărbătorirea „Zilei Copilului”, la care au participat peste 500 de copii cărora li s-a oferit prilejul de a se distra, la diferite ateliere creative, de radio amatori, pictură pe față, paintball, stand de aeromodele, muzică, dans și clovni, tobogane, saltele, biciclete, balansoare.

O altă activitate dedicată copiilor militarilor, a fost tabăra de cercetași „Phoenix Adventure 2012”, desfășurată la Râșnov, în perioada 10-18 iulie.

La sediul brigăzii, la 14 iunie a avut loc dezvelirea bustului mareșalului Alexandru Averescu, creație a domnului Valentin Tănase, directorul Studioului de Arte Plastice al Armatei, al cărui nume îl poartă cu mândrie tânăra mare unitate buzoiană.

Cu același prilej a avut loc și sfințirea unei troiței închinată eroilor căzuți la datorie, în timpul Revoluției din Decembrie 1989 și în teatrul de operații Afganistan.

Data desfășurării acestei manifestări festive, nu a fost aleasă întâmplător. La 14 iunie 1930, cele două Camere ale Parlamentului României votau instituirea demnității de mareșal al României. Ea era onorifică și se conferea capului oștirii și generalilor de corp de armată care conduseseră cu succes operațiunile armatei române în funcția de șef al Marelui Cartier General sau de comandant titular al unei armate. Cu ocazia desfășurării, la Sighișoara, în luna octombrie a aceluiaș an, a manevrelor regale de toamnă, au primit titlul de mareșal, regele Carol al II-lea, generalii Alexandru Averescu și Constantin Prezan.

La ceremonie au participat generalul de brigadă dr. Ciucă Nicolae – comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica” și președinte al Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”, generalul de brigadă dr. Tofan Mihai – loctiitor al comandantului Diviziei 2 Infanterie „Getica”, artistul plastic Valentin Tănase, personalul comandamentului brigăzii și al structurilor subordonate.

Și în viitor, ASCMR promite să se implice în alte activități, iar personalul brigăzii este așteptat să preia inițiative în direcția organizării de manifestări care să reprezinte unitatea cu brio pe plan local, național și internațional.

Locotenent Sînziana Iancu

Ministrul apărării naționale, în vizită la Buzău

Ministrul apărării naționale, Corneliu Dobrițoiu a efectuat vineri, 25 mai, o vizită de informare la sediul Diviziei 2 Infanterie „Getica” din Buzău, unde s-a întâlnit cu cadrele de conducere din divizie și ale unităților subordonate, precum și ale marilor unități și unități din garnizoană.

Comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, gl. bg. dr. Nicolae Ciucă, a prezentat ministrului apărării naționale specificul misiunilor aflate în sarcina mării unități din Buzău, atât în țară cât și în teatrele de operații, gradul de îndeplinire a acestora, precum și aspecte care țin de planificarea acțiunilor viitoare.

Ministrul Dobrițoiu, aflat la prima vizită în teritoriu de la preluarea mandatului, a prezentat militarilor buzoieni, prioritățile noului cabinet

în ceea ce privește politica de apărare și a dorit să felicite personalul diviziei pentru rezultatele obținute în scurtul timp trecut de la înființarea mării unități, cu

accent pe prestața deosebită a celor două batalioane de manevră desfășurate de Brigada 282 Infanterie Mecanizată de la Focșani, subordonată diviziei.

Omagiu camarazilor de la Boboc

Joi, 5 iulie, în apropiere de Buzău, în jurul orei 12.00, un elicopter militar de tipul IAR 316 B al Școlii de Aplicație pentru Forțele Aeriene de la Boboc, a pierdut legătura radio cu baza și s-a prăbușit la puțin timp după aceasta, în zona localității Poșta Călnău, la 5 km. de bază.

În accidentul aviatic și-au pierdut viața căpitan-comandorul Mitică Docuz, maistrul militar Cătălin Topoliceanu, maistrul militar Viorel Cojocaru și studentul Ștefan Coropețchi.

Vineri, 6 iulie, a avut loc o ceremonie religioasă, la locul producerii tragediei, la care au participat familiile îndoliate, colegii, primul ministru al României, Victor Ponta, ministrul apărării naționale, Corneliu Dobrițoiu și șeful Statului Major General, general locotenent Ștefan Dănilă.

Pilotul căpitan comandor Mitică Docuz, născut în anul 1967, a obținut brevetul de pilot în 1989. A fost comandant de patrulă în cadrul Escadrilei Instrucție unități de instrucție pentru luptă la Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu”.

A absolvit Școala Militară de Ofițeri de Aviație „Aurel Vlaicu” în anul 1993 și Academia Forțelor Aeriene „Henri Coanda”, în 2007.

Posesor al unei foarte bune pregătiri tehnice și de specialitate, a instruit studenții și cursanții cu rezultate bune și foarte bune. Avea peste 1700 de ore de zbor, era căsătorit și avea doi copii.

Mecanicul de bord maistrul militar Cătălin Topoliceanu, născut în anul 1974, a obținut brevetul de mecanic de bord în 2003. Avea peste 1100 de ore de zbor.

A absolvit Școala Militară de Maiștri Militari „Traian Vuia” în anul 1997 și Facultatea de Științe Economice a Universității „George Barițiu”, în 2009.

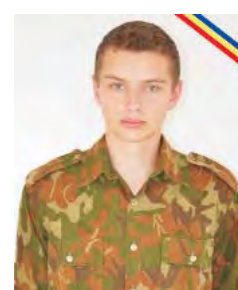
În pregătirea practică de zbor a dovedit un ritm constant de formare a deprinderilor necesare, obținând rezultate foarte bune. Pasionat de înalturi, era căsătorit și avea un copil.

Mecanicul de bord maistrul militar Viorel Cojocaru, născut în 1968 a obținut brevetul de mecanic de bord în anul 2003. Ocupă funcția de mecanic de bord în cadrul Escadrilei instrucție și zbura aerona IAR-316 B.

A absolvit Școala Militară Maiștri de Aviație „Traian Vuia” în anul 1993 și Facultatea de Științe Economice a Universității „George Barițiu”, în 2010.

lubea zborul, era calm, eficient, cu posibilități deosebite de a face față factorilor fizici și psihici specifici zborului. Avea peste 650 de ore de zbor, era căsătorit și tatăl unui copil.

Fruntașul Ștefan Coropețchi, student în anul întâi la Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, s-a născut la 22 octombrie 1992, la Mîndra, lângă Făgăraș, copilărinte alături de cei doi frați (mezinul, elev la liceul militar), le-a împărtășit dragostea de aviație.

Student cu rezultate foarte bune la învățătură, aștepta cu nerăbdare lecțiile de zbor, prima fiindu-i fatală.

Dispariția în tragicul eveniment a celor patru aviatori, demonstrează încă o dată dimensiunea riscurilor la care se supun, zilnic, militarii români atât în misiuni de luptă cât și în cele de antrenament.

Ne exprimăm întreaga compasiune și adresăm sincere condoleanțe familiilor îndoliate, tuturor celor care i-au iubit și le-au fost aproape.

Dumnezeu să-i odihnească în pace!

Acordați 2% din impozitul anual pe venit
 Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”
 pentru a reda patrimoniului național o clădire istorică
CERCUL MILITAR BUZĂU

CONSILIUL JUDEȚEAN BUZĂU

editgraph
 editura - tipar offset - tipar digital

Aquator[®]
 Filtre de purificare a apei

Apă bună - viață lungă!

apă bună de băut

apă sigură pentru baie

apă purificată
 pentru gătit sănătos

apă curată pentru protejarea
 electrocasnicelor
 și a instalațiilor

apă proaspătă pentru florile
 din apartament
 și animalele de casă

apă ușoară fără efort

*"Peste 80% din bolile corpului omenesc
 se datorează apei!"*

Dr. Louis PASTEUR

DISTRIBUȚIE BUZĂU:

Sediul GRUP ROMET - Șos. Brăilei nr. 15
 Magazin METALO - CHIMICE - Unirii Nord (vis a vis de sediul BCR)
 Magazin METALO - CHIMICE - Unirii Sud (vis a vis de Piața Sud)

Produs de S.C. AQUATOR S.A. Buzău, membră
 Șos. Brăilei nr. 15, Buzău - 120118, România
 Tel: 0238 - 710 301; 0338 - 101 140; Fax: 0238 - 710 300
 www.grupromet.ro www.aquator.ro

GRUP ROMET[®]

1928

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”
Buzău, Bulevardul Unirii nr. 140
www.fundatia-averescu.ro